PS 82 /16 Notulen van de vergadering van Provinciale Staten van Noord-Brabant op 20 mei 2016

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave 2

Index gesproken personen 3

Lijst van de leden van Provinciale Staten van Noord-Brabant 5

Opening van de vergadering / vaststellen agenda 8

Vragenhalfuur 9

Actuele moties 9

Stemmingen 16

07/16 Begrotingswijziging gereserveerde middelen Energie voor uitvoering Energietransitie 2016-2019 16

11/16 Toestemming Provinciale Staten voor wijziging van de gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant 23

19/16 Begrotingswijziging Werklocaties 2016-2019 24

Bespreekstukken inclusief stemming 25

15/16 Jaarstukken 2015 25

22/16 Zienswijze op de ontwerpbegroting 2017 en de meerjarenraming 2018-2020 van de Gemeenschappelijke Regeling Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant (ODZOB) 65

23/16 Zienswijze op de ontwerpbegroting 2016 met meerjarenraming 2017-2019 en de ontwerpbegroting 2017 met meerjarenraming 2018-2020 van de Gemeenschappelijke Regeling Omgevingsdienst Midden- en West-Brabant (OMWB) 65

Bespreekstukken zonder stemming 76

16/16 Uitvoeringsprogramma 'Naar een veerkrachtige arbeidsmarkt 2016-2019' 76

24/16 Uitvoeringsagenda Brabantse Agrofood 96

31/16 Aandeelhouderschap NV Monumentenfonds Brabant 133

Sluiting 136

Index gesproken personen

Arts, mw. W.M.A., 10, 12, 13
Berg, H.F. van den, 9, 12, 13, 15, 16, 17, 18, 19, 20
Biemans, MSc. M.H., 96, 118, 119
Bollen, G.W., *72*, *74*, *75*, 89, 90, 91, 111, 116
Boon, M.C.H., 95, 96, 98, 100, 103, 104, 105, 106, 107, 108, 109, 110, 112, 113, 115, 117, 118, 119, 122, 123
Braspenning, A.L.J., 90, 91, 92, 93, 94, 95, 99, 109, 116, 117
Brunklaus, mw. drs. P.M., 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 45, 53, 71
Burger Dirven, drs. K.A.J.M., 13
Cate, mw. mr. K.A.E. ten, *7*
Deryckere, M.N.R.C., 22
Dingemans, mw. F.M., 31, 32, 39, 44, 50, 52, *57*, 58, 59, 61, 68, 69
Dirken, mw. A.M.W., 60, 65, 68, 69
Everling, M.J., 94, 95
Gruijthuijsen, drs. M.P.J.M. van, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22
Hageman, ir. J.J.C., 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 22, 23
Hattem, A.W.J.A. van, 21, 23, 54, 61, 66, 67, 68, 69, 87, 88, 96, 106
Heijman, J.H.W.F., 10, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 37, 45, *57*, 58, 59, 63, 69, 103, 104
Heijmans, N.G.L., 21, 22, 25, 27, *57*, 58, 59, 63, 68, 69, 71, 118
Hoon, mw. A.J.M. de, 9, 12, 13
Kammen, mw. drs. P. van der, 27, 43, 44, 50, 55, *57*, 58, 59
Kardol, mw. J.C., *75*, 85, 86, 113
Knoet-Michels, mw. A.J.H., 68, 69, 93, 97, 98, 108, 109, 113, 119
Koevoets, H.J.P.E., 23, *57*, 58
Kort, M.V. de, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, *77*
Kuijken MSc, R.C.P., 21, 52, 56, 61, 66, 67, 68, 69
Kutlu, S., 12, *76*, *77*
Maas, B.L.M., 23
Meel, J. van, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20
Overveld, W.A.A.M. van, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 35, 51, *57*, 58, 59, 68, 69, 100
Roijackers, mw. H.I., 62, 65, 68, 69, 90, 92, 93, 94, 98, 99, 100, 102, 105, 110, 112, 113, 119, 120
Roks, L.A.G., 123, 124
Sloot, mw. M.A.B. van der, *7*
Smeets, drs. M.E.J., 10, 12, 35, 40, 41, 49, 51, 56, *57*, 58, 59
Smeulders, S.J.A.H., 10, 14, 22, 33, 34, *57*, 58, 59
Spapens, M., 123
Steenbakkers, S.P.M.F., 25, 26, 32, 34, 40, 41, 42, 46, 47, 48, 49, 55, *57*, 58, 59, 71, 73, *74*, *75*, 83, 84, 85
Surminski, mw. M.J.G.P., 62, 68, 69
Uijlenhoet, A., 42, *70*, 71, *72*, *79*, 84, 86
Voorzitter, *7*, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 25, 26, 27, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, *57*, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, *77*, 79, 80, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100, 101, 102, 103, 104, 105, 106, 107, 108, 109, 110, 111, 112, 113, 114, 115, 116, 117, 118, 119, 120, 121, 122, 123, 124, 125
Vreugdenhil, ing. H.J., 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 37, *57*, 58, 59, 63, 68, 69, 80, 101,

102, 103
Vugt, drs. R.J. van, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20
Wel, ir. M.C. van der, 10, 14, 15, 16, 17, 19, 20, 21, 22, 23, 36, 37, 51, 57, 58, 59, 100, 101, 107, 112, 115, 120, 121, 122, 124, 125

Lijst van de leden van Provinciale Staten van Noord-Brabant

prof. dr. W.B.H.J. van de Donk, commissaris van de Koning/voorzitter PS
mw. mr. K.A.E. ten Cate, loco-griffier

Altundal MIB, N.	SP	Oss
Arts, mw. W.M.A.	SP	Eindhoven
Bakker, W.J.	PVV	Waalwijk
Berg, H.F. van den	PVV	Tilburg
Biemans, MSc, M.H.	D66	Deurne
Bollen G.W.	VVD	Sint Anthonis
Boon, M.C.H.	PVV	Bergen op Zoom
Brakel, mw. C.E.P. van	CDA	Veldhoven
Braspenning, A.L.J.	CDA	Strijbeek
Brunklaus mw. drs. P.M.	GroenLinks	Raamsdonk
Burger Dirven, drs. K.A.J.M.	VVD	's-Hertogenbosch
Claessens-Vloedgraven, mw. W.	SP	Roosendaal
Deryckere, M.N.R.C.	CDA	Tilburg
Dingemans, mw. F.M.	D66	Kaatsheuvel
Dirken, mw. A.M.W.	VVD	Hoeven
Everling, M.J.	SP	Dongen
Gruijthuijsen, drs. M.P.J.M. van	VVD	Tilburg
Haaften-Harkema, mw. drs. S.C. van	CDA	Goirle
Hageman, ir. J.J.C.	D66	Veldhoven
Hattem, A.W.J.A. van	PVV	Steensel
Heijman, J.H.W.F.	Lokaal Brabant	Tilburg
Heijmans, N.G.L.	SP	's-Hertogenbosch
Hoon, mw. A.J.M. de	CDA	Etten-Leur
Jonge, R.A. de	SP	Halsteren
Kammen, mw. drs. P. van der	PVV	Tilburg
Kardol, mw. J.C.	PVV	Helmond
Knoet-Michels, mw. A.J.H.	PvdA	Vlierden
Koevoets, H.J.P.E.	VVD	Bergen op Zoom
Kort, M.V. de	PvdA	Vught
Kouthoofd, T.P.D.	VVD	Eindhoven
Kuijken MSc, R.C.P.	CDA	Bergeijk
Kutlu, S.	D66	Eindhoven
Maas, B.L.M.	PvdA	Netersel
Meel, J. van	SP	Bavel
Meeuwis-van Langen, H.E.M.	D66	Best
Meijer, A.A.	D66	Breda
Oosterveer, ing. H.	50PLUS	Waalre
Otters-Bruijnen, mw. mr. S.M.	VVD	Vught
Overveld, W.A.A.M. van	50PLUS	Oudenbosch
Panhuizen, A.V.	VVD	Tilburg

Portheine, P.	VVD	Riethoven
Roijackers, mw. H.I.	GroenLinks	's-Hertogenbosch
Roks, L.A.G.	PVV	Etten-Leur
Schüller, mw. drs. I.J.W.	VVD	Woudrichem
Sloot, mw. M.A.B. van der	CDA	's-Hertogenbosch
Smeets, drs. M.E.J.	D66	Oosterhout
Smeulders, S.J.A.H.	PvdA	Helmond
Spapens, M.	SP	's-Hertogenbosch
Staak, W.R. van der	SP	Boskant
Steenbakkers, S.P.M.F.	CDA	's-Hertogenbosch
Surminski, mw. M.J.G.P.	PvdD	Hoogerheide
Uijlenhoet, A.	GroenLinks	Rosmalen
Vreugdenhil, ing. H.J.	CU/SGP	Nieuwendijk
Vugt, drs. R.J. van	CDA	Woudrichem
Wel, ir. M.C. van der	PvdD	Rijsbergen

Vergadering van Provinciale Staten van Noord-Brabant

Vrijdag 20 mei 2016

Agenda

I. Opening van de vergadering / vaststellen agenda

II. Vragenhalfuur

III. Actuele moties

IV. Stemming

07/16 Begrotingswijziging gereserveerde middelen Energie voor uitvoering Energietransitie 2016-2019

11/16 Toestemming Provinciale Staten voor wijziging van de gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant

19/16 Begrotingswijziging Werklocaties 2016-2019

V. Bespreekstukken inclusief stemming

15/16 Jaarstukken 2015

22/16 Zienswijze op de ontwerpbegroting 2017 en de meerjarenraming 2018-2020 van de Gemeenschappelijke Regeling Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant (ODZOB)

23/16 Zienswijze op de ontwerpbegroting 2016 met meerjarenraming 2017-2019 en de ontwerpbegroting 2017 met meerjarenraming 2018-2020 van de Gemeenschappelijke Regeling Omgevingsdienst Midden- en West-Brabant (OMWB)

VI. Bespreekstukken zonder stemming

16/16 Uitvoeringsprogramma 'Naar een veerkrachtige arbeidsmarkt 2016-2019'

24/16 Uitvoeringsagenda Brabantse Agrofood

31/16 Aandeelhouderschap NV Monumentenfonds Brabant

VII. Sluiting

Vergadering van Provinciale Staten van Noord-Brabant

Vrijdag 20 mei 2016

Voorzitter: prof. dr. W.B.H.J. van de Donk, commissaris van de Koning/voorzitter PS

Loco-griffier: mw. mr. K.A.E. ten Cate

Volgens de presentielijst zijn 52 leden aanwezig, te weten:
Altundal, mw. Arts, Bakker, Van den Berg, Biemans, Bollen, Boon, mw. Van Brakel, Braspenning, mw. Brunklaus, Burger Dirven, Deryckere, mw. Dingemans, mw. Dirken, Everling, Van Gruijthuijsen, mw. Van Haaften-Harkema, Hageman, Van Hattem, Heijman, Heijmans, mw. De Hoon, mw. Van der Kammen, mw. Kardol, mw. Knoet-Michels, Koevoets, De Kort, Kouthoofd, Kuijken, Kutlu, Maas, Van Meel, mw. Meeuwis-van Langen, Oosterveer, mw. Otters-Bruijnen, Van Overveld, Panhuizen, Portheine, mw. Roijackers, Roks, mw. Schüller, mw. Van der Sloot, Smeets, Smeulders, Spapens, Van der Staak, Steenbakkers, mw. Surminski, Uijlenhoet, Vreugdenhil, Van Vugt, Van der Wel.

Afwezig zijn 3 leden te weten: mw. Claessens-Vloedgraven, De Jonge, Meijer.

Opening van de vergadering / vaststellen agenda

De voorzitter opent de vergadering om 14.30 uur

De **voorzitter**: Dames en heren, ik wil u verzoeken, met enige aandrang, uw plaatsen in te nemen, omdat ik de vergadering wil openen met het gebruikelijke moment van stilte. Ik verzoek u daarbij te gaan staan.

(*De vergadering neemt een moment stilte in acht.*)

De **voorzitter**: Ik dank u. Ik verzoek u te gaan zitten. Ik wil de griffier vragen ons mededeling te doen van binnengekomen berichten van verhindering. De griffier.

De **griffier**: Er is bericht van verhindering van mevrouw Claessens en de heren De Jonge en Meijer. Mevrouw Van Brakel heeft aangegeven rond 16.00 uur te arriveren.

De **voorzitter**: Mevrouw Van der Sloot, een aanvulling.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Mevrouw Van Haaften is ook later.

De **voorzitter**: Mevrouw Van Haaften is ook later. En de heer Van Meel van de SP is later.
Dames en heren. Dan wachten wij op hen die nog komen gaan, maar beginnen wel met de vergadering. Ik heet u allen zeer van harte welkom en ook de aanwezigen op de publieke tribune. Vandaag zijn dat in het bijzonder leden van de Lijst Harry Bakker uit de gemeente Drimmelen. Zij zijn als gast van onze Staten ontvangen door ons Statenlid Heijman. Ik hoop dat u een heel mooie dag in ons provinciehuis heeft en dank u zeer voor de belangstelling die u toont. Veel plezier.

Verder maak ik melding van het feit dat de heer Steenbakkers nu als jonge vader aanwezig is. Wij hopen allen dat uw spoedcursus luiervouwen vreugd heeft gedragen. En ik heb van u te horen gekregen dat wij straks beschuit met muisjes van u krijgen. Die zullen dus straks met de koffie geserveerd worden. Nogmaals onze felicitaties voor de jonge vader.
Voor de bijeenkomst morgen in dit provinciehuis, waarin wij vele Brabantse baby's zullen ontvangen die op 21 maart zijn geboren, van wie wij weten dat de tweeënhalfmiljoenste er tussen zit, bent u uitgenodigd. Morgenmiddag zal er ook beschuit met muisjes zijn, maar dan met rode en witte muisjes, voor die ene keer. Morgen hier in ons provinciehuis.
Dames en heren. Ik stel aan de orde de agenda. Ik kan u mededeling doen dat in de procedurevergadering is vastgesteld dat, na de aangehouden motie van de PVV-fractie over een actueel onderwerp, intussen schriftelijke vragen van de fractie van het CDA zijn aangemeld, ook met nog vragen van de fractie van het CDA voor het vragenhalfuurtje. We hebben besloten dat we gewoon de motie van de PVV als actuele motie behandelen en dat de fractie van het CDA wordt uitgenodigd de over datzelfde onderwerp levende vragen op dat moment in te voegen. Ik stel voor dat we dat advies van de procedurevergadering overnemen. Dat lijkt het geval, waarvoor dank.
Er is een vergadering die daarmee dan zal beginnen. Dan is er verder het nodige aan de orde. Stemmingen, zoals u weet, aan het begin van de vergadering. Daarna een aantal bespreekstukken met stemming en een aantal bespreekstukken zonder stemming. Per saldo een forse agenda, die vandaag wat extra aandacht van ons allen vraagt voor strak en kort vergaderen. Dat wil ook zeggen dat ik in het interruptieregime iets strakker zal zijn dan in een vergadering waar het minder nodig is om de orde te handhaven. Ik vraag u kort en bondig te zijn.
Niet langer gedraald stel ik vast dat u kunt instemmen met deze voorliggende agenda. Dan gaan we nu beginnen. We beginnen met de actuele moties.

Vragenhalfuur
Actuele moties

Motie 1 niet geagendeerd onderwerp: 'Laat de Belgische heffing niet zijn tol eisen in Brabant'
"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op vrijdag 20 mei 2016; constaterende:
- dat er sinds de invoering per 1 april van tolheffing voor vrachtauto's op de Belgische snelwegen sprake is van een forse toename van vrachtverkeer op de Brabantse wegen, met name de A4, A58 en A67 en secundaire wegen tegen de Belgische grens (1);
- dat de A58 en de A67 al overbelast waren, zelfs zonder de Belgische maatregel;
- dat er klachten vanuit grensdorpen komen over sluipend vrachtverkeer (2);

overwegende:
- dat extra vrachtverkeer over de snelwegen leidt tot slechtere doorstroming, dus meer filevorming met enorme economische schade en een slechtere luchtkwaliteit tot gevolg;
- dat de hogere verkeersdruk negatieve gevolgen voor de verkeersveiligheid heeft (3);
- dat sluipend vrachtverkeer door dorpen zowel de veiligheid, leefbaarheid als luchtkwaliteit aldaar aantast;

verzoekt het college:
- met de hoogste prioriteit zo snel mogelijk alle voor- en cofinancierings-, technische en wettelijke mogelijkheden in te zetten om de overlast te beperken en in overleg met gemeenten en het Rijk te zoeken naar (verdere)

mogelijkheden om de problematiek van de dichtslibbende Brabantse hoofdwegen en vrachtwagensluipverkeer in de dorpen aan te pakken;

en gaat over tot de orde van de dag.

PVV Noord-Brabant

Harry van den Berg"

(1) http://zakelijk.vid.nl/Nieuws/article/VID.2016.131.01

(2) http://www.omroepbrabant.nl/?news/2485951293/Vrachtwagens+gebruiken+Chaam+mas-aal+als+sluiproute+na+Belgische+tolheffing.aspx

(3) http://www.omroepbrabant.nl/?news/248830812/Veel+meer+vrachtwagens+op+Brabantse+wegen+door+Belgische+tolheffing.aspx

De **voorzitter**: De motie ligt intussen voor ons en is ingediend onder motie 1. Voor alle andere onderwerpen zou ik vandaag ook willen vragen de moties en eventuele amendementen zo snel mogelijk bij de griffier in te dienen, zodat ze op het iBabs-systeem – vandaag zal dat zijn onder agendapunt 11 – digitaal beschikbaar kunnen worden gesteld en snel kunnen worden gekopieerd. Nu dan de actuele motie, die nu aan de orde is. De fractie PVV. Het woord is aan de heer Van den Berg. Aan u het woord.

De heer **Van den Berg** (PVV): Dank u. Snelheid, inderdaad. Dat is ook de reden waarom deze motie hier ligt, want er is inderdaad een probleem ontstaan sinds de invoering van de tolheffing voor vrachtwagens boven de 3,5 ton in België. We zien dat niet alleen in de dorpen langs de zuidgrens, maar ook op de snelwegen zien we een toenemende drukte en een toenemende fileproblematiek. Het CDA had daar goede vragen over gesteld, maar de beantwoording schiet onzes inziens toch echt tekort. En deze motie geeft eigenlijk de opdracht aan en tevens stellen we de vraag aan de gedeputeerde wat we kunnen doen om bijvoorbeeld bij die snelwegen processen nog verder te versnellen. Zijn er mogelijkheden in voorfinanciering vanuit de Staten mogelijk? Wat kunnen we daar doen?
Een ander punt dat ik las, gaat over de overlast in dorpen. Ik zag nog een alarmerend bericht van de wethouder uit Baarle-Nassau, dat daar ook grote problemen zijn met vrachtverkeer. Hoe lang moet het duren voordat daar gewoon borden kunnen komen dat er geen doorgaand vrachtverkeer toegelaten wordt, alleen bestemmingsverkeer, zodanig dat het doorgaande verkeer dusdanig ver om moet rijden dat het niet meer zinvol is om die sluiproutes te nemen? Ik lees dat er voor de zomer nog een evaluatie komt. Dan gaat er een zomervakantie overheen en dan zal het oktober, november, december zijn voordat het bord geplaatst wordt. Wat houdt het tegen om dat veel sneller te doen? Tot zover. Ik denk dat de motie verder voor zich spreekt. Die ga ik vanwege de haast vandaag niet herhalen.

De **voorzitter**: Ik dank de heer Van den Berg. En ik stel voor, omdat we weten dat een aantal andere fracties ook vragen stelt, dat ik in de volgorde die daarvoor dan geldt de fracties de gelegenheid geef om aanvullende vragen te stellen. En dan de gedeputeerde te vragen daarop te antwoorden. De fractie van de VVD. Die heeft geen vragen. Dan de fractie van het CDA. Mevrouw De Hoon. U heeft het woord.

Mevrouw **De Hoon** (CDA): Dank u wel, voorzitter. In de beantwoording naar aanleiding van onze vragen geeft u duidelijk aan dat u eerst wil meten, weten en vervolgens de procedure oppakt. Dat is de juiste gang van zaken en dat is ook niet zozeer waar wij direct op reageerden. De route is de juiste om de procedure te volgen. Maar in Baarle-Nassau spreken ze van een attractie. En de verkeersdruk in sommige grensgemeenten ligt al meer dan tien jaar heel erg hoog. Vandaar onze vragen.
De eerste. We merken dat er erg veel onrust is onder de bewoners van de grensgemeenten over de toename van vrachtverkeer in verband met de verkeersveiligheid. En dit naar aanleiding van de actuele ontwikkeling met betrekking tot de tolheffing. U gaf aan niet in gesprek te zijn met gemeenten. Is er

bereidheid bij het college om via de regio's in Brabant overleg te organiseren hoe gemeenten hiermee om kunnen gaan?
Twee. Heeft u een scenario om actief inwoners, die dit probleem als bijzonder urgent ervaren, te informeren over de overlast?
Drie. Neemt u de uitkomsten van de VID mee in uw beoordeling en zijn deze naar uw oordeel maatgevend?
Vier. Kunt u vooruitlopend op uw analyse aan Provinciale Staten de mogelijkheden schetsen om provinciale wegen sneller duurzaam veilig in te richten?
En als laatste. Ziet u mogelijkheden om naast de geschetste mogelijkheden in de bebouwde kom van de dorpen, waar de provinciale weg doorsnijdt, andere maatregelen te nemen? Alvast dank voor de beantwoording.

De **voorzitter**: Ik dank mevrouw De Hoon. De fractie van de SP. Behoefte?

Mevrouw **Arts** (SP): Ja, voorzitter, als het mag vanaf mijn plaats. Wij zouden graag eerst een onderzoek zien naar of er feitelijk toename van vrachtverkeer dusdanig is om maatregelen te moeten nemen.

De **voorzitter**: Oké. De fractie van D66. Behoefte? Mijnheer Kutlu. Mag ik stilte in de zaal?

De heer **Kutlu** (SP): Voorzitter. We sluiten ons aan bij de opmerking van de SP.

De **voorzitter**: De PvdA-fractie. De heer Smeulders heeft het woord.

De heer **Smeulders** (PvdA): Dank je wel, voorzitter. Dat is wel heel erg snel, mijnheer Van den Berg.

De **voorzitter**: Mijnheer Van den Berg. Dat mag u dadelijk in tweede termijn doen. U komt aan de beurt.

De heer **Smeulders** (PvdA): Dank je wel, voorzitter. Onze fractie had natuurlijk ook zorgen toen we de berichten lazen dat onze snelwegen en ook het onderliggende wegennet veel drukker worden door die Belgische tolheffing. Plus nog een keer het signaal dat de Belgen ook nog van plan zijn tol voor personenauto's in te gaan voeren. Dat is wel iets dat zorgwekkend is. Gelukkig vindt het college dat ook. Dat is in ieder geval fijn om te weten. We hebben eigenlijk één vraag aan de indiener van deze motie. En dat is of dat de indiener zelf ook niet van mening is dat hij met deze motie eigenlijk een blanco cheque aan GS geeft.
En om alvast onze mening over deze motie te geven, we vinden het nogal wat: met de hoogste prioriteit zo snel mogelijk alle voor- en cofinancierings-, technische en wettelijke mogelijkheden in te zetten om de overlast te beperken en in overleg met gemeenten en het Rijk te zoeken naar verdere mogelijkheden bla bla bla. Ja, u geeft gewoon een blanco cheque aan GS en dat lijkt ons geen goed plan. Dus ik wil u eigenlijk oproepen om het dictum van die motie te wijzigen, wilt u in ieder geval onze steun hiervoor krijgen. Dank u wel, voorzitter.

De **voorzitter**: Dank u wel. De fractie van GroenLinks. Behoefte? Smeets.

De heer **Smeets** (GL): Voorzitter. Ik sluit me aan bij de opmerkingen van de SP. En dan lijkt het me ook goed om goed te kijken naar overleg met de Belgische overheden. Dat levert vaak meer op in België dan misschien allerlei moties en papier.

De **voorzitter**: Dank u wel. De fractie van 50PLUS ziet af van het woord. De Partij voor de Dieren ook.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Wij zien af van het woord.

De **voorzitter**: De ChristenUnie/SGP ook niet. Lokaal Brabant? De heer Heijman. U heeft het woord.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Ik wil kort en krachtig zijn in dit verhaal. Wij moeten er alles aan doen om ervoor te zorgen dat onze burgers zo min mogelijk last hebben van vrachtverkeer door hun eigen gemeenten heen. Dus op dat punt steun ik de PVV. Hoewel het voor mij wel wat minder stellig gedeponeerd mag worden, maar dit is in ieder geval een goede richting. En ik denk dat we ook ons met zijn allen moeten gaan voorbereiden op de discussie over de tol van personenauto's. Want dat zie ik echt als groot volgend probleem. Mijn vraag aan de gedeputeerde is: wat kunt u ons daarover meer vertellen en wat gaat u daaraan doen?

De **voorzitter**: Ik dank de heer Heijman en stel voor nu het woord te geven aan de gedeputeerde. Die heeft het woord.

De heer **Van der Maat** (GS;VVD): Dank u wel, voorzitter. In de eerste plaats richting de heer Heijman. Ik heb vanochtend een conceptbrief die ik samen met de gedeputeerden ...

De **voorzitter**: De microfoon doet het, maar de zaal is wat rumoerig. Graag stilte in de zaal.

De heer **Van der Maat** (GS;VVD): Ik heb vanochtend een conceptbrief gezien, die ik samen met de gedeputeerden uit Zeeland en Limburg aan het maken ben. Met onze bezorgdheid en eigenlijk ook wel afkeuring van de plannen voor tol voor automobilisten aan Belgische zijde. Dus die lobby en activiteiten zijn in de maak. Deze week ook al met de minister en staatssecretaris contact erover gehad en die denken daar niet anders over, naar mijn idee.
Dan kom ik bij de motie en bij de vragen. Ik zou er graag een aantal dingen over willen zeggen. In de eerste plaats, als je naar de cijfers van de VID kijkt, dan is weliswaar de kop onder de titel van het persbericht van de VID dat naar aanleiding van de tol het vrachtverkeer is toegenomen op de rijkswegen. Dat vrachtverkeer is inderdaad toegenomen. Maar apart is een beetje dat de cijfers een vergelijking zijn met een jaar geleden. Die zijn niet afgezet ten opzichte van 1 april op het moment dat de tol in België eigenlijk is ingevoerd. En waarom zeg ik dat? Omdat de reden van de toename van vrachtverkeer op de rijkswegen relevant is voor de acties die we met elkaar zouden kunnen ondernemen om daar een punt van te maken. Want als het namelijk zo is dat het uit autonome economische groei komt in plaats van de tol, dan heb je bijvoorbeeld een andere discussie met het ministerie wat we daaraan doen als dat het andersom is. En daarom hebben we ook al analyses gemaakt van het materiaal en zijn we met de VID in gesprek. Dat sluit ook aan bij de beantwoording van de Statenvragen, dat er echt nog een aantal slagen over die informatie gemaakt moet worden. Maar daar hebben we dus echt nog wel even wat scherpte op nodig. Dat is een als het over de rijksinfra gaat.
Twee. Ik heb vanochtend nog even met een aantal van onze mensen gesproken. We hebben naar zes/zeven relevante N-wegen gekeken waar we actueel kunnen kijken hoe de groei is. En daar blijkt gewoon uit, ook bij Baarle-Nassau, dat er sinds 1 april geen toename is. Dat betekent niet dat we nu stoppen met monitoren. Nee, helemaal niet. Maar zoals eigenlijk door de SP al is aangegeven en wat ook aansluit bij de vragen zoals ik die van het CDA beantwoord, we moeten echt eerst even wat beter gaan studeren, voordat we met alle goede bedoelingen misschien een probleem gaan oplossen dat er niet is. Ik

zeg niet dat het er niet is, maar ik wil goed weten of het er is. Of twee, dat we een probleem gaan oplossen, dat iemand anders eigenlijk moet gaan betalen.
En dan kom ik ook een beetje terug bij de woorden van de heer Smeulders. Die motie wil ik ontraden. Als je naar de motie kijkt staat er: ga nu aan de slag. Terwijl je nog niet weet hoe het probleem er precies uitziet, als het er al is; en ga ook al je portemonnee trekken om het op te lossen. Terwijl als er een probleem is moet iemand anders het misschien betalen. Dus ik deel de urgentie dat we hier verdiepend moeten gaan kijken of er echt iets aan de hand is. Daarom heb ik de vragen ook beantwoord zoals ik ze heb beantwoord. Daar gaan we mee aan de slag. Maar geef me nou even de tijd om in ieder geval even heel goed te weten waar we het nu eigenlijk echt over hebben. Ik kan me voorstellen dat u zelf die behoefte ook heeft. Zowel de rijksinfra als de onderliggende infrastructuur.
Ik kijk dan nog even naar de aanvullende vragen die zojuist zijn gesteld vanuit het CDA. Du moment dat er dus wel, bijvoorbeeld bij Baarle-Nassau, groei en een hogere intensiteit van vrachtverkeer zijn, uiteraard gaan we dan in gesprek. Zoals we overal in gesprek gaan als we zien dat daar een aanleiding toe is. Maar nu heb ik die aanleiding nog niet, anders als dat er een aantal signalen in de krant is gekomen. Maar ik moet niet alleen op dat soort signalen varen. Ik neem aan dat u ook van mij verwacht dat ik ook op onze uitgebreide data-analyses vaar, die we niet voor niks hebben. En ja, ik kan dan de andere vragen gaan doorlopen, maar het zijn allemaal als-danvragen. En ik wil eerst die 'als' goed in beeld hebben en dan val ik terug op het eerste gedeelte van mijn antwoord. Ik hoop hiermee afdoende te hebben gereageerd.

De **voorzitter**: Ik dank de gedeputeerde voor zijn antwoord en kijk dan even rond. Ik stel voor dat ik eerst de indiener van de motie het woord geef en dan weer in de volgorde de anderen voor een tweede termijn. Het woord is aan de heer Van den Berg.

De heer **Van den Berg** (PVV): Dank u, voorzitter. Een paar opmerkingen. Zojuist over Baarle. Ik ga ervan uit dat zo'n CDA-wethouder daar beter zicht op de situatie heeft dan ik. Als die zoveel overlast meldt, dan zou ik zeggen: wat zijn de mogelijkheden om daar borden voor alleen bestemmingsverkeer neer te zetten? Daar had ik nog geen antwoord op gehad. Dat zijn maatregelen die heel snel genomen kunnen worden en waarbij je sowieso ongewenst vrachtverkeer buiten kunt houden. Mijn voorstel is om dat, mocht die motie nou aangenomen worden of niet, mogelijk te maken en voor te stellen.
Wat het rapport betreft. De Verkeers Informatie Dienst. Dat is ook het rapport waar ik van uitga en wat ons alarmeerde. Je ziet bijvoorbeeld bij Ossendrecht echt een duidelijke toename. En terecht werd gemeld dat ook het personenverkeer dreigt. En als dan heel Duitsland naar de Belgische kust gaat doen ze dat voortaan via de hele A67, de A58 en de Westerscheldetunnel. Want dat is veel goedkoper dan dat ze nu bij Aken doorsteken richting de Belgische kust. Dus daar kunnen we nog heel wat problemen, met name in de zomer, mee verwachten. Dus ik denk dat we niet zo heel veel tijd hebben om in ieder geval al wel hiermee aan de slag te gaan.
En wat betreft de extra kosten. Dat zou dan echt met name de voorfinanciering zijn wat rijkswegen betreft. Het meeste zit al in het MIRT. Dus dat zouden we maximaal naar voren kunnen halen. En daar is dit op gestoeld. Dus er uithalen wat er in zit, maximaal naar voren, zoveel als mogelijk, want die schop moet echt de grond in. Ook nog even afgezien van deze problematiek. Dat was even het belangrijkste. Dank u.

De **voorzitter**: Dank u wel. Dan de fractie van de VVD. Geen behoefte, zie ik. Dan de fractie van het CDA nog aanvullend. Mevrouw De Hoon.

Mevrouw **De Hoon** (CDA): Ja, heel erg veel dank voor de beantwoording. De uitzet en de lobby, die u nu gekozen hebt, is een hele mooie en actieve lijn die we heel graag zien. Ook de ambitie die wij verwachten van u. Dank voor de beantwoording. Succes.

De **voorzitter**: Dank, mevrouw De Hoon. Dan de fractie van de SP.

Mevrouw **Arts** (SP): Ja, voorzitter. Wij volgen de lijn van de gedeputeerde. En wij vragen ons alleen af op wat voor termijn we eventueel wat terug kunnen verwachten over de onderzoeken naar de intensiteit van het vrachtverkeer.

De **voorzitter**: Dank u wel. De fractie van D66.

De heer **Kutlu** (D66): Wij sluiten ons ook aan bij de opmerkingen van de SP en de gedeputeerde.

De **voorzitter**: De fractie van de PvdA. Geen behoefte. GroenLinks.

De heer **Smeets** (GL): Voorzitter. Wij zijn tevreden met de antwoorden van de gedeputeerde en wensen hem succes met het proces.

De **voorzitter**: 50PLUS. Nee. De Partij voor de Dieren ook niet. De ChristenUnie/SGP ook niet. Lokaal Brabant ook niet. De gedeputeerde dan misschien tot slot voor de nog liggende vragen. De gedeputeerde.

De heer **Van der Maat** (GS;VVD): Dank u wel, voorzitter. Ik ontken zeker niet dat er een toename is. Ik geef alleen aan dat ik goed met de VID en het ministerie in gesprek wil over de oorzaak van die toename. Is dat autonome groei of heeft dat iets met tol te maken? Daarom ben ik natuurlijk overigens ook blij dat we vanochtend hebben kunnen spreken over de aanpak A58/A67. Ik hoop dat we daar volgende week inderdaad een akkoord op krijgen, zodat we inderdaad in het hoogste tempo tot realisatie kunnen komen. En voor het overige ga ik in herhaling vallen als ik mijn antwoorden eigenlijk in de vorige ronde nog een keer ga benoemen. Dus het signaal is serieus, we moeten daar nader op gaan studeren. Daar gaan we mee aan de slag. Maar als u nu een motie met alle juridische en voorfinancieringsmogelijkheden indient ... Laat ik het sympathiek zeggen, ik heb die motie niet nodig om in de geest van uw opmerkingen aan de slag te gaan.
Ten tweede de borden met bestemmingsverkeer Baarle. Naar aanleiding van de discussie als het gaat over tol ga ik niet dat gesprek aan. Want daar blijkt dat er geen groei is. Maar laat ik dan zeggen dat ik zonder die tol best naar de mogelijkheden wil kijken. Maar we gaan hier niet in deze Statenzaal de verkeersborden in Brabant in de grond slaan. Temeer omdat ook al zouden we zeggen dat die borden erin gaan, dan heeft de politie daar ook wat van te vinden. Want als we daar geen handhaving kunnen organiseren, dan hebben die borden weinig zin. Dus laten we nou afspreken dat ik even een telefoontje doe naar Baarle-Nassau en even kijk waar we op uitkomen.
Dan de derde vraag van de SP. Zoals ik op de vraag ook richting het CDA heb geantwoord. We kunnen dat wat mij betreft technisch afdoen via een informatiebrief of zo. Ik wil u voor de zomer aangeven wat het beeld van dat moment is. Een standstill en dan moeten we kijken hoe we verdergaan.

De **voorzitter**: Interruptie Van den Berg.

De heer **Van den Berg** (PVV): Ja, voorzitter, volgens mij is een verkeersbesluit meestal in overleg met de politie. Maar dat je iets niet kunt handhaven, wil niet zeggen dat je iets niet kunt doen. Want dan kunnen

we de maximumsnelheid 's nachts ook wel gaan afschaffen. Want die wordt ook niet gehandhaafd. Dus mijn vraag is of u daar toch serieus naar wilt kijken. Want dat zijn directe, heel snelle maatregelen. Dat je ze in ieder geval via de grote provinciale wegen leidt op de gewenste routes. Dat we van dit gedonder af zijn.

De **voorzitter**: Uw punt is helder. De gedeputeerde.

De heer **Van der Maat** (GS;VVD): Ik ga er inderdaad serieus naar kijken.

De **voorzitter**: Ik dank de gedeputeerde dan voor zijn beantwoording. Ik stel vast dat we in twee termijnen hierover gesproken hebben. Ik ga de beraadslagingen nu sluiten. En dan gaan we stemmen over deze motie. Daartoe drukken wij op de stembel. Wij gaan stemmen over de motie, bij u bekend onder stuknummer 1, Belgische heffing tol, fractie PVV. De motie breng ik nu in stemming. De fractie van de VVD.

De heer **Burger Dirven** (VVD): Tegen.

De **voorzitter**: Het CDA.

Mevrouw **De Hoon** (CDA): Tegen, met dien verstande dat we ervan uitgaan dat de toezeggingen worden uitgewerkt.

De **voorzitter**: De SP.

Mevrouw **Arts** (SP): Tegen.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van den Berg** (PVV): Voor met stemverklaring. Dank aan de gedeputeerde. En op basis van het laatste antwoord hadden wij hem eigenlijk in willen trekken, maar daar was ik dus net te laat mee.

De **voorzitter**: D66.

De heer **Hageman** (D66): Tegen.

De **voorzitter**: De PvdA.

De heer **Smeulders** (PvdA): Tegen, voorzitter.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Tegen.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Tegen.

De **voorzitter**: De Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Tegen.

De **voorzitter**: De ChristenUnie/SGP.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Tegen.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Voor, met dezelfde stemverklaring als de PVV.

De **voorzitter**: De motie is verworpen.

Stemmingen

07/16 Begrotingswijziging gereserveerde middelen Energie voor uitvoering Energietransitie 2016-2019

De **voorzitter**: Dan gaan we nu over wederom naar een blokje stemmingen. Even graag stilte en concentratie. Ik wijs u erop dat het besluit 07/16, begrotingswijziging gereserveerde middelen energie, uit twee besluiten bestaat. En daarna nog zes moties daar separaat van in stemming komen. Ik begin dus met het ontwerpbesluit 07/16 zelf. De fractie van de VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Voor.

De **voorzitter**: Het CDA.

De heer **Van Vugt** (CDA): Voor.

De **voorzitter**: De SP.

De heer **Van Meel** (SP): Voor.

De **voorzitter**: De PVV.

De heer **Van den Berg** (PVV): Tegen.

De **voorzitter**: D66.

De heer **Hageman** (D66): Voor.

De **voorzitter**: De PvdA.

De heer **De Kort** (PvdA): Voor.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Voor.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

De **voorzitter**: De Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voor met een stemverklaring. Dat wij voor deze maatregelen zijn, maar wanneer het gaat om de toekomst, misschien mestvergisters, dat we daar niet voor zijn.

De **voorzitter**: De ChristenUnie/SGP.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Voor.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Voor.

De **voorzitter**: Dit voorstel is door uw Staten aangenomen.
Dan gaan we nu stemmen over de daarbij ingediende moties. Allereerst motie 1, eerste indiener CDA, 'Samen aan de bal voor een duurzaam sportief Brabant'. Motie 1 breng ik in stemming. De fractie van de VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Voor.

De **voorzitter**: Het CDA.

De heer **Van Vugt** (CDA): Voor.

De **voorzitter**: De SP.

De heer **Van Meel** (SP): Voor.

De **voorzitter**: De PVV.

De heer **Van den Berg** (PVV): Tegen met stemverklaring. De onderliggende stukken zijn niet juist. Daar staan fundamentele fouten in. Reden voor de PVV om deze onafhankelijk door te laten rekenen. Wij komen daarop terug.

De **voorzitter**: D66.

De heer **Hageman** (D66): Voor.

De **voorzitter**: De PvdA.

De heer **De Kort** (PvdA): Voor.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Voor.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

De **voorzitter**: De Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voor.

De **voorzitter**: De ChristenUnie/SGP.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Voor.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Voor.

De **voorzitter**: Deze motie is door uw Staten aangenomen. Dan breng ik nu in stemming motie onder stuk nummer 2. De PVV, isolatie nul op de meter. De fractie van de VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Tegen.

De **voorzitter**: Het CDA.

De heer **Van Vugt** (CDA): Tegen.

De **voorzitter**: De SP.

De heer **Van Meel** (SP): Tegen.

De **voorzitter**: De PVV.

De heer **Van den Berg** (PVV): Voor.

De **voorzitter**: D66.

De heer **Hageman** (D66): Tegen.

De **voorzitter**: De PvdA.

De heer **De Kort** (PvdA): Tegen.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Tegen.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Tegen.

De **voorzitter**: De Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Tegen.

De **voorzitter**: De ChristenUnie/SGP.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Tegen.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Tegen.

De **voorzitter**: Deze motie is door u verworpen. Dan breng ik nu in stemming motie 3, 'Stop klimaatargument'. Indiener is de fractie van de PVV. De fractie van de VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Tegen.

De **voorzitter**: Het CDA.

De heer **Van Vugt** (CDA): Tegen.

De **voorzitter**: De SP.

De heer **Van Meel** (SP): Tegen.

De **voorzitter**: De PVV.

De heer **Van den Berg** (PVV): Voor met stemverklaring. Ieder die hier tegenstemt is aan het doen aan volksverlakkerij. Een ander woord is daar niet voor.

De **voorzitter**: D66.

De heer **Hageman** (D66): Tegen.

De **voorzitter**: De PvdA.

De heer **De Kort** (PvdA): Tegen.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Tegen.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Tegen.

De **voorzitter**: De Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD) Tegen.

De **voorzitter**: De ChristenUnie/SGP.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Tegen.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Tegen.

De **voorzitter**: De motie is verworpen. Ik breng in stemming motie onder stuk nummer 4, 'Laatpalen', met een 't' geschreven. Indiener is de fractie van de PVV. De fractie van de VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Tegen.

De **voorzitter**: Het CDA.

De heer **Van Vugt** (CDA): Tegen.

De **voorzitter**: De SP.

De heer **Van Meel** (SP): Tegen.

De **voorzitter**: De PVV.

De heer **Van den Berg** (PVV): Voor met stemverklaring. Het was een bewuste spelfout, omdat u het moet laten.

De **voorzitter**: D66.

De heer **Hageman** (D66): Tegen.

De **voorzitter**: De PvdA.

De heer **De Kort** (PvdA): Tegen.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Tegen.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Tegen.

De **voorzitter**: De Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Tegen.

De **voorzitter**: De ChristenUnie/SGP.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Tegen.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Tegen.

De **voorzitter**: De motie is verworpen. De motie onder stuk nummer 5, 'Jaarlijks 1000 euro voor elk gezin'. Indiener fractie PVV. De fractie van de VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Tegen.

De **voorzitter**: Het CDA.

De heer **Van Vugt** (CDA): Tegen.

De **voorzitter**: De SP.

De heer **Van Meel** (SP): Tegen.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van den Berg** (PVV): Voor.

De **voorzitter**: D66.

De heer **Hageman** (D66): Tegen.

De **voorzitter**: De PvdA.

De heer **De Kort** (PvdA): Tegen.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Tegen.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Tegen.

De **voorzitter**: De Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Tegen.

De **voorzitter**: De ChristenUnie/SGP.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Tegen.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Tegen.

De **voorzitter**: De motie is verworpen. Ik breng in stemming de motie onder stuk nummer 6, 'Zon niet, of alleen voor warmte'. Indiener fractie van de PVV. De fractie van de VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Tegen.

De **voorzitter**: Het CDA.

De heer **Van Vugt** (CDA): Tegen.

De **voorzitter**: De SP.

De heer **Van Meel** (SP): Tegen.

De **voorzitter**: De PVV.

De heer **Van den Berg** (PVV): Voor.

De **voorzitter**: D66.

De heer **Hageman** (D66): Tegen.

De **voorzitter**: De PvdA.

De heer **De Kort** (PvdA): Tegen.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Tegen.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Tegen.

De **voorzitter**: De Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Tegen.

De **voorzitter**: De ChristenUnie/SGP.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Tegen.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Tegen.

De **voorzitter**: Deze motie is verworpen.

11/16 Toestemming Provinciale Staten voor wijziging van de gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant

De **voorzitter**: Dan komen we nu bij het tweede voorstel, dat hier nu in stemming komt. Toestemming Provinciale Staten wijziging gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant. Twee besluiten. Een ontwerpbesluit 11/16. De fractie van de VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Voor.

De **voorzitter**: Het CDA.

De heer **Kuijken** (CDA): Voor.

De **voorzitter**: De SP.

De heer **Heijmans** (SP): Voor.

De **voorzitter**: De PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voor.

De **voorzitter**: D66.

De heer **Hageman** (D66): Voor.

De **voorzitter**: De PvdA.

De heer **Smeulders** (PvdA): Voor.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Voor.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

De **voorzitter**: De Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voor.

De **voorzitter**: De ChristenUnie/SGP.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Voor.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Voor.

De **voorzitter**: Het voorstel is door uw Staten unaniem aangenomen.

19/16 Begrotingswijziging Werklocaties 2016-2019

De **voorzitter**: Dan kom ik bij de begrotingswijziging Werklocaties 2016-2019. Ontwerpbesluit 19/16 bevat twee deelbesluiten voor de goede orde. Ik breng het in stemming. De fractie van de VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Voor.

De **voorzitter**: Het CDA.

De heer **Deryckere** (CDA): Voor.

De **voorzitter**: De SP.

De heer **Heijmans** (SP): Voor.

De **voorzitter**: De PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voor.

De **voorzitter**: D66.

De heer **Hageman** (D66): Voor.

De **voorzitter**: De PvdA.

De heer **Maas** (PvdA): Voor.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Voor.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

De **voorzitter**: De Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voor.

De **voorzitter**: De ChristenUnie/SGP.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Voor.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Voor.

De **voorzitter**: Het besluit is door uw Staten unaniem aangenomen.

Bespreekstukken inclusief stemming

15/16 Jaarstukken 2015

De **voorzitter**: Daarmee, dames en heren, komen we aan het volgende agendapunt. En dat zijn de bespreekstukken, waarover we ook vandaag gaan stemmen. Allereerst liggen voor de Jaarstukken 2015. De fractie van de VVD heeft het woord. De heer Hubert Koevoets zal het woord voeren.

De heer **Koevoets** (VVD): Dank u, mijnheer de voorzitter. Vandaag kijken we terug op het afgelopen jaar 2015 aan de hand van de jaarstukken. Een bijzonder jaar was 2015 zeker, een jaar met twee gezichten en verdeeld in twee perioden: die van voor de verkiezingen en die van erna. Daarover later meer. Persoonlijk heb ik het afgelopen jaar ook als bijzonder ervaren. In het begin, in de vertrouwde samenstelling aan de slag, overgaand in een vrolijke campagne, gevolgd door een herverkiezing op 18 maart. En dan? En dan aan de slag in een vernieuwde en verjongde Provinciale Staten. Het ene moment ben je nieuwkomer, het volgende moment de nestor van de VVD-fractie. Verjonging, versnelling, versterking, verbetering. Deze thema's overheersen het beeld wanneer wij terugkijken op 2015. Zoals ik al zei, een jongere Provinciale Staten, versnelling van transities, versterken van veerkracht van de economie en van de samenleving en verbetering van de provinciale processen, waaronder de p&c-cyclus. Want daar gaat het vandaag om. Wanneer we de eerste jaarrekening als sluitstuk of als nieuw begin – zou je kunnen zeggen want het is een cyclus – van de p&c-cyclus behandelen.
Zoals we hebben kunnen vaststellen, is het de provincie ook in 2015 gelukt om binnen de begroting te blijven en nog wat ruimte over te houden. Zelfs wanneer we rekening houden met toevoeging aan de reserves, met name om investeringen in de Brabantse economie mede mogelijk te maken. En ook na overheveling van geld naar 2016, voor zaken die reeds geoormerkt zijn als gevolg van reeds geïnitieerd beleid, komen we boven de streep uit. Deze overhevelingen krijgen terecht de nodige aandacht. Meestal gaat het hier om zaken die voor het ene jaar gepland, begroot waren en pas later tot uitvoering, afronding

kwamen. Hoewel de provincie hier niet in alle gevallen iets aan kan dan doen, is het wel spijtig dat zaken die van belang zijn vertraging oplopen. Daarbij denkt de VVD vooral aan zaken die ervoor kunnen zorgen dat meer Brabanders kunnen meedoen, meewerken aan het versterken van Brabant. Tijdens de behandeling van de Perspectiefnota onlangs sprak de VVD hier ook al over. En wanneer wij dadelijk het arbeidsmarktbeleid onder de loep nemen komen we ook daarover te spreken. In technische zin willen we nog wel spreken met de gedeputeerde over de methodiek van de overhevelingen om te zien hoe we nog beter de resultaten kunnen laten vallen in het jaar waarvoor ze begroot waren. Een integrale benadering, die ook GS voorstaan, met name op het gebied van vergunningverlening, zou ervoor kunnen zorgen dat er sneller doorgepakt kan worden. Dat het Bestuursakkoord, wat dat betreft, spreekt over maatwerk, flexibele regelgeving, verbeterde dienstverlening en snelheid van handelen vindt de VVD, naast het cijfermatige resultaat, ook mooie winst.
Het kan verkeren en zo, voorzitter, is het ook gegaan met Brabant in 2015. Een jaar geleden, rond deze tijd, zagen we de eerste zonnestralen met betrekking tot de economie. We durfden toen slechts te hopen op een doorzettend economisch herstel. Nu we deze week de Elsevier openslaan, lezen we daar de kop 'Slimme Brabanders'. Met dertien Brabantse gemeenten in de top 50 en zelfs vijf in de top 10, wordt aangetoond dat goed economisch beleid werkt. Zelfs de andere Brabantse gemeenten, ook in West-Brabant dat zich herstelt na de klappen van Philip Morris, Philips en Tetra Pak – waar nog aandacht voor is – scoren in het algemeen goed. We kijken wat dat betreft uit naar ontwikkelingen rond het maintenancecluster en de biobased industrie. Ook over agrofood komen we later te spreken, zo meteen. Daarom beperk ik me tot een klein onderdeel daarvan, maar wel een belangrijk onderdeel. We spraken vorig jaar, rond deze tijd of misschien iets vroeger, over de herstructurering van de Tuinbouw Ontwikkelings Maatschappij, de TOM. We deden dit omdat het slecht gesteld was met deze sector en investeringen achterbleven. Nu maakt één zwaluw nog geen zomer, maar de lente laat zich zien. 2015 was voor vele tuinbouwbedrijven een jaar waarvan zij slechts konden dromen na EHEC en andere problematiek. We zien inmiddels weer een aantal investeringen in deze sector en ook op het AFC wordt momenteel weer een grote kas gebouwd en staan verdere ontwikkelingen op stapel. Ja, we kunnen stellen dat wanneer we nu om ons heen kijken in Brabant, we op een aantal terreinen mooie ontwikkelingen zien.
Tijdens de behandeling van de Perspectiefnota noemde de heer Van Gruijthuijsen een aantal innovatieve Brabantse bedrijven, die allemaal tot de top behoren. Ik ga deze niet opnieuw opnoemen, maar wel twee andere die hun sporen hebben nagelaten op de jaarrekening, BioNovion en Acerta. Ook bij deze bedrijven hebben ondernemers en financiers hun nek uitgestoken. En inmiddels zijn ze uitgegroeid tot pareltjes van grote waarde. En ook hier heeft de provincie, middels investeringsfondsen en ontwikkeling, groei mede mogelijk gemaakt. We hebben geïnvesteerd in deze bedrijven. Nu mogen we meedelen in de opbrengst. Uit de debatten, hier in dit huis, herinner ik me nog de scepsis over wat we gingen doen met betrekking tot de fondsen. We hadden het geld inderdaad ook in de staatskas kunnen storten. De VVD is echt verheugd en trots dat wij dit niet hebben gedaan. Het blijft overigens wel zo dat we op lange termijn moet waken dat we de investeringen terugverdienen, dat we ze laten revolveren. Daarom moeten we alert blijven investeren. Onze uitvoeringsinstantie, de BOM, heeft met deze investeringen goed gescoord in 2015. In het komende najaar zullen we komen te spreken over het meerjarenplan van de BOM. En de VVD kijkt uit naar de discussie daarover, omdat de economie wat ons betreft van groot belang is. Ook het investeringsbeleid met betrekking tot de immunisatieportefeuille en het Treasurystatuut heeft, zoals u weet, al geruime tijd onze aandacht. Ultimo 2015 is er nog voldoende opbrengst en houden we ook nog wat over om te reserveren voor mindere tijden. Maar we kijken ook, naar aanleiding van de jaarstukken, uit naar verdere bespreking hiervan.
Voorzitter. Wat de VVD betreft moet Brabant in beweging blijven, met gas op de plank, maar wel van tijd tot tijd even de snelheid checken. Ik dank u.

De **voorzitter**: Ik dank de heer Koevoets voor zijn bijdrage. Ik geef het woord aan de heer Steenbakkers van de fractie van het CDA. Aan u het woord.

De heer **Steenbakkers** (CDA): Voorzitter. Dank. Ik hoop dat u allemaal heeft genoten van de beschuit met muisjes. We hebben er nog wel even over getwijfeld. Partij voor de Dieren, beschuit, muisjes erop, maar ik zie dat ze zowel de beschuit als de muisjes op hebben, dus het is goed gevallen.

De heer **Heijmans** (SP): Als het maar geen gestampte muisjes zijn, anders was het een probleem geweest.

De heer **Steenbakkers** (CDA): Daar heb ik niet zo over nagedacht, mijnheer Heijmans. De jaarrekening. Voorzitter. De Amerikaans schrijver Nathaniel Hawthorne was van mening dat nauwkeurigheid de tweelingbroer van eerlijkheid moest zijn en onnauwkeurigheid de tweelingbroer van oneerlijkheid. Voor ons ligt nu de Jaarrekening 2015 van de provincie. Het centrale doel van een jaarrekening is een getrouw en eerlijk beeld geven van de financiële positie en performance van de provincie, zoals deze was in 2015. Voorzitter. En met zijn 270 pagina's lang, exclusief alle bijlagen, is deze jaarrekening volgens ons absoluut gedetailleerd en nauwkeurig. Maar betekent dit volgens de les van Hawthorne ook dat de jaarrekening getrouw is? Geeft die een juist beeld van de financiële positie van de provincie, zoals deze ook daadwerkelijk is? Voorzitter. Het CDA vindt na een goede overweging over het algemeen van wel en wil dit college en in het bijzonder ook de verantwoordelijke gedeputeerde Van Merrienboer daar hartelijk voor bedanken. Echter, om ook voor de toekomst te zorgen dat de jaarrekening getrouw blijft en de financiële positie gezond vragen we aandacht voor een aantal zorgen en vragen. Ik heb ze geclusterd in drie groepen. Het is het groepje verbonden partijen en deelnemingen, het is het groepje vermogenspositie en het groepje los. En daar schaar ik van alles onder.
Voorzitter. De accountant is glashelder over deelnemingen en verbonden partijen. Dit moet wat beter, zowel qua informatieaanlevering, maar dat is slechts het begin. Ook qua risico-inschatting en assetwaardering moeten de zaken nauwkeuriger. Aangezien we veel geld hebben uitstaan bij de deelnemingen en dit in de toekomst wellicht nog meer gaat worden, om het schatkistbankieren te omzeilen, is een juiste risicoanalyse en onafhankelijke controle van levensbelang. We kunnen ons geen gedoe permitteren met het geld van de Brabanders.
Voorzitter. De CDA wil dan ook een diepgaande risicoanalyse op alle verbonden partijen. Hoe kijkt de gedeputeerde hier tegenaan?
Voorzitter. Dan wat losse vragen over deelnemingen en verbonden partijen. Laten we beginnen met de verkoop Vennootschap BV. Hier zit general escrow van Essent in. Met andere woorden, het geld dat nog vastzit uit de verkoop aan RWE en als kopende partij hadden zij tot 30 september 2015 het recht om daar claims op in te dienen. In die escrow zit, volgens de jaarrekening, nog 113 miljoen euro en RWE heeft nog maar 38 miljoen euro aan claims ingediend. Wat gebeurt er met de overige 75 miljoen euro en waarom was die ultimo 2015 nog niet uitgekeerd aan de provincie?
Voorzitter. Dan de CSV Amsterdam BV. Dit is de rechtspersoon met de escrow van de nog niet uitgekeerde verkoopopbrengst van Attero. Hier zit 13,5 miljoen euro in. Nu lees ik dat op 22 mei 2015 de kopende partij Waterland een claim van 9,5 miljoen euro heeft neergelegd bij deze escrow en dat om die reden de volledige 13,5 miljoen euro nog niet uitgekeerd kan worden. Klopt dit of lees ik dit verkeerd? Waar is dit voor bedoeld? Waarom heeft Waterland dit ingediend? Hoe staat het hier op dit moment mee? En wat is de kans dat we dit geld niet krijgen?
Voorzitter. Dan de omgevingsdiensten. We hebben al veel vragen gesteld over het reilen en zeilen hier, ook bij de Perspectiefnota konden wij hier onze vinger nog niet helemaal achter krijgen. Zijn die middelen nu goed besteed, ja of nee? Er is een paar keer extra geld naar toegegaan. Graag nog eens een keer een

heldere uitleg van de verantwoordelijk gedeputeerde. Op basis daarvan gaan wij toch beslissen of dit nu eens een keer onderzocht moet worden door bijvoorbeeld een Zuidelijke Rekenkamer.
Voorzitter. Dan de ontwikkelingsmaatschappij Ruimte voor Ruimte. Hier wordt een risico ingeschat van 15,1 miljoen euro. In dit scenario zijn echter de afdrachten 168 miljoen euro aan de provincie dan al wel gedaan. Waarom wordt er van dit scenario uitgegaan? Is het 100% zeker dat die afdrachten gaan plaatsvinden? En moet hiervoor een risicoreserve worden aangehouden?
Voorzitter. Dan Pivot Park. Hier ligt een sterke afwaardering van het vastgoed in het verschiet. Heeft de gedeputeerde al een inschatting hoeveel en kan het gevolg hebben voor toekomstige vestiging van ondernemers op Pivot Park en de werkgelegenheid aldaar? Zijn GS het bovendien met wethouder Brok uit Oss eens dat er destijds te veel geld is betaald voor het vastgoed en dat dit kwam door tijdgebrek?
Voorzitter. Dan tot slot de BOM. Mijn collega noemde het al zeer terecht. BioNovion en Acerta. Een fantastisch resultaat en ook hulde voor gedeputeerde Pauli. Maar dit soort bedrijven participeert vanuit een aantal fondsen. Die fondsen zijn langlopend. Er zijn ook fondsen die sneller aflopen. Bijvoorbeeld het Life Sciencefonds, het Health fund en het Spin-off fund. Kan de gedeputeerde ons eens meenemen in wat er gebeurt als zo'n fonds sluit? Worden de gelden hieruit dan direct naar de provincie overgemaakt? En hoe zit het dan met die verkoop van BioNovion en Acerta? Komt dat geld dan uiteindelijk naar ons toe of blijft dat binnen de BOM? We horen dat graag. We konden dit niet direct vinden in de jaarrekening.
Voorzitter. Dan de vermogenspositie. Die is sterk. Dat komt ook door verstandige beslissingen uit het verleden. Maar zoals bij mijn eerste financiële bijdrage al vermeld, maakt het CDA zich wel zorgen over de bestendigheid van de structurele inkomsten door de lage rentepercentages. Feitelijk zijn het alleen de boekwinsten op de obligaties, die nu zorgen dat onze 122,5 miljoen euro word gehaald. De externe validatie van professor Koedijk – dank daar nog voor, gedeputeerde – bevestigt dit beeld. Hij stelt zelfs dat de doelen van de immunisatieportefeuille door de dalende rente vermoedelijk niet gehaald gaan worden. De vraag aan GS is wat men nu van plan is. Doorgaan op de huidige weg en meer geld uitlenen aan lokale overheden en overheidsorganen, gewoon kiezen voor schatkistbankieren, extra investeren? We horen het graag.
Voorzitter. Binnen nu en anderhalf jaar, tot 31 december 2017, lezen wij dat er precies 253 miljoen euro vrijvalt uit deze obligatieportefeuille. Wat voor visie heeft het college op deze termijn voor deze gelden? Gaat dit naar Dijsselbloem en brokkelt ons rendement verder af of zoekt men naar alternatieven? Graag een reactie.
Voorzitter. Dan wat losse vragen. De CDA-fractie werd gisteren zeer aangenaam verrast door de mededeling dat er een subsidieregeling komt voor de kredietunies. Het CDA wil daarvoor ook compliment geven aan de gedeputeerde. Wat we bijzonder vonden in de jaarrekening is dat er twee maanden geleden bij de incidentele subsidies 100.000 euro is gegeven aan Kredietunie Brabant, die onderdeel is van de club van de heer Kamminga. Waarom is deze subsidie nu los verstrekt, terwijl er nu juist een subsidiereglement voor kredietunies wordt opgetuigd?
Voorzitter. Dan de interne organisatie. En ik richt mij nu tot gedeputeerde Van der Maat.

De **voorzitter**: In een korte laatste halve minuut.

De heer **Steenbakkers** (CDA): We zijn hartstikke blij met de ambtenaren en al hun inzet, dat staat natuurlijk voorop. We zien ook dat zij hier blij zijn, want er waren maar 35 mensen die voor hun pensioenleeftijd hier vrijwillig vertrokken. Voorzitter. Dat is heel mooi, maar onlangs heb ik op mijn initiatief ook een lunch gehad met de Brabantse trainees. Gewoon eens om te horen hoe zij het hier nu in Brabant ervaren en hoe zij dit nu zien vanuit hun jonge en verse rol. Voorzitter. Ik schrok daar wel wat van. Ze zijn aan de ene kant hartstikke blij, maar ze ervaren ook te weinig reuring. Het is een beetje verstoft. Ze willen wat meer verantwoordelijkheid. Ze missen een stukje dynamiek. En u als toch – beschouwt u dit als

compliment – jonge gedeputeerde moet ook vast die aansluiting met deze trainees kunnen vinden. Dit college wil vernieuwing. Dat wil het CDA ook. Daar hoort ook verjonging bij en dit moet, want ons betreft, op een hoger tempo. Hoe wil de gedeputeerde dit doen en waar kunnen wij hem hierin bij helpen? Ik dank u.

De **voorzitter**: Ik dank de heer Steenbakkers voor zijn hoge tempo. De heer Heijmans, SP-fractie, heeft nu het woord.

De heer **Heijmans** (SP): Dank u wel, voorzitter. Voorzitter. Het is de jaarrekening, geen voorjaarsnota, geen algemene beschouwing en wat ons betreft geen integraal afweegmoment. Dat betekent dat mijn bijdrage vrij kort zal zijn. Ik wil een aantal zaken wel even benoemen. Maar allereerst wil ik constateren dat ik hier een voltallig college zie zitten en dat doet mij deugd en dat is bijzonder. Want in het afgelopen jaar zijn er wel twee gedeputeerden gevallen. Maar, voorzitter, ik ben wel blij om te kunnen constateren dat die twee gevallen wel de grootste bedrijfsongelukken zijn geweest die dit college heeft meegemaakt. Als ik de jaarrekening zie, voorzitter, maar ook als ik het verslag van de accountant zie, dan constateer ik dat er misschien hier en daar een klein bedrijfsongevalletje heeft plaatsgevonden, maar dat deze twee zaken toch het ernstigst waren.
Ik kom op een paar van die zaken, voorzitter, waar ik toch wat vragen bij heb en waarover ik graag van het college wat toelichting wil horen. Een onderbesteding, voorzitter, van 19%. En het college geeft daar ook wel een begrijpelijke verklaring voor, maar ik vind het toch wel schrikbarend. 19% onderbesteding terwijl het toch gaat om geld waarvan wij allemaal vinden dat we dat willen uitgeven met een bepaald doel. Over het algemeen zijn wij ook nog zo verstandig dat dat goede doelen zijn. Dat wij denken dat we daarmee iets positiefs bereiken voor de Brabantse samenleving en als dat dan op de plank blijft liggen, vind ik dit niet acceptabel, voorzitter. Graag daar toch wat meer ambitie in voor een volgende keer. Ik ga u geen moties of uitspraken voorleggen van dat het maximaal dit of dat percentage mag zijn, maar toch zeker moet dat drastisch omlaag.
Een andere zaak die mij bevreemdde, voorzitter, nadat wij daar toch redelijk wat publiciteit over gehad hebben en ook een gedeputeerde die daar zijn nek voor heeft uitgestoken, zijn de middelen voor het opruimen van drugsafval. Het verbaast mij om te zien dat we bijna 500.000 euro over hebben. Ik zou hier natuurlijk hartstikke blij mee zijn als dit was omdat al die milieucriminelen keurig naar de milieustraat gaan met hun afval, maar ik geloof niet dat dat het geval is. Of het zou zijn dat er geen XTC-labs meer zijn in Brabant. Nee, voorzitter, ik ben bang dat er een andere verklaring is: misschien te veel onbekendheid. En ik zou graag willen dat het college hier echt mee aan de slag gaat om hier bekendheid aan te geven. Want het is nogal wat voor landeigenaren en gemeenten om voor die kosten op draaien.
Een ander punt wat mij zorgen baart, voorzitter, is dat wij het streefcijfer naar de kwaliteitseisen voor fietspaden niet gehaald hebben en dat zeker in een tijd waarin het aantal elektrische fietsen enorm groeit. Fietsen wordt steeds populairder en wordt een belangrijk onderdeel van onze mobiliteit. En de kwaliteit van fietspaden is daarbij erg belangrijk. Ik zou graag in ieder geval bij de komende begroting willen zien wat wij extra gaan doen om toch iets te doen aan de kwaliteit van die fietspaden.
Laatste puntje, voorzitter, uit het burgerjaarverslag. Ik vond het jammer om te lezen dat onze telefonische bereikbaarheid toch weer wat verminderd is. De vraag is: wat gaan we daar aan doen? Dank u, voorzitter.

De **voorzitter**: Dank aan de heer Heijmans voor zijn bijdrage. Nu de fractie van de PVV. Mevrouw Van der Kammen heeft het woord.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Voorzitter. Een jaar met dit college was geen goed jaar voor de Brabander en al helemaal niet voor de Brabantse burgers. Dit college koketteert op misplaatste wijze met allerlei behaalde resultaten. Kijk ze toch eens glimmen van trots. Van designthinking tot cross-overs. Inspiratieboeken en subsidieschuiven, ze hebben het allemaal gedaan. Van living labs en longreads tot sluitende kringlopen en voucherregelingen. Ze draaiden er hun hand niet voor om. Van study visits tot internationale missies. Allemaal, voorzitter, ik verzin het niet, uiteraard triple helix georganiseerd. Er is in 2015 een grote hoeveelheid dromerige vergezichten, stippen op de horizon, fraaie fantasieën en hipsterverhalen bij elkaar geschreven. Dit is immers de wereld van dit college: zweverige verhalen vol dure woorden.
Dan nu naar de echte wereld, voorzitter. Het echte jaar 2015. Een jaar dat voor dit college niet in het teken stond van de Brabantse burgers en bedrijven, maar vooral ter meerdere eer en glorie van de bestuurlijke elite diende. Want het was niet het jaar van degelijke concrete Statenvoorstellen, maar het jaar van Statenmededelingen, waarmee elke discussie in de kiem werd gesmoord. Het was niet het jaar van doorrijden over nieuw asfalt, maar het jaar van door zweverige ambtenaren bedachte appjes die, zoals we dagelijks kunnen zien, de files niet oplossen. Het was niet het jaar van dalende energierekeningen, maar van door deze provincie meewerken aan de misdadige en peperdure klimaat- en energiezwendel. Zoals de energiefondsinvestering in neodymiumhoudende windturbines. Rechtstreeks uit de chemische hel van het Chinese Baotou, zodat de eveneens neodymiumhoudende elektrische auto's gesubsidieerd rond kunnen rijden met hun kobalthoudende batterijen. Kobalt uit de gruwelmijnen van Oost-Congo. Niet het jaar van het oplossen van mestproblematiek, maar van hipsterbeleidsoplossingen van designers, communicatie-experts en vooral veel dialoogsessies en andere kletspraat. Niet het jaar van het stoppen van de asieleisersinstroom, maar het jaar van kom maar binnen met nog meer want 'wir schaffen das'. Niet het jaar van staan voor de Brabanders die de asielinstroom zat zijn, maar van geïnstitutionaliseerde sociale druk op onze eigen Brabantse burgers, die een schuldgevoel aan wordt gepraat. Verpakt in de term sociale veerkracht. Gewoon een dure term ter legitimatie om mensen als inflexibel te bestempelen en ze bij voorbaat te criminaliseren. Enkel en alleen omdat ze zich aan hun eigen mening hechten en niet achter die van de politiek correcte elite aan hollen. Niet het jaar van gezond financieel verstand, maar bewust meewerken aan een toekomstige financiële ramp voor de belastingbetaler door het massale en grootschalig ontwijken van schatkistbankieren. Niet het jaar van inzetten op continuering van de succesvolle IDOP-programma's, maar het jaar van miljoenenverspilling aan een groenfonds waar nauwelijks bijdragen uit het bedrijfsleven voor komen.
Het was ook niet het jaar van het inzetten op ons echte Brabantse erfgoed, maar het schuiven van vele miljoenen euro's belastinggeld naar snobistische kunstkoepels en het doneren van tonnen aan een verliesgevend festival dat lijdt aan zelfoverschatting, maar waar nauwelijks bezoekers op af komen. En voorzitter, 2015 was al helemaal niet het jaar van feiten en kennis bij het college. Het was vooral het jaar van de niets toevoegende kleuterplaatjes, die door het college heel interessant infographics werden genoemd.
Voorzitter. Over naar de accountantsverklaring. Het is zorgwekkend om te moeten constateren dat de accountant in herhaling moet vallen over diverse aspecten in en rond de controle. Zo is jaar in jaar uit de inkoop en aanbesteding niet in orde. Wat de PVV betreft mag die Europese aanbestedingwetgeving vandaag nog in de prullenbak. Maar ja, hij is er en dus zal het college er gewoon aan moeten voldoen. De PVV wil graag van het college weten waarom deze constatering telkens terugkeert zonder dat er kennelijk ook maar iets verandert.
Voorzitter. De accountant valt ook in herhaling als het gaat om het niet tijdig indienen van de stukken door de deelnemingen. Het college komt daarbij niet veel verder dan: we gaan het in de gaten houden en we gaan de deelnemingen in de toekomst vragen het proces van oplevering met ons te delen. Nou, nou, daar zullen ze nog eens van onder de indruk zijn. De vraag aan het college hierbij dus: wat gaat het college nu

werkelijk doen waardoor de accountant volgend jaar niet meer hoeft te constateren dat de informatie van de deelnemingen er nog niet is?
Voorzitter. Ook over de subsidieverantwoording weer herhalingen. Subsidies zijn als inkoop geboekt. Ook dit valt onder onrechtmatigheid. Het is heel bijzonder om te moeten constateren dat het in de meeste gevallen ook nog eens gaat om organisaties die al jarenlang aan het subsidie-infuus hangen. En waarvan dus gewoon bekend zou moeten zijn dat inkoop wellicht niet de meest voor de hand liggende constructie is. En het is meer dan schandalig dat zelfs letterlijk dezelfde bevindingentekst in de accountantsrapportage van vorig jaar staat. Graag een nadere verklaring van het college.
Voorzitter. Ik schakel over naar een inhoudelijk zeer belangrijk onderwerp, de provinciale wegen. Vol trots spreekt dit college altijd over hoe het Brabantse opcententarief tot de laagste in Nederland behoort. Maar zijn die opcenten in Brabant wel zo laag? En hoeveel waar krijgt de Brabantse automobilist eigenlijk voor zijn geld? Om deze vragen te beantwoorden moet je de totale opbrengst delen door de provinciale wegkilometers en dat vergelijken met andere provincies. We vroegen het college om de opcentenopbrengst voor alle Nederlandse provincies weer te geven per kilometer provinciale weg. Een gemakkelijke technische vraag zou je zeggen, we vragen tenslotte gewoon informatie over een provinciale kerntaak. Voorzitter. We hebben hier in de provinciale organisatie: een zwaar opgetuigde afdeling Kennis en Onderzoek, we hebben een Brabant Advies dat jaarlijks miljoenen euro's subsidie opslurpt, we hadden hier per ultimo 2015 maar liefst 1119 fulltime eenheden aan ambtenaren in de toren zitten, en daarnaast huurden we in 2015 ook nog eens voor 12,3 miljoen euro externe arbeidscapaciteit in én besteedden we voor ruim 77 miljoen euro aan onderzoeksopdrachten, adviesrapporten, informatierapporten en inhuur van overige diensten. Maar het antwoord op de vraag om ons de opcentenopbrengst per kilometer provinciale weg te geven luidde: "Wij beschikken niet over de gegevens kilometers provinciale weg per provincie."
Voorzitter. We zijn dus zelf maar gaan zoeken naar de informatie. En ach, het woord 'zoeken' is het eigenlijk bij nader inzien niet waard. Want met één zoekterm in Google hadden wij bij het CBS al exact de tabel te pakken die wij zochten. Maar voor de 1119 fulltime eenheden en 90 miljoen euro aan externe inhuur advies en onderzoekskosten was dat kennelijk veel te ingewikkeld.
Voorzitter. Ik kom zo terug op die provinciale organisatie, maar nu eerst terug naar die Brabantse opcenten. Want die zijn zo lekker laag volgens dit college. We hebben de CBS-cijfers van de kilometers provinciale weg en de opcentenopbrengsten per provincie dus netjes naast elkaar gezet en wat resulteert is een glasharde, maar voor het college uiterst ongemakkelijke waarheid. Want dan blijkt dat de Brabanders per kilometers de op een-na-duurste in Nederland zijn. De Brabantse kas wordt per kilometer provinciale weg gespekt met het duizelingwekkende bedrag van 438.000 euro. Daarmee heeft Brabant zesmaal zoveel opbrengsten per kilometer provinciale weg als Zeeland. Wordt dat geld vervolgens ook allemaal besteed aan de aanleg en het onderhoud van wegen, bruggen en fietspaden? Nee, allerminst. De opbrengsten verdwijnen voor het grootste deel naar allerlei andere doelen dan de automobiliteit en daarmee is de automobilist in Brabant de op een-na-grootste melkkoe van Nederland. En dat moet stoppen, daarvoor dienen wij een motie in.

Motie 3 'De Brabantse automobilist moet geen melkkoe zijn'
"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op vrijdag 20 mei 2016,
behandelend Statenvoorstel Jaarstukken 2015;
constaterende dat:
- Noord-Brabant ten laste van de automobilist de op één na hoogste opbrengst per kilometer provinciale weg heeft in Nederland;

Opbrengst provinciale opcenten motorrijtuigenbelasting en lengte provinciale wegen						
Zeeland (PV)	508	€	37.100.000	€	73.031	
Groningen (PV)	580	€	53.600.000	€		92.414
Flevoland (PV)	514	€	50.200.000	€		97.665
Friesland (PV)	666	€	69.100.000	€		103.754
Drenthe (PV)	511	€	53.800.000	€		105.284
Overijssel (PV)	846	€	103.500.000	€		122.340
Gelderland (PV)	1.348	€	204.500.000	€		151.706
Urnburg (PV)	482	€	100.600.000	€		208.714
Noord-Holland (PV)	652	€	191.100.000	€		293.098
Utrecht (PV)	379	€	115.300. 000	€		304.222
Noord-Brabant (PV)	583	€	255.400.000	€		438.079
Zuid-Holland (PV)	669	€	331.600.000	€		495.665
Grand Total	7.738	€	1.565.800.000	€	202.352	

- nog niet de helft van deze opbrengsten worden besteed aan provinciale wegen, bruggen en fietspaden;

overwegende dat:

- de betalende automobilist ofwel waar moet krijgen voor zijn geld, ofwel veel minder opcenten zou moeten betalen;

dragen GS op om:

de Brabantse automobilist niet meer als melkkoe te behandelen, maar de opbrengsten provinciale opcenten motorrijtuigenbelasting enkel in te zetten voor automobiliteit inclusief verkeersveiligheid en doorstroming, dan wel de meeropbrengst terug te geven aan de automobilist in de vorm van een tariefverlaging;

en gaan over tot de orde van de dag,

Harry van den Berg

Patricia van der Kammen

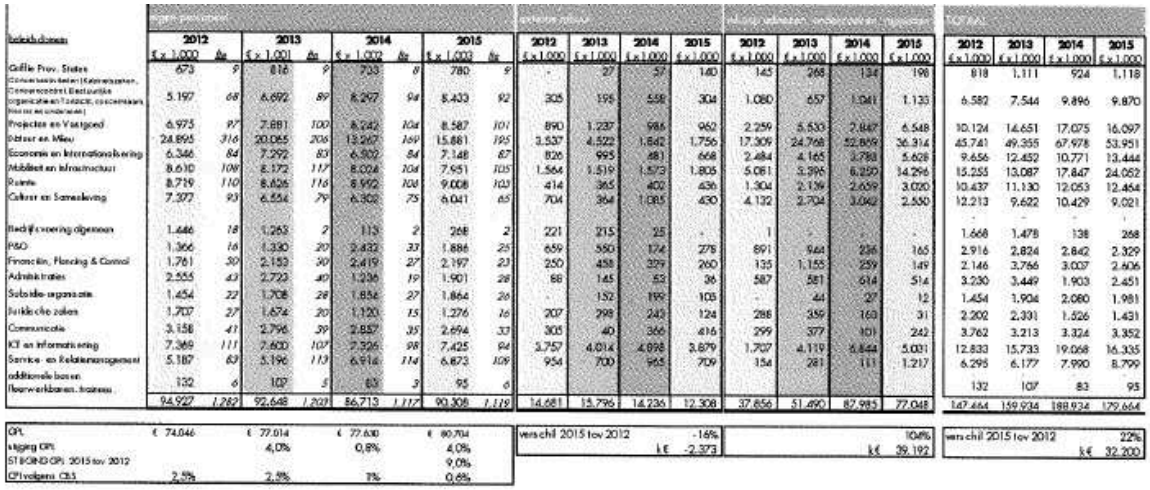
PVV Noord-Brabant"

Voorzitter. Ik roerde het onderwerp zojuist in feite al aan: de organisatieomvang van de provincie. In de vorige bestuursperiode lag er een keiharde doelstelling om toe te gaan naar een organisatie van maximaal 1000 fte in 2015. Met een cultuuromslag en een jaarlijkse besparing van 15 miljoen euro op de personeelskosten. En stoere taal van gedeputeerde Pauli, die de organisatie liefst nog verder wilde laten krimpen. Voor het duizelingwekkende bedrag van 33 miljoen euro werd het provinciehuis vertimmerd. Daarmee zou die grote culturele omslag en die personeelskostenreductie gerealiseerd gaan worden. Voorzitter. Wat is daar nu van terecht van gekomen? Eind 2015 ligt het aantal fte niet op 1000 maar op 1119 en is zelfs hoger dan dat van 2014. En in plaats van een personeelskostenreductie van 15 miljoen euro zien we dat de loonkosten in 2015 ten opzichte van 2012 slechts zijn gedaald met 4,4 miljoen euro. Nog niet een derde van de doelstelling. Daarbovenop is ook nog eens de inkoop, beleidsadviezen communicatieadviezen, onderzoeken etc. in 2015 ten opzichte van 2012 explosief toegenomen met ruim 39 miljoen euro, maar die kosten zijn niet opgenomen in het organisatiekostenbudget. En als klap op de vuurpijl, verbouwing van 33 miljoen euro ten spijt, moet nu anno 2016 kennelijk nog steeds, of misschien alweer, ingezet gaan worden op een cultuuromslag en een organisatieontwikkeling. Vraag aan het college daarom: wat heeft die peperdure verbouwing nu eigenlijk opgeleverd als we er kennelijk nog lang niet zijn? Waarom is de reductie van de fte en personeelskosten nog steeds niet gerealiseerd? En waarom lopen de kosten voor onderzoeken, adviesrapporten, communicatieadviezen etc. zo dramatisch op?

Voorzitter. De PVV wil naast antwoorden op deze vragen ook heel graag volledige transparantie van alle facetten rondom de organisatiekosten en daarover dienen wij een motie in.
Voorzitter. De PVV wacht met belangstelling de beantwoording van het college af.

Motie 4 'Breng de organisatiekosten goed in kaart'
"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op vrijdag 20 mei 2016,
behandelend Statenvoorstel Jaarstukken 2015;
constaterende dat:

- de kosten voor externe inhuur niet zichtbaar zijn in de jaarstukken;
- in de organisatiekosten slechts een deel van de externe inhuur is meegenomen, namelijk alleen directe inhuur van arbeidscapaciteit;
- naast directe arbeidscapaciteit ten behoeve van zowel de provinciale (wettelijke) kerntaken en de beleidskeuzes jaarlijks vele kosten gemaakt voor zaken als onderzoeksopdrachten, adviesrapporten, communicatieopdrachten, etc.; deze worden niet verantwoord onder externe inhuur en zijn ook niet opgenomen in het organisatiekostenbudget;
- de organisatiekosten vanaf 2012 drastisch zijn gestegen, en de gestelde doelen die onder meer verband hielden met de verbouwing niet zijn gerealiseerd, zoals zichtbaar:

Beleidsdomein	2012 € x 1.000	fte	2013 € x 1.000	fte	2014 € x 1.000	fte	2015 € x 1.000	fte
Griffie Prov. Staten	673	9	816	9	703	8	780	9
Concernsturen (Kabinetszaken, Concerncontrol, Bestuurlijke organisaties/Twinning, communicatie, Noord en onderzoek)	5.197	68	6.692	89	6.297	94	8.433	92
Projecten en Vastgoed	6.975	97	7.881	100	8.242	104	8.587	101
Ontwikkeling en Milieu	24.895	316	20.085	206	13.267	169	15.881	195
Economie en Internationalisering	6.346	84	7.292	83	6.302	84	7.148	87
Mobiliteit en Infrastructuur	8.610	108	8.172	117	8.026	104	7.951	105
Ruimte	8.719	110	8.626	116	8.592	108	9.008	103
Cultuur en Samenleving	7.377	93	6.556	79	6.302	75	6.041	65
Bedrijfsvoering algemeen	1.646	18	1.263	2	113	2	268	2
P&O	1.366	16	1.330	20	2.432	33	1.886	25
Financiën, Planning & Control	1.761	30	2.153	30	2.419	27	2.197	23
Administraties	2.555	43	2.723	40	1.236	19	1.901	28
Subsidie-organisatie	1.454	22	1.708	28	1.856	27	1.866	26
Juridische zaken	1.707	27	1.674	20	1.120	15	1.276	16
Communicatie	3.158	41	2.796	39	2.857	35	2.694	33
ICT en informatisering	7.369	111	7.600	107	7.326	98	7.425	94
Service- en Relatiemanagement	5.187	69	5.196	113	6.916	114	6.873	109
additionele banen	132	6	107	5	83	3	95	6
Nog te verklaren, trainees								
	94.927	1.262	92.648	1.207	86.713	1.117	90.308	1.119

	2012	2013	2014	2015
OPL	€ 74.046	€ 77.014	€ 77.630	€ 80.704
stijging OPL		4,0%	0,8%	4,0%
STIJGING OPL 2015 tov 2012				9,0%
CPI volgens CBS	2,5%	2,3%	1%	0,6%

	2012 € x 1.000	2013 € x 1.000	2014 € x 1.000	2015 € x 1.000
	-	27	37	140
	305	195	558	304
	890	1.237	986	962
	3.537	4.522	1.842	1.756
	826	995	681	668
	1.564	1.519	1.573	1.805
	414	365	402	636
	704	364	1.085	430
	221	215	25	-
	659	580	174	278
	250	458	359	260
	88	145	53	36
	-	152	199	105
	207	298	243	124
	305	40	366	416
	3.757	4.014	4.098	3.879
	954	700	965	709
	14.681	15.796	14.236	12.308

verschil 2015 tov 2012 -16%
k€ -2.373

	2012 € x 1.000	2013 € x 1.000	2014 € x 1.000	2015 € x 1.000
	1	-	-	-
	1.080	657	1.041	1.133
	2.259	5.530	2.847	6.548
	17.309	24.768	22.869	26.314
	2.484	4.165	2.788	5.628
	5.081	3.395	6.250	14.296
	1.304	2.139	2.659	3.020
	4.132	2.704	3.042	2.550
	-	-	-	-
	891	944	236	165
	135	1.155	259	149
	587	581	614	514
	-	44	27	12
	288	359	160	31
	299	377	101	242
	1.707	4.119	5.844	5.031
	154	281	111	1.217
	37.856	51.690	47.985	77.048

verschil 2015 tov 2012 104%
k€ 39.192

	2012 € x 1.000	2013 € x 1.000	2014 € x 1.000	2015 € x 1.000
	818	1.111	924	1.118
	6.582	7.544	9.896	9.870
	10.124	14.651	17.075	16.097
	45.741	49.355	67.978	53.951
	9.656	12.452	10.771	13.444
	15.255	13.087	17.847	24.052
	10.437	11.130	12.053	12.454
	12.213	9.622	10.429	9.021
	-	-	-	-
	1.668	1.478	138	268
	2.916	2.824	2.842	2.329
	2.146	3.766	3.007	2.606
	3.230	3.449	1.903	2.451
	1.454	1.904	2.080	1.981
	2.202	2.331	1.526	1.431
	3.762	3.213	3.324	3.352
	12.833	15.733	19.068	16.335
	6.295	6.177	7.990	8.799
	-	-	-	-
	132	107	83	95
	167.464	159.934	188.934	179.664

verschil 2015 tov 2012 22%
k€ 32.200

overwegende dat:

- het uitermate wenselijk is de doelstellingen voor personeelskosten, aantal fte, en organisatiekosten wél te behalen;
- het uitermate wenselijk is om goed en vooral volledig beeld te hebben van de totale organisatiekosten samenhangend met de provinciale wettelijke taken, kerntaken en beleidskeuzes, en niet slechts een deel daarvan; dit kan de kwaliteit van de afwegingen verbeteren en ondersteuning geven aan het proces daarvan;

vragen GS om:
in de begroting en de jaarrekening telkens een respectievelijk heldere raming en realisatie op te nemen van alle personeelskosten eigen personeel, externe inhuur arbeidscapaciteit én externe inhuur/inkoop van onderzoeksopdrachten, communicatieadviezen, rapporten, zoals in bovenstaande weergegeven;
en gaan over tot de ordevan de dag.
PVV Noord-Brabant

Patricia van der Kammen"

De **voorzitter**: Ik dank mevrouw Van der Kammen voor haar bijdrage en geef het woord aan de fractie van D66. Mevrouw Dingemans voert het woord.
Mevrouw **Dingemans** (D66): Dank u wel, voorzitter. Terugkijken op een financieel jaar is als kijken in de achteruitkijkspiegel van een auto. Je kijkt om te controleren wat er achter je gebeurt en om te bepalen of je voldoende ruimte heb om bij te sturen. Door voldoende vaak gericht en achteruit te kijken stel je jezelf in staat om veilig te rijden en direct te handelen in steeds wisselende situaties. Zo is het wat D66 betreft ook met de jaarrekening. Zoals u van ons gewend bent, heeft de fractie van D66 veel oog voor de financiële prestaties van de provincie en dan met name de onderwerpen kwaliteit, proces en informatievoorziening.
Als eerste de kwaliteit. De accountant adviseert Gedeputeerde Staten om haar grip op de begroting te versterken. Onder meer door tussentijds strakker te sturen op oorzaak voor begrotingsafwijkingen. Daarnaast adviseert de accountant om, gezien de aard van die afwijkingen, Provinciale Staten hier beter over te informeren. D66 doet deze oproep al jaren en dit jaar weer. Nu ook gesteund door de accountant. Het college streeft ernaar om in de beleidstukken doelen SMART te formuleren, prestatie-indicatoren op te nemen en planningen af te geven voor de inzet van middelen. Ook komen er vaker evaluaties. D66 waardeert het streven van het college, omdat het PS in staat stellen onze rol beter te pakken. Al constateren wij dat dit niet binnen alle programma's gebeurt. We zien bijvoorbeeld ruimte voor verbetering binnen het programma Cultuur. Een voorbeeld: de overgebleven tranches van de doebudgetten zijn opgeschort in afwachting van een evaluatie. Maar wanneer deze evaluatie gepland is, staat niet vermeld.
D66 constateert dat er in het afgelopen jaar binnen het programma Economie veel prestaties gerealiseerd zijn. Zo zien wij concrete cijfers over nieuwe werkgelegenheid en dat stemt ons tevreden. Daarnaast zijn er veel initiatieven opgepakt met onderwijsinstellingen en het Brabantse bedrijfsleven. We verwachten dan ook in de jaarstukken voor 2016 meer te lezen over concrete resultaten. En we dagen het college uit om te laten zien dat het in control is over zowel de over- als onderscheidingen ten opzichte van de begroting en die inzichtelijk te maken. Want voor dat inzicht zijn de Statenleden nu aangewezen op de jaarstukken. D66 zou graag zien dat PS vaker informatie ontvangen over verwachte afwijkingen, zodat we bij de jaarlijkse begrotingsbehandeling kunnen besluiten over bedragen die wat PS betreffen zouden moeten vrijvallen naar de algemene reserve. Ofwel, we roepen het college op om de vrij onderhandelbare budgetruimte zichtbaar en bespreekbaar te maken.
Dan het proces. D66 beschouwt een begroting als een afspraak tussen GS en PS over welke acties nodig zijn om de gestelde doelen te bereiken en welke kosten hiermee gemoeid zijn. Hoewel we weten dat de provincie ook afhankelijk is van derden voor het realiseren van onze doelen, willen we dat er nauwkeuriger wordt voorspeld waar het geld aan besteed wordt. Bij de behandeling van de jaarstukken over 2014 heeft D66 dan ook aan het nieuwe college gevraagd wat het ging doen om dichter bij de begrotingsafspraken uit te komen. We stellen nu net als de VVD en de SP aan de hand van de jaarrekening vast dat er in 2015 190 miljoen euro niet besteed is aan het doel waarover GS met ons afspraken hebben gemaakt. En D66 constateert dat al een enkel aantal jaren. We dringen er daarom ook op aan dat de gedeputeerde van Financiën met concrete voorstellen komt om het afwijkingspercentage op productgroepniveau te verlagen. In het platform planning en control kunnen we dan gezamenlijk vaststellen wat hiervoor een acceptabel niveau is. Dat kan wat D66 betreft een concreet percentage zijn, maar we staan ook open voor andere suggesties. Graag ontvangen we op dit voor D66 belangrijke punt een toezegging van de gedeputeerde.
Dan de bestuursrapportage. Een belangrijk instrument om tussentijds niet alleen achteruit, maar juist ook vooruit te kijken. En D66 zou graag zien dat een voorspelling over de verwachte realisatie van de begroting een belangrijker onderdeel wordt van de burap en daarmee bijdraagt aan het verkleinen van de

afwijking. We vragen het college ook om bijvoorbeeld via Statenmedeleerlingen tijdens een begrotingsjaar inzicht te geven in de afgesproken beleidsdoelen die naar verwachting niet gehaald gaan worden. Ook als op dat moment de financiële gevolgen nog niet helemaal duidelijk zijn. Vanuit het budgetrecht kunnen PS dan besluiten tot overheveling of vrijvallen van het niet-bestede budget. Kunnen de verschillende gedeputeerden dat toezeggen?
Dan tot slot de informatievoorziening. Voldoende jaarstukken aan de informatiebehoeften van PS om onze controlerende rol uit te kunnen voeren. Helaas constateren we opnieuw dat dit slechts deels het geval is. Sommige informatie wordt dusdanig abstract of onlogisch gepresenteerd dat wij er niks mee kunnen. Zoals de afschrijvingstabellen in het bijlagenboek. De bedragen die daar staan sluiten niet op elkaar aan en zeggen ons dus niets.

De **voorzitter**: Interruptie Steenbakkers.

De heer **Steenbakkers** (CDA): Dank, voorzitter. Ik hoor het verhaal van D66 met veel aandacht aan. Er wordt een boel nieuwe informatie gevraagd. Betekent het dan eigenlijk ook een soort herijkijking die u wilt van de hele p&c-cyclus? Ik hoor een aantal dingen die terugkomen. Kunt u dat misschien duiden hoe u dit ziet?

Mevrouw **Dingemans** (D66): Geen herijking van de p&c-cyclus. Wat mij betreft zijn we daar met die cyclus goed bezig, maar een verdieping op een aantal onderdelen. We zien nu in de Statenmededelingen wel dat er bijvoorbeeld gesproken wordt over beleidsdoelen, maar dan missen we daar een financiële paragraaf in. Ik denk dat we op dit punt goed bezig zijn met elkaar, maar dat we daar nog een verdiepingsslag op zouden willen.

De **voorzitter**: Steenbakkers.

De heer **Steenbakkers** (CDA): Wat aan de andere kant bij ons meespeelt, ik snap waar u vandaan komt, is dat we ook moeten voorkomen dat we om de twee weken rapportages verwachten van voortgang en afwijkingen. Ik zit daar persoonlijk ook niet weer heel erg op te wachten. Hoe komt dat samen in uw verhaal?

De **voorzitter**: Het punt is helder. Mevrouw Dingemans.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Volgens mij heeft u mij geen termijn horen noemen. Maar nu gebeurt het helemaal niet, alleen in de jaarrekening. Dus tussen twee weken en één keer per jaar zit wat mij betreft een hele mooie marge.
Ik ga verder. Er staan in de jaarrekening ook heel veel reserves genoemd waarbinnen allerlei vermeerderingen en verminderingen plaatsvinden, zoals de post overhevelingen. Door de manier waarop de reserves worden toegepast, is het moeilijk om deze belangrijke informatie te volgen, laat staan er een besluit over te nemen. Dit wordt echter wel van Provinciale Staten gevraagd. D66 is daarom net als de VVD blij dat gedeputeerde Van Merrienboer in de laatste vergadering van platform p&c heeft toegezegd meer informatie te zullen verstrekken over de post overhevelingen.
Er is in het verleden afgesproken dat de jaarrekening op interactieve digitale wijze beschikbaar zou worden gesteld. Dit in het kader van het beter toegankelijk maken van informatie. Ondanks dat niet iedereen in deze zaal fan is van plaatjes zouden heldere illustraties wat D66 betreft heel welkom zijn. Niet alleen voor Statenleden, maar ook voor de inwoners van Brabant. Wanneer komt deze interactieve jaarrekening beschikbaar?

Tot slot. We gaan ervan uit dat het college de bijdrage van D66 als constructief kritisch kan beschouwen. De informatie die wij vragen hebben we vooral nodig om de weg die voor ons ligt beter in te schatten. Dat past bij een toekomstgerichte partij als D66. Maar we kijken ook graag mee in de achteruitspiegel van het college om het te helpen bij het anticiperen op wijzigende omstandigheden die voor ons liggen en zijn weg veilig te vervolgen. Tot zover.

De **voorzitter**: Ik dank mevrouw Dingemans en geef dan graag het woord aan de fractie van de PvdA. De heer Stijn Smeulders heeft het woord.

De heer **Smeulders** (PvdA): Yes, dank je wel, voorzitter. In zijn algemeenheid en om te beginnen. De PvdA-fractie, het zal u niet verbazen, is zeer tevreden over het gevoerde beleid in 2015 en ook over de presentatie van de prestaties van het college in deze jaarrekening. En als je op hoofdlijnen tevreden bent, dan kun je jezelf ook permitteren om in een behandeling, zoals wij die nu aan het doen zijn, ook eens in te gaan op wat kleinere punten. En die kleine punten zijn niet bepaald onbelangrijk.
Onze fractie wil beginnen met iets waar wij nu niet meer verantwoordelijk voor zijn als provincie. Want ook dit soort punten verdient het af en toe om in deze zaal besproken te worden op het moment dat daar in de samenleving iets mee gebeurt. Waar ik nu op duid is de jeugdzorg. We lezen in de jaarstukken dat er een onderbesteding van 4,7 miljoen euro was op de doeluitkering van de jeugdzorg, die wij van het Rijk kregen en die gaan wij als provincie terugstorten aan het Rijk, omdat het geld gewoon niet uitgegeven is. Onze fractie werd het niet helemaal duidelijk uit deze stukken waar die doeluitkering en die onderscheiding nu precies vandaan kwamen. Onze vraag aan het college is om hier nog eens nader op in te gaan. En dan met name op de vragen: waarom is dat geld niet gebruikt? Hadden wij hier andere stappen in kunnen nemen om dit geld alsnog verstandig in te zetten voor de transformatie en de transitie? Dus de vraag aan de gedeputeerde om hier op in te gaan.
Het tweede punt dat ik wil maken, zit ook in de portefeuille van de gedeputeerde van Sociale Zaken. Dat gaat over de gehandicaptensport. Ook daar een onderscheiding van 2 ton. Nou, 2 ton is niet veel, tenminste niet in de begrippen waar wij nu over praten in het kader van deze jaarrekening. Aan de andere kant gaat 2 ton over twee G-sportloketten in Zuidoost-Brabant. De realisatie daarvan is vertraagd. Wij zijn eigenlijk wel benieuwd waarom die vertraagd zijn en of die in 2016 alsnog van de grond gaat komen. Ook in het kader van het nieuwe sportbeleid – we zetten met zijn allen in op G-sport – dan is het wel van belang dat je dit soort basisvoorzieningen wel snel gaat realiseren. Dus ook daarover een verzoek aan het college om daarop in te gaan.
En het laatste punt, voorzitter. Het is bijna een abonnement dat ik daarop heb, het aan de orde stellen van de kwaliteit van de Brabantse fietspaden bij de behandeling van de jaarrekening. Het enige punt was dat de heer Heijmans mij voor was en ik geef de heer Heijmans hierin gelijk. Dat heeft hij natuurlijker vaker en in dit geval helemaal. Want we halen dit jaar een 8 in plaats van een 8,5. Je kunt je dan afvragen of dat erg is. Als je een 8 haalt voor de kwaliteit van de Brabantse fietspaden en geen 8,5. Kijk, op de middelbare school had het mij helemaal niks uitgemaakt, een 8 of een 8,5, ik was al lang blij geweest hoor. De vraag aan de gedeputeerde is dat een aantal jaren geleden – een aantal Statenleden die de vorige periode er ook al bij waren zullen zich dit herinneren – de normering door gedeputeerde Van Heugten is aangepast nadat we een aantal jaren steeds de norm niet haalden. Dat maakt nu een beetje dat ik eigenlijk niet goed kan inschatten wat deze 8 nu eigenlijk waard is. Dus mijn vraag aan de gedeputeerde is eigenlijk of deze 8 betekent dat we het heel goed doen. Of blijkt de praktijk toch iets minder florissant dan waarover de cijfers spreken? Dus in die zin zouden wij nog wel eens benieuwd zijn of er nog eens kan worden gekeken wat dit in kader van die oude systematiek zou betekenen. Dit was onze bijdrage in eerste termijn, voorzitter. Dank u wel.

De **voorzitter**: Ik dank de heer Smeulders. Ik geef dan de fractie van GroenLinks het woord. De heer Smeets heeft het woord. Ja, ik had u niet gezien, excuus. Ik ga ervan uit dat u op tijd op het knopje drukte.

De heer **Steenbakkers** (CDA): Ja. Ik liep misschien niet snel genoeg. Mooi dat de PvdA het over de kleine dingen heeft. Wie het kleine niet waardeert ... Maar ik wil het toch even met de PvdA over de grote dingen hebben. En de grote dingen gaan onder andere over ons vermogen. En ik ben wel eens benieuwd naar de visieplannen van de PvdA-fractie. Wat vindt u nu wat wij hiermee moeten gaan doen?

De **voorzitter**: De heer Smeulders.

De heer **Smeulders** (PvdA): Dank u wel, voorzitter. Het verbaast me een beetje dat u deze vraag stelt, want wij hebben hier al vaker iets over gezegd als fractie. We hebben dezelfde zorgen als uw fractie over het op peil houden van die 122 miljoen euro aan dividenden uit die immunisatieportefeuille. De PVV-fractie zou zeggen dat er allerlei mooie linkse PvdA-hobby's mee gefinancierd worden. Dat is natuurlijk niet zo. Het is altijd de coalitie van heel veel partijen samen die dan samen zo'n bestedingsplan in de begroting opstelt. Dus het zijn niet alleen PvdA-hobby's, maar in die zin is het wel van belang dat wij de dingen die wij belangrijk vinden, kunnen blijven doen. Ook in de toekomst. Dit heeft jaren gekund met die uitkeringen en die dividenden die wij van Essent kregen. Later van de rendementen die wij uit de immunisatieportefeuille haalden. We zien dat de rente inderdaad laag is en dat we niet zomaar overal kunnen beleggen tegen een hoger rendement. Dus het moet naar het schatkistbankieren, naar de staat. U weet ook wat onze fractie daarvan vindt. Dat is gewoon een groot punt van zorg. Wij zijn in ieder geval heel tevreden dat er nu in ieder geval wordt ingezet op toch het verhogen van het rendement, ook met maatschappelijk rendement, door het uitlenen van geld aan de BNG, de Waterschapsbank, misschien ook wel direct aan overheden, het financieren van vastgoed van maatschappelijke instellingen. Kijk, van dat soort slimme deals zijn wij een groot voorstander en het rendement kan daarmee toch enigszins op peil blijven. Maar of wij daar echt die 122 miljoen euro op de heel lange termijn aan rendement gaan 'maintainen'? Ja, dat weet ik niet. Dat is een uitdaging waar wij de komende jaren Statenbreed voor zouden staan.

De **voorzitter**: De heer Steenbakkers.

De heer **Steenbakkers** (CDA): Dank. Dat antwoord doet me deugd. Wat vindt u nu zelf een proces en hoe wij dit als Staten moeten gaan behandelen, bekijken en er wat van moeten vinden? Wat zou u nu voorstellen?

De **voorzitter**: Smeulders.

De heer **Smeulders** (PvdA): Kijk, hier zijn we natuurlijk al mee bezig. We hebben natuurlijk al onderzoek laten doen. Ook de door u gememoreerde professor heeft dit nog een keer gevalideerd. Daar ligt een uitdaging. We weten ook dat er de komende jaren nog geen feitelijk probleem is. We hebben ook nog een reserve staan. Die kunnen we ook inzetten om een aantal jaar die tegenvallende rendementen te compenseren. Dus we moeten ook niet doen alsof we volgend jaar direct een groot probleem hebben, want dat is niet zo, maar gedurende deze periode zal hier toch meer visie op moeten ontstaan. Ik vind het ook wel van belang om daarbij ook wel de macro-economische ontwikkelingen te betrekken. Je kunt ook niet uitsluiten dat er misschien wel iets gaat veranderen in de rijksregelgeving die er al ligt. Schatkistbankieren is nu uitgevonden, maar ik hoop nog steeds dat daarover in Den Haag een evaluatie wordt uitgevoerd. Ik zie veel maatschappelijk rendement weglekken, wat nergens voor nodig is, want de

risico's waren zeer beperkt. Er hebben alleen een paar pyromaantjes zich ontzettend dom gedragen met dat geld, door het bijvoorbeeld in IJsland neer te zetten. Maar ja, goed, dat kan je op een heel andere manier regelen dan het allemaal verplicht tegen 0,5% rente of lager bij de schatkist neer te zetten.

De **voorzitter**: Mag ik voorstellen dat de gedachten nu gewisseld zijn en de heer Smeets zijn betoog kan aanvangen? De heer Smeets.

De heer **Smeets** (GL): Goed, voorzitter, dat waren de tien seconden van Douwe Bob, geloof ik. Controle is geen stok om mee te slaan, maar een staf om mee te gaan. Voorzitter. De bijdrage van GroenLinks gaat over drie kernpunten bij de jaarstukken. Het eerste punt is de planning- en controlcyclus. Het tweede punt zijn de jaarstukken zelf en de informatievoorziening richting Provinciale Staten en het derde punt is risicomanagement bij belangrijke investeringen en programma's.
De Jaarrekening 2015 is een belangrijk instrument in de cyclus van planning en control van de provincie en biedt inzicht. En het inzicht daarin is van belang voor de uitwerking, in de juiste volgorde dan, van de financiële kaders van de Perspectiefnota. En de Perspectiefnota bevat weer strategische keuzes die worden uitgezet en uitgewerkt voor de Begroting 2017. Dit zou eigenlijk de juiste rechtmatige koninklijke gang van zaken zijn geweest: eerst de jaarrekening en dan de Perspectiefnota. De fractie van GroenLinks heeft bij het bespreken van de Perspectiefnota al haar verbazing uitgesproken over het feit dat de jaarrekening niet vooraf beschikbaar was voor Provinciale Staten. Hoe kunnen Provinciale Staten hun controlerende, ook taakstellende taak goed oppakken als de procedure niet juist is? In de vigerende Financiële verordening van de Provincie Noord-Brabant staat immers het artikel 5, jaarstukken lid 3: 'Gedeputeerde Staten bieden voorafgaande aan de Perspectiefnota de jaarstukken aan Provinciale Staten aan.' Welke verbeterslag wil het college hierbij doorvoeren?
Dan nu naar de jaarstukken en de bijlagen. Voor de fractie van GroenLinks zijn natuur, waterkwaliteit en milieu belangrijke onderwerpen. Het college van Gedeputeerde Staten heeft daarbij een actieve informatieplicht richting Provinciale Staten. De fractie van GroenLinks betreurt het dat bij sommige rapporten de tijdigheid ontbreekt van het aanleveren door Gedeputeerde Staten aan Provinciale Staten. En ik moet u eerlijk zeggen, het is af en toe een zoektocht om die rapporten in de systemen te vinden. De rapportages, die ik hier als voorbeeld noem, zijn de evaluatie van de provinciale meetnetten bodem en grondwater en de evaluatie van het Uitvoeringsprogramma Biodiversiteit en Leefgebieden. Hoe denkt het college de tijdigheid van de informatievoorziening op deze punten te verbeteren?
Een aantal collega's heeft al gesproken over het algemene beeld van de onderuitputting bij de begroting. Wat we ook zien, bijvoorbeeld dat er bij het thema landbouw in 2015 geen advies of evaluatie is uitgevoerd. Kunt u dat toelichten? Verder is er onderuitputting bij landbouw en natuur, dit terwijl het de ambitie is om tot 2027 15.000 ha natuurnetwerk en 1300 km ecologische verbindingszones te realiseren.

De **voorzitter**: Mijnheer Smeets. Wilt u afronden? Nog een halve minuut.

De heer **Smeets** (GL): Ja, voorzitter, ik wil afronden met het ontwikkelbedrijf. Bij het ontwikkelbedrijf zien we dat voor de toekomstige investeringen er een weerstandsvermogen nu is van 5%, terwijl bij de oprichting van het ontwikkelbedrijf 20% de norm was. Wat zijn hiervan de oorzaken? Welke risico's zijn er? Kunt u ook de risicobeperkende maatregelen aangeven?

De **voorzitter**: Ik dank de heer Smeets voor zijn bijdrage. Uw spreektijd is nu om. Dan heeft nu de fractie van 50PLUS het woord, de heer Van Overveld.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Dank u, voorzitter. Een jaarrekening is altijd terugblikken. Daarbij is het zaak na te gaan of de gelden voor het betreffend jaar zijn uitgegeven als bedoeld en of dat het effect heeft gehad dat werd beoogd. Vrijwel altijd is het redelijk goed vast te stellen of de gelden zijn besteed, hoeveel en waaraan. Om dit extra te controleren maken we gebruik van de diensten van een accountant. Deze is objectief en wij volgen hem in zijn bevindingen. In de systematiek van het Besluit Begroting en Verantwoording wordt in principe uitgegaan van de vragen: wat we willen bereiken, hoe willen we dat doen en hoeveel mag het kosten? Het antwoord geven op de vraag of men bereikt heeft wat men wilde bereiken, is veel minder eenvoudig. Als het heel concrete zaken betreft is het misschien nog te doen, maar vooral als het gaat om maatschappelijke effecten is het niet zo simpel aan te geven of het beoogde effect werd bereikt. In het geval van een provincie is dat nog lastiger dan bij een gemeente. Om die reden is het bijna ondoenlijk daarover heel verstandige dingen te zeggen. Daarom blijft het commentaar gemakkelijk steken bij de constatering of iets daadwerkelijk is uitgegeven. In heel veel gevallen is er ook geen sprake van een louter provinciale aanpak. Heel vaak is er een vorm van samenwerking met een of meer partners met hun eigen verantwoordelijkheden. Zo kijkend naar de jaarrekening zijn wij heel voorzichtig met conclusies. De Jaarrekening 2015 is immers voor een deel nog een afrekening van het vorige college en voor een deel de opstart van een nieuw beleid. We nemen aan dat de soms substantiële verschillen tussen lasten, baten en realisatie voor een deel daardoor worden veroorzaakt. Mocht dat niet zo zijn, dan horen wij dat graag. Tijdens het lezen vroeg ik mij af: waarom is de regeling Particulier opdrachtgeverschap eigenlijk geëindigd? Voor zover mij bekend was het toch een redelijk goed lopende zaak. Dan treft men verderop op pagina 45 en 46 aan dat bovenaan de pagina staat: 'Is de prestatie in 2015 gerealiseerd?' En dan lees ik daaronder driemaal ja, conform: 'deze is in 2016 gereed'. Dan is de realisatie toch niet in 2015 geweest?
Met genoegen constateren we dat de Europese subsidieprogramma's optimaal gebruikt worden. Voor de nabije toekomst verwachten we hier veel van. Misschien is het een idee om in begrijpelijke taal meer bekendheid te geven naar de Brabanders wat de positieve effecten van die internationale contacten zijn voor de inwoners, werkgelegenheid en leefomgeving.
Op pagina 167 geeft u aan dat de provinciale communicatie in het verkiezingsjaar 2015 een cruciale rol speelde in de zichtbaarheid van GS en PS. Als we echter kijken naar het opkomstpercentage bij de verkiezingen was dit zodanig slecht dat er een speciale werkgroep vanuit de Staten met dit gegeven aan het werk ging. Kortom, bij het effect van de externe communicatie mag een vraagteken worden gezet. Is dat inmiddels intern ook gedaan?
Op het gebied van erfgoedbeleid is in 2015 een nieuwe richting ingeslagen. Wat ik niet goed kan achterhalen, is welke zaken uit het verleden hierdoor mogelijk tussen wal en schip zijn gevallen.
Een andere lastige vraag van mij is welke prioriteiten in 2015 zijn gesteld en op basis waarvan.
Het hoofdstuk sociaal-cultureel beleid is wel erg kort. Het bungelt een beetje tussen de grote broers. In het algemeen kan worden gesteld dat uit de begroting te lezen valt dat op de meeste terreinen een groot deel van de voornemens, zo niet alle, zijn gerealiseerd. Dat daarbij zowel onderscheidingen als overschrijdingen plaatsvinden lijkt mij vrij logisch. Het uiteindelijke financiële resultaat van uiteindelijk 86 miljoen euro mag tevreden stemmen. Ik verbaas mij wel over het muteren van de reserves. De overhevelingen kan ik mij nog wel voorstellen. Heeft dat met schatkistbankieren te maken? Maar goed, ook dan nog resteert een positief resultaat. Kortom, wij zullen akkoord gaan met de jaarrekening.

De **voorzitter**: Ik dank de heer Van Overveld voor zijn bijdrage. Ik geef dan het woord aan de fractie Partij voor de Dieren. De heer Van der Wel voert het woord.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter, dank u wel. Voorzitter. Wij zullen ons toespitsen op drie onderdelen van de jaarstukken. Eén onderdeel zijn de overhevelingen, klein en groot, zoals wij kunnen

zien. En zoals wij het lezen en als ik het goed begrijp gaan die overhevelingen alleen plaatsvinden als het doel ook daadwerkelijk in zicht is. En over die doelen en haalbaarheid hebben wij nog wat vragen, want zou het niet beter zijn om bij het starten van die projecten beter te kijken naar haalbare doelen en ook de budgettering meer te spreiden, zodat we ook niet te maken hebben met overhevelingen en onderbestedingen? Oftewel, kunnen we het geld niet wat voorzichtiger inzetten? Want het lijkt er nu op dat we een voorschot nemen op dingen die we gaan doen. We hebben dat ook gezien in een aantal projecten die vandaag voorlagen, waarbij veel geld gereserveerd wordt en uiteindelijk niet afgemaakt worden, niet gehaald worden en we toch te maken hebben met onderbesteding overhevelingen. En daarmee neemt het college eigenlijk wel een voorschot op de begroting van het volgend jaar. Als we dan kijken naar overhevelingen snap ik dat ook wel, met name de kleine bedragen, dingen die nog niet helemaal afgerond zijn. Maar is bijvoorbeeld bij de fietsverbinding in Helmond er dan een concrete afspraak gemaakt dat die dit jaar echt aangelegd wordt? Of hoe vaak kunnen wij dan uitstel verlenen?
Als we het hebben over onderbestedingen, hebben we met name zorgen over de hoogte van het bedrag, 128 miljoen euro. En als we kijken naar een groot onderdeel hiervan, dan komt dat uit de DLG-projecten en het groenontwikkelfonds, 27,5 miljoen euro onderbesteed. Blijft dat geld ter beschikking voor de natuur? En heeft onderbesteding over 2015 effect gehad op de doelstelling en resultaten op het gebied van ecologie? Als we kijken naar de accountant, die verklaart haar zorgen te hebben over de verbonden partijen, dan delen wij die zorgen. Niet voor niets hebben we in 2015 menig discussie gehad over de BOM, de TOM en de Ruimte-voor-Ruimteregeling.

De **voorzitter**: Mijnheer van der Wel, kunt u gaan afronden?

De heer **Van der Wel** (PvdD): Ja, voorzitter. Als we dan kijken dat er een positieve herwaardering is voor de BOM, Life Science en Healthfonds en het Innovatiefonds en er een onderbesteding van 16,9 miljoen euro is, dan vragen we ons af hoe dat precies werkt. Voorzitter. In hoofdlijnen zijn dat onze belangrijkste punten en we hopen dat het college hier een goed en passend antwoord op kan geven. Dank u wel.

De **voorzitter**: Ik dank de heer Van der Wel. Fractie ChristenUnie/SGP dan nu, de heer Vreugdenhil.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Dank u wel, voorzitter. Voorzitter. De fractie van de ChristenUnie/SGP wil naar aanleiding van de aangeboden jaarstukken een groot compliment maken aan de ambtelijke organisatie. Overall staat er in dit huis een solide organisatie die een gedegen en gezond financieel beleid weet te voeren en bij een organisatie van deze omvang vinden wij een accountantsverslag met relatief weinig verbeter- en aandachtspunten een prestatie van formaat.
Twee punten willen we er uitlichten. Allereerst willen wij aandacht vragen voor de verwerking van de deelnemingen. Voorzitter. Deze zorgen nu voor meevallers, maar kunnen in andere jaren net zo goed tegenvallers betekenen. En hier moet actiever op gestuurd kunnen worden. We zijn blij met de aandacht die GS zeggen hieraan te zullen besteden, maar we willen GS vragen om PS tussentijds, gedurende het boekjaar, op de hoogste te stellen van de resultaten van deelnemingen om de verwachte effecten op de jaarrekening vroegtijdig in beeld te brengen.
Voorzitter. Het belangrijkste vinden wij de grip op de begroting. Het is goed om voorzichtig te begroten en het klopt dat we op punten afhankelijk zijn van samenwerkende partners, wat betreft de voortgang van de trajecten. Dat gezegd hebbende, vinden wij dat het er te veel op lijkt, een andere fractie zei dit al eerder, alsof GS slechts eenmaal integraal naar de financiën kijken en na de begroting wachten op de jaarrekening. Voorzitter. GS voeren een beleid uit dat door PS is geaccordeerd en waarover in deze Staat debatten zijn gevoerd en keuzes zijn gemaakt. En als er dan budgetten ongebruikt op de plank blijven

liggen, is het de taak van GS om PS hierover te informeren, zodat de Staten mogelijk een nieuwe afweging kunnen maken. Juist ook wanneer het niet gaat om vertraging van projecten, maar het gaat om meevallers door voorzichtig inschatten, kan het niet-bestede budget aan PS worden voorgelegd om projecten die buiten de boot vielen door prioritering alsnog door te laten gaan.
En wij roepen GS dan ook op om PS voldoende aan de bal te brengen door waar er bestedingsruimte ontstaat deze opnieuw voor te leggen aan deze Staten. En we vragen dan ook de gedeputeerde hierop te reageren. Dank u wel.

De **voorzitter**: Ik dank de heer Vreugdenhil voor zijn bijdrage. Ik geef dan nu de fractie van de heer Heijman, Lokaal Brabant, het woord. Ik kondig u alvast aan dat na deze bijdrage er een korte schoring van ongeveer tien minuten zal zijn, zodat het college zich kan voorbereiden op de beantwoording. In die tussentijd kunt u een kopje koffie drinken aan de bar met een kleine versnapering, maar eerst de heer Heijman.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Dank u wel, voorzitter. Sommigen van ons zullen die versnapering hard ook nodig hebben. Jaarstukken, daar doen we het eigenlijk voor. Want eigenlijk zitten we te praten over dingen die we hier gezamenlijk hebben besloten en die netjes zijn opgeschreven door de ambtelijke organisatie en die GS zo meteen mogen verdedigen. Ik zou het over een heel andere boeg willen gooien. We gaan het in de toekomst hebben, op een dag zoals deze, over: wat hebben we nu het afgelopen jaar gedaan voor onze inwoners? Hebben we ze gelukkig of boos gemaakt en over welke onderwerpen? Zou dat niet een stuk makkelijker zijn in plaats van al die bespiegelingen over miljoenen, miljarden en noem maar op? Ik krijg dus een heel andere manier van denken en praten. Wat mis ik nu eigenlijk in al deze stukken? Wat vindt de inwoner er nou van? Wat hebben we nou voor de inwoner hiermee bereikt? Ik zal één voorbeeld noemen en dan gaan we snel over naar de pauze. Eindhoven Airport. We hebben daar inspraakrondes met burgers over gehad met een tafel Alders en met een tafel Van der Maat. Wat zijn nou de gevolgen ervan en hoe zien wij dit terug in het beleid naar Eindhoven Airport? Hebben we nou echt de bewoners, van bijvoorbeeld Wintelre het afgelopen jaar blij gemaakt met ons beleid? Dank u wel.

De **voorzitter**: Ik dank de heer Heijman voor zijn bijdrage. Ik concludeer dat we hiermee aan het einde zijn van de eerste termijn van de zijde van uw Staten. Ik schors de vergadering voor een dikke tien minuten tot ongeveer 16.15 uur. We zullen de bel luiden als wij gaan beginnen. De vergadering is geschorst.

Schorsing.

De **voorzitter**: De vergadering is heropend. Aan de orde is beantwoording in eerste termijn van de door u gestelde vragen door het college. Het woord is aan gedeputeerde Van Merrienboer. Mag ik stilte in de zaal?

De heer **Van Merrienboer** (GS;PvdA): Voorzitter. Dank je wel. Geen verloren jaar voor 2015 en dat is het ook zeker niet geworden. Daarvoor dankt dit college expliciet ook het vertrekkend college. Want er lag inderdaad voldoende klaar om de lijn door te trekken. Maar het is ook een dankwoord in de richting van u als nieuwe Staten dat we in het kleine jaar, dat we hier nu met elkaar aan de slag zijn, we volgens mij al heel wat in beweging hebben gebracht. En ik sluit me aan bij de woorden van de heer Vreugdenhil. Want daar hoort ook een expliciet woord van dank bij aan onze mensen in de primaire processen, maar zeker ook in de bedrijfsvoering. Want we hebben dat jaar, dat geen verloren jaar 2015 met een wisseling van de wacht, tegelijkertijd benut om een nieuwe p&c-cyclus te introduceren. En u mag best weten dat voor alle afzonderlijke producten dat natuurlijk een extra inspanning vraagt. Maar juist vanuit de motivatie dat

we daar werken aan verbetering denk ik dat onze mensen daar met heel veel plezier en inspanning hebben gewerkt. Dat zult u ook merken in de ontmoeting met hen.
In ons Bestuursakkoord, dat gaat over blijheid en geluk en dat inderdaad – mijnheer Heijman – vertaald in beleidsdoelen, hebben we aangegeven dat je als nieuwe overheid in die Brabantse samenleving, misschien wel anders dan in het verleden, eigenlijk veel meer flexibeler in samenwerking met andere partijen en wendbaar moet zijn ten opzichte wat die samenleving vraagt. En als je dat dan terugspiegelt op die begroting en die producten, dan weet je dat je tussentijds aanpassingen moet hebben. En dan is er eigenlijk wat mij betreft maar één wet die maakt dat je dat ook kunt doen. En dat is volledige en volstrekte transparantie, nauwkeurigheid en eerlijkheid. Mooie woorden, mijnheer Steenbakkers. Transparantie als voorwaarde voor effectief, efficiënt en vooral ook voor legitiem besturen.
En u heeft veel complimenten gegeven voor de jaarrekening en wat we daarin hebben neergelegd. Natuurlijk past het bij u dat u ook heel veel aansporingen tot verbetering hebt gegeven. Verdere verbetering op alle onderdelen van de inzichtelijkheid en de duidelijkheid in die begroting.
En toch is er veel gezegd over onderbesteding. Voordat ik daarop wat dieper inga wil ik vooraf stellen dat primair hier natuurlijk de discussie moet gaan over of we onze doelen bereiken. En of we onze doelen realiseren en of wij in uw richting dat niet alleen maar in onze beleidsproducten en goed en duidelijk neerleggen, maar of dit jaarverslag en deze jaarrekening ook laten zien hoe het nu staat met doelrealisatie. En of we dan daarvoor al het geld dat we hebben geraamd uitgeven, is daarvan een afgeleid punt. We hebben in het Statenvoorstel geprobeerd om op het punt van onderuitputting volledig transparant te zijn: waar zit het en hoe komt het? En toch moet me van het hart dat we met elkaar die term onderuitputting ook eens even tegen het licht moeten houden. Misschien is daar het platform geschikt voor.

De **voorzitter**: Interruptie mevrouw Dingemans.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Dank u wel, voorzitter. Hoor ik u nu goed zeggen dat u het met ons wel wilt hebben over doelen, maar niet over geld?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van Merrienboer** (GS;PvdA): Nee hoor. Daarna volgde heel veel over geld. En er gaat ook nog wat over geld volgen. Maar het punt is dat voorop dient te staan of we onze doelen bereiken. En een penningmeester is buitengewoon tevreden als hij doelen bereikt met minder geld dan geraamd. In die zin is een onderbesteding, als die plaatsvindt bij gelijkblijvend doelbereik, niet zo erg. Het was voor mij een opstapje om te zeggen: kijk eens naar de complexiteit die schuilgaat achter onderbesteding en laten we, in ieder geval in het platform, dat met elkaar eens wat verder uiteenrafelen. Dat zou ik u graag toezeggen. Onze commissaris kan wel eens mooi zeggen: lost in aggregation. Dat betekent dat we één getal voor onderuitputting noemen, terwijl daar een wereld achter schuilgaat.
Mijnheer Van der Wel. Een onderbesteding van de BOM van 16,1 miljoen is een succesvolle exit. Kun je dat dan onderbesteding noemen? Ik zou het niet zo noemen. Nogmaals, we hebben zorgvuldig en uitvoerig geprobeerd om te duiden wat er nu allemaal schuilgaat achter die onderuitputting en welke mechanismen daar onder zitten. Ik wil graag toezeggen dat we dat met elkaar ook vertalen.
Ik kijk dan naar de inbreng van mevrouw Dingemans. Als het gaat om tussentijdse rapportage of de vraag van de heer Vreugdenhil hoe Staten kunnen bijsturen als er onderuitputting is, dan zou ik heel graag zien dat we dat heel goed op het niveau van de afzonderlijke programma's in onze burap met u delen. Dus dat we daar echt laten zien wat onze verwachting is ten aanzien van begrotingsrealisatie. En dat je dan op het niveau van die afzonderlijke onderdelen met elkaar de discussie voert of je een lopende begroting daarvoor moet bijstellen. Nogmaals, geld uitgeven is geen doel op zich, omdat we inderdaad ook steeds

meer met verbonden partijen, met derden, daarin acteren. Ook met Europese fondsen. Dat maakt dat uiteindelijk de realisatie een enorm saldo is van ook extra inkomsten. Maar nogmaals, onderuitputting in de pure zin van het woord, dat je vertraagt in de realisatie. Maar ik zou heel graag in de evaluatie van de p&c-cyclus kijken of je dat veel meer per programma kunt verbijzonderen in plaats van 'lost in aggregation' één percentage noemen voor de begroting. Want ik kan daar nauwelijks een kwalitatief oordeel onder leggen als dat zo'n samenstel is van heel positieve ontwikkelingen: meevallende aanbestedingen, succesvolle exits en gewoon inderdaad zaken waarover wij u volledig moeten informeren. En u ook ons met de vinger mag wijzen als realisatie achterblijft van wat we ons hebben voorgenomen. En nogmaals, ik ben heel erg gemotiveerd om op dat punt steeds beter te begroten, maar vooral ook steeds transparanter te laten zien waarom een begroting inderdaad soms wel eens niet uiteindelijk tot realisatie komt.
Datzelfde geldt voor overhevelingen. Nogmaals, u heeft zelf een kader voor overhevelingen vastgesteld. Dat is een belangrijke waarde, dus daar toetsen we expliciet aan. Ik denk dat het goed is om in de evaluatie van de p&c-cyclus ook het kader voor overhevelingen, uw instrument in onze richting, nog eens tegen het licht te houden. Als ik zelf naar de overhevelingen kijk, zowel in omvang als over wat voor type overhevelingen het gaat, dan denk ik dat we het behoorlijk goed doen. Nogmaals, een aantal kritische punten. Maar we hebben volgens mij van onze accountant ook een aantal complimenten gekregen. Dat zijn geen complimenten die ik eenvoudig als GS incasseer. Die incasseer ik in het samenspel met u, want u krijgt die complimenten evengoed. En daar hoort dan opnieuw de opmerking richting de PVV bij dat het gewoon jammer is dat u niet bij het gesprek met de accountant bent. U heeft ook heel veel technische vragen gesteld. Ik denk zelf dat die dialoog met de accountant ook heel veel extra's kan opleveren voor uiteindelijk uw waardering van onze realisatie.
Ik kijk even naar de fracties. Wij zijn ook heel blij met BioNovion en Acerta als het gaat om het constateren dat onze werkwijze van het revolverend inzetten van middelen ook daadwerkelijk werkt. Dat geeft ook vertrouwen.
En dan stap ik meteen naar de heer Steenbakkers als het erom gaat welke mogelijkheden we naar de toekomst toe hebben om een eventueel tegenvallend vermogensrendement te compenseren. Dan hebben we ons voorgenomen om inderdaad het vermogensbeheer opnieuw aan te besteden, omdat we denken dat daar winst kan worden geboekt. Maar in essentie gaat het dan ook om de notie dat we een deel van het investeringsvermogen, dat we nu in Brabant hebben staan, revolverend inzetten. Als dat terugkeert op de thuisplaat, dan kunnen we dat natuurlijk opnieuw wegen in relatie tot hoeveel vermogen we nodig hebben om aan het vermogensrendement te komen dat we willen realiseren.
Deelneming verbonden partijen.

De **voorzitter**: Interruptie Steenbakkers.

De heer **Steenbakkers** (CDA): Dank aan de gedeputeerde voor de heldere uitleg. Over het vermogen was het een helder verhaal. Daarbij ging het mij er ook om wat de visie van het college is. In de komende anderhalf jaar gaat er weer 253 miljoen euro vrijvallen. Daar moeten we iets mee gaan doen. Dat moet weggebracht worden of investeren. Hoe kijkt u daar nu naar als college? Hoe gaan de gesprekken daar nu over? Daar anticipeert u op. Dat geld valt vrij uit de immunisatieportefeuille. Wat gaat u met die liquiditeiten doen?

De **voorzitter**: Binnen de mogelijkheden, die daarvoor in een debat over de jaarrekening bestaan, geef ik de gedeputeerde graag de gelegenheid daarover iets te zeggen.

De heer **Van Merrienboer** (GS;PvdA): Nou ja ...

De **voorzitter**: Dat is een constatering. Maar uw vraag gaat ook wat verder.

De heer **Van Merrienboer** (GS;PvdA): Natuurlijk, mijnheer Steenbakkers. Het staat in de jaarrekening. Maar de vraag wat we ermee gaan doen, is geen bespreekpunt voor de jaarrekening. Dat doen we natuurlijk gewoon op de momenten in de cyclus waarop dat aan de orde is. Ik heb u daarbij aangegeven dat wij jaarlijks die risicoanalyse op het terrein van deelnemingen, verbonden partijen doen. Dat punt wilde ik maken. We monitoren uitdrukkelijk hoe het staat met de ontwikkeling van dat vermogensrendement. En het is echt aan u en niet aan mij en deze kant van de tafel om over de inzet van vrijvallend vermogen besluiten te nemen.

De **voorzitter**: Steenbakkers.

De heer **Steenbakkers** (CDA): Dan heb ik een aanvullende vraag. Dank ook voor het antwoord. Dan zou ik dat eigenlijk wel graag willen agenderen voor bijvoorbeeld de volgende p&c-cyclus. Hoe staat u daartegenover? Uw volgende platform planning en control. Dit laatste punt.

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van Merrienboer** (GS;PvdA): Ik kijk ook naar de voorzitter van dat platform. Laten we de functie van dat platform heel zuiver houden. En dat is wat ik noem de kwaliteitszorg voor de cyclus. En dat betekent dat we daar geen inhoudelijke discussies voeren en wel met elkaar kunnen terugblikken. Maar dit vraagstuk hoort gewoon thuis bij de primaire cyclus. Dus als we naar u toekomen met een burap en een begroting, dan zijn dit precies de vraagstukken die we behandelen.

De **voorzitter**: Daar hoort het thuis. De heer Smeets.

De heer **Smeets** (GL): Ja, dank u, voorzitter. In de stukken, jaarstukken en ook in bijlagen ben ik in de afgelopen 'risicoanalyse' vaak tegengekomen. Het gaat niet zozeer om risicoanalyse, maar om risicomanagement. Dus wat ga je doen, welke maatregelen ga je treffen als er een onverwachte situatie of een tegenvaller optreedt? En zou dat niet meer in de stukken onderbouwd moeten worden? Want ik zie dan verder geen onderbouwing van wat dan exact de risico's zijn en hoe we die eventueel kunnen tackelen.

De **voorzitter**: De gedeputeerde. Microfoon.

De heer **Van Merrienboer** (GS;PvdA): Ja. Ik wil op dat punt zeker niet de techniek in. Risicomanagement is iets dat we expliciet onder aanvoering van onze concerncontroller hebben geïntroduceerd. Als ik kijk naar de suggesties die de accountant doet in relatie tot: u heeft in de risicovoorzieningen en -reserveringen eigenlijk voldoende ruimte, maar u moet transparanter zijn over onderliggende bewegingen in dat risico. Dat zullen we onder andere laten zien in een vernieuwing van de rapportage van dat ontwikkelbedrijf. Wat we gaan doen in relatie tot welk risico. In die zin is het inderdaad zaak dat je, als je risico's identificeert, ook je beheersmaatregelen helder maakt. Dat zijn we systematisch aan het doorvoeren, maar het voert veel te ver om dat nu te specificeren naar de verschillende risico's die er zijn. Ons voornemen is om kort na de zomer integraal bij u terug te leggen hoe het met onze risicoreserveringen en voorzieningen is en wat de consequenties zijn van onderlinge verschuivingen in die risico's en reserveringen. En dat leidt dan tot voorstellen voor bijstellingen op dat punt.

De **voorzitter**: Smeets nog op dit punt?

De heer **Smeets** (GL): Dank u voor de toelichting. Ik denk specifiek aan risicomanagement bij de grote opgaven/investeringen. Vanochtend hebben we gesproken over het Mobiliteitsprogramma bereikbaarheid Zuid-Nederland, 350 miljoen euro investeringsniveau in de komende tien jaar. Bij LPM komt nu een nieuw inpassingsplan. Dus daar zijn ook wat tegenvallers. Dus ik zou u willen meegeven om in ieder geval te kijken – dat hoeft niet voor elk project en programma – waar het echt van belang kan zijn om daar het risicomanagement en de risicoparagraaf wat zwaarder aan te zetten.

De **voorzitter**: Het punt is helder. De heer Steenbakkers, interruptie.

De heer **Steenbakkers** (CDA): Ja. Op het gebied van de risicoanalyse, ook even ingaand op het concrete advies van de accountant. De accountant geeft eigenlijk het advies dat er een diepgaande en juiste risicoanalyse komt op alle grote deelnemingen. En ik heb uw reactie in het Statenvoorstel gezien. Dat liet er nog wat licht tussen. Gaat u dat advies opvolgen? Gaat dat er komen?

De **voorzitter**: De vraag is helder. De gedeputeerde.

De heer **Van Merrienboer** (GS;PvdA): Nou ja, het antwoord, mijnheer Steenbakkers, is ja. U leest misschien iets anders dan ik, maar wat mij betreft pakken wij dat op.

De **voorzitter**: Het antwoord lijkt me helder.

De heer **Van Merrienboer** (GS;PvdA): Voorzitter. Ik probeer het tempo in de beantwoording te vinden. Als het gaat om een risicoreservering ontwikkelingsmaatschappij Ruimte voor Ruimte, mijnheer Steenbakkers, daar hebben we expliciet gezorgd voor afdekking van een risico in de risicoreserve ontwikkelbedrijf.
Als het gaat om LPM, dat is even genoemd, dat heeft ook te maken met inderdaad de risicopositie nu in het ontwikkelbedrijf. We hebben dat risico in beeld. Als we het ontwikkelplan opnieuw vaststellen kan inderdaad ook de risicoreservepositie van het totale ontwikkelbedrijf zich van die 5% herstellen naar die 16%. Dus we hebben nadrukkelijk onze risico's in beeld. Misschien in die stapel stukken, ook in de detaillering. Op al die onderdelen is ook aangegeven hoe we daarmee vervolgens om willen gaan. Dus wat dat betreft ontwikkelingsmaatschappij. Ruimte voor Ruimte en LPM.
Als het gaat om Pivot Park hebben we u in een Statenmededeling aangegeven dat we op korte termijn daarover met voorstellen komen.
Mijnheer Steenbakkers. De vraag of je in het verleden het vastgoed daar voor een te hoog bedrag hebt getaxeerd, dat is allemaal wijsheid achteraf. Wij komen met een hernieuwd beeld van hoe wij toch die succesvolle start die Pivot Park heeft – want ik kijk naar het doelbereik en wat de bedrijven daar doen – laten zorgen voor een fantastische verdere ontwikkeling.

De **voorzitter**: Interruptie Uijlenhoet.

De heer **Uijlenhoet** (GL): Ja, voorzitter, dank u wel. Nog heel even terug naar LPM. U geeft aan dat het uitstel van de plannen best wel een grote impact heeft. Ineens naar een niveau van 5% en daarna naar 16% of zelfs 19%. Waarom kan die impact zo groot zijn?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van Merrienboer** (GS;PvdA): We gaan niet op de wiskunde over. We weten om wat voor bedragen het gaat in relatie tot de totale portefeuille van het ontwikkelbedrijf. Ik vind in dat opzicht de impact niet groot. Van 5% naar 16% is fors, maar in het totaal van risicoreserveringen op de portfolio van het ontwikkelbedrijf is dat volgens mij helder. Wij hebben u net dat voorstel voor LPM opnieuw toegestuurd. Het maakt ook dat wij dat op dit moment verantwoord vinden om die 5% te accepteren, omdat wij er vol vertrouwen in hebben dat die risicoreservepositie zich op korte termijn naar die 16% kan herstellen.

De **voorzitter**: Vervolgt u uw betoog.

De heer **Van Merrienboer** (GS;PvdA): Ja. Een kleine opmerking in relatie tot de kredietunies, mijnheer Steenbakkers. Die ton waaraan u refereert, moet u echt zien als een aanjaagsubsidie voor het tot stand brengen van wat toch veelbelovend lijkt. Dan is het echt te verklaren dat, nadat we dat hebben gedaan, we ook nu een vervolgstap zetten rond die kredietunies.
Ik kijk naar mevrouw Dingemans en de heer Heijmans als het gaat om de aanpak van die onderbesteding en dat deel van de onderbesteding die we eigenlijk niet willen zien. Dat maakt echt dat we systematisch en stevig moeten vasthouden en misschien nog wel moeten perfectioneren – ik ben er eigenlijk wel van overtuigd – op die notie van eerst beleid en dan geld. En dat betekent de allocatie van geld voor beleidsvoorstellen, inclusief de uitwerking naar doelen en inclusief de doorwerking naar de begroting, pas plaatsvindt als we heel concreet in beeld hebben welke doelen we gaan realiseren. Dat speelt op dit moment. Ik kijk bijvoorbeeld naar de heer Van den Hout als het gaat om de uitwerking van het PMWP naar die beleidsagenda. Daar maken we de slag om uiteindelijk ook verantwoord middelen te kunnen alloceren.

De **voorzitter**: Interruptie de heer Steenbakkers.

De heer **Steenbakkers** (CDA): Dank, gedeputeerde, over de kredietunies. We hebben al gezegd dat we daar hartstikke blij mee zijn. Maar wat we gewoon bijzonder vinden, is dat er een integraal subsidiebeleid voor kredietunies komt, wat hartstikke goed is, maar dat vlak daarvoor incidenteel een subsidie wordt verstrekt. Partijen die nu op die grote pot aanspraak moeten maken, vragen zich allemaal af hoe dat kan. Waarom krijgt er eentje van tevoren een ton?

De **voorzitter**: Het punt is duidelijk en een herhaling. De gedeputeerde.

De heer **Van Merrienboer** (GS;PvdA): Nou ja. Nogmaals, dat zullen we vaker zien. Daar waar een initiatief vooruitloopt, daar waar het een pilot is om gewoon eens proef te draaien wat je nu eigenlijk moet doen, daar zul je inderdaad zien dat er een subsidie vooruit kan gaan aan een generieke regeling. Dat lijkt mij ook precies en ook gewenst om op die manier ook een verantwoorde inzet van middelen te krijgen. Dus je geeft subsidie in een fase waarin je nog aan het opbouwen bent. Als je ziet dat het inderdaad wortelt, dan pas zet je een stap naar een generieke regeling. En ja, dan is de vraag waarom je die eerste dan hebt gesubsidieerd. Nogmaals, volgens mij is dat inderdaad de vooruitloper op de regeling en niet een afwijking daarvan.
Dan de PVV. Nogmaals, opnieuw de uitnodiging om bij het gesprek met een accountant aanwezig te zijn. Want veel van de punten die daar gemaakt zijn, rond inkoop, aanbesteding en rechtmatigheid, hebben we daar volgens mij voldoende doorgesproken. De essentie is daar: GS let op; houd heel strak vast aan

de compliance, aan die afspraken. Maar de accountant was volgens mij ook heel open om daar aan te geven dat een flink deel een doorloop is van eerdere contracten. Dus voordat we daar de zaak helemaal op orde hebben, dat heeft ook te maken met contractduur van de onderliggende aanbestedingen.

De **voorzitter**: Interruptie Van der Kammen.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Ja, voorzitter. Op het moment dat het platform planning en control een overlegorgaan wordt met een duidelijk doel, duidelijke spelregels en een duidelijke verslaglegging, dan zal de PVV de allereerste zijn om daar bij te horen.

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van Merrienboer** (GS;PvdA): Ik kan dat alleen maar zien als een appel aan uw collega's. Dat is een herhaling van zetten. Maar dan kan ik ook meteen motie 3 ontraden als het om de opcenten gaat. Opcenten zijn algemene inkomsten. En dat wil ik nog maar eens onderstrepen, omdat onze inkomsten op dat terrein stevig worden gecorrigeerd in de algemene uitkering. Dus op het moment dat we dat niet blijven zien als een algemene dekkingsbron, dan trekt u inderdaad het vloerkleed onder onze begroting uit en dat zou u denk ik toch ook niet kunnen uitleggen aan de hardwerkende belastingbetalende Brabanders.
In uw tweede motie zit een aantal elementen, mevrouw Van der Kammen, waarvan ik denk: geeft u ons de tijd, want we maken nu stappen naar het zoveel mogelijk integraal in beeld brengen wat programma's nu kosten. Personeelskosten, organisatiekosten, inhuurkosten. De overwegingen bij de begroting suggereren dat we straks toch weer op die afzonderlijke onderdelen gaan sturen. We gaan niet sec op fte sturen. We gaan niet sturen op of onze mensen het doen of het via externe inhuur gebeurt. In het eindbeeld hebben we een integraal kostenbeeld van wat programma's kosten. En dan hebben we geen afzonderlijke normeringen meer. Ik wil u graag aangeven en dat kan ook, nogmaals. Het is ingewikkeld als u niet bij het platform aanschuift. Maar dat we in een vervolgstap weer een stap zetten wat betreft die organisatiekostenbudgetten om de integrale kosten inzichtelijk te maken. Maar we gaan niet terug naar afzonderlijke normering van die onderdelen daarvan. En daarom ontraad ik ook die motie.

De **voorzitter**: Interruptie Van der Kammen.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Ja, voorzitter, bedankt. Ik denk toch dat de gedeputeerde onze motie in dat kader niet goed heeft begrepen. Ik vraag niet om normen. Wij vragen juist om het door u weergeven van die integrale kosten. Dat gebeurt nu niet. Wat nu in de organisatiekosten zit is slechts een klein deel van de daadwerkelijke organisatiekosten, die echt samenhangen met het uitvoeren van de programma's. Als u daar nou iets zou kunnen doen, dan zouden wij daar echt heel tevreden over zijn.

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van Merrienboer** (GS;PvdA): Ja, voorzitter, nogmaals. Die beweging willen wij heel graag maken, mevrouw Van der Kammen. Maar als u daarbij in de overwegingen aangeeft dat wij nog steeds doelstellingen hebben op het terrein van aantal fte. Dit college heeft geen doelstelling op het terrein van aantal fte. Dit college heeft geen doelstelling op die afzonderlijke onderdelen. Het is een goed punt dat u maakt naar het integrale beeld van wat de kosten van onze programma's zijn en dat we die inzichtelijk maken. Maar niet zodanig dat we vervolgens gaan detailleren op externe inhuur, een advies of een inzet van eigen personeel.

Mevrouw Dingemans maakte volgens mij een terechte opmerking over de rapportage. Wij streven naar een burap, naar een bestuursrapportage, echt halverwege dat begrotingsjaar, waarin inderdaad inzichtelijk wordt waar afwijkingen plaatsvinden en wat onze verwachtingen zijn als het gaat om begrotingsrealisatie. Een punt wil ik dan maken en dan kijk ik naar de heer Vreugdenhil. Beschouw dat absoluut niet te zeer als het terrein waar we allerlei tussentijdse winstnemingen gaan doen als we meevallers hebben. Want dat maakt dat we wel een heel hijgerige cyclus zouden krijgen. Maar dat we bij de burap goed vaststellen waar we onderuitputting zien die we willen corrigeren en waar we misschien ook meevallers zien aankomen, dat willen we met jullie in beeld brengen in een goede kwaliteitsrapportage burap. Maar nogmaals, terughoudend met het introduceren van volledig nieuwe integrale afwegingen op dat punt.
Reserves heb ik aangegeven. Overhevelingen heb ik aangegeven. Ik blijf met u echt stevig jagen op die ambitie van die interactieve jaarrekening. Ook vanuit de leerervaring die we nu hebben met de stapjes die we nu hebben gezet, maken we een nieuw plan van aanpak om te kijken hoe we de volgende stap kunnen maken. Dus ik ga u nu geen exacte datum geven, maar ik kan u wel toezeggen dat we dat plan van aanpak ook met u willen en ook zeker zullen bespreken.

De **voorzitter**: Interruptie Dingemans.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Dank u wel, voorzitter. Ik wil alleen maar zeggen dat de Jaarrekening 2016 wat mij betreft vroeg genoeg is.

De **voorzitter**: De gedeputeerde kan daarmee verder en gaat verder.

De heer **Van Merrienboer** (GS;PvdA): Voorzitter. Hij zal interactiever zijn dan dit exemplaar. Maar welke stappen we daarmee zetten moeten we toch echt even met elkaar zorgvuldig afwegen.
De PvdA had op een aantal punten vragen. Nogmaals dank voor de complimenten op een aantal punten. Het verhaal van de jeugdzorg is het follow-up geven aan de afspraken die we daarover met de rijksoverheid hebben gemaakt. Wij zijn ook van afspraak is afspraak. Dus dat betekent dat wat daar in de jaarrekening wordt gerapporteerd een op een de consequentie is van het afsprakenkader dat we met het Rijk hadden.
Dan het puntje van de gehandicaptensport. Ik kan alleen maar aangegeven dat dat te maken heeft met een verlate aanvraag vanuit de regio Eindhoven. En dat heeft te maken met de wens om daar nog meer partijen te mobiliseren. En dat zorgt voor een verlate realisatie.
De heer Smeets, het punt van de jaarrekening opnieuw gearresteerd. Dat gaan we bij de evaluatie van de cyclus met elkaar doen. Op het ontwikkelbedrijf heb ik volgens mij gereageerd.
50PLUS. Mijnheer Van Overveld. Wat u als beeld neerzet van wat nou eigenlijk goede uitspraken zijn, die je op basis van deze rapportage kunt doen, ik voel me daar wel bij thuis. Dus dat je daar genuanceerd naar zou moeten willen kijken, dat heb ik ook bij de onderuitputting aangegeven.

De **voorzitter**: Interruptie Brunklaus.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Voorzitter. Excuus. Ik ben een beetje laat met mijn interruptie. U gaf net antwoord aan mevrouw Dingemans over de opzet van de begroting. En toen vroeg ik me eigenlijk af waar de begroting is gebleven die gedeputeerde Van Heugten had gemaakt. Hij had namelijk een prachtige opzet voor een digitale begroting en die hebben we ook gebruikt. En die was zeer gebruiksvriendelijk voor alle Statenleden. We hoefden maar aan te klikken. Is dat verhaal helemaal verdwenen?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van Merrienboer** (GS;PvdA): Nee hoor, mevrouw Brunklaus, absoluut niet. Als je kijkt naar de verdere stappen die je wilt zetten op het interactief maken van de andere onderdelen van de cyclus, dat riep een nieuwe complexiteit op. Dat betekent dat we ons bezinnen hoe en met welke partijen we die vervolgstap willen gaan zetten. Nee. Nogmaals, die ervaring gooi ik niet weg en die is er ook nog steeds. Maar de volgende stap, het interactief maken van de jaarrekening op basis van dezelfde uitgangspunten als de begroting, bleek toch een stukje complexer te zijn dan wij aanvankelijk hadden gedacht.
50PLUS, regeling cpo. We hebben u daar natuurlijk ook over geïnformeerd. Dat hebben wij tijdelijk gedaan, het budget opgemaakt. Dat wel. Maar in die zin hebben wij ook gemotiveerd aangegeven dat het geen structurele taak voor de provincie is. Wat dat betreft willen we partijen op de woningmarkt echt in beweging zien komen en we zien hen ook in beweging komen om dat te doen. We hebben daarbij wel aangegeven dat cpo in een bepaalde context ook voor ons nog zeker een instrument kan zijn. Maar dat is wat mij betreft nu een gedane zaak.
De mutatie van de reserves en u gaf aan te kunnen instemmen met de overhevelingen. In die reservemutaties zit één grote brok, maar dat is de consequentie van inderdaad de besluiten die we rond de fondsen hebben genomen. De mutaties daar hebben te maken met het nu in de benen brengen van dat innovatiefonds van de BOM. En dat betekent dat we daar nu een mutatie van zo'n 25 miljoen euro op laten volgen om daar ook de risico's te beheersen.
Dan de Partij voor de Dieren. Over het groenontwikkelfonds is volgens mij ook al eerder uitvoerig gerapporteerd wat ten opzichte van de oorspronkelijke businesscase en de realisatie nu de redenen zijn waarom die uitgifte misschien wat later op gang komt dan waarop we hebben gerekend. Maar dat doet helemaal geen afbreuk aan de ambities om daar in 2027 dat fantastische resultaat te boeken. En we maken daarin volgens mij ook forse stappen vooruit.
Voorzitter. Ik denk dat ik daarmee de belangrijkste punten heb beantwoord. Misschien Eindhoven Airport tot slot, mijnheer Heijman. Ik kijk ook even naar collega Van der Maat. Volgens mij bent u heel intensief door collega Van der Maat geïnformeerd over wat daar speelt en wat we daar met elkaar aan het doen zijn, ook om een stukje draagvlak terug te winnen, want ik denk dat u dat punt terecht maakt. Maar u bent volgens mij door collega Van der Maat daarover al een aantal keren separaat geïnformeerd. En ik ken hem goed genoeg om te weten dat hij dat ook zal blijven doen. Voorzitter. Dank je wel.

De **voorzitter**: Ik heb zomaar de indruk dat er nog een interruptie volgt van de heer Heijman, die de startbaan al op komt. Ja.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): De bedoeling van mijn vraag en opmerking was meer de volgende. Als ik nou deze jaarstukken bekijk, waarmee maak je de burger dan blij? De gesprekken die we hebben gehad over Eindhoven Airport heeft de gedeputeerde goed uitgelegd. Daar gaat het mij ook niet om. We kijken dit jaar terug en hoe kunnen we nou beoordelen hoe bij de burgers is aangekomen wat we hebben gedaan? Ik vind het ook belangrijk dat je in de jaarstukken opschrijft wat je nou eigenlijk doet en wat voor gevoel dat geeft. In het algemeen mis ik dat. En Eindhoven Airport was daarvan een voorbeeld. Hoe maken we nou duidelijk wat we hebben bereikt en of de burgers daarover tevreden zijn?

De **voorzitter**: Ja. Het punt is helder. De gedeputeerde tot slot.

De heer **Van Merrienboer** (GS;PvdA): Mijnheer Heijman. Ik vind dat een interessant punt, maar het is ook de complexiteit die de heer Van Overveld aangeeft. Op gemeentelijk niveau moet je denk ik ook wat meer gebruikmaken van bijvoorbeeld belevingsmonitoren. Beleving van leefbaarheid, veiligheid, kwaliteit

van woonomgeving. Dat zie je in gemeentelijke begrotingen heel expliciet terug. Misschien is dat aan onze kant een wat beperkte traditie. Dat type informatie geaggregeerd naar Brabant toe hebben we misschien wat minder frequent in beeld gebracht. Ik kijk even naar collega Swinkels. De monitor Sociale Veerkracht is volgens mij gepubliceerd. Die is volgens mij een aanzet, waarbij we ook als provinciebestuur laten zien hoe burgers de kwaliteit in Brabant beleven van dat wat we doen. Om dat wat systematischer in beeld te brengen. Volgens mij moeten we ook daar evaluerend en monitorend elke keer met elkaar een stapje verder zetten.

De **voorzitter**: Ik dank de gedeputeerde voor zijn beantwoording. Als u dat met mij eens kunt zijn, stel ik voor dat we meteen doorgaan voor de tweede termijn. En daarvoor zal ik de volgorde toepassen die doorgaans wordt gehanteerd. Mijnheer Steenbakkers. Dus dat betekent dat ik u zo dadelijk het woord geef als u aan de beurt bent.

De heer **Steenbakkers** (CDA): Nou. Daar ben ik het nog niet helemaal mee eens, want ik heb op vijf vragen nog geen antwoord gekregen. En ik had de verwachting dat andere gedeputeerden nog aan bod zouden komen.

De **voorzitter**: Nee.

De heer **Steenbakkers** (CDA): Maar dat is niet ...

De **voorzitter**: Niet in deze ronde.

De heer **Steenbakkers** (CDA): Het is misschien dat ik die even opnoem.

De **voorzitter**: Als u ze kort en krachtig herhaalt scheelt dat misschien een bijdrage in tweede termijn. Maar dan heel graag kort en krachtig. Want daar is die microfoon eigenlijk niet voor bedoeld. Gaat uw gang.

De heer **Steenbakkers** (CDA): Ik heb ze ook genoemd in eerste termijn. Het waren de escrows Essent en Attero, de omgevingsdiensten, de BOM en hoe het zit met de gelden vanuit de fondsen daar en de interne organisatie.

De **voorzitter**: Ja. De gedeputeerde.

De heer **Van Merrienboer** (GS;PvdA): Voorzitter. Ik ga kijken hoe ver ik kom. Excuus, mijnheer Steenbakkers. Want dat stond hier keurig. Ik had ook meegeschreven. Als het gaat om de escrow Essent kan ik u meedelen – nogmaals, het staat ook in de rapportage, maar het is inmiddels ook gematerialiseerd – dat we die nu helemaal hebben afgewikkeld. Dus dat betekent dat daar inderdaad tot volledige uitkering wordt gekomen.
Als het gaat om de escrow Attero, die inderdaad op een wat lager percentage was vastgesteld vanuit risicomanagement, daarvan kan ik alleen maar zeggen dat we dat in de loop van dit jaar gaan afwikkelen. Dat voor zover die beide escrows.

De **voorzitter**: Steenbakkers interruptie.

De heer **Steenbakkers** (CDA): Escrow Essent is helder. Over escrow Attero wat aanvullende vragen. Want daar is dus een claim van 9,5 miljoen euro neergelegd. Waar ziet die dan op? Wanneer wordt dat duidelijk? Wanneer wordt duidelijk of we überhaupt die hele 13,5 miljoen euro krijgen? Dus daar wat meer verdieping op, want dat gaat om een substantieel bedrag. Daar ben ik wel heel benieuwd naar.

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van Merrienboer** (GS;PvdA): Voorzitter. Ik wil niet onaardig zijn, maar u vraagt nu echt informatie die relateert aan de positie van ons als dagelijks bestuur. Wij informeren u, want we zitten daar inderdaad ook op basis van afspraken van de andere partijen. Wij proberen dat zo transparant mogelijk aan u te rapporteren. Nogmaals, het gaat me niet om het detailniveau. Want het is uw goed recht om die informatie te vragen, maar u vraagt nu om informatie waarvan wij gewoon ook in het kader van de afwikkeling van de verkoop afspraken met partijen hebben gemaakt over hoe we daarover rapporteren. Dus u overvraagt vanuit uw positie op dit moment. Wij zullen in de loop van dit jaar laten zien hoe ook de escrow Attero door ons op een zorgvuldige manier wordt afgewikkeld. Want één ding kunnen we zegen, maar dan kijk ik naar collega Pauli: we hebben ook op de afwikkeling van de escrows inmiddels een heel goed trackrecord als het gaat om hoe we die met elkaar zorgvuldig en ten bate van de provincie doen.
U heeft het over de fondsen bij de BOM gehad. Het toeval wil dat collega Pauli en ik daarover gisteren in de ava ook met elkaar expliciet hebben kunnen kennisnemen. Even ook daar de complexiteit in beeld brengen en het niet voor iedereen onbegrijpelijk maken. Er is sprake van verschillende fondsen met verschillende regimes. Ook als het gaat om de vrijval wanneer naar de provincie. Er zijn daar volgens mij heel goede afspraken gemaakt. Ik kijk ook naar collega Pauli. Ik denk dat de jaarlijkse rapportage verder rond deelnemingen inzichtelijk wordt. Kijkt u eens in het jaarverslag van de BOM, zou mijn advies zijn, dat we dus gisteren hebben vastgesteld om te zien hoe dat rond die verschillende fondsen werkt.
De organisatie. Daar moet ik u even het antwoord op schuldig blijven, tenzij u voor mij de vraag nog heel even kunt herhalen. Ik kijk even of dat van de voorzitter mag.

De **voorzitter**: Ik geef daarvoor graag toestemming.

De heer **Steenbakkers** (CDA): Dit college van vernieuwing en verjonging juichen we heel erg toe. In mijn gesprek met de jongere mensen die hier komen, de trainees, blijkt dat zij de organisatie toch ervaren als stoffig, traag, te weinig verantwoordelijkheid. Wij vinden het belangrijk dat Brabant ook naar de toekomst toe een goed ambtenarenapparaat heeft. Wij vragen wat daarop nu de actie van het college is en hoe wij misschien ook als Provinciale Staten u daarbij kunnen helpen.

De **voorzitter**: Dat is de vraag. De gedeputeerde.

De heer **Van Merrienboer** (GS;PvdA): Nou ja, misschien met een kleine kwinkslag. Jongeren horen dat ook te vinden. Als ze energiek en gemotiveerd voor die Brabantse samenleving in het geweer komen wil je ook dingen opschudden. Dus ik ben alleen maar blij met jongeren die dat signaleren. Vervolgens kijk ik naar de portefeuillehouder. Volgens mij kunnen we geen betere portefeuillehouder hebben, want hij is een product van die beweging die we hier een aantal jaren geleden met elkaar in gang hebben gezet om de dingen te doen die nodig zijn om jongeren aan ons te binden, jongeren bij ons de ruimte te geven. Maar ja, er zal ongetwijfeld een moment komen om over dat thema met elkaar van gedachten te wisselen. Nogmaals, vandaag zijn we ook weer volop in de weer met de aanwas van stagiaires. Want die willen hier toch kennelijk graag stage lopen als ik kijk naar de verzoeken. Ik denk dat we er alles aan doen en tegelijkertijd ook niet blind zijn voor het feit dat we er ook alles aan moeten doen. Want als we niks doen

zie je inderdaad, ook met de verlengde participatie, dat de mogelijkheden voor jongeren om in te stromen te beperkt zouden zijn. U zit daar. De collega-portefeuillehouder is daarmee volgens mij buitengewoon geconcentreerd en gemotiveerd aan de slag gegaan. Maar ik hoop dat jongeren wat dat betreft ons ook op dat punt blijven aansporen. Voorzitter. Dat was het volgens mij.

De **voorzitter**: Ik dank de gedeputeerde dan voor zijn bijdrage en wil nu overgaan tot de tweede termijn van de zijde van uw Staten, indien daaraan behoefte is. Heeft u nog een schorsing nodig of kunnen we meteen doorgaan? Ik zie dat daarover overeenstemming wordt bezongen. Dan gaan wij door. De fractie van de VVD, de heer Koevoets? Geen behoefte. De fractie van het CDA? Ja. Dan heeft de heer Steenbakkers het woord. Graag kort en krachtig. De heer Steenbakkers.

Motie 5
"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 20 mei 2016;
behandelend het Statenvoorstel 15/16A inzake de Jaarrekening 2015;
constaterende dat:

- er jaarlijks drie onderzoeken gedaan worden door de Zuidelijke Rekenkamer in opdracht van de provincie Noord-Brabant;
- er bijna elk jaar om aanvullende incidentele of structurele middelen voor vth-taken wordt gevraagd;
- de omgevingsdiensten relatief jong en in ontwikkeling zijn en de nodige aanloopproblemen hebben gehad;
- gemeenteraden en Provinciale Staten moeite hebben om het functioneren van de omgevingsdiensten te kunnen controleren;

verzoeken de programmaraad van de Zuidelijke Rekenkamer:
de uitvoering van vth-taken in Brabant als één van de drie jaarlijkse onderzoeken in het programma op te nemen,
en gaan over tot de orde van de dag.
CDA: René Kuijken
PVV: Alexander van Hattem
D66: F. Dingemans
ChristenUnie/SGP: H.J. Vreugdenhil
Lokaal Brabant: J. Heijman
SP: N. Heijmans
Partij voor de Dieren: P. Surminski
GroenLinks: H. Roijackers
50PLUS: W. van Overveld
PvdA: A. Knoet-Michels
VVD: A.M.W. Dirken"

De heer **Steenbakkers** (CDA): Voorzitter. Kort en krachtig, zoals altijd. Ik heb zojuist, om mee te beginnen, een Statenbrede motie namens de heer Kuijken ingediend. Die verzoekt de programmaraad om bij het bestuur van de Zuidelijke Rekenkamer aan te dragen dat er een onderzoek komt naar de omgevingsdiensten. Dat als eerste punt. Daar kreeg ik nog even geen reactie op, maar dan doen we het op deze manier.
De escrow Essent is volgens mij voldoende behandeld. Bij de escrow Attero blijf ik toch een beetje zitten met een mild gevoel van onbehagen. Ik hoor de gedeputeerde zeggen: "U overvraagt mij en dat is informatie die ik op dit moment niet kan delen." Dat argument hebben we natuurlijk rondom dit dossier

meer gehoord. Dat begrijp ik ergens ook zeker wel. Maar ik zou dan wel graag een toezegging willen hebben dat het college de Staten actief informeert op het moment dat zij zeggen dat het nu gedeeld kan worden over hoe die afweging nu plaatsvindt. En als het nog niet publiek kan en het gaat echt te lang duren, dat er dan een besloten vergadering wordt gehouden waarin wij bijgepraat worden over wat nu die claim van 9,5 miljoen euro is en belet dat wij 13,5 miljoen euro uit die escrow uitgekeerd krijgen. De CDA-fractie wil hier gewoon heel nauw bij betrokken blijven. Dus dat is een verzoek.
Dan de ontwikkeling ruimte voor ruimte. Daar heeft de gedeputeerde iets over gezegd. Dat klopt, er is een adequate risicobeheersing gedaan. Alleen stond er een bijna listig bijzinnetje in de bijlage dat zei: "Maar dat gaat uit van het feit dat er 168 miljoen euro wel richting de provincie tussentijds wordt uitgekeerd." Dat lezen we en van dat scenario gaat u uit. En mijn vraag is eigenlijk of het terecht is om daarvan uit te gaan. Is het 100% zeker dat die gelden komen? Dat maakt nogal wat uit.
Dan het Pivot Park, een heldere beantwoording. Ik ben het daarover met de gedeputeerde eens, ook dat terugkijken niet altijd zin heeft.
Dan de BOM. Ik beschouw het als een toelichting dat u alle fondsen integraal, dus niet alleen de fondsen vanuit de investeringsagenda, maar ook dus zo'n helpfonds en startupfonds, aan bod zullen komen tijdens een behandeling. Volgens mij gaan we in de tweede helft van het jaar een keer alle fondsen doornemen. Dus ook dat deze fondsen aan bod komen om te bespreken. We willen gewoon graag weten wanneer iets afloopt en hoe het met de geldstromen daartussen zit. Want dat verschilt namelijk ook per fonds, zoals ik begreep.
Over de vermogenspositie heb ik een helder antwoord gehad.
Dan de interne organisatie. Als ik dit alle jonge mensen in Brabant moet gaan vertellen, vond ik het toch nog een beetje een metafysisch hoog-over-antwoord. Ik zou het dan misschien toch waarderen om de verantwoordelijk gedeputeerde daarover te horen, als hij daartoe nu bereid is. Of het dan in ieder geval door te spelen aan de gedeputeerde Financiën, dat die daar een antwoord op kan geven. Toch concreet: hoe gaan we nu versnelling in die organisatie teweegbrengen? Dat zal vast moeilijk zijn, maar hoe kunnen we dat nu doen en wat kunnen PS daarin bijdragen?
Dan nog drie vragen, waarvan een ervan over Enexis gaat. Bij Enexis lezen we dat er in 2009 een lening van 1,8 miljard euro vanuit Essent naar Enexis is gegaan. Die wordt in vier tranches afgelost en die vierde tranche kan omgezet worden naar eigen vermogen. Het college spreekt daar dat bepaalde ratio's gehaald moeten worden. Welke zijn dit en gaat dit plaatsvinden? Dit moet voor 30 september 2016. Dus ik ben benieuwd wat hierop de vordering is en of dat implicaties heeft op onze positie als provincie.

De **voorzitter**: Interruptie Smeets.

De heer **Smeets** (GL): Dank u wel, voorzitter. Sorry dat ik wat later ben, mijnheer Steenbakkers. Is het mogelijk dat fris en oud ook een goede combinatie zouden kunnen zijn voor deze organisatie?

De **voorzitter**: Steenbakkers.

De heer **Steenbakkers** (CDA): Mijnheer Smeets. Ik zit nu met een jong kind. Dat is met het luiers verschonen niet altijd fris. Dus ik zou zeggen: zolang het fris is, maakt het mij niet uit of het jong of oud is. Maar het gaat om kracht, verjonging en om het gewoon gezellig te houden. Laten we het zo zeggen. Dus een dynamische organisatie.

De heer **Smeets** (GL): Oké. Los van leeftijd bedoelt u?

De heer **Steenbakkers** (CDA): Los van leeftijd.

De **voorzitter**: Mijnheer Steenbakkers. Rond u af.

De heer **Steenbakkers** (CDA): Nog twee punten, waarvan er een Brabant Water is. Daarover wordt in het jaarverslag gezegd dat er bij Brabant Water een substantieel risico kan zijn door de verplichte overname die zij in het verleden heeft moeten doen van de Tilburgse Water Maatschappij. Dat ligt nu onder de rechter. Wanneer wordt daarover een uitkomst verwacht en wat zijn hier de eventuele risico's?
Dan het GOB. Daar wordt gesproken over het aankopen van EHS-gronden. Hoe vordert dat nu? Want daar lezen we niks over en of wat de snelheid nu is van het aankopen van de gronden en of dat goed verloopt.

De **voorzitter**: Mijnheer Steenbakkers. Uw tijd is om en wilt u ook even het niveau van de detaillering in de gaten houden? Dan gaan we nu naar de heer Heijmans van de SP. Behoefte? Nee. Dan mevrouw Van der Kammen.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Voorzitter. Het is wel jammer dat het college kennelijk is afgestapt van de norm van de organisatiekosten en de organisatieomvang. Goed sturen vergt adequate informatie, maar ook sturingsafspraken. De inspanningen van de provinciale organisatie zijn nu niet goed in beeld, althans incompleet in beeld. En wil je die inzet en die resultaten echt goed met elkaar kunnen vergelijken, dan moet je beleidsondersteuning en adviesinzet volledig meenemen en niet alleen maar een deel daarvan. En hoe dan ook is het ook nuttig om zicht te houden op de omvang van je organisatie. Taken en opgaven vergen een wisselende combinatie van een vaste kern, een flexibele schil en eventueel additionele projectinzet. En het volledig loslaten van je fte-norm is dan ook vreemd in het kader van sturing en planning en control. Die inzet is gewoon een combinatie van prijs en volume. Het uitblijven van de antwoorden op de vraag waarom die kosten van overige inhuur van bijvoorbeeld onderzoeken, adviezen, communicatieadviezen rapporten etc. is in dat licht alleszeggend. Desalniettemin wil de PVV graag inzetten op goede en volledige informatie en heeft een paar aanpassingen op een motie, die we toch graag willen handhaven.
Nog een klein puntje. We willen ook benadrukken dat een platform planning en control met spelregels en goede verslaglegging op directe deelname en goede inzet van de PVV kan rekenen. Tot zover.

Motie 4a 'Breng de organisatiekosten goed in kaart'
"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op vrijdag 20 mei 2016,
behandelend Statenvoorstel Jaarstukken 2015;
constaterende dat:
- de kosten voor externe inhuur niet zichtbaar zijn in de jaarstukken;
- in de organisatiekosten slechts een deel van de externe inhuur is meegenomen, namelijk alleen directe inhuur van arbeidscapaciteit;
- naast directe arbeidscapaciteit ten behoeve van zowel de provinciale (wettelijke) kerntaken en de beleidskeuzes jaarlijks vele kosten gemaakt voor zaken als onderzoeksopdrachten, adviesrapporten, communicatieopdrachten, etc.; deze worden niet verantwoord onder externe inhuur en zijn ook niet opgenomen in het organisatiekostenbudget;
- de organisatiekosten vanaf 2012 drastisch zijn gestegen; (tabel niet opgenomen);

overwegende dat:
- het uitermate wenselijk is om een goed en vooral volledig beeld te hebben van de totale organisatiekosten samenhangend met de provinciale wettelijke taken, kerntaken en

beleidskeuzes, en niet slechts een deel daarvan; dit kan de kwaliteit van de afwegingen verbeteren en ondersteuning geven aan het proces daarvan;
vragen GS om:
in de begroting en de jaarrekening telkens een respectievelijk heldere raming en realisatie op te nemen van alle personeelskosten eigen personeel, externe inhuur arbeidscapaciteit én externe inhuur/inkoop van onderzoeksopdrachten, communicatieadviezen, rapporten;
en gaan over tot de ordevan de dag.
PVV Noord-Brabant
Patricia van der Kammen"

De **voorzitter**: Ik dank mevrouw Van der Kammen. Ik kijk naar de fractie van D66. Mevrouw Dingemans heeft het woord.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Dank u wel, voorzitter. Veel dank aan de gedeputeerde voor het beantwoorden van de vragen. We zien uit naar de gesprekken over het verder verbeteren van de p&c-cyclus in het zogenoemde platform. De oproep die D66 al een aantal jaren doet, om de vrij onderhandelbare budgetruimte zichtbaar en bespreekbaar te maken, wordt door dit college duidelijk gehoord en beantwoord. En deze oproep wordt inmiddels ook gedeeld door de fractie van de ChristenUnie/SGP. Daar zijn we blij mee. We delen nu hetzelfde gevoel voor urgentie en daar hoort ook voortgang bij. Laten we vandaag de jaarstukken vaststellen en daarna vooruit. Dank u wel.

De **voorzitter**: Ik dank mevrouw Dingemans. De PvdA ziet af van het woord. Dan de fractie van GroenLinks, de heer Smeets. Hij heeft het woord.

De heer **Smeets** (GL): Voorzitter. Als aanvulling op mijn bijdrage in ieder geval dank voor de beantwoording van de gedeputeerde ten aanzien van risicomanagement en een aantal andere zaken ten aanzien van de planning- en controlcyclus.
Als je kijkt naar het ontwikkelbedrijf heb ik ook gezien dat er een stijging is van de boekwaarde in verband met de aankoop van een locatie en het LOG-beleid. Ik dacht dat het LOG-beleid, landelijke ontwikkelingsgebieden, is afgelopen. En daarnaast zien we ook nog een risico in het erfgoedcomplex Mariadal, waarin wij in het verleden ons kritisch hebben uitgesproken over de randvoorwaarden van dit erfgoedcomplex. Graag daar nog antwoord op en dank voor de beantwoording van de overige vragen.

De **voorzitter**: Ik dank de heer Smeets voor zijn bijdrage. Dan kijk ik naar de fractie van 50PLUS, de heer Van Overveld.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Dank u, voorzitter. In de veelheid van vragen die een gedeputeerde op zo'n middag op zijn bordje krijgt, worden er wellicht enkele vergeten. Dat neem ik hem helemaal niet kwalijk. Maar ik heb wel bijvoorbeeld ten aanzien van het erfgoedbeleid gevraagd welke zaken uit het verleden daardoor mogelijk tussen wal en schip zijn gevallen, omdat het beleid in 2015 is gewijzigd. Daar heb ik geen reactie op gehad. Ik heb ook een suggestie gedaan om wat meer bekendheid naar de Brabanders toe te geven over onze internationale contacten en de subsidies die we daarbij binnenhalen. Mensen hebben daarvan normaal heel weinig weet. Kunnen we daar in onze voorlichting iets aan doen?
We lezen op pagina 167 dat die provinciale communicatie bij de verkiezingen zo belangrijk was. En als we dan het resultaat zien vraag ik of er intern over gesproken is dat het resultaat nogal tegenviel.

De **voorzitter**: Ik dank de heer Van Overveld. De Partij voor de Dieren, Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter, dank u wel. Dank aan het college voor het beantwoorden van de vragen die wij hadden over de jaarstukken. We hadden nog een paar punten liggen. Met betrekking tot de onderbesteding hebben we antwoord gekregen over de succesvolle exit, die volledig is gehaald. En het overzicht van onderbestedingen en of de doelen behaald zijn, volgt in de burap. Dat lijkt me logisch. Maar als er opnieuw afspraken gemaakt worden in die overhevelingen, is het dan duidelijk of in 2016 die doelen dan wel worden gehaald? Wordt daar nog een actie aan gekoppeld?
En wij hadden een vraag gesteld over de DLG-projecten groenontwikkelfonds en het bedrag van 27,5 miljoen euro. Dat bedrag is onderbesteed, staat er. Blijft dat geld beschikbaar voor de natuur? En heeft die onderbesteding effect gehad op de doelstelling resultaten op het gebied van ecologie? Voorzitter. Tot zover.

De **voorzitter**: Ik dank de heer Van der Wel. Ik kijk dan naar de fractie ChristenUnie/SGP. Geen tweede termijn. De heer Heijman idem dito. Dan kunnen wij aanvangen met de beantwoording in tweede termijn van de zijde van het college door de gedeputeerde. En hij lijkt daartoe meteen bereid. Aan hem het woord. De gedeputeerde.

De heer **Van Merrienboer** (GS;PvdA): Voorzitter, dank je wel. Mijnheer Steenbakkers. We gaan proberen de beantwoording als het gaat over de positie jongeren door een wat minder grijs figuur te laten doen. Dus dat zal inderdaad mijn jongere collega Van der Maat op zich nemen. Misschien dat hij u wel de ingrediënten kan aanreiken als het gaat om de boodschap die u jongeren wilt voorhouden. Maar ik blijf er van overtuigd, zeker met een aantal van die jonkies thuis, dat ook mij dat nog wel zal lukken.
Een aantal vragen is nog gesteld. De Statenbrede motie leg ik vooral bij uw oordeel terug. Want u gaat over het programma voor de Zuidelijke Rekenkamer als het gaat om de omgevingsdiensten. In mijn beeld zijn in de regel rekenkamers al behoorlijk betrokken bij dit vraagstuk als ik naar de landelijke ontwikkelingen kijk. Dus misschien kan daar ook nog wat van geleerd worden. Maar nogmaals, het oordeel van ons in de relatie tot die motie is: geen bezwaar.

De **voorzitter**: Interruptie Dingemans.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Dank u wel, voorzitter. Toch nog even een opmerking over die motie. De Zuidelijke Rekenkamer gaat natuurlijk zelf over haar onderzoeksagenda. Provinciale Staten hebben de programmaraad ingesteld om de wensen vanuit Provinciale Staten aan de Zuidelijke Rekenkamer over te brengen. Als voorzitter van de Brabantse delegatie – en dan moet eigenlijk natuurlijk naar achteren kijken – van die programmaraad zal ik dit verzoek natuurlijk meenemen naar de Zuidelijke Rekenkamer. Maar nogmaals, zij gaan over hun eigen onderzoeksagenda. En wat ons betreft, en dan praat ik mede namens de heren Kouthoofd en Steenbakkers, zijn wij ook buiten deze Statenzaal en los van moties bereikbaar en benaderbaar om wensen mee te geven richting de Zuidelijke Rekenkamer.

De **voorzitter**: Waarvan akte. De heer Kuijken.

De heer **Kuijken** (CDA): Excuus, voorzitter. Wat ik hier vertel is dan wel geen vraag, maar wel even een korte toelichting. Ik ben initiatiefnemer van dit verzoek. Maar het is nooit mijn intentie geweest om dat met een motie te doen. Dat vind ik een beetje zwaar en een beetje politiek. Maar dit bleek de juiste procedurele weg te zijn. Dus ik hoop ook in het vervolg dit op een niet-politieke manier op de agenda te kunnen zetten.

De **voorzitter**: Goed. Ik dank u. Er lijkt me nu genoeg over gezegd en de wegen zijn duidelijk. De gedeputeerde gaat verder.

De heer **Van Merrienboer** (GS;PvdA): Ja. De heer Steenbakkers had inderdaad nog een aantal vragen op wat onderdelen. Zonder in techniek te willen vervallen het volgende, als het gaat om de BOM-fondsen. Inderdaad vanzelfsprekend. We zijn niet voor niets 100% aandeelhouder van de holding. Van onze kant alle openheid op dat punt. Dus laten we naar het goede moment zoeken om met elkaar inderdaad dat beeld te updaten en ook te laten zien dat die BOM het hartstikke goed doet. Het jaarverslag van de BOM maakt al heel veel inzichtelijk. Dat is wat ik gisteren zelf heb mogen vaststellen.
Ruimte voor ruimte. U zei dat er een risicovoorziening is getroffen, maar u gaat ervan uit dat die 168 miljoen euro binnenkomt en vraagt of wij daarvoor garanties hebben. Ja, garanties. Wij hebben die 168 miljoen euro natuurlijk gebaseerd op een volledige actualisatie van die businesscase voor Ruimte voor ruimte. Die 168 miljoen euro is daar inderdaad aannemelijk gemaakt als een opbrengst die we met elkaar kunnen genereren. Maar niet voor niets kiezen we daar ook voor een risicoreservering. En nogmaals, de businesscase geeft ons dit als een degelijk en toekomstvast scenario aan. En dus ga ik mijn stinkende best doen om die 168 miljoen euro ook daadwerkelijk te realiseren.
Als het gaat om de escrow Attero blijft mijn punt het volgende, mijnheer Steenbakkers. Ik zeg het met respect: u moet niet op stoelen gaan zitten waar u niet op zit. Dus wij gaan u actief informeren over de afwikkeling van die escrow. Maar nogmaals, u maakt geen deel uit van de 'war room', waarin de afwikkeling tot stand komt. Laat ik het maar plastisch zeggen.
U overvraagt mij even op het punt van Enexis. Dus ik zou willen voorstellen om dat eventueel schriftelijk te beantwoorden, tenzij een van mijn collega's daar een spontane oprisping over heeft. Ik kijk naar mevrouw Spierings. Maar ik denk dat ik de vraag best schriftelijk kan afdoen.
Mijnheer Van der Wel. Wat betreft EHS-gronden is daarover vandaag een themasessie geweest. Ik kijk ook naar de heer Steenbakkers, die volgens mij daarover ook een opmerking maakte. Wij geven nu alle prioriteit aan die PAS- en Natura 2000-gebieden. En dat betekent dat in de realisatie die provinciale EHS-gronden inderdaad nu minder prioriteit krijgen dan de PAS-gebieden. Maar nogmaals – en dat heb ik ook gezegd en dat weet ik zeker – die ambitie blijft daarin op niveau. En dan een ander punt, mijnheer Van der Wel. Heeft dat nou effect rond de realisatie van die DLG-projecten? Die middelen blijven beschikbaar voor natuur. U overvraagt ons als u stelt: heeft dat nu al effecten gehad op de toestand van de natuur in Brabant? Dan zit ik toch met een aggregatievraag van een paar projecten in relatie tot die impact. Mijn beeld is dat dat zeker wat voorbarig is om dat te constateren. Maar het blijft beschikbaar, dus we gaan die effecten alsnog realiseren.
50PLUS had een paar punten. Als het gaat om erfgoed niets tussen wal en schip. Inderdaad: niets tussen wal en schip. Er is natuurlijk heel expliciet ook in dialoog met u bijgestuurd als het gaat om het ambitieniveau nieuw erfgoedkader. Maar dat hebben we volgens mij heel zorgvuldig gedaan. Dus het is niet zo dat daar onderhanden werk teleurgesteld de laan uit is gestuurd. We hebben volgens mij heel zorgvuldig die beweging gemaakt.
Mariadal is genoemd. Natuurlijk risicovol. Maar dat wisten we toen we eraan begonnen. Nogmaals, ik moest van de week helaas verstek laten gaan, maar ik kom er heel regelmatig. Het is wat mij betreft echt een locatie met perspectief. We zijn ook in overleg met de gemeente Roosendaal druk aan het werk om daaraan invulling te geven. Bij de start van het erfgoedbeleid wisten we dat dit een risicovolle exercitie is. Willens en wetens zou ik zeggen.

De **voorzitter**: Interruptie mevrouw Brunklaus.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Willens en wetens. En daarom heeft GroenLinks tegengestemd. Omdat er destijds niet werd voldaan aan de voorwaarden die we onszelf hadden gesteld. Er moest namelijk ook een particuliere partij zijn, die mee zou investeren. En in het geval van Mariadal werd aan die voorwaarde niet voldaan. Dus vandaar dat we ook zeggen dat het risico er nog steeds is. U noemt het nu ook in de stukken dat u het echt als een risico ziet. U heeft het afgeschreven of afgewaardeerd. Of hoe u dat ook noemt. Is er nu wel zicht op een ontwikkeling bij Mariadal met een investeringspartner?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van Merrienboer** (GS;PvdA): Ik kan u zeggen dat we nog voor de zomer daar een marktconsultatie plegen. En dat doen we vanuit inderdaad gesignaleerde belangstelling, ook in de markt, om met elkaar daar de ontwikkeling in te vullen. Wat het dan precies gaat worden, kan ik u niet zeggen. Collega Swinkels is daar ook buitengewoon actief. Dat doen we samen. Maar er is wat dat betreft vanuit de markt een pallet van ideeën om daar een goede invulling aan te geven. Of we inderdaad financieel terughalen wat we er in hebben gestopt, is altijd de vraag. Zeker als het gaat om dit soort cruciale kwaliteiten die je voor Brabant wilt behouden, is dat bij uitstek iets wat je vanuit de overheid zou moeten durven doen.

De **voorzitter**: Mevrouw Brunklaus.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Ik zeg dat we destijds bij het erfgoedcomplex randvoorwaarden hebben opgesteld. Die noemde ik net. Daar werd bij Mariadal niet aan voldaan. Dat zult u ongetwijfeld nog weten. Ik ben blij dat u zegt om de tafel te gaan met een aantal partijen. Zou u kunnen toezeggen om ons daar dan te zijner tijd van op de hoogte te brengen, zodat we dat goed kunnen blijven volgen?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van Merrienboer** (GS;PvdA): Die toezegging wil ik u graag doen.

De **voorzitter**: Van Hattem, interruptie.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dank u, voorzitter. Een ander erfgoedcomplex, waarin door deze provincie is geïnvesteerd, is het KVL in Oisterwijk, las ik deze week. Dat wordt nu gedeeltelijk gebruikt voor de huisvesting van statushouders. Moeten wij gaan vrezen dat Mariadal ook gebruikt gaat worden voor de huisvesting van statushouders of door het COA voor het opvangen van asielzoekers in plaats van een realisatie met een particuliere partner? Dat we daarvoor de asielindustrie als partner krijgen?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van Merrienboer** (GS;PvdA): Voorzitter. Die vraag heeft u nu wel heel vaak gesteld. En het woord 'vrees' past niet, althans niet zoals ik naar die situatie kijk. En nogmaals, we gaan binnenkort die plannen vanuit de regio meer gedetailleerd bespreken. Dat er natuurlijk ook in Roosendaal een ambitie is om bij te dragen aan de opgave die er ligt. Maar of en welke locatie daarbij een rol speelt is toch echt aan de gemeente zelf, mijnheer Van Hattem.

De **voorzitter**: Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Maar als de gemeente Roosendaal dus bij u komt en zij wil Mariadal gaan inzetten voor de opvang van asielzoekers, dan bent u dus blijkbaar bereid om daaraan mee te werken?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van Merrienboer** (GS;PvdA): Voorzitter. Volgens mij heb ik van uw Staten de opdracht gekregen om dat te doen.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ja. Niet van mij.

De heer **Van Merrienboer** (GS;PvdA): Nee.

De heer **Van Hattem** (PVV): Maar van die laffe bende hier.

De **voorzitter**: De gedeputeerde heeft het woord.

De heer **Van Merrienboer** (GS;PvdA): Voorzitter. Dat had ik inderdaad al vastgesteld. Maar, mijnheer Van Hattem, wel van een heel ruime meerderheid van uw collega's. Ik heb daarvan de opdracht gekregen om ook provinciaal vastgoed in beeld te brengen als dat een bijdrage kan leveren aan die oplossing. Maar nogmaals, dat is echt aan de gemeenten om daar in die dialoog ook de keuze te bepalen. En wij zijn daarin ondersteunend.
Dan het punt van de heer Van Overveld als het gaat om het zichtbaar maken van de betekenis van de Europese fondsen voor Brabant. Er zijn recent nog dit type dagen geweest. Ik weet dat Europa er ook aan hecht. En tegelijkertijd gaat het er volgens mij bij de Brabanders vooral om wat er nu wordt gerealiseerd en niet zozeer wie het betaalt. We houden bijvoorbeeld bezoekdagen. Dus u kunt ook Europese projecten bezoeken en ik weet dat die in de belangstelling van Brabanders zijn. Maar wellicht dat we dat ook nog eens even wat nadrukkelijker onder uw aandacht kunnen brengen
Dan het punt van de communicatie. Ik denk dat u moeilijk de communicatie-inspanning van de provincie mag afrekenen op de mate waarin die opkomstbevordering dan is verhoogd, omdat primair dat natuurlijk uw eigen verantwoordelijkheid als politieke partij is, zou ik zeggen. En tegelijkertijd is die communicatie-inzet gepleegd om in algemene zin opkomstbevorderend te werken. En dat u die met elkaar evalueert en daaruit conclusies trekt, het college kan daar slechts kennis van nemen. Voorzitter. Tot zover.

De **voorzitter**: Ik dank de gedeputeerde. Ik begrijp dat gedeputeerde Van der Maat nog op een aanvullende ...

De heer **Van Merrienboer** (GS;PvdA): Voorzitter. Mag ik nog een kleine aanvulling doen?

De **voorzitter**: Dat mag u.

De heer **Van Merrienboer** (GS;PvdA): Mevrouw Van der Kammen heeft een aangepaste motie 4a voorgelegd, waarin een van de overwegingen is geschrapt en ook in de verzoeken. Mevrouw Van der Kammen. Ik zou u echt willen uitnodigen om de motie op zijn minst aan te houden om eerst nu met elkaar die stap uit te werken die we willen doen om integraal die kosten in beeld te brengen. Nogmaals, de doelen waarop wij sturen, ik denk dat we daar toch een gradueel verschil van opvatting hebben. U heeft het ook in tweede termijn aangegeven als het gaat om fte. Terwijl we de ambitie om integraal inzicht te hebben in de kosten die nodig zijn om onze doelen te realiseren echt met elkaar delen. En daar wil het

college zich ook voor inspannen. Dus ik zou u willen uitnodigen om op deze manier met de motie om te gaan.

De **voorzitter**: Ik stel voor mevrouw Van der Kammen eerst de gelegenheid te geven om daarop in te gaan. Mevrouw Van der Kammen. Aan u het woord.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Ja, voorzitter. Ik wil juist andersom ook het college oproepen. De motie doet niet anders dan vragen om de integrale kosten in beeld te brengen. Dat is de essentie en het dictum van die motie.

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van Merrienboer** (GS;PvdA): Ja, voorzitter. Ik herhaal mijn uitnodiging, omdat we weten welke discussie hieronder zit en aan vooraf is gegaan. En nogmaals, mevrouw Van der Kammen, het zou jammer zijn dat we over de tekst van de motie een verdeeld beeld krijgen als we het eens zijn over de beweging die we willen maken. We willen eerst ons huiswerk doen voordat we daarover met u in dialoog gaan.

De **voorzitter**: Van der Kammen.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Voorzitter. Ik wil de motie op dit moment eventjes aanhouden. Ik kom daar later op terug.

De **voorzitter**: Maar u bedoelt met 'later' niet meer dit debat. De motie is aangehouden. Dan is er nog een rijtje interrupties. Graag zeer kort en krachtig. De heer Steenbakkers was eerst.

De heer **Steenbakkers** (CDA): Dank aan de gedeputeerde. Prima om Enexis schriftelijk te doen. Ik had ook nog een vraag over Brabant Water. Het is ook prima om die schriftelijk te doen. Dank voor alle antwoorden.

De **voorzitter**: Ja. Het zijn ook meer vragen die zich voor schriftelijke beantwoording lenen, als ik dat mag zeggen. De heer Smeets.

De heer **Smeets** (GL): Een kort puntje, voorzitter. Ik had nog een vraag gesteld over de LOG, de stijging van de boekwaarde in verband met de voortgangsrapportage van het ontwikkelbedrijf 2016. In verband met de aankoop van een locatie. Om welke locatie gaat het?

De **voorzitter**: Mijnheer Smeets. Mag ik u vragen even ook het detailniveau hier in de gaten te houden? En de gedeputeerde, misschien ook in de lijn van de schriftelijke toezeggingen, dit te laten meenemen. Anders gaan we echt dingen overdoen die hier niet thuishoren. Ja?

De heer **Van Merrienboer** (GS;PvdA): Voorzitter. Ik wil graag uw voorstel volgen. Dus als de heer Smeets het toestaat zullen we die vraag schriftelijk doen.

De **voorzitter**: Kuijken.

De heer **Kuijken** (CDA): Dank u wel, voorzitter. Bij de Jaarrekening 2014 zat een mooie verantwoording over de uitputting van het groenfonds en wat we daarvoor hadden gerealiseerd. In de Jaarrekening 2015 miste ik die toelichting. Het verzoek is om die toelichting alsnog voor de zomervakantie aan Provinciale Staten toe te sturen. En dan wil ik u ook vragen of u daarbij de uitputting per segment even erin meeneemt. Dus die 15%, 50% en 85% cofinanciering. Dat was ons bij de vaststelling van het groenontwikkelingsfonds beloofd. Dat we dat zouden krijgen.

De **voorzitter**: De gedeputeerde. De vraag is duidelijk.

De heer **Van Merrienboer** (GS;PvdA): Voorzitter. Ik wil heel even naar collega Van den Hout kijken. Maar dan gaat het om de termijn. Als het om de inhoud gaat van wat u vraagt, vanzelfsprekend. Of dat voor de zomer kan? Dat kan voor de zomer. Dus dat gaan we ook voor de zomer doen.

De **voorzitter**: Tot slot dan van de zijde van het college gedeputeerde Van der Maat met nog een enkele aanvullende beantwoording. Ik dank de gedeputeerde voor zijn beantwoording en geef de volgende graag het woord.

De heer **Van der Maat** (GS;VVD): Dank u wel, voorzitter. In aanvulling op collega Van Merrienboer en in reactie op de heer Steenbakkers. We zijn volop bezig langs drie actielijnen: opgavengestuurd werken, professionals centraal en de beste ondersteuning voor die professionals. Ik wil echt vragen wat u kunt doen om die beweging te versterken. Twee dingen. Een, om even op uw handen te gaan zitten tot september. Want dan gaan we gewoon goed dat gesprek voeren. En twee, mij gewoon echt even mijn werk te laten doen. Ik spreek ook met trainees. Er zijn uitwisselingen met Hollands Kroon. We gaan tien trainees aannemen. We hebben een programmadirecteur aangenomen. We zijn intern aan het flexibiliseren. We zijn veel meer opgavengestuurd aan het werken. Dat gesprek ga ik graag aan. Volgens mij hebben we nog acht andere onderwerpen voor vandaag. Dus ik wil u echt uitnodigen om dat in september met mij te gaan doen in de eerder toegezegde informatiesessie.

De **voorzitter**: Ik dank de gedeputeerde voor zijn beantwoording. Daarmee zijn we aan het einde gekomen van de behandeling van dit bespreekstuk. Dan ga ik de beraadslagingen sluiten en gaan wij over tot de stemming met daartoe de bekende gong.
Dames en heren. Aan de orde is stemming over het stuk 15/16, de jaarstukken. En daarna nog een aantal moties. Eerst het complete, door twaalf deelbesluiten gekenmerkte ontwerpbesluit 15/16. De fractie van de VVD.

De heer **Koevoets** (VVD): Voor.

De **voorzitter**: CDA.

De heer **Steenbakkers** (CDA): Voor.

De **voorzitter**: De SP.

De heer **Heijmans** (SP): Voor.

De **voorzitter**: De PVV.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Tegen.

De **voorzitter**: D66.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Voor.

De **voorzitter**: De PvdA.

De heer **Smeulders** (PvdA): Voor.

De **voorzitter**: GroenLinks.

De heer **Smeets** (GL): Voor.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

De **voorzitter**: De Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voor.

De **voorzitter**: De ChristenUnie/SGP.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Voor.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Voor.

De **voorzitter**: Dit voorstel is door uw Staten aangenomen. Dan krijgen we nu een aantal moties, te beginnen met motie onder stuk nummer 3, 'Automobilist melkkoe'. Indiener Partij voor de Vrijheid. Motie 3 breng ik in stemming. De VVD.

De heer **Koevoets** (VVD): Tegen.

De **voorzitter**: Het CDA.

De heer **Steenbakkers** (CDA): Tegen.

De **voorzitter**: De SP.

De heer **Heijmans** (SP): Tegen.

De **voorzitter**: De PVV.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Voor.

De **voorzitter**: D66.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Tegen.

De **voorzitter**: De PvdA.

De heer **Smeulders** (PvdA): Tegen.

De **voorzitter**: GroenLinks.

De heer **Smeets** (GL): Tegen.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Tegen.

De **voorzitter**: De Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Tegen.

De **voorzitter**: De ChristenUnie/SGP.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Tegen.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Tegen.

De **voorzitter**: Motie 3 is verworpen. Dan komen we nu bij motie 4a. Die is aangehouden, excuus. Dan krijgen we motie 5 van eerste indiener CDA over een rekenkameronderzoek. Ik breng die motie in stemming. Herhaal: motie onder stuk nummer 5. De fractie van de VVD.

De heer **Koevoets** (VVD): Voor.

De **voorzitter**: Het CDA.

De heer **Steenbakkers** (CDA): Voor.

De **voorzitter**: De SP.

De heer **Heijmans** (SP): Voor.

De **voorzitter**: De PVV.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Voor.

De **voorzitter**: D66.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Voor.

De **voorzitter**: De PvdA.

De heer **Smeulders** (PvdA): Voor.

De **voorzitter**: GroenLinks.

De heer **Smeets** (GL): Voor.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

De **voorzitter**: De Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voor.

De **voorzitter**: De ChristenUnie/SGP.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Voor.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Voor.

De **voorzitter**: De motie is unaniem door uw Staten aangenomen. Daarmee zijn we dan aan het einde van de behandeling van de jaarstukken. Twee opmerkingen nog daarbij. Bij de beantwoording van de technische vragen van de PVV over de jaarstukken is nog toegezegd dat het rapport Sociale Veerkracht aan uw Staten zal worden toegestuurd. Er is vandaag een hardcopy op de fractiekamers bezorgd. En verder neem ik de gelegenheid om namens u allen al degenen die hard hebben gewerkt aan de totstandkoming van deze stukken hartelijk te danken voor hun enorme inzet.

22/16 Zienswijze op de ontwerpbegroting 2017 en de meerjarenraming 2018-2020 van de Gemeenschappelijke Regeling Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant (ODZOB)

23/16 Zienswijze op de ontwerpbegroting 2016 met meerjarenraming 2017-2019 en de ontwerpbegroting 2017 met meerjarenraming 2018-2020 van de Gemeenschappelijke Regeling Omgevingsdienst Midden- en West-Brabant (OMWB)

De **voorzitter**: We gaan nu over tot de eerste termijn van de behandeling van de volgende twee voorstellen. U weet dat het een tweeslag wordt: de ontwerpbegrotingen van Zuidoost en Midden- en West-Brabant gaan in één keer besproken worden. We zullen er straks wel apart over stemmen. Ik stel voor de eerste termijn nog voor de dinerpauze van de zijde van uw Staten te doen. Dat lijkt me gezien de spreektijden te kunnen. En daarom geef ik als eerste het woord aan de fractie van de VVD, mevrouw Dirken.

Mevrouw **Dirken** (VVD): Dank u wel. Voor ons ligt onder meer het voorstel tot het indienen van zienswijzen over de ontwerpbegrotingen 2016 en 2017 van de OMWB, alsmede de meerjarenramingen 2017-2019 en 2018-2020. Als VVD kunnen wij ons vinden in de door GS voorgestelde zienswijzen. Wel hebben we nog wat opmerkingen en vragen daarbij.
Zoals we al vaker in deze zaal hebben besproken, is er bij de OMWB sprake van tekorten. Dat is geen nieuws. Als VVD kunnen we het waarderen dat zowel ambtelijk als bestuurlijk de schouders eronder gezet zijn om tot bezuinigingsvoorstellen te komen, die op termijn moeten en zullen leiden tot een financieel gezonde omgevingsdienst. Er is in korte tijd erg veel werk verzet en nu ook uit een onafhankelijke externe toets blijkt dat de maatregelen reëel en uitvoerbaar zijn, zien wij de financiële toekomst van de dienst met meer vertrouwen tegemoet.
Voor zover ons bekend is, zijn over de aanvulling van de tekorten op dit moment nog geen definitieve besluiten genomen. Tijdens verschillende bijeenkomsten hebben wij echter als VVD wel gemerkt dat gemeenten voor de dekking van het tekort nogal makkelijk naar de provincie wijzen. Wij willen daarom graag een harde toezegging van de gedeputeerde en de rest van het college dat het college daaraan op geen enkele manier zal meewerken. Wij zijn en blijven van mening dat iedere deelnemer, of dat nu een gemeente of een provincie is, aan de lat staat om de tekorten weg te werken. Oude schulden moeten simpelweg betaald worden door de deelnemer die voor die schuld verantwoordelijk is. Wij horen graag of het college deze mening deelt.
Wat gebeurd is, is gebeurd. Dat draaien wij met zijn allen vandaag niet meer terug. Wij zijn er dan ook als VVD geen voorstander van om op zoek naar iets of iemand te gaan die als schuldige aangewezen kan worden. We kijken liever vooruit, naar hoe het voortaan beter kan. We zouden dan ook graag van de gedeputeerde horen hoe db en ab op dit moment aankijken tegen hun rolinvulling. Hebben de bestuurders bijvoorbeeld in beeld hoe zij beter toezicht op de dienst kunnen houden zonder op de stoel van de organisatie te gaan zitten? Is er in ab en db bijvoorbeeld ook besproken wat er anders moet in hun eigen werkwijzen om te voorkomen dat we over een tijdje weer met deze of een andere dienst aan tafel zitten vanwege een financieel gat?
In het Bestuursakkoord hebben we al aangegeven dat we in Brabant graag op zoek gaan naar de beste structuur voor omgevingsdiensten, al dan niet vooruitlopend op een evaluatie van het Rijk. We hebben nu een paar jaar ervaring opgedaan met drie omgevingsdiensten en met de daarbij gekozen governance. Kan de gedeputeerde toezeggen dat hij, los van een eventueel onderzoek van de Zuidelijke Rekenkamer waar we het zojuist over hadden, bereid is om de gemeenschappelijke regelingen van alle drie de Brabantse omgevingsdiensten sowieso te gaan evalueren en tegen het licht te houden of de gekozen governance nog wel de juiste is?

Tot slot misschien een open deur, maar wel erg belangrijk voor onze inwoners. Kan de gedeputeerde bevestigen dat door de bezuinigingen bij de omgevingsdiensten de veiligheid van mensen, die rond inrichtingen uit de zwaardere milieucategorie wonen, niet gevaarlijker is geworden? Dank u wel.

De **voorzitter**: Ik dank mevrouw Dirken voor haar bijdrage. Dan de heer Kuijken van de fractie van het CDA.

De heer **Kuijken** (CDA): Dank u wel, voorzitter. Ik zou hier opnieuw in kunnen gaan op het financieel debacle bij de OMWB. Het heeft echter geen zin om te blijven hangen in verontwaardiging en onvrede. Er ligt een actieplan 'Huis op orde 2015-2017' en er is een nieuwe begroting vastgesteld. En die lijkt vooralsnog sluitend te zijn. De toelichting op deze begroting door db-lid Paul Depla was een goede. Deze toelichting gaf vertrouwen. Genoeg vertrouwen om in 2017 te bekijken wat de Jaarrekening 2016 ons leert.
Mijn vragen richten zich nu op de zienswijze. Als we de jaarrekening van de provincie bekijken, dan staat bij het percentage van ernstige overtredingen en naleefgedrag dat er onvoldoende geregistreerd wordt. Had dit bij de zienswijze betrokken kunnen worden, bijvoorbeeld bij het provinciale kader kwaliteitsborging? Of zien GS een betere manier om bij deze omgevingsdiensten een goede administratie af te dwingen? De vraag is wel om dit wel te gaan proberen.
Ten slotte is het CDA van mening, dat hebben we ook in eerdere PS-vergaderingen al aangegeven en de VVD zonet ook, dat we in het kader van de bestuurskracht moeten nadenken of de gemeenschappelijke regeling nog wel het juiste bestuursmodel voor de omgevingsdiensten is. De vraag is of GS hier enig initiatief gaan nemen om dit bestuursmodel te evalueren of te verbeteren. Voorzitter. Tot zover.

De **voorzitter**: Dank de heer Kuijken. Dan begrijp ik dat namens de SP fractievoorzitter Heijmans zou spreken. Die is op dit moment niet aanwezig. Dan gaat zijn beurt over naar de fractie van de PVV. De heer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dank u, voorzitter. De zienswijzen over wat niet aansluit zijn wat de PVV betreft zeker terecht. Maar tegelijkertijd wordt ook door GS vastgesteld dat de ontwerpbegrotingen aansluiten bij de eigen bestuurlijke kaders van de OMWB, bij de provinciale kaders over de inverdieneffecten en bij het provinciale budgettaire kader. We zouden daar toch graag iets meer duidelijkheid over willen van GS. Want het lijkt erop dat deze kaders zijn opgesteld om tot een gewenst resultaat te komen. En bovendien lijkt het er ook op dat de slager hier zijn eigen vlees keurt. Zo stelt het Statenvoorstel dat de nieuwe provinciale kaders zich meer richten op de inhoud en minder op de middelen. En de kadernota van het db, waaraan is getoetst, is nog niet eens door het algemeen bestuur vastgesteld, zo is in de stukken te lezen. De provincie gaat nu 1,26 miljoen euro bijdragen om de tekorten bij de OMWB weg te werken. In hoeverre is de provincie te zien als de veroorzaker van deze tekorten? Dacht de gedeputeerde daar eerder niet anders over? Waren het toch vooral de oude schulden en de oude hypotheken vanuit de regio, die daar debet aan waren? Waarom dan daar nu toch voor op willen draaien?
Verder beoordeelt het door de OMWB ingeschakelde externe adviesbureau de ontwerpbegroting als te ambitieus. Men verwacht dat het langer duurt om de lasten terug te dringen en de baten te laten stijgen. Is de gedeputeerde dan nog wel van mening dat de begroting structureel in evenwicht is? Als concluderende vraag: heeft de gedeputeerde binnen het dagelijks bestuur zijn invloed, die hij veronderstelt, wel voldoende aangewend, aangezien er op deze ontwerpbegroting nog zoveel is aan te merken, ook door dit college?
Ik beperk me nu even tot de OMWB. Over de Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant heb ik op dit moment geen opmerkingen. In algemene zin wil ik wel melden dat het goed is dat zojuist de motie is aangenomen om onderzoek te laten doen door de Zuidelijke Rekenkamer naar de omgevingsdiensten. Dat lijkt me, gelet op het voorgaande, wel heel nuttig. Tot zover, voorzitter.

De **voorzitter**: Ik dank de heer Van Hattem. Dan de fractie van D66, mevrouw Dingemans.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Dank u wel, voorzitter. D66 heeft de volgende algemene opmerkingen over de twee Statenvoorstellen inzake de zienswijzen op de ontwerpbegrotingen van de omgevingsdiensten Zuidoost- en Midden- en West-Brabant. Er zijn door beide omgevingsdiensten ambitieuze begrotingen opgesteld, misschien wel te ambitieus. Maar we vertrouwen erop dat de gedeputeerde voldoende zicht heeft en houdt op de financiële en organisatorische situatie bij beide omgevingsdiensten en waar nodig vanuit zijn positie bijstuurt. Dit vanuit de gezamenlijke verantwoordelijkheid voor het goed functioneren van de diensten. D66 gaat er ook van uit dat de ambitie en taakstelling van de provincie zelf voldoende zijn doorvertaald naar de begrotingen van de omgevingsdiensten. We zijn ten slotte blij dat het college in zijn zienswijzen aandacht heeft gevraagd voor het onderwerp kwaliteit. Dit laat zien dat de provincie niet alleen oog heeft voor de financiële aspecten van de samenwerking, maar ook voor de kwaliteit van de dienstverlening. D66 wenst de omgevingsdiensten veel succes met de realisatie van hun plan. Tot zover.

De **voorzitter**: Ik dank mevrouw Dingemans voor haar bijdrage. De fractie van de PvdA niet, zie ik. Mevrouw Roijackers, GroenLinks, u heeft het woord.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Dank u wel, voorzitter. Er zijn goede vragen gesteld door de voorafgaande sprekers. Dank daarvoor. Als GroenLinks vragen we, als we de zienswijzen lezen, ons met name van die van de Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant af of we voor deze specifieke diensten niet iets te streng zijn in onze zienswijze. De omgevingsdienst Zuidoost-Brabant is een dienst waarvoor we niet extra in de buidel hadden hoeven tasten, waar geen bestuurlijke debacles waren en geen stuwmeer met achterstanden in de vergunningverlening. Misschien zijn we wel te streng. Maar GroenLinks Brabant is ook blij met de stoerheid en strengheid die spreekt uit deze zienswijze, omdat deze recht doet aan hoe wij als nettobetaler en grootafnemer in de gemeenschappelijke regeling staan. Het kan ook helpen bij de ambtelijke onderhandelingen, die momenteel gaande zijn, onder meer of wij als provincie meebetalen aan de SRE-garantiesalarissen.
Vorige week mocht ik het al vanaf deze plaats zeggen: met de Omgevingswet worden ook de gemeenschappelijke Wabo-taken onderdeel van de gemeenschappelijke regeling. Mede daarom zijn we blij met de nadruk op kwaliteit in deze beide zienswijzen.
Ten aanzien van de ODZOB heeft GroenLinks vertrouwen in de directie en heeft zij het zeer gewaardeerd dat directeur Marloes Tolsma hier vorige week aanwezig was bij onze technische vragenronde. We sluiten ons ten aanzien van deze dienst daarom graag bij haar woorden aan: stapsgewijs neemt het vertrouwen toe.
Dan de Omgevingsdienst Midden- en West-Brabant. Een weerstandsvermogen van nul bij een verlies over 2016 van 2,84 miljoen euro en een verlies over 2017 van 1,28 miljoen euro. En een verwacht verlies van 3,74 miljoen euro over 2015, dat nog niet eens deel uitmaakt van deze pittige zienswijze en de onderhandelingen met de andere deelnemers in deze gemeenschappelijke regeling. Ik zei het vorige week. Dat is bijna 8 miljoen euro extra voor deze dienst. 8 miljoen euro aan kosten die door het bestuur bij oprichting niet waren voorzien en ook niet in het eerste jaar na de oprichting. Bijna 8 miljoen euro bij een dienst die nogal een aantal pittige serieuze taken heeft hier in Brabant, met de grote risicovolle Brzo-bedrijven onder haar hoede. Een dienst die tegelijkertijd een aantal gemeenten heeft, die de hand flink op de knip hielden en de basistaken jarenlang niet afnamen en daarmee nog weg kwamen ook. Een kruideniersmentaliteit in de gemeenschappelijke regeling, die toezicht moet houden op chemische installaties van wereldformaat. Als dat maar goed blijft gaan.

Ons provinciale werkprogramma voor 2017 moet nog opgesteld worden. Op dat moment kan een gedetailleerde analyse worden uitgevoerd, waaruit blijkt hoe op de opdrachtwaarde van het provinciaal werkprogramma 2017 wordt. Ook dit gaat via het db en de ambtelijke weg. Anders dan bij de ODZOB weten we niet of we hierin nu groot vertrouwen moeten hebben. Vooralsnog hebben we wel vertrouwen in de zeer goede interim-directeur Yvonne van Delft, die er nu zit. Maar we kijken niet uit naar haar vertrek, want de kleine bestuurlijke dynamiek in midden en west zal misschien blijven bestaan. Of ziet de gedeputeerde dit anders? We zijn benieuwd. Dank u wel.

De **voorzitter**: Ik dank mevrouw Roijackers. De Partij voor de Dieren nu. Mevrouw Surminski heeft het woord.

Mevrouw **Surminski** (PvdD): Dank u wel. Wij sluiten ons helemaal aan bij de visie van GroenLinks. Ik heb eigenlijk één aanvullende vraag en die betreft specifiek de planning van de vth-taken. Zoals we vanochtend van de gedeputeerde hebben gehoord, zal in het kader van de Wet natuur een belangrijke verantwoordelijkheid voor de toetsing van de effecten op natuur worden gedelegeerd aan de gemeenten. En hij sprak daarbij de verwachting uit dat die uitvoering van taken wordt uitbesteed aan de omgevingsdiensten. Concreet is onze vraag dan of deze diensten daarvoor voldoende zijn geëquipeerd. En biedt de begroting voldoende ruimte daarvoor? Wie gaat deze taken betalen? De controle is immers bij uitstek onze taak, omdat natuur onze kerntaak is. Dus hoe houdt u het overzicht en vooral, waarom is er dan gekozen voor deze constructie via de gemeenten naar de omgevingsdiensten? Ik dank u.

De **voorzitter**: Ik dank mevrouw Surminski voor haar bijdrage. Ik kijk dan naar de ChristenUnie/SGP, de heer Vreugdenhil.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Dank u wel, voorzitter. Volgens mij is er al veel in eensgezindheid hier gezegd vanuit de Staten. Dus daarbij kan ik mij voor een heel groot deel aansluiten. Toch blijft mij een bepaald gevoel bekruipen. Ook vorig jaar hadden we een zienswijze en wat haalt die nou eigenlijk uit? We mogen ervan uitgaan dat u de punten ook al stevig als lid van het db heeft ingebracht. En toch hebben we deze zienswijzen hierin nodig. Dat blijft me toch bevreemden, want dan heb je toch zoiets van dat we het kunstje nog een keer doen, maar wat levert het op? Dus ik zou u willen vragen om deze zienswijze ook bij de diverse gemeenten van de OMWB onder de aandacht te brengen, om hen ook op de hoogte te stellen welke zienswijze wij indienen, om daarmee ook het draagvlak te vergroten om deze zaken echt aan te pakken. En dan pik ik er één element uit, de kwaliteitsborging. Juist dit jaar, 2016, is het jaar waarop alle omgevingsdiensten qua kwaliteit voldoen aan de kwaliteitscriteria 2.1, op orde moeten zijn en dat ook moeten melden. Dus juist het punt van kwaliteit zou in deze begroting expliciet aan de orde moeten komen en zou ook helder moeten zijn hoe de omgevingsdienst hier eind 2016 aan voldoet. En ik zou erop aan willen dringen om dat element ook echt uit te werken. Wat mij betreft mag dat ook in de loop van het jaar, want ik weet niet of we dat in deze begroting krijgen. Maar zeker in de loop van het jaar daar de Staten over te rapporten hoe dat element wordt opgepakt en waar we dan staan eind 2016. En ik zou u willen vragen: als deze begroting volgend jaar verder uitgewerkt wordt, houd ons ook tussentijds op de hoogte of het een realistische begroting is en of er nog hiaten in zitten. Want ik denk dat we er niet één keer per jaar over moeten spreken, maar dat we dan ook meerdere keren de peilstok erin moeten zetten om u dan wellicht nog een extra opdracht mee te kunnen geven.

De **voorzitter**: Dank de heer Vreugdenhil. Dan de heer Heijman van Lokaal Brabant.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Dank u wel. Ik beperk met tot één vraag, die een beetje de portefeuilles van gedeputeerden Van den Hout en Spierings raakt. We zien bij bestuurlijke veerkracht dat vth-taken bij sommige gemeenten worden gebundeld, bijvoorbeeld VTH De Kempen. VTH De Kempen is nu ongeveer anderhalve maand tot twee maanden daarmee bezig. En je ziet de plaatselijke omgevingsdiensten zich een beetje als concurrerende partijen gedragen. Mijn concrete vraag is hoe we dat kunnen voorkomen en beter in beeld brengen wat nou precies de taak is van in dit geval de ODZOB en van VTH De Kempen, zodat we niet op een gegeven moment een concurrentiestrijd gaan krijgen, waardoor die samenwerking die we belangrijk vinden en graag willen, op die manier moeizaam gaat of misschien wel mislukt.

De **voorzitter**: Ik dank de heer Heijman. Ik kijk even. Het is 17.50 uur. Als we de gedeputeerde de gelegenheid geven, zouden we dit voor de dinerpauze kunnen afronden. Ik kijk even of dat bij u op instemming kan rekenen, zonder dat er iemand van de honger omvalt. Mijnheer Heijmans. Ik heb de indruk dat uw bijdrage in dit debat in rook is opgegaan.

De heer **Heijmans** (SP): Ik heb mijn bijdrage geleverd door voor de pauze klaar te zijn.

De **voorzitter**: Ik proef een zekere instemming. Ik wil de gedeputeerde vragen de beantwoording kort en krachtig ter hand te nemen. Aan hem het woord.

De heer **Van den Hout** (GS;SP): Dank u wel, voorzitter. Dat gaat lukken. De VVD draagt ons denk ik terecht op om niet te stappen in de tekorten die overduidelijk door anderen zijn veroorzaakt. Zogenaamde oude hypotheken. Dat ben ik met u eens. Bij de Omgevingsdienst Midden- en West-Brabant hebben we daar een fors proces voor achter de rug. Het resultaat – dat is ook een antwoord aan de heer Van Hattem – is dat het nu resterende tekort, waaraan de provincie bijdraagt, werkelijk het tekort is waarvoor we allemaal aan de lat staan. Dus minus alle oude hypotheken, die door anderen zijn veroorzaakt. Datzelfde geldt niet voor de ODZOB. Ik laat geen vergadering voorbijgaan zonder dit punt in te brengen. Toch draaien we nu via algemene verhoging van de tarieven op voor de tekorten die de SRE heeft veroorzaakt. Ik heb me daartegen verzet, maar als 1 van de 22. Daarom staat het ook hier nu in de zienswijze: dat het hiermee niet voldoet aan de provinciale budgettaire kaders. Dat ziet op het feit dat we nu mee gaan betalen aan tekorten die door anderen zijn veroorzaakt.
Hoe db- en ab-leden hun rol in de toekomst zien. En dan gaat het met name over de OMWB na alle perikelen van afgelopen jaar. Ook daar is echt werk van gemaakt. Er zijn evaluaties en zelfevaluaties gemaakt door het db, door een extern bureau. Er is een ander management ingericht, dat veel meer responsief moet zijn en beter met het bestuur overweg kan. In het bestuur gaat voortaan gewerkt worden met een veel meer duidelijke portefeuilleverdeling. Dus jazeker, ik denk dat de rol van de leden van de OMWB, die ze in het verleden hebben gespeeld, een andere is dan die ze in de toekomst willen gaan spelen. Ik denk dat daar serieus mee om is gegaan.
Het evalueren van de gemeenschappelijke regeling is denk ik een terechte vraag. Die speelt niet alleen hier, maar in alle gemeenteraden. Het is lastig om een gemeenschappelijke regeling te sturen. Dat vraagt ook het CDA. Ik denk dat we dat kunnen evalueren. Maar meteen met verwachtingenmanagement. Wij bepalen niet of het een gemeenschappelijke regeling is of niet. Het is bij wet geregeld. Dat staat los van het feit dat we zelf kritisch moeten blijven kijken of dit het beste instrument is. Als we constateren dat er betere alternatieven zijn, dat we daar ook mee naar Den Haag zouden kunnen. Dus ik ben daar voorstander van. Misschien moet ik met mijn collega Deelnemingen kijken of dat voor alle gemeenschappelijke regelingen kan of voor het principe van de gemeenschappelijke regeling. Maar daar komen we samen wel uit en daarop komen we bij u terug.

Of de bezuinigingen bij OMWB, die nu aangekondigd zijn, een risico vormen voor de omgeving. Nee, zeker niet. De bezuinigingen hebben echt betrekking op het weghalen van een hele managementlaag en van een deel van de bureaucratie als het ware. Het heeft geen effect op de uitvoering van de taken. De uitvoering van de taken betalen wij als provincie zelf. Althans waar het gaat om waar wij het bevoegde gezag zijn. Dus bij Brzo-bedrijven betalen wij voor de dienstverlening die we willen hebben en die lijdt dus niet onder de bezuinigingen binnen de dienst.
Is er nu, vraagt het CDA, voldoende registratie van het nalevingsgedrag, met name bij de OMWB? Ik kan het niet goed plaatsen wat u daarmee precies bedoelt. Ja. De registratie is er wel, alleen is het nalevingsgedrag zoals het is. Dat heeft u ook kunnen zien in de stukken die er daarvan bij zitten.
De PVV vermoedt dat wij kaders hebben opgesteld om speciaal te kunnen voldoen aan deze begroting. Dan moet ik u toch teleurstellen. Dat complot bestaat niet. Het is uw eigen staat overigens, die die nieuwe kaders heeft vastgesteld.
Waarom wij bijdragen aan het tekort dat door anderen is veroorzaakt. Bij de OMWB doen we dat niet. Bij de ODZOB is dat nou juist onderdeel van deze zienswijze, dat we dat niet willen doen. De aangekondigde bezuinigingen zijn wel degelijk realistisch, ook door een extern bureau als zodanig beoordeeld. En ik meen dat ik meer dan voldoende mijn best heb gedaan in het db om de begroting de goede kant op te krijgen. Wat resteert is wat nu in deze zienswijzen staat.
GroenLinks vreest dat we misschien iets te streng zijn voor de ODZOB. We zeggen daar eigenlijk: uw begroting voldoet niet aan onze budgettaire kaders. Dat is nogal wat. Dat klopt. De ODZOB is ook een dienst waar het qua bedrijfsvoering en uitvoering eigenlijk allemaal uitstekend verloopt. Daar hebben we dus ook geen kritiek op. De enige kritiek in de zienswijze, althans dit punt, is dat wij niet bereid zijn mee te betalen aan oude hypotheken en schulden, die met name in dit geval door de SRE zijn veroorzaakt.
Ik betreur ook het vertrek van Yvonne van Delft. Ik had haar graag als directeur aangenomen, maar ze woont in Delft. Dat is echt zo. En het is een beetje te ver voor haar om op en neer te blijven reizen. Ze is interim-directeur geweest, dat was ook haar bedoeling. We hebben haar gelukkig kunnen behouden tot na de zomer. Maar dan is het echt weer tijd om een nieuwe permanente directeur aan te trekken en de gesprekken daarover lopen inmiddels ook.
De Partij voor de Dieren vraagt of de omgevingsdienst in staat is om straks in de taken van de gemeenten in het kader van de nieuwe Natuurwet te voorzien. Jazeker. Zo ze dat niet is zal ze daarvoor mensen moeten inhuren, want de gemeenten gaan de dienst heel concreet opdracht geven om precies die taken uit te voeren.

De **voorzitter**: Interruptie Roijackers.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Wordt er bij de werving van de nieuwe vaste directeur van de OMWB ook gekeken naar bestuurlijke zwaarte met bewezen ervaring in dit soort slangenkuilen, zal ik maar zeggen?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van den Hout** (GS;SP): Ja. Want we geven ook wel een accurate beschrijving van waar die in terecht zal komen. En iemand die dan nog volhardt in 'jawel, daar wil ik best directeur van zijn' is al knap. Daar zullen we hem ook op bevragen bij de sollicitatieprocedure. Ja. Zeker weten.
In het verlengde nog de Partij voor de Dieren die vraagt of de omgevingsdienst in staat is om die taken te doen. Jazeker. En anders zorgt ze maar dat ze daartoe in staat is. Dat is de opdracht die ze straks van de deelnemers krijgt. Of dat begroot is. Als gemeenten de omgevingsdienst vragen om die taken voor die nieuwe wet uit te voeren, dan hoort daar een bedrag bij dat die gemeenten aan de dienst betalen, dat

dekkend is voor de opdracht die ze meegeven. Dus het misschien niet in deze begroting begroot, maar op het moment dat die taken komen komt het geld vanzelf mee.
Dan de ChristenUnie. Ja, deze zienswijze gaat ook naar de andere gemeenten. Die komt in de stukken voor het algemeen bestuur. En die gaan naar alle deelnemers. Dus alle gemeenten krijgen deze zienswijzen te zien. Vanzelfsprekend houd ik PS op de hoogte als er in de tussentijd ook maar iets gebeurt, met name bij de OMWB, waarvan ik denk dat we u op de hoogte moeten stellen. Op kwaliteit, die wij zelf nu ook in deze zienswijzen verwerken, zal ik ook binnen de dienst en gedurende het jaar de nadruk blijven leggen.
Lokaal Brabant wijst op het risico dat er in de Kempen een viertal gemeenten is die een beetje hun eigen weg gaan om een deel van hun vth-taken in hun eigen gemeenschappelijke regeling onder te brengen. Jazeker is dat concurrentie voor de dienst. Ze kunnen dat doen. Overigens niet op de basistaken. Die zijn verplicht onder te brengen bij de omgevingsdienst. Ze kunnen ook niet zonder meer nu alle verzoektaken of overige taken uit de dienst halen. We hebben daar een ritme voor afgesproken: maximaal 10% per jaar. Nieuwe taken, die deze gemeenten aan de dienst zouden kunnen opdragen, daar gaan ze zelf over. Als het geen verplichte basistaken zijn kunnen ze die opdragen aan hun eigen gemeenschappelijke regeling. En daarbij is het de facto inderdaad een concurrent voor onze eigen omgevingsdienst. En dat betreur ik ten zeerste. Ik denk dat het ook niet in de sfeer is die zeker in Zuidoost-Brabant bij de ODZOB heerst, van we gaan er samen voor staan. Dus ik vindt het echt jammer dat deze vier Kempengemeenten op dit terrein een volstrekt afwijkend standpunt innemen ten opzichte van de rest van de deelnemers.

De **voorzitter**: Ik dank de gedeputeerde voor zijn beantwoording en kijk nog even of er behoefte is aan een tweede termijn. De fractie van de VVD, mevrouw Dirken. Als het kort en krachtig kan, dan kunnen we ... Heel goed, gaat uw gang.

Mevrouw **Dirken** (VVD): Dank u wel voor de beantwoording. Even naar aanleiding van de evaluatie van de gemeenschappelijke regeling. Misschien ter verduidelijking, of het een gemeenschappelijke regeling blijft of niet maakt ons niet zoveel uit. Waarom het ons gaat is dat we een tijdje ervaring hebben opgedaan. En dat we nou eens kijken wat we ervan hebben geleerd en wat we ervan vinden. Als daar uitkomt dat het een gemeenschappelijke regeling moet zijn: prima. Als het dat niet is, ook prima. Dan kunnen we daarover in gesprek. Los daarvan hebben we dingen in die gemeenschappelijke regeling staan en wat vinden we daar nou van? We horen steeds dat we maar een van de zovelen zijn. Als dat een probleem is zijn er misschien nog anderen. Bent u bereid om ook gewoon de inhoud te evalueren en te kijken hoe we dingen kunnen oplossen?

De **voorzitter**: Ik dank mevrouw Dirken. Kuijken.

De heer **Kuijken** (CDA): Dank je wel, voorzitter. Ik had een opmerking en een vraag over de registratie van nalevingsgedrag en de ernst van overtredingen. De gedeputeerde zei dat hij zich daarvan niets kan heugen. Dat is niet erg, maar op bladzijde 45 van de jaarrekening staat dat de registratie van de OMWB onvoldoende compleet en betrouwbaar is om de ernst van de overtreding bij de door hen uitgevoerde inspecties te kunnen vaststellen. Zo staat het voor meerdere omgevingsdiensten. Nu is dat niet heel erg. De vraag is of GS in kaart kunnen brengen hoe deze registratie nu is georganiseerd en waar deze niet voldoet GS deze voor het gehele jaar 2017 kunnen verbeteren. Als GS hieraan kunnen voldoen, hoef ik mijn motie, die ik hiervoor achter de hand heb gehouden, niet in te dienen. Ik heb van de nestor van deze Staten geleerd dat het altijd goed is om eerst iets te vragen en dan pas met een motie te komen. Voorzitter. Tot zover. En als er niet aan voldaan kan worden, kan ik hem dan in mijn derde termijn nog indienen?

De **voorzitter**: Nee. We hebben twee termijnen. Ik kan ervoor zorgen dat ik de beraadslagingen niet sluit voordat u de kans heeft gehad om die motie in te dienen. Er hoeft denk ik geen volledige derde termijn meer te komen. De fractie van de SP? Nee. De heer Van Hattem. Tweede termijn. Aan u het woord.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dank u, voorzitter. Nog even een paar punten in reactie op de antwoorden van de gedeputeerde. Allereerst zegt hij dat we een provinciaal kader hebben vastgesteld. Maar hij is niet ingegaan op de kadernota van het dagelijks bestuur, die ik ook heb genoemd en waar ook aan is getoetst. Terwijl die kadernota nog niet eens door het algemeen bestuur zou zijn vastgesteld, zo heb ik in de stukken gelezen. Dus daar ook graag een reactie op. Is er dan eigenlijk wel sprake van een voldoende legitiem toetsmiddel voor een nota die op zich nog niet is vastgesteld door het algemeen bestuur?
Dan het externe advies. De gedeputeerde zegt nu daarover dat de bezuinigingen wel realistisch zijn. In het adviesrapport staat dat de Begroting 2016 en de financiële impact van de oude hypotheken niet duidelijk is. Dat zijn kort samengevat de conclusies. In het Statenvoorstel staat dan wel dat dat nog is aangepast. Maar is het ook zodanig en in voldoende mate aangepast, dat deze bezwaren zijn weggenomen? En wie heeft die beoordeling daarop uitgevoerd? Is er nog een keer teruggekoppeld naar dat adviesbureau? Is er door iemand anders naar gekeken of is het alleen maar een vaststelling door het db zelf? Dus dat vind ik wel een beetje vaag. Dus nog graag een reactie daarop. Tot zover, voorzitter.

De **voorzitter**: Ik dank de heer Van Hattem. Ik kijk even naar de fractie van D66. Niet meer. De fractie van GroenLinks ook niet. Andere fracties? Nee. Dan stel ik voor dat we de gedeputeerde vragen om in tweede termijn de nog voorliggende vragen te beantwoorden. Aan hem het woord.

De heer **Van den Hout** (GS;SP): Met betrekking tot de evaluatie van de gemeenschappelijke regelingen. Jazeker. We kunnen natuurlijk de gemeenschappelijke regeling als instrument en principe evalueren. En dat moeten we misschien doen. We kunnen ook per gemeenschappelijke regeling kijken welke regelingen daarin staan die wel of niet gunstig voor de provincie zijn. Jazeker. Dat lijkt me uitstekend om te doen.
Het CDA. De jaarrekening, slechte registratie naleefgedrag. Is dat nu beter? Dat zal ik navragen. Ik weet dat zo niet. Maar ik weet vooral wel dat het in ieder geval geen onderdeel is van de begroting of de zienswijze. Dus het hoort hier eigenlijk niet thuis, maar ik ga dat na en ik ga daarop schriftelijk antwoorden.
De kadernota OMWB. De begroting en de kadernota OMWB worden op 13 juli vastgesteld, nadat het db de kans heeft gehad om de zienswijzen van de deelnemers te betrekken bij het uiteindelijke definitieve voorstel, dat ze gaat doen. Dus nogal wiedes is die niet vastgesteld, want dan zat u hier nu voor Jan met de korte achternaam te vergaderen.
Is deze begroting realistisch? Ja, wij denken van wel. Althans, het dagelijks bestuur. En nee, we hebben de begroting niet nog een keer langs een extern bureau gestuurd. De gemaakte opmerkingen hebben we meegenomen en verwerkt in de voorliggende begroting. Als dagelijks bestuur vinden we het een realistische begroting en ook realistische haalbare bezuinigingen die door het management worden voorgesteld.

De **voorzitter**: Interruptie Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dank u, voorzitter. U zegt dat de bezwaren van het externe bureau zijn meegenomen. Kunt u misschien iets meer toelichten op welke wijze die zijn meegenomen, want ik vind dit nogal vrijblijvend?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van den Hout** (GS;SP): Nee, eigenlijk niet. Het gaat me veel te ver. De begroting is zoals die is. En de zienswijze stellen wij u voor zoals we hem voorstellen. En als u daar opmerkingen bij heeft, dan kunt u die nu maken. En als u daarin wijzigingen wilt aanbrengen, dan kunt u deze zienswijze amenderen.

De **voorzitter**: Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ik ben al blij om te horen dat deze gedeputeerde tegenwoordig wel inziet dat zienswijzen geamendeerd kunnen worden. Dat was in het verleden nog wel eens lastig. Maar los daarvan, het punt dat het externe adviesbureau maakt was dat wat werd voorgesteld op langere termijn niet haalbaar zou zijn. Is daarop ingegrepen om dat echt bij te stellen? Zou ik daar iets meer toelichting op kunnen krijgen? Dat is voor mij wel belangrijk om te beoordelen in hoeverre een extern advies in zo'n stuk is verwerkt.

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van den Hout** (GS;SP): Nee, dat kan ik u zo niet vertellen. U overvraagt nu echt werkelijk het agendapunt ook, volgens mij.

De **voorzitter**: Oké. Kuijken staat. Is de gedeputeerde een heel eind klaar met zijn beantwoording?

De heer **Van den Hout** (GS;SP): Ja.

De heer **Kuijken** (CDA): Dank je wel, voorzitter. Hartstikke bedankt dat de gedeputeerde bereid is om even te kijken of die registratie van nalevingsgedrag en van de ernst van de overtredingen op orde is. De vraag was ook: mocht die nu niet op orde zijn, kunt u er dan voor zorgen dat die voor 2017 wel op orde is? En het haakje dat ik daar gebruikte is of dat bij de zienswijze bij de kwaliteitsborging betrokken had kunnen worden. Zo niet, dan is het ook niet erg. Maar ik wil u wel graag die opdracht meegeven. En als u zegt: 'Oké, dan gaan we voor 2017 regelen dat het wel op orde is', dan dien ik mijn motie niet in.

De **voorzitter**: Het punt is helder. De gedeputeerde.

De heer **Van den Hout** (GS;SP): Wat ik zal doen, is navraag doen. 13 juli – dus we hebben er nog even de tijd voor – behandelen we de begroting en de zienswijze. Mocht het voor 2016 onvoldoende zijn en zie ik mogelijkheden om dat voor 2017 te verbeteren, dan kan ik het niet meer in de zienswijze opnemen, maar wel meenemen in de beraadslagingen in de begroting. Dus dat punt noteer ik om mee te nemen in die vergadering, mocht dat zich voordoen.

De **voorzitter**: Dan kondig ik nu aan de beraadslagingen te gaan sluiten. Het is duidelijk dat de heer Kuijken de motie niet indient. Daarstraks was ik geloof ik iets te snel bij de PVV in het begin van het debat. We gaan dan nu inderdaad stemmen over deze twee voorstellen.
Allereerst het voorstel bij u bekend onder 22/16. Het betreft een ontwerpbegroting etc. van de ODZOB. De fractie van de VVD.

Mevrouw **Dirken** (VVD): Voor.

De **voorzitter**: Het CDA

De heer **Kuijken** (CDA): Voor.

De **voorzitter**: De SP.

De heer **Heijmans (**SP): Voor.

De **voorzitter**: De PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voor met stemverklaring. Met inachtneming van onze hier geuite kritiek willen we toch de zienswijzen die zijn ingediend zeker ondersteunen.

De **voorzitter**: D66.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Voor.

De **voorzitter**: De PvdA.

Mevrouw **Knoet-Michels** (PvdA): Voor.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Voor.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

De **voorzitter**: De Partij voor de Dieren.

Mevrouw **Surminski** (PvdD): Voor.

De **voorzitter**: De ChristenUnie/SGP.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Voor.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Voor.

De **voorzitter**: Dit voorstel is unaniem door uw Staten aangenomen. Dan kom ik bij 23/16. Dezelfde stukken, maar dan betreffende de regeling Omgevingsdienst Midden- en West-Brabant. De fractie van de VVD.

Mevrouw **Dirken** (VVD): Voor.

De **voorzitter**: Het CDA.

De heer **Kuijken** (CDA): Voor.

De **voorzitter**: De SP.

De heer **Heijmans (**SP): Voor.

De **voorzitter**: De PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voor met dezelfde stemverklaring als zojuist.

De **voorzitter**: D66.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Voor.

De **voorzitter**: De PvdA.

Mevrouw **Knoet-Michels** (PvdA): Voor.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Voor.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

De **voorzitter**: De Partij voor de Dieren.

Mevrouw **Surminski** (PvdD): Voor.

De **voorzitter**: De ChristenUnie/SGP.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Voor.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Voor.

De **voorzitter**: Unaniem door uw Staten aangenomen. Dan komen we nu aan bij het agendapunt bespreekstukken zonder stemming, maar dat gaan wij na de dinerpauze behandelen. Ik kijk even of ruim twintig minuten voldoende is. 18.35 uur of iets langer. Iets langer? Ja? Zullen we er dan 18.45 uur van maken? 18.45 uur. De vergadering is geschorst.

Schorsing.

De **voorzitter**: Dames en heren. De vergadering is heropend.

Bespreekstukken zonder stemming

16/16 Uitvoeringsprogramma 'Naar een veerkrachtige arbeidsmarkt 2016-2019'

De heer **Uijlenhoet** (GL): Voorzitter. Mag ik een ordevoorstel doen?

De **voorzitter**: Dat mag u altijd, zoals u weet.

De heer **Uijlenhoet** (GL): We hebben samen met het CDA een motie ingediend over het uitvoeringsprogramma 'Naar een veerkrachtige arbeidsmarkt', maar die wordt pas na behandeling van de stukken in stemming gebracht. Dus dat wordt een beetje een lastige. Conform de strekking van de motie zouden we kunnen voorstellen om de bespreking nu uit te stellen en te wachten op de invulling van de regio's, die ook met plannen bezig zijn. We zouden het wel nu kunnen bespreken en de stemming misschien kunnen uitstellen. Er zijn wat mij betreft twee opties.

Motie 2
"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 20 mei 2016,
behandelend de Begrotingswijziging 16/16 inzake Uitvoeringsprogramma 'Naar een veerkrachtige arbeidsmarkt 2016-2019';
constaterende;
- dat het voorliggende voorstel PS vraagt om ruim 14 miljoen euro ter beschikking te stellen terwijl er weinig concrete acties en maatregelen worden genoemd in het uitvoeringsprogramma en onduidelijk is hoe dit geld wordt verdeeld over en binnen de ontwikkelingslijnen;
- dat de vier arbeidsmarktregio's momenteel bezig zijn met de uitwerking van de regionale plannen en in juli 2016 komen met deze concrete plannen;

overwegende;
- dat Provinciale Staten een goed integraal besluit willen kunnen nemen aangaande het arbeidsmarktbeleid;

verzoeken:
- de definitieve behandeling en besluitvorming over het arbeidsmarktbeleid uit te stellen tot de concrete plannen van de arbeidsmarktregio's bekend zijn, waarbij PS streven naar afhandeling voor oktober 2016;

en gaan over tot de orde van de dag.
GroenLinks
Arno Uijlenhoet
CDA
Stijn Steenbakkers"

De **voorzitter**: Ja. Maar u moet een helder voorstel doen. U heeft een motie ingediend en die komt inderdaad conform procedure in stemming, nadat we over het voorstel hebben gestemd. Als ik het goed begrijp vraagt u eigenlijk om dit voorstel vandaag überhaupt niet te behandelen.

De heer **Uijlenhoet** (GL): Ja. Dat zou mijn voorstel zijn, ja.

De **voorzitter**: Dan breng ik dat graag in stemming.

De heer **Steenbakkers** (CDA): Steun vanuit het CDA daarvoor.

De heer **Heijmans** (SP): Voorzitter.

De **voorzitter**: Ik ga het ordevoorstel ordentelijk in stemming brengen.

De heer **Heijmans** (SP): Voorzitter.

De **voorzitter**: En het ordevoorstel is om het voorstel vandaag niet te behandelen. Zo ligt het voor. De heer Heijmans.

De heer **Heijmans** (SP): Voorzitter. Uiteraard kan dat in stemming gebracht worden, maar ik zou het op prijs stellen om ook van het college te horen wat eventueel de consequenties zijn van het uitstellen vandaag.

De **voorzitter**: Dat kunnen we doen. Nog anderen hierover? Dan zullen we de gedeputeerde misschien even vragen om dat in een toelichting ... Maar wacht even, want ik moet een ordevoorstel direct in stemming brengen. Ik word geacht namens u het reglement van orde te handhaven. Dan wil ik best flexibel zijn, maar dan moeten we dat samen willen.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Voorzitter. Ik denk dat het dan ook belangrijk is dat voor we gaan stemmen even goed wordt toegelicht waarom we dit ordevoorstel doen. Tenzij de mensen de motie allemaal goed hebben bekeken. Want dat zou natuurlijk een oplossing kunnen zijn.

De **voorzitter**: Ja, goed. Maar als u een voorstel doet licht u het toe. Even een moment.
Ik stel het volgende voor. We weten dat het ordevoorstel komt. Dat wordt misschien zo dadelijk na de toelichting ook nog anders ingediend. Ik geef de fractie van GroenLinks dan even de gelegenheid om er nog een paar woorden bij te zeggen. En ik proef instemming als ik u zo zie knikken. De gedeputeerde heeft even de gelegenheid om daarop in algemene zin te reageren. En daarna kijken we of het ordevoorstel wordt gehandhaafd. Als het dan wordt gehandhaafd of gewijzigd wordt ingediend, breng ik het meteen stemming.
Nu eerst dus de fractie van GroenLinks. Mevrouw Brunklaus of de heer Uijlenhoet vanaf hun plaats.

De heer **Uijlenhoet** (GL): Ja, voorzitter. Er ligt een stuk en een begrotingswijziging voor. Wij vinden eigenlijk de daarin genoemde financiën nog te algemeen. Het gaat over één budget, gedeeld in twee delen. Langs de ontwikkelingslijnen in het programma vinden we het te weinig concreet. Ook wordt aangekondigd dat er op regionaal niveau plannen worden uitgewerkt, die hieronder liggen. En wij zouden het eigenlijk heel goed vinden om eerst die plannen ook te zien om als Staten een beter integraal beeld te hebben en te krijgen van wat het in financiële termen allemaal betekent.

De **voorzitter**: Goed. Uw punt is helder. Maar de procedurevergadering heeft dit tot de agenda toegelaten. Daar is een besluit genomen om dat te doen en daar gaan we niet lichtzinnig van afwijken. Maar goed, u heeft uw punt gemaakt. Ik zal dan nu conform mijn voorstel de gedeputeerde vragen een enkel woord, een reactie daarop, te zeggen.

De heer **Pauli** (GS;VVD): Voorzitter. Dank u wel. Op de eerste plaats is vandaag het arbeidsmarktbeleid niet aan de orde, maar gaat het om de uitvoeringslijnen. Vandaar dat u ook een Statenmededeling heeft gekregen en geen voorstel. Want dit is een bevoegdheid van GS, waarvoor u overigens eerder de kaders

heeft vastgesteld bij het economisch programma. U heeft het teruggevonden in het coalitieakkoord, toen we het hier besproken hebben. En u heeft het gezien bij de economische notitie 'Brabant Vernieuwt'. Dat is een.
Punt twee. Die lijn hebben we juist nodig om de regio's in staat te stellen binnen die uitvoeringslijnen met hun programma's te komen. Als u samen met de CDA-fractie uw zin krijgt betekent dat een vertraging van vier tot vijf maanden. Dan gebeurt er niets. U keurt slechts een kleine begroting voor dit jaar goed. De belangrijke onderwerpen van al uw Statenleden hebben gezegd: GS, maak er vaart van. De pilots flexicurity gaan dit jaar niet meer gebeuren. Dat is twee.
Punt drie. U krijgt een integrale afweging, dat staat ook in het besluit, keurig bij de begrotingsbehandeling voor 2017 volgend jaar. Dus bij deze begrotingswijziging van nu besluit u alleen maar om het geld voor dit jaar ter beschikking te stellen om echt aan de slag te gaan met arbeidsmarktbeleid. Dat is dringend noodzakelijk. En punt twee, vast voor te sorteren op de meerjarenbegroting, die bedragen te verwerken in de meerjarenbegroting. Die plannen komen eronder te liggen. En dan kunt u de integrale afweging maken en net zoveel technische vragen stellen als u wilt. Dat kan allemaal. Bovendien, voorzitter, ik denk dat het ook dit college serieus is dat we op voorhand niet alle uitvoeringszaken, die echt een bevoegdheid van GS zijn, moeten dichttimmeren. Arbeidsmarktbeleid is een ingewikkeld issue. We moeten echt proberen mensen te helpen die die hulp nodig hebben. En we willen, zoals in het coalitieakkoord staat, ook graag een provincie zijn waar je gewoon kunt klooien en uitproberen. In het belang van mensen die in moeilijke en kwetsbare groepen zitten om te kijken hoe we die zo snel mogelijk aan de slag kunnen krijgen. Dus, voorzitter, het voorstel van de kant van GS is: ontraden.

De **voorzitter**: Duidelijk. Maar ik constateer ook dat er vorige week een themabijeenkomst is geweest, nog conform de procedurevergadering. Ik herhaal mijn vraag. Handhaaft u uw ordevoorstel?

De heer **Uijlenhoet** (GL): Wij trekken het in.

De **voorzitter**: U dient het niet in. Mooi. Dan gaan we over tot de behandeling in eerste termijn. Maar staat u mij toe eerst een mededeling van betrekkelijk huishoudelijke aard te doen. De eigenaar van Ford Escort TP-FR-08 wordt geacht zich even naar die auto te begeven. De lichten branden en in het kader van de energieagenda lijkt me dat geen goede zaak. Als u vanavond nog naar huis wilt, even de lampen uit.
Dan gaan we nu beginnen met de behandeling in eerste termijn. Als eerste de fractie van de VVD. De heer Bollen heeft het woord.

De heer **Bollen** (VVD): Dank u wel, voorzitter. Een beetje raar begin, nadat we al over een motie zijn gaan spreken en volgens mij een stuk van eerste termijn al hebben. Ik denk dat de zaken die in de motie staan juist door dit stuk mogelijk worden gemaakt. Vandaar mijn oorspronkelijke inbreng, voorzitter.
"De economie groeit weer. De wereldwijde concurrentie neemt toe. De beroepsbevolking veroudert en kan zelfs in de toekomst wat kleiner worden. De arbeidsproductiviteit per werknemer is relatief laag. Hoe kunnen we de kansen van een groeiende economie benutten? Hoe kunnen we ondanks vergrijzing en ontgroening ons niveau van welvaart en sociale zekerheid behouden? Technologische innovatie en het slim inzetten van kapitaal zijn nodig, maar niet genoeg. De grootste uitdaging is om al het menselijk potentieel te ontwikkelen en duurzaam te benutten. De maatschappelijke opgave is ook leidend voor een ontwikkeling in de arbeidsmarkt." 14 maart 2007. Een citaat uit 2007 was dit. Dat was mijn opening. Een citaat uit een boek ter gelegenheid van een congres over werken in de toekomst, van 2007. Deze tekst kan ik naadloos weer oplezen en geldt eigenlijk nog steeds. Of beter gezegd: wederom. Is de wereld dan nog hetzelfde? Nee. Zeker niet. Maar vragen over de arbeidsmarkt zijn van alle tijden. Het probleem van mismatches is gewoon een gegeven. Een gegeven dat continu een andere nieuwere oplossing vraagt. Een arbeidsmarkt verandert namelijk continu en altijd, in hoog- en laagconjunctuur. Vele banen van nu bestonden niet eens tien jaar

geleden. Net als de banen die we over tien jaar nodig hebben nu nog niet bestaan. Of dat we zelfs nog niet weten hoe die eruit gaan zien. Ook de manier om problemen wat banen betreft op te lossen, verandert constant. De tijd van 25 euro per maand contributie aan een vakbond is voorbij. Dat doen we nu samen: werkgevers, werknemers, scholen en ook de overheid is daarbij een van de partners. De begrotingswijziging, waar we het vandaag over hebben met het bijbehorende uitvoeringsprogramma, is in onze ogen een goed document opgesteld in de lijn zoals zo-even licht geschetst. Want iedereen doet mee in dit programma. Dat is het mooie en juiste uitgangspunt, wat de VVD betreft. Werken loont, of je nu laag- of hoogopgeleid bent, aan de onderkant, bovenkant of de zijkant van de markt zit. Wie wil werken, en al is het maar deels, kan werken en krijgt daarvoor kansen.
Een overheid van nu creëert namelijk geen banen, maar schept mogelijkheden tot banen. En dat is wat dit stuk behelst, rekening houdend met de wereld van morgen. Voorbereid op de uitwerking van de ontgroening, die dichtbij is. Namelijk rond 2020 is de uitwerking van de ontgroening en vergrijzing een feit. Een compliment voor dit stuk is dan ook op zijn plaats. Ik zou nu aan u snoep moeten uitdelen, maar dat laat ik maar even zitten.
Opmerkingen, voorzitter? Ja, een paar. Voor het mbo blijft het moeilijk om goed aansluiting te vinden op de markt. Employability, om het maar met een mooi Engels woord te zeggen, is voor deze groep een uitdaging. Leerlingen komen nog te vaak op deze opleidingen terecht zonder al te bewust een keuze gemaakt te hebben, maar toevallig omdat het zo uitkwam. Volstrekt verklaarbaar en logisch, maar niet zonder gevolgen. En zo hebben we van sommige leerlingen wat te weinig en van anderen wat te veel. Een uitdaging hier om dat te matchen naar bijvoorbeeld zorg en techniek, maar momenteel nog een structureel tekort heerst. Maar wel prikkels geven, zonder dat ze pervers worden. Wij geloven namelijk in het zelf ontwikkelen en ontplooien van onze Brabander. Omscholen en bijscholen kunnen hier helpen, voorlichting ook. Een schone taak, college. Ik herinner u daarbij even aan de aangenomen motie van PS tijdens de voorjaarsnota van 2014 over een investeringsfonds voor het mbo. Een kans om deze uitdaging ook te kunnen uitvoeren.
Dan nog het MKB, voorzitter, en dan sluit ik af. Dat kan ook extra aandacht gebruiken. Wegens hun kleinschaligheid zijn ze vaak niet in staat om alle ontwikkelingen te volgen of op in te spelen. Bijvoorbeeld mensen in dienst nemen met een afstand tot de arbeidsmarkt zou voor veel kleine bedrijven een uitkomst zijn. Ze zijn echter niet altijd uitgerust om dit te matchen of uit te zoeken.
En dan hbo'ers. Die zouden ook prima een plek vinden in hetzelfde MKB. Maar het MKB heeft geen kans om elkaar te ontmoeten door campussen af te struinen naar matches. Grote bedrijven zijn hier het MKB altijd een slag voor. En toch zou een groot deel van deze hbo'ers in mijn optiek heel gelukkig worden van en bij deze vaak zeer innovatieve bedrijven.
Tot zover de opmerkingen, voorzitter. Opmerkingen en zorgen die we overigens met vertrouwen tegemoetzien. Dit programma, wat hieronder ligt, biedt de mogelijkheid hiervoor, zonder vast te komen zitten. Wij kunnen ons vinden in de kaders die we hiermee stellen, want ook de arbeidsmarkt moet je dynamisch blijven benaderen en ruimte geven voor maatwerk en plaatselijk maatwerk. Sommigen noemen dat inderdaad klooien in Brabant. De gedeputeerde noemde zelf het woord net al. Het is mij om het even. Aan de slag! Dank u.

De **voorzitter**: Ik dank de heer Bollen. De fractie van het CDA. Steenbakkers heeft het woord.

De heer **Steenbakkers** (CDA): Voorzitter. Dank, ook voor de heldere uitleg van de gedeputeerde in het begin. Om daar als eerste even op in te haken, ik nam aan dat we in de besluiten ook nu al instemmen met de meerjarenverwerking in de begroting. En ik neem aan dat wat de gedeputeerde net bedoelde te zeggen, is dat we dat jaarlijks bij de begroting nog zouden kunnen wijzigen. Oké, dan is dat helder.

Voorzitter. Tijdens de Perspectiefnota heeft het CDA het al genoemd: de economie herstelt zich, maar de arbeidsmarkt blijft nog wat achter. Dat zit hem volgens de ING-kwartaalrapporten met name in enkele focusgebieden. Zowel geografisch – West-Brabant, Noordoost, Land van Cuijk – als kwalitatief: veel langdurig werklozen die niet uit een uitkering komen en een kwalitatieve mismatch tussen technische vacatures en anderen. Een ander belangrijk probleem, waar het stuk ook over spreekt, is de vergrijzing en ontgroening van onze Brabantse arbeidsmarkt. GS constateren dit terecht en onze Brabantse arbeidsmarkt wordt dan ook terecht de achilleshiel van de Brabantse economie genoemd. Je zou dan dus denken dat het college hier prioriteit nummer 1 van maakt en stevig aan deze klus gaat trekken. Uiteraard goed beseffend dat het Rijk en gemeenten hier primair aan zet zijn. En ja, het CDA is de eerste die zegt dat dit een zeer moeilijke opgave voor de provincie is. Een overheid schept niet zomaar banen en is zeer afhankelijk van externe factoren, zoals de conjunctuur. Maar toch vindt het CDA dit voorstel nog echt onvoldoende om zomaar goedkeuring te geven voor die 14 miljoen euro. Dat is net iets genuanceerd. En niet omdat we dingen missen of het oneens zijn met het stuk. Sterker nog, complimenten voor het stuk en complimenten aan de gedeputeerde. Die vijf lijnen zijn op hoofdlijnen prima, maar we missen gewoon concrete zaken. En die concrete zaken missen we. Wat met name de verwarring oplevert is dat er vier regionale rapporten komen. En het stuk spreekt erover dat die al in juli komen. Waarom behandelen we dit dan eind mei, terwijl we over vijf, zes weken waarschijnlijk alle informatie tot onze beschikking hebben? En dan had ik gewoon een hosannaverhaal kunnen houden, wat ik naar deze gedeputeerde en naar dit college altijd graag doe.
Voorzitter. Daarom een aantal belangrijke vragen. Ik wil echt concreet ingaan op de problemen die er concreet zijn. Dus alle lof voor het stuk, geen enkele op- of aanmerking, aan de slag, aan de gang, gas op de plank. Maar concreet, wat gaan we doen om de braindrain tegen te gaan? De werkloosheid in de braindrain: de uittocht van hoogopgeleid talent. Ik moet ook geen Engelse termen spreken. Wat gaan we doen om de werkloosheid in West-Brabant en het Land van Cuijk terug te dringen en de kwalitatieve mismatch op te lossen om meer jongeren in het techniekonderwijs te krijgen? In dit stuk vliegen de triple helixen en adaptieve, innovatieve, zelfverbindende netwerken je nagenoeg iedere alinea om de oren. Allemaal prima en daar zijn we allemaal voor, we vinden het fantastisch, zo doorgaan. Maar we moeten het toch concreter maken. Als ik op de markt in Den Bosch ben wil ik kunnen zeggen wat de provincie bijdraagt en doet om samen met alle partners in Brabant meer banen te kunnen creëren. We snappen dat dit moeilijk is en moeten met elkaar toch in staat zijn om het een stukje dichter bij de mensen te brengen. Positieve voorbeelden zijn er en hebben we al met elkaar behandeld: de F35 in Woensdrecht, de Graduate School in Bosch. En ook de concrete projecten, die u hier al aankondigt, op flexicurity, fantastisch. Kunnen we niet meer die kant op en concreter gaan denken, ook in dit stuk, gedeputeerde? Graag een reactie.
Voorzitter. Dan een aantal losse vragen aan de gedeputeerde.

De **voorzitter**: Interruptie Bollen.

De heer **Bollen** (VVD): Dank u wel, voorzitter. Ik grijp even terug naar het vorige agendapunt waar we het over de jaarrekening hadden. Waar u gepleit heeft om juist wat meer afstand te nemen op voorstellen om te gaan inzoomen die vanuit de Staten kwamen. Nu zegt u dat we juist op die arbeidsmarkt moeten inzoomen en we concrete voorstellen willen, voordat ik daaraan mijn goedkeuring kan geven. Ik kan die match niet helemaal maken.

De **voorzitter**: De heer Steenbakkers.

De heer **Steenbakkers** (CDA): Een goede vraag, mijnheer Bollen. Dat zit hem hierin. In het stuk geeft het college heel helder aan dat er onderliggende stukken per regio worden uitgewerkt. Wat een compleet geheel vormt van hoe wij het hele arbeidsmarkt in deze provincie gaan vormgeven. Dat dat over vijf of zes

weken komt. Juli wordt over gesproken. En dan vind ik het dus bijzonder dat we nu 14 miljoen euro beschikbaar gaan stellen – en ik wil de boel zeker niet vertragen – zonder dat we die stukken erbij betrekken en een compleet beeld hebben. Dat is nou precies wat ik net bedoelde: bekijk dat eens integraal van een afstand en dan kun je die concrete dingen er uitlichten. En dan kunnen we ook allemaal iets beter aan onze achterban uitleggen wat we nu concreet doen. Nogmaals, met geen zin die in het stuk staat ben ik het oneens, maar het blijft een beetje op metafysisch niveau hangen. Belangrijk, maar ook vooral concreet naar de burger wat we gaan doen en bijdragen. Dat bedoel ik, mijnheer Bollen.

De **voorzitter**: Uw punt is duidelijk. Bollen nog.

De heer **Bollen** (VVD): Maar als we dan het gegeven hebben dat de regio's al binnenkort komen met die visies en vandaag stellen we dit vast waarin de kaders waarbinnen die visies moeten vallen duidelijk zijn. Dan bereiken we toch wat we willen?

De **voorzitter**: Steenbakkers.

De heer **Steenbakkers** (CDA): Daar verschillen we dan misschien net van mening over. Kijk, ik had gezegd: leg dit neer. Ik begreep ook nog niet zo heel goed hoe er vijf maanden vertraging kan ontstaan terwijl die regio's over zes weken al met zo'n plan komen. Dus kennelijk zitten die niet hierop te wachten. Die borduren hierop voort in het volste vertrouwen en de kundigheid van deze Staten, dat we dit aannemen. Dus ik had dan gezegd – en dat is ook het punt dat ik maak – onderlaad dat nou met die vier dingen eronder en maak het concreet.

De **voorzitter**: Nee. U heeft twee keer geïnterrumpeerd. De heer Steenbakkers gaat nu verder met zijn betoog.

De heer **Steenbakkers** (CDA): Voorzitter. Even nog inzoomend op die braindrain. Wij maken ons zorgen om de uittocht van talent in Brabant. In het voorstel lezen we echter nog maar weinig over de exodus van hoogopgeleiden uit Brabant en hoe we die willen stoppen. Ook in de beantwoording op mijn schriftelijke vragen vond ik het antwoord eigenlijk totaal niet lijken op hoe het CDA deze gedeputeerde en dit college kent. Ik vond de antwoorden wat somber, wat terneergeslagen en een beetje ambitieloos. Het was zoiets van 'tja, de braindrain vindt plaats en die kunnen we als provincie niet zomaar stoppen'. Nogmaals, wij snappen dat dit moeilijk is en dat je als provincie van duizend dingen afhankelijk bent om er iets aan te doen. Maar we kunnen het toch op zijn minst proberen. We willen de gedeputeerde dan ook vragen om hier alsnog met een soort coherent plan te komen. Bijvoorbeeld door het beter koppelen van het Brabantse MKB met hoogopgeleide jongeren via fantastische maatschappelijke initiatieven zoals JAMwerkt, door dubbel zo hard in te zetten op internationale acquisitie en het beter ontsluiten van onderzoeks- en ontwikkelingsgelden. Aan de andere kant, voorzitter, zijn er bij het CDA zorgen ten aanzien van het lager opgeleide werk. Is er genoeg en ook het juiste aanbod? Probeer tegenwoordig maar eens aan een goede schilder, loodgieter of elektricien te komen. Dat is haast onmogelijk. Een groot tekort. Aan de andere kant vernemen we dat grote technische werkgevers zich ook zorgen maken over de borging van de kwaliteit hier. Verschillende gemeenten zijn daarom aan de slag gegaan met ambachtshuizen en huizen om deze ontwikkeling aan te moedigen en jongeren ambachten aan te leren. Ziet de gedeputeerde iets in het aansluiten bij deze initiatieven om provinciaal een extra stimulans hieraan te geven? De Ambachtsschool 2.0. En dan een kleine zijsprong. Hoe kijkt de gedeputeerde aan tegen de vele statushouders die hier zijn en die ook verschillende ambachten in zich hebben? En kunnen we daar iets van leren of kunnen die iets toevoegen?

Voorzitter. Ook zien wij in het voorstel een enorme mismatch op de arbeidsmarkt. Die wordt terecht geconstateerd. Het aantal vacatures stijgt flink, maar de kwalificatie van mensen zonder werk sluit totaal niet aan. Er is in 2020, wordt geschat, vraag naar 75.000 technici. Aan de andere kant zijn er in onze provincie opleidingen die haast voor werkloosheid opleiden. Hoe ziet de gedeputeerde de rol van de provincie op dit punt in het kader van afstemming van opleidingsaanbod, maar ook richting omscholing? Kunnen we hier bijvoorbeeld niet sturing geven door kennis? We hebben een woningbouwprognose, maar waarom geen gedetailleerde Brabantse arbeidsmarktprognose? Welk werk hebben we waar en hoeveel over vijf en tien jaar nodig? Ik dank u.

De **voorzitter**: Ik dank de heer Steenbakkers voor zijn bijdrage. De fractie van de PVV nu. Mevrouw Kardol.

Mevrouw **Kardol** (PVV): Voorzitter. De doelstellingen voor het arbeidsmarktbeleid zijn in het Bestuursakkoord onduidelijk. De voorliggende begrotingswijziging en het uitvoeringsprogramma veranderen daar niet veel aan. Ook de infographics niet. Vraagstukken zijn niet of onvoldoende uitgewerkt. Ontbreken er nog een aantal zaken en zijn er geen concrete en controleerbare doelstellingen en streefwaarden geformuleerd? Hoe kan immers een internationaal werkbezoek een doelstelling zijn? En hoe wordt lef gemeten bij het punt aangaande flexicurity?
Verder lijkt me de streefwaarde op pagina 4 om in drie jaar tijd maar liefst 50% minder jeugdwerkloosheid te realiseren nogal erg optimistisch. Hoe wil de gedeputeerde dit concreet bereiken? Een precieze uitwerking kunnen wij nog niet geven, is het antwoord van het college. Enerzijds wachten we op goedkeuring van de inzet van de middelen door Provinciale Staten en anderzijds zijn processen nog in ontwikkeling. Hoe valt dit te rijmen met het principe eerst beleid en dan geld?
Wat me verder opviel is, dat op pagina 2 van de begrotingswijziging staat dat Provinciale Staten met het vaststellen van het Bestuursakkoord al 16 miljoen euro voor de arbeidsmarkt hebben gereserveerd. En dat nu pas wordt gevraagd om een deel van deze middelen definitief te bestemmen. Wederom: hoe valt dit te rijmen met het principe eerst beleid en dan geld? Hoe gaan we de gelden toedelen verdient ook nadere uitwerking, aldus dit college op de vraagstelling of de middelen revolverend worden ingezet of als een ordinaire subsidiekraan. Wederom, hoe valt dit te rijmen met het principe eerst beleid en dan geld?
Recentelijk is ook onder deze begrotingspost arbeidsmarktbeleid een project gesubsidieerd om asielzoekers te helpen met het opstarten van een eigen bedrijf. Hoe kan de gedeputeerde dan zeggen dat er nog geen cent is uitgegeven, terwijl de beantwoording van de technische vragen anders weergeeft? En waarom alleen asielzoekers die als ondernemer willen starten, profiteren van deze projectsubsidie?
In de bijlage van het Statenvoorstel staat ook nog het stimuleren van bedrijvigheid en het invullen van openstaande knelpuntvacatures door vijftig arbeidsmigranten uit Oost-, Midden- en Zuid-Europa en/of statushouders. Asielzoekers krijgen gewoon voorrang op de woningmarkt en dankzij dit college nu dus ook op de arbeidsmarkt. Belachelijk! Integratie en diversiteitsbeleid zijn geen taken van de provincie en toch wordt hier onder het mom van stimuleren van economische bedrijvigheid invulling aan gegeven. Het college heeft eerder stelling genomen dat integratie- en doelgroepenbeleid geen taken van de provincie zijn. Waarom kiest dit college in het uitvoeringsprogramma dan toch voor een integratie- en doelgroepenbeleid? Graag een reactie van de gedeputeerde.
De PVV wil het beste voor Brabanders en vindt het dan ook schokkend om te horen dat deze gedeputeerde, zoals gezegd tijdens de themavergadering, zich wil inzetten voor de Syrische asielzoeker op de arbeidsmarkt en deze zelfs even belangrijk vindt als de grote werkloosheid onder jongeren.

De **voorzitter**: Mevrouw Kardol. Wilt u afronden?

Mevrouw **Kardol** (VVD): Ja. Als we ons al richten op arbeidsmarktbeleid, laten we dan de Brabander die al langdurig werkloos is integreren op de arbeidsmarkt. Dank u wel.

De **voorzitter**: Ik dank mevrouw Kardol voor haar bijdrage. Dan nu de fractie van D66. De heer Kutlu.

De heer **Kutlu** (D66): Dank u wel, voorzitter. Op de eerste plaats wil ik namens onze fractie D66 aangeven dat wij erg blij zijn met de rol die de provincie in dit Bestuursakkoord op zich neemt. Namelijk: niet de provincie maakt, maar de provincie maakt mogelijk. Hiermee kiest zij volgens ons de juiste positie, zoals die van de overheid verwacht mag worden: aanjagend, faciliterend, verbindend, toezichthoudend en controlerend. Verder moeten de rollen van de andere partijen, zoals ondernemers en het onderwijs, uiteraard ook heel helder en concreet zijn, zodat de provincie tot een heldere verantwoordelijkheidsdeling met deze kernspelers kan komen.
Wat is er nodig voor een goed draaiende arbeidsmarkt? Voor onze fractie van D66 bestaat er geen twijfel over dat alleen een goed draaiende arbeidsmarkt de motor van de economische groei kan zijn. Dat dit niet zonder goed opgeleide en gekwalificeerde werknemers mogelijk is, is uiteraard heel logisch. Dit vereist goed op elkaar aansluitend onderwijs, van mbo tot aan de universiteit. Buiten het regulier onderwijs moet er ook meer flexibiliteit in ons onderwijssysteem komen, zodat er ook vraaggericht en indien nodig versneld onderwijs kan worden geboden. Dit zal bijvoorbeeld in samenwerking met het bedrijfsleven en met behulp van de lokale overheid gerealiseerd moeten kunnen worden als daar voldoende vraag naar is. Het bedrijfsleven als banenmotor is hier absoluut onmisbaar. Door de maximale inzet en het beter op elkaar aansluiten van deze partijen kunnen we in onze regio voor de maximale werkzekerheid en daarmee de economische groei zorgen. We zijn er wel van overtuigd dat we eigenlijk alle ingrediënten hiervoor wel in huis hebben, maar nog niet de juiste mix weten te maken voor het bereiken van een beter resultaat.
Hoe wordt de arbeidsmarkt veerkrachtig? Dat er voor een veerkrachtige arbeidsmarkt meer nodig zou zijn dan alleen flexibele arbeidskrachten en tijdelijke banen was voor D66 al lang een feit. Het gaat erom de vraag en aanbod zo optimaal mogelijk op elkaar af te stemmen om zo de juiste match te kunnen maken. Daarom vindt D66 de bredere aanpak, zoals het in het Bestuursakkoord staat via de vijf lijnen, een juiste aanpak hiervoor. Investeer in sociale innovatie, versterking van het MKB, betere afstemming van het onderwijs op arbeid en iedereen doet mee spreken ons zeer aan. Bij deze vijf lijnen moet het lerend leven of een leven lang leren de basis vormen, anders krijgen we niet de flexibiliteit en de vitaliteit die we graag in de arbeidsmarkt willen bereiken.
Om de arbeidsmarkt in beweging te krijgen hoeven Provinciale Staten op zich niet veel te doen, omdat een arbeidsmarkt altijd in beweging is, maar niet altijd in de goede richting. Juist dit is volgens ons het probleem. Om die beweging in de goede richting te krijgen moet er beter en op tijd bijgestuurd worden. Daarin moeten Provinciale Staten volgens onze fractie ook een rol hebben. Op dit moment worden door verschillende partijen vele initiatieven voor diverse doelgroepen ondernomen om de beweging in de arbeidsmarkt te stimuleren. Bijvoorbeeld initiatieven vanuit de lokale overheden voor de langdurig werklozen, sectoren met hun door Asscher-gelden gestimuleerde sectorplannen, de arbeidsregio's met hun werkbedrijven die door de participatiewetgeving zijn voorgeschreven en nog alle andere maatregelen. Men ziet door de bomen het bos niet meer. Waar veel initiatieven zijn wordt ook vaak langs elkaar gewerkt. Vaak worden dezelfde middelen voor dezelfde doelgroepen op verschillende plaatsen toegepast, waardoor verdubbeling van middelen en regelgeving ontstaat. Dit maakt de goedbedoelde initiatieven onoverzichtelijk en minder controleerbaar en efficiënt dan eigenlijk de bedoeling is. Volgens D66 moeten Provinciale Staten hierin transparantie en het overzicht kunnen bieden, zodat deze maatregelen toegankelijker worden gemaakt. Niet alleen voor grotere bedrijven, maar met name voor de MKB-bedrijven. Volgens onze fractie zal de provincie hier een regulerende, coördinerende en verbindende rol moeten hebben om de hier bovengenoemde initiatieven in goede banen te leiden en resultaatgericht te werken. Tevens zullen Provinciale Staten controle

en toezicht moeten houden op de juiste toekenning en toepassing van de in de regio beschikbare financiële middelen ten behoeve van de regionale arbeidsmarkt.

De **voorzitter**: Mijnheer Kutlu. Wilt u afronden?

De heer **Kutlu** (D66): Tot slot wil ik nogmaals benadrukken dat wij als D66 blij zijn dat er nu een arbeidsmarktbeleid is, waarvoor financiële middelen beschikbaar zijn gesteld. Dit maakt volgens ons een bredere aanpak en nauwere samenwerking met de ondernemers, het onderwijs en alle andere belanghebbende partijen mogelijk. Dit moet de arbeidsmarkt in beweging houden en veerkrachtig maken. Tot zover. Dank u wel.

De **voorzitter**: Ik dank u voor uw bijdrage. De fractie van de PvdA. De heer De Kort heeft het woord.

De heer **De Kort** (PvdA): Voorzitter. 100.000 Brabanders staan werkloos aan de kant. 100.000 mensen die zich daardoor zorgen over hun toekomst, hun bestaanszekerheid, maken. Het is dan ook niet voor niets dat de PvdA de verkiezingscampagne inging met als belangrijkste speerpunt meer banen voor Brabanders. We zijn blij dat we in deze coalitie veel extra middelen hebben vrijgemaakt om precies dit doel te bereiken. Vanzelfsprekend is er altijd nog wel iets te wensen. Deze wensen zitten voor ons op 5 gebieden: mismatch, flexicurity, grensarbeid, reshoring en het MKB.
Mismatch. Voorzitter. Ik noemde het net al, 100.000 Brabanders zitten werkloos aan de kant. Tegelijk – de heer Steenbakkers zei het ook al – verwachten we 75.000 mensen te kort in technische beroepen. Ook in de ambachten verwacht de SER grote tekorten. Kortom, een mismatch. Aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt is dan ook terecht een van de speerpunten in dit plan. Wat ons betreft moet het probleem aan twee kanten aangepakt worden. Ten eerste in ons onderwijs en dan vooral in het mbo. We hebben hier ook al vaak gepleit om bijvoorbeeld samen met de BZW te onderzoeken of bedrijven, of beter gezegd groepen bedrijven, in samenwerkingsverbanden baangaranties zouden kunnen bieden voor opleidingen waar we tekorten aan hebben. Dit pleidooi werd ook eerder ondersteund en gezegd dat daar naar gekeken kon worden. Daarvoor dank. Ik wil het graag ondersteunen met een praktijkvoorbeeld van mijn collega Antoinette. Daar hadden ze in Helmond jarenlang een heel groot tekort aan studenten bouw, mbo 4. Na het aanbieden van een baangarantie door een samenwerkingsverband van werkgevers is het aantal studenten binnen twee maanden ruim verdubbeld. Verdubbeld, voorzitter! Het is maar een van de voorbeelden, maar reden genoeg denk ik om hier serieus mee aan de slag te gaan. Een tweede manier om dit aan te pakken is wat ons betreft de omscholing van werkenden. In dit kader wil ik wijzen op een positieve ontwikkeling dankzij onze minister Asscher. Ja ja, ze zijn er. Vanaf vorige week kent het UWV een regeling waardoor mensen, mits ze een arbeidscontract krijgen, met behoud van uitkering kunnen omscholen. We hopen dat GS dit breed onder de aandacht brengen richting haar vele contacten.
Dan Flexicurity. Zoals u van de PvdA gewend bent, zijn wij geen voorstander van flex. Een kleine flexibele schil is geen probleem. Zzp'ers an sich ook niet. Maar 50.000 minder vaste banen de afgelopen 10 jaar en 100.000 meer flexbanen, voornamelijk bij lager opgeleiden en jongeren, dat is toch wel een ontwikkeling die wij buitenproportioneel vinden. Het gaat dus echt niet om de hoogopgeleide specialist. De grootste oorzaak hiervan ligt niet bij ons, die ligt bij een onevenwichtig arbeidsmarktbeleid, dat ertoe leidt dat vaste banen veel duurder en risicovoller zijn dan flexibele constructies. Daar kunnen we hier niet veel aan doen, behalve lobbyen in Den Haag. Wat we wel kunnen doen en ook gaan doen, is experimenteren met iets nieuws: flexicurity. Er zit nog steeds het woord 'flex' in, maar nu gecombineerd met het woord 'security'. Kijk, daar word ik als sociaaldemocraat dan weer een stuk blijer van. Bestaanszekerheid is een van de absolute kernwaarden van de sociaaldemocratie. Inkomenszekerheid sluit daar natuurlijk op aan en is precies wat

gedeputeerde Pauli wil bieden aan de Brabanders met deze experimenten. Wij zien dit dan ook met zeer veel belangstelling tegemoet.
Voorzitter. Een ander punt waar wij ons als PvdA al langere tijd hard voor maken is grensarbeid. In onze vragen voorafgaand aan deze bijeenkomst vroegen we aandacht voor het probleem, dat de werkzoekenden aan de grens met België wel op vacatures in Amsterdam, maar niet op die over de grens worden gewezen. Het UWV en haar Belgische evenknie, de VDAB, werken nauwelijks samen. In de antwoorden stond dat dit aangepakt wordt in het sectorplan. Onlangs echter sprak ik iemand die bij die uitwerking nauw betrokken is. Hij sprak zijn zorgen uit over de voortgang op dit vlak en sprak wat die samenwerking betreft uit dat die al lang kan en bijvoorbeeld in Limburg en Zeeland ook vaker gebeurt. Brabant zou op dit vlak achterlopen. Nu ken ik deze gedeputeerde als iemand die er niet van houdt om achterop te lopen. Dus ik hoop dat dit a. niet klopt en b. als het klopt, we snel de rollen omdraaien en stappen zetten om werken over de grens makkelijker te maken. Philip Morris, waarvan honderden medewerkers terechtkonden in de haven van Antwerpen, is het perfecte voorbeeld van de kansen die hier liggen. Kan ik erop rekenen dat de gedeputeerde zich hiervoor gaat inzetten?
Reshoring. Beter nog dan mensen aan het werk te helpen over de grens is ze aan het werk te helpen in onze provincie. Daarin kan reshoring een rol spelen. De gedeputeerde heeft toegezegd dat het reshoringinstrument na de testfase ook toegepast kan worden in de andere Brabantse regio's. Wij hopen dan dat dit straks kosteloos aan bedrijven aangeboden kan worden. Immers, het potentieel van werkgelegenheid is groot en dan wil je zo weinig mogelijk barrières opwerpen.
Vorige maand was mevrouw Merkel in Eindhoven op bezoek. In een artikel in het FD naar aanleiding hiervan werd gesproken over de uitstekende samenwerking van een aantal grote bedrijven met Duitsland. Er werd ook gesteld dat een heleboel kleinere bedrijven wel iets doen met Duitsland, maar dat wat zij doen doorgaans bitter weinig voorstelt. Als zij hun export naar Duitsland op een doordachte en slimme manier zouden aanpakken, zouden zij hun omzet volgens het artikel zonder twijfel fors kunnen verhogen. Met alle gevolgen voor de werkgelegenheid van dien. Heeft de gedeputeerde ideeën hoe we dit potentieel zouden kunnen aanboren?
Dan het MKB. De meeste banen zitten in het MKB. Wij doen als provincie heel veel om startups en bedrijven van een bepaalde grootte te faciliteren. Daar zijn we als PvdA ook bijzonder gelukkig mee. We missen nog wel de tussenstap, de zogenaamde scale-up: het moment dat een bedrijf zijn eerste personeel in dienst zou kunnen gaan nemen. Hier zijn bedrijven vaak heel huiverig voor, vaak ook door een gebrek aan kennis. Wij zijn er van overtuigd dat hier heel erg veel potentie zit voor meer werkgelegenheid. Deelt de gedeputeerde deze opvatting? En zo ja, wat doet of gaat de provincie op dit gebied specifiek doen?
Voorzitter. Ik rond af. Ik wil de gedeputeerde complimenteren met het feit dat er nu een plan ligt met vijf duidelijke speerpunten en we aan de slag kunnen met het arbeidsmarktbeleid. We zijn dan ook blij dat we daar niet langer mee gaan wachten en dat die motie net niet is doorgegaan. We vertrouwen erop dat wij hiermee ook onze verkiezingsbelofte van meer banen voor Brabanders kunnen gaan waarmaken.

De **voorzitter**: Ik dank de heer De Kort voor zijn bijdrage en geef dan graag het woord aan de fractie van GroenLinks in de persoon van de heer Uijlenhoet. Aan u het woord.

De heer **Uijlenhoet** (GL): Voorzitter, dank u wel. En dank ook aan gedeputeerde Pauli voor de beantwoording in eerste aanleg over de motie.
Voorzitter. Brabant heeft een enorme opgave als het gaat om het verbinden van vraag en aanbod in kwalitatieve en kwantitatieve zin voor onze arbeidsmarkt, om die beter op elkaar te laten aansluiten. En voor GroenLinks is en blijft het onbestaanbaar dat we als samenleving eigenlijk accepteren dat er werklozen zijn, dat mensen structureel buiten de boot vallen en dat zij die werken dat veelal doen onder hoge werk- en tijdsdruk. Hier moet wat ons betreft structureel iets aan gedaan worden en daarom kiest GroenLinks er ook

landelijk voor om te streven naar een vierdaagse werkweek. Gelukkig deelt dit college voor een belangrijk deel de door ons gevoelde urgentie om wat te doen. In het besef dat de provincie formeel geen wettelijke taak heeft op het gebied van arbeidsmarkt voelt dit college het belang om verantwoordelijkheid te nemen. En dat is mooi. Maar, voorzitter, ook wij missen toch scherpte en concreetheid.
Dit college ziet zichzelf wat ons betreft ten onrechte als neutrale speler. Vanuit een coalitie met linkse en rechtse partijen is dat natuurlijk wel te begrijpen, maar ingrijpen in de arbeidsmarkt is natuurlijk nooit helemaal waardevrij. Het feit dat dit college flexibiliteit op de arbeidsmarkt als natuurlijk gegeven accepteert gaat voorbij aan de ontwikkeling dat met name multinationale corporate bedrijven alles doen om belasting te ontwijken en de gewone belastingbetaler steeds vaker moet zien rond te komen van meerdere parttimebanen. Dat is een onrechtvaardige uitholling van onze samenleving die we niet kunnen accepteren en die ook in Brabant om een antwoord vraagt.
Voorzitter. Om die reden hebben wij langs de door het college geformuleerde ontwikkellijnen, die wat ons betreft goede handvatten voor uitvoering zijn, enkele vragen. Het college zet terecht in op versterking van het MKB als banenmotor. Maar in hoeverre bevordert dit college afspraken over zaken als werkzekerheid en maatschappelijk verantwoord ondernemen met nieuwe bedrijven die zich hier vestigen en die van Brabantse werklocaties gebruik willen maken? Ziet het college structuurversterking van de Brabantse economie ook als onderdeel van het arbeidsmarktbeleid?
Twee. Het college zet wederom terecht in op versterking van sociale innovatie in en tussen bedrijven en instellingen. Maar heeft het college hierbij ook aandacht voor de groeiende groep 'prosumenten', burgers die zelf aan de slag gaan met bijvoorbeeld energie, voedselproductie, zorgtaken en mobiliteit? In hoeverre wordt deze groeiende groep ondernemende mensen als integraal onderdeel van het Brabantse arbeidsmarktbeleid gezien?
Drie. Om mensen met flexibele banen meer werkzekerheid te geven zet het college in op een netwerk aan mobiliteitscentra en lefprojecten. GroenLinks staat hier heel positief tegenover. Maar tegelijkertijd investeert dit college veel in sectoren met relatief veel flexbanen en een hoge verdringingsgraad, zoals in de tuinbouw, de voedingsindustrie en de logistiek. Hoe rijmt het college dit nou met elkaar?
Vier. Terecht legt dit college veel nadruk op scholing, verbetering van vaardigheden, techniek en versterking van het mbo en vmbo. Cijfers laten echter zien dat er ook meer aandacht nodig is voor sociale, creatieve en kunstzinnige opleidingen gekoppeld aan innovatie. Is het college bereid om hierin meer te investeren en om zo de braindrain van hogeropgeleiden, waaronder vrouwen, in te dammen?
En ten slotte vijf, het meer dan terechte punt van iedereen doet mee. Is het college bereid om de jeugdwerkloosheidsvrije zones te verbreden naar andere doelgroepen, naar bijvoorbeeld de kwetsbare groep 45+'ers?
Voorzitter. En last but not least vraagt GroenLinks zich af hoe de ruim 14 miljoen euro voor het Uitvoeringsprogramma Arbeidsmarktbeleid tussen en binnen de ontwikkellijnen concreet wordt ingezet. Graag een toelichting.

De **voorzitter**: Ik dank de heer Uijlenhoet voor zijn bijdrage en geef dan graag het woord aan de fractie van 50PLUS. De heer Van Overveld ziet af van het woord. Dan kom ik bij de ChristenUnie/SGP, de heer Vreugdenhil.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Ja, voorzitter, ik kan het kort houden, want we hebben denk ik een uitstekende themabijeenkomst gehad, waarin we al uitgebreid hebben doorgesproken over deze onderwerpen. En wat onze fractie betreft bleven er nog twee punten hangen. Want we zijn het eens met de ontwikkellijnen, maar we zouden graag in de komende periode wat meer scherpte willen krijgen op twee onderdelen. Het eerste onderdeel betreft de medewerkers in de zorg. Op dit moment is dat een belangrijke doelgroep waarvoor we aandacht moeten hebben. Ik heb bij de behandeling van het coalitieprogramma

nog een debat gehad met de heer Heijmans en daar vonden we elkaar. We hebben er ook met het college over gesproken in de themavergadering. En eigenlijk was daarvan de uitkomst dat u geen ijzer met handen kunt breken, maar dat we zicht moeten krijgen op hoe we dat invulling kunnen geven. En ik zou graag hebben dat u dat scherp houdt en dat ook met de Staten communiceert, om deze belangrijke groep ook in het oog te houden.
En de tweede doelgroep die we graag scherp in het oog willen houden, zijn degenen die gebruikmaken van de Participatiewet. Want juist in de komende periode zal de samenwerking tussen gemeenten en de provincie voor deze doelgroep, een belangrijk terrein waarin ook veel geld vanuit gemeenten is gemoeid en ook vaak tekorten ontstaan, een vorm moeten krijgen. U heeft aangegeven dat u dat met verschillende partijen vorm wilt geven. En ik zou het mooi vinden als u dat naar de toekomst toe ook kunt larderen met concrete cijfers over hoeveel mensen we daadwerkelijk gezamenlijk binnen die Participatiewet aan het werk kunnen krijgen. En ik zou u ook willen vragen om daar oog voor te hebben en de Staten geregeld te rapporteren over hoe we daaraan gezamenlijk invulling kunnen geven. Dank u wel.

De **voorzitter**: Ik dank de heer Vreugdenhil. De fractie van Lokaal Brabant ziet af van het woord. De gedeputeerde.

De heer **Pauli** (GS;VVD): Voorzitter, dank je wel. De voorzitter fluistert me in: "Je hebt dertien minuten." U ziet hoe ongelijk het is verdeeld. U stelt heel veel vragen en ik moet proberen al die antwoorden in dertien minuten te geven. Dat ga ik proberen. Maar ik denk dat het gaat lukken als we met elkaar kunnen afspreken dat alle vragen, die u al heeft gesteld in een themavergadering en waarop ik een antwoord heb gegeven, hier niet meer aan de orde hoeven te komen. Dat scheelt al veel.
Ik moet toch wat kwijt. De notitie ligt er vanaf half maart. In de oude werkwijze zou het een ingekomen stuk van uw Staten zijn geweest. Dan had u besloten die bij de eerstvolgende commissievergadering te behandelen. Deze Statenmededeling ligt er inmiddels al vanaf half maart. Dus ruim twee maanden. Die heeft u eerst uitgebreid besproken in de commissievergadering. U doet er hier nog een keer een schep bovenop en doet hetzelfde. En dus, mijnheer Steenbakkers, die termijn van half juni was gebaseerd op het verschijnen van half maart. Doordat u het vandaag bespreekt en pas de volgende keer de centen voor dit jaar gaat vaststellen, zitten alle regio's te wachten op de uitkomst van dit debat. Dat heeft de nieuwe werkwijze opgeleverd. Misschien is het goed om dat met elkaar nog even te evalueren als u daar de tweede helft van het jaar voor gaat zitten. Voorzitter. Ik moest dat eventjes kwijt. Sorry. En vooral vanwege het feit dat de arbeidsmarkt mij zoveel waard is en omdat dit college graag zoveel mensen aan een baan wil helpen.
Laat mij beginnen om u wat makkelijks te vertellen. U heeft over het MKB gesproken. Dit beleid gaat alleen maar over het MKB. 95% van de economie in Brabant is MKB. De heer Steenbakkers praat weer over de braindrain en heeft daar antwoorden op gehad. We hebben natuurlijk het punt dat we een aantal universitaire opleidingen in deze provincie niet hebben, dat die banen er ook niet zitten en vooral in andere delen van het land zitten. We zijn er driftig mee bezig. Denk aan wat we doen op het gebied van data science. U weet wat er in het beleidsakkoord staat op het gebied van de Graduate School, die in Breda moet komen. We hebben het beste starterssysteem van heel Nederland. We mogen er trots op zijn dat we dat hier hebben. We kunnen jonge talentvolle mensen, die zelf willen beginnen, van alle kanten faciliteren om met een bedrijf aan de slag te gaan. En we hebben ook programma's, die we op dit moment volledig aan het uitrollen zijn.
Wat is de kracht van het arbeidsmarktbeleid? Een aantal van u heeft dat gezegd. Wij maken hier geen beleid, maar we kunnen alleen maar initiëren en stimuleren. Het beleid komt uit de regio's, omdat daar de arbeidsmarkt zich manifesteert. We hebben programma's, zoals het Young Brainport Experience Programme, dat helemaal erop gericht is om talent, welk talent ook, juist in die regio te houden. En op het moment dat het in Zuidoost werkt, dan kunt u van mij aannemen dat ons beleid erop gericht is om dat ook in de rest van

Brabant uit te gaan rollen. En die plannen zullen heel concreet zijn, maar wel volgens die vijf lijnen. De heer Kutlu heeft die nog eens een keer beschreven. Daar gaan de regio's mee komen. Dat is absoluut het geval.
Het vmbo is ons lief, maar we moeten wel beseffen dat het primair een taak is van het Rijk en van de gemeenten waar die vmbo-scholen gevestigd zijn. En natuurlijk lopen er gesprekken – ik heb daar gisteren nog over gesproken – om te kijken hoe we die vmbo veel meer gericht kunnen krijgen op de vraag die er de komende jaren is. Dat gaat inderdaad om loodgieters, metaalbewerkers, lassers en machinebankwerkers. Daar is een enorm tekort aan. En die opleidingen hebben we gewoon verwaarloosd. Ik heb dat ook in de themacommissievergadering gezegd.
Mevrouw Kardol. Ik wil tegen u nog een keer heel erg duidelijk zijn over wat dit college vindt met betrekking tot statushouders en de arbeidsmarkt. Wij zijn hier geen asielbeleid aan het ontwikkelen. Dat gebeurt in Den Haag. Den Haag bepaalt of iemand als vluchteling een statushouderschap krijgt en of hij of zij de kans krijgt om te integreren in de Nederlandse samenleving, ja of nee. Maar als dat besluit is gevallen en iemand is statushouder, dan hebben we maar één verplichting, zoals die ook geldt voor iedere Brabander ongeacht kleur, nationaliteit en dat soort zaken meer: zo snel mogelijk integreren in die samenleving. En als er succesvolle ondernemers tussen zitten, die in hun land bewezen hebben dat ze daar een goede werkgever zijn met heel veel personeel, dan zijn die in ons ecosysteem van harte welkom. Die heb ik liever dan een ondernemer die uit het buitenland komt, hier een bedrijf koopt, de kennis er uithaalt, het bedrijf sluit en de kennis mee terugneemt naar zijn eigen land. Die voorbeelden heb ik hier ook aan de hand gehad. Zo simpel is dat. En dat geldt ook voor hoogopgeleide mensen en mensen met technische beroepen, waaraan we schrijnende tekorten hebben. We hebben inmiddels al 168 nationaliteiten in de creatieve kenniseconomie in Brabant. Daar kan nog best een nationaliteit aan toegevoegd worden, mits er sprake is van statushouderschap en integratie.
Voorzitter. Sturen op kennis op het arbeidsmarktbeleid. Jazeker. Ik kan u vertellen dat ook dat inmiddels gebeurt via ons Kennispact cafés. U vindt dat terug in de Statenmededeling. Juist dat soort kennis beschikbaar stellen voor heel veel ondernemers doen we. Dat doen we vanuit Brabants Besten, om mensen echt te leren wat sociaal innoveren en sociaal ondernemen is. En hoe je het beste mensen met een beperking tot de arbeidsmarkt kunt integreren in je onderneming. Dat doen we ook bijvoorbeeld met reshoring. Natuurlijk, de proef loopt in Midden-Brabant. Het is de doelstelling dat we die proef tegen relatief lage kosten ter beschikking zullen stellen aan alle MKB-ondernemers die erin geïnteresseerd zijn. En we zullen het ook geweldig gaan promoten. Dat doen we bijvoorbeeld ook met een arbeidsmarktdashboard, waarin Limburg en Zuidoost-Brabant de eersten in Nederland zijn, waarmee je met een app onmiddellijk kunt zien waar vacatures zitten, welke opleiding en achtergrond zijn gevraagd en hoe we die mensen perspectief kunnen bieden.
Dan doen we ook voor ouderen. In deze provincie leiden we mensen met een technische achtergrond op om opgeleid te worden in de software en de IT. We hebben een proef liggen in Midden-Brabant hoe we die ouderen weer sneller kunnen laten participeren in het arbeidsmarktproces. Want de markt bestaat echt binnen nu en 5 jaar voor 60% uit mensen die ouder zijn dan 45 jaar tot 75 jaar. En die zullen we hard nodig hebben in ons arbeidsmarktproces.
Het grootste probleem zit bij jongeren. Het grootste probleem is twee keer zo groot in omvang als bij ouderen. Dat zit bij jonge mensen met lage opleidingen, die helaas weinig kans hebben op die arbeidsmarkt. Daarom zetten we in op logistiek en vrijetijdseconomie. We proberen mensen ook echt naar de markt te begeleiden. We maken afspraken met praktijkscholen en dat zullen we ook gaan doen met de vmbo-scholen in deze provincie. Om mensen echt zoveel mogelijk te helpen en te integreren. En dat kan alleen maar als er heldere afspraken komen tussen het bedrijfsleven en het onderwijs. En in Midden-Brabant gebeurt dat al. Daarom gaan we de aanpak van de jeugdwerkloosheid, die in 2020 daar teruggebracht moet zijn tot nagenoeg nihil, bij succes als die proef is afgelopen zo snel mogelijk multipliceren naar andere regio's in Brabant. Want die zijn vooral aan zet.

Voorzitter. Eerst beleid en dan geld. Ja, daar is juist sprake van. U stelt hier de uitvoeringslijnen vast, die overigens niet exclusief bedacht zijn voor de provincie, maar in onze samenwerking met onze partners, vakbonden, werkgevers, MKB'ers, het onderwijs en de regio's tot stand zijn gekomen. Binnen die uitvoeringslijnen worden zeer heldere, concrete plannen gemaakt met kpi's. En die worden nogmaals onderdeel van de meerjarenbegroting, die u jaarlijks integraal bij uw afweging kunt betrekken. Voorzitter. Duidelijker kan het toch niet zijn?
Ik ben het met de heer Kutlu helemaal eens dat die arbeidsmarkt ongelooflijk ingewikkeld is met heel veel doublures en heel veel inefficiency. Ik was ongelooflijk blij toen bij de begrotingsbehandeling van 2015 de Tweede Kamer door middel van een motie heeft besloten om van Brabant een experimenteergebied te maken op het gebied van arbeidsmarktbeleid. En ik moet zeggen dat deze minister op het gebied van arbeidsmarktbeleid veel heeft kunnen realiseren. Maar deze motie heeft hij helaas nog niet uit kunnen voeren. In dit land en in deze provincie kun je zoveel vernieuwing brengen op het gebied van arbeidsmarktbeleid als we wat minder denken in dogma's en regels, maar vooral de kans krijgen om te gaan doen. En daarvoor hebben we echt die experimenteerstatus nodig en ik zal daar de minister aan blijven houden. En natuurlijk zijn er ook mooie regelingen, mijnheer De Kort. U heeft er twee genoemd. U kunt ervan uitgaan dat de provincie daarmee heel alert en proactief zal omgaan.
Flexicurity. We gaan snel aan de slag met acht tot tien pilots. De eerste in West-Brabant. Moerdijk staat echt klaar om snel van start te gaan. En het woord zegt het al: we willen mensen van werk naar werk helpen, ondanks dat ze zo vaak gehinderd worden door heel lastige cao's, die helemaal niet met elkaar te combineren zijn, laat staan dat er efficiency in zit. Maar we willen ook mensen die al lang in onze kaartenbakken zitten, ongeacht of het een UWV- of bijstandsbak is, door middel van flexibele inzet werkervaring laten opdoen en in contact brengen met werkgevers. Met uiteraard de doelstelling dat daar een ordentelijk dienstverband uitkomt en mensen de kans krijgen in het arbeidsproces opgenomen te worden.
Voorzitter. Met de scale-up ben ik het van harte eens. Dat geldt overigens niet alleen voor arbeidsmarktbeleid. Maar ik denk dat deze provincie enorm veel kansen heeft als we de komende jaren nog meer aandacht gaan geven aan MKB-bedrijven die echt al de fase van in het begin even uitproberen, opstarten, voorbij zijn en echt al aan het groeien zijn. Dat zal een belangrijk onderdeel van het nieuwe meerjarenprogramma van de BOM zijn. Dat kan ik u op voorhand al zeggen. Dat we daar meer aandacht aan geven. In het verlengde zullen we dat ook doen binnen ons arbeidsmarktbeleid en de afstemming met de vier regio's.
Konden we maar ingrijpen in de arbeidsmarkt, maar dat gebeurt dus echt door Den Haag. Aan de SER-tafel worden die afspraken gemaakt tussen vakbonden en werkgevers. Wij kunnen alleen maar het onderwijs stimuleren. Dat doen we. We hebben een prachtige mbo-strategie met nieuwe beroepen voor heel Brabant, als enige provincie in Nederland. We kunnen alleen maar proberen om de werkgevers te motiveren. De BZW heeft besloten dat ze juist op het gebied van jonge werklozen en social innovation mensen met een beperking zeer volwaardig aan de slag wil laten gaan. En we kunnen alleen maar de gemeenten oproepen om vooral de sociale impact van arbeidsmarktbeleid heel erg goed handen en voeten te geven. Daarom ben ik blij dat de gesprekken met de VBG lopen en dat de VBG ook begrijpt dat die 5% social return standaard in iedere inkoopvoorwaarde van iedere gemeente in Brabant opgenomen moet worden. Want daarmee kunnen we mensen met een moeilijke toegang tot de arbeidsmarkt echt helpen. En dat doen we ook, mijnheer Uijlenhoet, bij nieuwe toetreders. Mits we natuurlijk wat te zeggen hebben. Als een nieuw bedrijf zicht vestigt in een bestaand pand, dan hebben we helaas weinig middelen. Maar als we een bestemmingsplan moeten wijzigen of als ik zie dat wethouders in deze provincie nieuwe ruimte uitgeven voor bedrijven, of een bedrijf zich meldt in Moerdijk, dan praten we onmiddellijk over social inclusive, maatschappelijk verantwoord ondernemen en kijken we hoeveel mensen we vooral uit onze eigen arbeidsmarktregio zo snel mogelijk aan de slag kunnen brengen.

De **voorzitter**: Kunt u tot een afronding komen en een oordeel over de motie geven?

De heer **Pauli** (GS;VVD): Dat zal ik doen, voorzitter. Nog vier heel korte punten en die zal ik echt heel kort doen. Voor sociale en creatieve beroepen is veel aandacht. Van de week heb ik de City of imagineers nog ontvangen, zo'n zeshonderd bedrijven die allemaal met creatieve beroepen bezig zijn. We hebben daarbij onder meer over de arbeidsmarktproblematiek gesproken. Tussen en binnen de lijnen gaat dat een plan opleveren dat straks integraal onderdeel is van uw begrotingsbehandeling. Dan zult u dat echt zien en ik kan u nu al vertellen dat dat per regio zal verschillen. Dat hangt af van de sectoren die er actief zijn. Dat hangt ervan af waar de problematiek zit. Zit die bij jongeren of ouderen? Dat hangt er natuurlijk van af hoe ver zo'n regio inmiddels is.
Met zorg gaan we echt aan de slag. Ik ben daarover met Doekle Terpstra, de voorzitter van Techniek Pact, in gesprek geweest om mensen die nu thuis zitten van de zorg helemaal volledig geschikt te krijgen voor de zorg nieuwe stijl, die door middel van heel veel IT en robotisering gegeven wordt.
We zitten echt midden in de Participatiewet, via onze Social Inclusive, Brabants Besten, maar ook via de praktijkscholen. U vindt ook terug in de notitie dat we er juist voor zorgen dat jonge mensen van de praktijkscholen, die geen enkel diploma hebben en helaas ook niet het intellectuele vermogen hebben om zo'n diploma te halen, aan een baan worden geholpen om te voorkomen dat ze een volstrekt kansloze toekomst tegemoet gaan.
Ik begrijp uw ongeduld. Ik begrijp niet uw geduld om dit zo lang uit te stellen. Maar die gram heb ik hier al op tafel gelegd. Deze lijnen, waarvan iedereen in Brabant – van de hoogleraar van de TU Tilburg tot werknemers en werkgevers – vindt dat dit de manier van aanpakken is, moeten we een kans geven om in Brabant snel goede plannen uit te rollen. Met nogmaals de kanttekening dat we helaas geen banen kunnen maken. We kunnen wel de voorwaarden scheppen dat de entourage er zo goed mogelijk voor is.

De **voorzitter**: Uw oordeel over de motie.

De heer **Pauli** (GS;VVD): Die heb ik al gegeven, voorzitter. Dat is ontraden.

De **voorzitter**: Waarvan akte. Want dat was in het ordedebat. En ik stel er prijs op dat u het hier nog even zegt. Twee interrupties. De heer Steenbakkers was geloof ik als eerste.

De heer **Steenbakkers** (CDA): Voorzitter. Dank aan de gedeputeerde voor de heldere inhoudelijke beantwoording. Eén ding moet ik toch zeggen en dat zit me nu een beetje dwars. Want we hebben dat ook bij de Perspectiefnota gehad en u heeft daarvan nu vaker een punt gemaakt. Ik heb er goed naar geluisterd. Dat de nieuwe werkwijze eigenlijk niet effectief loopt. Met de fractievoorzitter van de VVD Van Gruijthuijsen, u kent hem misschien wel, heb ik even gekeken hoe dit proces nu is gelopen. U dient netjes in de tweede helft van maart dit voorstel in. Dat wordt in de procedurevergadering van 4 april behandeld. Daar komt een voorstel. Door een wijziging van de procedurevergadering zitten daar twintig dagen tussen. Daar kan echt het verschil niet in zitten. Dus vanaf 4 april tot nu een nagenoeg volledige behandeling. En dan zegt u: dit is belachelijk, dit is een nieuwe werkwijze. Mijnheer Pauli, dat vind ik heel makkelijk. En mag ik dan ook de milde suggestie doen, als het dan zo'n haast heeft en er liggen dan vier rapporten onder, zet daar dan even een noot onder: 'In verband met partners die rekenen op, moet dit behandeld worden voor.' En dan zijn wij de eersten die dat doen. Maar ik wil hier wel even een punt van maken, want hier komt u nu te makkelijk mee weg.

De **voorzitter**: De heer Pauli.

De heer **Pauli** (GS;VVD): Dat punt maak ik dan te makkelijk. Ik ben gelijk gaan steigeren toen ik hoorde wat de procedurevergadering van plan was en besloten had. Toen ben ik echt gelijk gaan steigeren.
Ik kan twee dingen doen. Ik kan heel arrogant zeggen dat het een Statenmededeling is, de Staten er niet over gaan, het uitvoering van GS is en ik gewoon aan de slag ga. En uw mening echt trotseren en schofferen. Of ik kan als GS zeggen dat PS het hoogste orgaan van de provincie is. Als u vindt dat de Statenmededeling besproken moet worden en ik krijg bovendien de mededeling dat het de uitdrukkelijke wens was van alle fracties in deze Staten omdat ze allemaal arbeidsmarkt zo van belang vinden – daar ben ik blij om – dan kan ik ook zeggen nog geen opdrachten neer te leggen in de regio voordat ik er met de Staten over heb gesproken. Nou, ik heb voor dat laatste gekozen.

De **voorzitter**: Steenbakkers.

De heer **Steenbakkers** (CDA): Voorzitter. Ik zal ook de laatste zijn die u arrogantie verwijt. Ik erken u om al uw hoffelijkheid richting dit huis. Dat is fantastisch. Maar dan gewoon even de feiten. U rondt iets af. Binnen anderhalve week zit het op de procedurevergadering. Daar zit geen noot van u bij dat er een deadline aan zit. De procedurevergadering beslist anders. U doet alsof het maanden is uitgesteld. Nee. Er zitten twintig dagen tussen, tussen het verschil dat u voorstelde en dit. En dat is dan de reden waarom alles een half jaar tot vijf maanden uitgesteld wordt. Ja, kijk, dat gaat er bij mij wat minder goed in.

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Pauli** (GS;VVD): Mijnheer Steenbakkers. Nou gaat u twee dingen door elkaar halen: het feit dat u een procedure heeft vastgesteld over hoe u die Statenmededeling wilt bespreken. En nogmaals, ik herhaal, midden maart hebben GS hem vastgesteld. En het is nu de derde week van mei en u gaat de volgende vergadering pas over die begrotingswijziging besluiten. Daar zitten gewoon een paar maanden tussen. U kunt beter rekenen dan ik met uw bancaire achtergrond. Ik ben blij dat u de motie ingetrokken heeft. Die motie had betekend dat er dus tot half september helemaal niets waas gebeurt. En dan zijn de gemeenten inmiddels bezig met de begrotingen. Onze begroting is dan ook in concept door GS ook vastgesteld. Dan hadden we echt heel veel tijd verloren.

De **voorzitter**: Uijlenhoet.

De heer **Uijlenhoet** (GL): Voorzitter. In aanvulling op. Wat ons betreft is het geen kwestie van uitstel, maar ontbreekt er toch een mate van concreetheid. Er wordt 14,4 miljoen euro ...

De **voorzitter**: Mijnheer Uijlenhoet. We gaan nu niet meer herhalen wat we al duizend keer hebben gezegd. Dus kort en krachtig en graag nieuwe punten.

De heer **Uijlenhoet** (GL): Precies. 14,4 miljoen euro. Kunt u iets duidelijker zijn waar dat geld naartoe gaat of iets meer zeggen over de procedure richting ook de regio's? Zegt u misschien dat de plannen van de regio's ook invulling geven aan die 14,4 miljoen euro? Hoe zit dat nou precies?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Pauli** (GS;VVD): Mijnheer Uijlenhoet. U doet geen recht aan uw eigen verantwoordelijkheid die u als Statenleden hebt. Hier liggen de uitvoeringslijnen vast. Die liggen in twee heel dikke notities omschreven. En die worden gedragen door heel het maatschappelijk middenveld in Brabant. Die gaan op basis van hier

de plannen schrijven, die onderdeel worden van de meerjarenbegroting en er integraal aan verbonden worden. En die gaat u jaarlijks vaststellen en kunt u bijstellen door middel van amendementen. Wat wilt u dan nog meer?

De **voorzitter**: Uijlenhoet.

De heer **Uijlenhoet** (GL): Ik zou eigenlijk willen weten hoe de verdeling van die 14,4 miljoen euro over die ontwikkellijnen is. Kunt u daar iets meer invulling aan geven? Dat is wat ik wil weten.

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Pauli** (GS;VVD): Die gaat u krijgen bij de begrotingsbehandeling als al die regio's ... Wij maken geen arbeidsmarktbeleid. Dat gebeurt in die arbeidsregio's, waar 300.000 mensen participeren en actief zijn. U gaat die krijgen bij de begrotingsbehandeling als al die regio's, werkgevers, werknemers, onderwijs, op basis van deze uitvoeringsplannen hun plannen ingediend hebben. Daar toetsen we het aan en die leggen we aan u voor als integraal onderdeel van de begrotingsbehandeling. En dat is uw taak als Statenlid.

De **voorzitter**: Ik dank de gedeputeerde voor zijn beantwoording. Even voor de goede orde. Ik stel voor dat we opmerkingen over wat wel en niet bevalt aan die werkwijze op een systematische en goede manier aan de orde stellen als we daarover spreken. Dat hebben we ook afgesproken. Dat komt dit najaar. In het presidium hebben we ook afspraken gemaakt dat we binnenkort eens even met de benen op tafel gaan om dat eens rustig te bespreken. Dus bent u vooral bereid om ervaringen te delen en die systematisch dan op tafel te leggen, dan gaan we daar met elkaar een goed gesprek over voeren. Of zoals collega Van der Maat altijd zegt: het goede gesprek over voeren.
Nu aan de orde, zo u wilt, een tweede termijn van uw Staten over het voorliggende voorstel.

Mevrouw **Kardol** (PVV): Voorzitter.

De **voorzitter**: Ja. Mevrouw Kardol.

Mevrouw **Kardol** (PVV): Ik zou graag even vijf minuutjes pauze willen om met mijn fractie te overleggen.

De **voorzitter**: Dat kan. Ik kijk even rond. Tweede termijn, behoefte bij meerdere fracties? Ja. Ik schors de vergadering voor vijf minuten.

Schorsing.

De **voorzitter**: Dames en heren. Ik heropen de vergadering. Ik inventariseer of er van de zijde van uw Staten behoefte is aan een tweede termijn. De heer Bollen van de fractie VVD heeft geen behoefte. De heer Steenbakkers? Ja. Gaat uw gang. Mag ik stilte in de zaal? De heer Steebakkers heeft het woord.

De heer **Steenbakkers** (CDA): Voorzitter. Dank, ook voor de heldere uitleg van de gedeputeerde. Oké. We hadden net al even een debat over het proces en de werkwijze. Ik denk inderdaad dat de commissaris een wijze suggestie deed en ik wil de gedeputeerde vragen of hij bij een volgende keer in een noot wil meegeven als er deadlines zijn. Wij zullen daar vanuit Provinciale Staten ook goed op letten en onze

fractievoorzitters daar ook scherp in houden. Want nu was het voor iedereen gissen. Dus dat even over het proces. Dan is wat mij betreft daar ook de kous mee af.
Dan even rondom inhoudelijk hetgeen waarover we beslissen. We beslissen eerst over het gedeelte van de wijziging in 2016. Ik begrijp dat daar haast mee is. Het tweede ding is een meerjaarlijkse begrotingswijziging van iets meer dan 11 miljoen euro. Kunt u nog eens uitleggen wat daar nu dan de haast bij is om dat nu dan zo vast te leggen, zonder dat we die concrete plannen hebben? En kunt u ook het volgende nog eens toelichten? Stel dat we over het eerste deel zeggen: jongens, ga aan de gang, geen vertraging, gas op de plank en over het tweede deel nog niet. Lopen er dan partners tegen uitloop aan? Duurt het dan langer etc.?
De tweede vraag op dat punt gaat over die arbeidsmarktregio's. Is nu de planning van half juli of juli voor die rapporten nog steeds 'im frage' of is dat al verlengd door onze behandeling hier?
Voorzitter. Dan één opmerking waarover we zeer tevreden waren. Dat is de uitleg van de gedeputeerde over de statushouders. Heel erg prettig. Sturen op kennis is ook heel mooi. Bij de braindrain ben ik nog niet helemaal overtuigd. Ik begin er toch weer over. Waarom? Het is een belangrijk onderwerp. Er komt hier ook absoluut geen verwijt dat u er niets aan doet. Maar kennelijk is het op dit moment nog niet voldoende. We weten het nog niet heel goed te verhelpen. Misschien heeft dat ook nog wel meer jaren nodig. Het is ook een lastige opgave. Het heeft met banen te maken in bepaalde sectoren. Is de gedeputeerde bereid om op een voor hem conveniërend tijdstip eens te kijken of dit nu voldoende is of dat we hierbij eventueel additionele dingen moeten krijgen? Want bij het CDA is er zeker een positieve grondhouding om hier meer aandacht, maar ook eventueel meer geld voor beschikbaar te stellen. Dus weet dat. Neem dat mee. Dat zijn eigenlijk de laatste punten en voor de rest dank voor de heldere beantwoording.

De **voorzitter**: Ik dank de heer Steenbakkers voor zijn bijdrage. De fractie van de PVV. Mevrouw Kardol een tweede termijn? Ja. Gaat uw gang.

Mevrouw **Kardol** (PVV): Voorzitter. Integratie is geen provinciale taak. De gedeputeerde gaf aan dat het hinderlijk is dat buitenlandse bedrijven hier kennis opdoen en dan met onze kennis naar het buitenland vertrekken. Maar geldt dat dan niet evengoed voor statushoudende asielzoekers, die na afloop van hun voorlopige verblijfsvergunning na vijf jaar met onze kennis weer teruggaan naar het land van herkomst? Of is voor de gedeputeerde het uitgangspunt dat sowieso iedereen hier mag blijven, ook als het eigen land binnen vijf jaar weer veilig is? Graag een reactie van de gedeputeerde.
En als het succesvolle ondernemers zijn, zoals de gedeputeerde ook al aanhaalde in de themavergadering, dan hebben ze geen overheid en geen subsidie nodig.
In mijn eerste termijn heb ik een aantal punten aangehaald van eerst beleid en dan geld. Begin dit jaar is een project gesubsidieerd om asielzoekers te helpen met het opstarten van een eigen bedrijf. Hoe kan de gedeputeerde dan zeggen dat er nog geen cent is uitgegeven? Graag een reactie van de gedeputeerde. Dank u wel.

De **voorzitter**: Ik dank mevrouw Kardol voor haar bijdrage. De fractie van D66. Behoefte aan een tweede termijn? Nee. Dan de fractie van de PvdA. De heer De Kort meer in het bijzonder. Ik geloof niet. Hij heeft andere prioriteiten op dit moment. De heer Uijlenhoet? Gaat uw gang.

De heer **Uijlenhoet** (GL): Voorzitter. Dank u wel. Dank aan de gedeputeerde voor de beantwoording in eerste termijn. Ik vond het toch een klein beetje ongemakkelijk zeg ik maar even eerlijk. Er ligt nu ook een begrotingswijziging voor. Dus dat betekent dat we als Staten ook nu aan de bal zijn. Ik krijg een beetje het gevoel dat het een gesprek voor de bühne is. En dan komt er straks nog een begrotingswijziging en dan kunnen we alles nog concreter inregelen. Dat geloof ik op zichzelf ook. Maar ook nu ligt er een

begrotingswijziging voor. Dat is een verantwoordelijkheid van deze Staten. En dan mogen we toch antwoord krijgen op de vraag of u al iets meer kunt zeggen over de verdeling. Als u dat niet kunt zeggen, dan een wat meer heldere toelichting op de procedure, op het proces, ook in relatie tot de regio's. Nou, daar is al iets van gezegd. Daar ben ik blij mee. Maar volgens mij kan de gedeputeerde daar nog iets meer over zeggen. Dat zou mij in ieder geval wat meer tevreden stellen en ook meer een gevoel geven bij een eventueel positief oordeel over het document waar een aantal goede ontwikkellijnen in zit.
Dan nog even een laatste punt, dat ik ook aanroerde en waar ik nog geen antwoord op heb gekregen. Dat is het wat bredere perspectief. Arbeidsmarktbeleid gaat natuurlijk over vraag en aanbod op de arbeidsmarkt. Maar er is ook een relatie tot de structuur van onze economie en ook de werving van bedrijven. Als we als Brabant ook veel investeren in sectoren, zoals de tuinbouw, de voedingsindustrie en de logistiek waar veel flexbanen zijn, ga je een hele flexibele economie creëren. En aan de andere kant ga je flexicurity inregelen. Daar zit een soort spanning en ik vraag me af hoe het college daarmee omgaat. Tot zover.

De **voorzitter**: Ik dank de heer Uijlenhoet. De fractie 50PLUS geloof ik niet. Vreugdenhil ook niet. Heijman ook geen behoefte aan een tweede termijn. Dan wil ik de gedeputeerde vragen nog een paar vragen van een antwoord te voorzien. Aan hem het woord.

De heer **Pauli** (GS;VVD): Voorzitter. Dank je wel. Naar de heer Steenbakkers kan ik zeggen dat ik met uw plaatsvervangend griffier vanmorgen al gesproken heb over wat we van dit proces hebben geleerd. Daar hebben we inderdaad afspraken over gemaakt. Dat geldt uiteraard ook voor mijn collega's. Als er echt sprake is van een hoge urgentie, zullen we dat in de procedurevergadering heel duidelijk kenbaar maken. En dat geldt bijvoorbeeld ook voor stukken waarvoor het veel verstandiger is niet te besluiten in de volgende vergadering, maar dat je dan bespreking en besluit in één keer combineert. Dat soort zaken. Dan verdienen we echt tijd. En dat in deze tijd, waarin de wereld zo snel verandert. Dat is een.
Het arbeidsmarktprogramma, het uitvoeringsprogramma, is meerjarig. Het heeft weinig zin om van projectencheck dat van jaar tot jaar te gaan veranderen, fors bij te stellen en dat soort zaken meer. Wil je daadwerkelijk moeilijke groepen een kans geven, dan moet je daarvoor meerjarig kiezen. Die meerjarige plannen liggen er hier echt bij de begrotingsbehandeling. En die maken deel uit van uw meerjarenbegroting. Daar reserveren we deze gelden voor. Ik moet natuurlijk wel weten welk budget ik heb en wat ik wel aan cofinanciering met plannen in de regio's kan doen en wat niet. Daarom moet ik nu vast weten of u met die meerjarenraming akkoord gaat. Maar nogmaals, de integrale afweging heeft u hier bij de begrotingsbehandeling. Dat is bij de provincie zo, maar ook bij iedere gemeente in Brabant die aan arbeidsmarktbeleid doet. Zo is het nou eenmaal. In de begroting maakt u de afspraken en keurt u pas definitief die bedragen uiteindelijk goed.
Dan verlengd door uw behandeling. Wat ik zou kunnen doen, is dat ik, als u zegt hiermee akkoord te gaan, tegen de regio's zeg dat de lijn duidelijk is en u ervan uit mag gaan – hoewel pas in de volgende vergadering over de begrotingswijziging wordt gesproken – dat ook wel goed gaat komen. Dus gaat u vast beginnen met die plannen. Want nogmaals, het is essentieel dat ze in de meerjarenbegroting van 2017 opgenomen worden. Dat is een. En naar de heer Uijlenhoet zeg ik toe dat hij tevens de onderbouwing heeft voor de begrotingswijziging van dit jaar wat er dan concreet aan plannen dit jaar uiteindelijk gerealiseerd kan gaan worden. Die liggen met name op het gebied van flexicurity.
Over braindrain wil ik best nog een keer gaan praten, maar met name met de hogescholen en de universiteiten. Daar zien we overigens prachtige resultaten. Want de braindraincijfers gaan over de afgelopen jaren. Bij de Universiteit van Eindhoven zien we dit schooljaar een enorme toename van het aantal studenten. Sinds de Universiteit van Tilburg haar economische lesprogramma's heeft bijgesteld, haar masters, zien we een enorme toename van studenten. We zien dat ook bij Avans en Fontys. Ik wil dat nog

een keer bij die hogescholen en universiteiten goed gaan bespreken, maar we kunnen niet alles, want het is een mix van factoren. En uit onderzoek blijkt ook dat een jongere graag naar Amsterdam en Groningen gaat, omdat het echte studentensteden zijn, waar gewoon 7 dagen per week en 24 uur per dag wat te doen is. En dat kunnen we misschien wel voor een stuk gaan compenseren, maar daar zijn we jaren mee bezig. Dat moet u terugvinden in uw cultuur-, woningen- en evenementenbeleid. Al dat soort zaken speelt mee een rol. Er zijn heel veel zaken waar wij als provincie nog niet eens over gaan. Als het Land van Cuijk heel veel starterswoningen tegen heel lage huurprijzen voor studenten zou hebben, met heel goede regelingen om die jonge mensen onmiddellijk aan de slag te laten gaan, dan zou dat een extra motivatie kunnen zijn om niet naar elders te gaan. Gelukkig maar.
Dat zien we ook bij mevrouw Kardol. Nogmaals, we zijn hier geen asielbeleid aan het realiseren, maar we richten ons op statushouders. Bij al die nationaliteiten zijn er vaak zeer hoogopgeleide mensen die we hard nodig hebben voor onze economie. Zij creëren dankzij innovatie heel veel banen voor andere Brabanders. 80% van die expats komt niet twee, drie of vier jaar naar Brabant en gaat dan weer terug. Maar zij hebben hier zo de smaak te pakken dat ze gewoon blijven en integreren op de scholen. Hun kinderen zitten vaak niet op internationale scholen, maar die gaan gewoon naar andere Brabantse scholen toe. Dat gebeurt. En dat geldt ook voor iemand die via het vluchtelingenbeleid in dit land komt. Degene die statushouder is en zich blijvend in Brabant mag vestigen, is van harte welkom om hier te komen ondernemen en werken. Daar hebben we dezelfde rechten, plichten en mogelijkheden voor als voor welke Brabander dan ook.

De **voorzitter**: Interruptie Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voorzitter. De gedeputeerde heeft dan niet goed naar de inbreng van mijn collega in tweede termijn geluisterd. Ze had het over statushouders. Die krijgen geen permanente verblijfsvergunning. Ze krijgen in eerste instantie een voorlopige verblijfsvergunning voor vijf jaar. En u zegt nu al: die hier mogen blijven. En tegelijkertijd zegt u zich niet bezig te houden met asielbeleid, maar u vormt hier wel beleid dat helemaal niet consistent is met de regels rond statushouders. En tegelijkertijd stoort u zich eraan als mensen na een paar jaar weer teruggaan met hier opgedane kennis in het kader van een braindrain. Dus het is een heel inconsistent verhaal dat u hier vertelt. U bent gewoon met integratiebeleid bezig. Meer kan ik er niet van maken. Terwijl het absoluut geen provinciale kerntaak is.

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Pauli** (GS;VVD): Dat ben ik niet met u eens. U moest eens weten hoeveel Brabantse bedrijven, die gewoon 365 dagen per jaar doorgaan met produceren, in handen zijn van buitenlandse eigenaren. En stel nou eens voor dat zo'n statushouder na 5 jaar inderdaad de verplichting krijgt om terug te gaan naar zijn huisland. U denkt toch zeker niet dat een onderneming die op dat moment gewoon goed draait en waar winst wordt gemaakt, compleet ontmanteld en mee teruggenomen wordt naar het land? Dat gelooft u toch zelf niet? Zo eenvoudig is dat niet. En als ik met ondernemers in Eindhoven praat, zij hebben op dit moment meer dan 10.000 vacatures voor hoogopgeleide mensen. Hoe krijg ik die mensen uitgelegd dat iemand die hier statushouder is en ervan uit mag gaan dat hij op zijn minst 3, 4 of 5 jaar in het land mag blijven en wat een zekerheid is, niet wordt opgenomen in de Brabantse economie? Terwijl ze door inbreng en innovatie vaak 9 tot 10 banen voor andere Brabanders aan het organiseren zijn. Dankzij hun innovatiekracht.

De **voorzitter**: Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dat klinkt allemaal heel mooi. Hoeveel procent van de asielzoekers die hier binnenkomen is daadwerkelijk gekwalificeerd voor die arbeidsmarkt en de vacatures die er zijn? Ik kan me

niet voorstellen dat er voor die vele duizenden vacatures die u noemt geen Brabanders zijn die ze kunnen invullen. En asielzoekers die uit landen als Eritrea komen, in een keer wel gekwalificeerd zijn om die vacatures in te vullen. Kunt u nu eens een percentage noemen waar het om gaat?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Pauli** (GS;VVD): Ik ben blij dat u die vraag stelt. Want daar ging juist dat projectje en dat geld om, om dat eens goed op een rijtje te zetten. Daarover heeft een hoogleraar in Tilburg gezegd het eens te gaan onderzoeken of het inderdaad echt de moeite waard is. En daarover heeft de gemeente Eindhoven gezegd om echt eens met het COA in gesprek te gaan. Hoeveel mensen zitten er tussen statushouders met een bètaopleiding? Daarvoor was dat bedrag bedoeld, waarmee uw collega mevrouw Kardol zoveel moeite had, om dat te onderzoeken. En die resultaten komen er aan.

De **voorzitter**: U heeft twee keer geïnterrumpeerd. En ik wil de gedeputeerde vragen om af te ronden.

De heer **Pauli** (GS;VVD): Voorzitter. Dan de laatste opmerking. Er zit inderdaad spanning tussen flexibiliteit en seizoensarbeid. Maar ja, was het maar zo dat de koningin van de groente 52 weken per jaar groeide. Dat is helaas niet het geval. Dat duurt maar 7, 8 weken en dan heb je een productiepiek. Waar helaas nog weinig Brabanders voor te vinden zijn om dat werk te doen. En daar zit inderdaad een frictie in. Maar ik kan u vertellen dat ook de hele agrarische sector echt betrokken is om bij een vertegenwoordiger van de ZLTO, bij het arbeidsmarktbeleid, goed te gaan kijken hoe we hier op een vernieuwende manier aan de slag moeten gaan. En laten we ook de positieve kant ervan zien: toen het echt ging met mensen met een beperking of mensen die na reclasseringsoorzaken moeten integreren in de maatschappij, waren het vaak die boerenbedrijven die juist dat soort mensen de eerste kansen gaven.

De **voorzitter**: Ik dank de gedeputeerde voor zijn beantwoording in tweede termijn. Ik stel vast dat daarmee de behandeling van dit voorstel kan worden afgerond. Ik sluit de beraadslagingen. En zoals al besproken, de stemming vindt in de volgende vergadering plaats.

24/16 Uitvoeringsagenda Brabantse Agrofood

De **voorzitter**: Dames en heren. Dan gaan we nu naar het volgende, het een-na-laatste item op deze agenda van de bespreekstukken zonder stemming. Dat betreft de Uitvoeringsagenda Brabantse Agrofood. Daarvoor zijn uiteraard een aantal woordmeldingen gegeven. Ik maak u er alvast op attent dat zo dadelijk de heer Marinus Biemans, die Tineke Klitsie tijdelijk in uw Staten vervangt, zijn maidenspeech houdt. Met Tineke gaat het overigens naar omstandigheden eigenlijk best goed. Wij hebben haar vorige week nog even gezien. En bij dezen, Tineke, als je kijkt, verdere beterschap. Voor een maidenspeech hebben we de procedure dat, als u dat niet wenst, niet geïnterrumpeerd wordt en daarna een kleine bloemenceremonie. Maar dat zult u later wel zien. Eerst de heer Bollen van de fractie van de VVD aan het woord over de Uitvoeringsagenda Brabantse Agrofood. Aan hem het woord.

De heer **Bollen** (VVD): Dank u wel, voorzitter. Tijdens de Perspectiefnota meldde de heer Van Gruijthuijsen het al. We vinden dat de uitvoering van het programma tot 2020 met rasse schreden voortgezet moet worden. Anders gezegd, de woorden moeten daden worden. We hebben de uitvoeringsagenda al eerder dit jaar vastgesteld en hebben het vandaag feitelijk over het toekennen van de bijbehorende middelen. Nou zou je kunnen zeggen dat we dan klaar zijn. En dat zou ik ook wel graag willen zeggen, ware het niet dat het hier over best veel belastinggeld gaat en we voorbeelden genoeg kennen van 'met de kennis van nu

zouden we ...' enzovoort. We hebben in deze zaal allemaal wel een beeld van waar we als overheid dachten met veel gemeenschapsgeld een oplossing te geven aan een vervelende situatie om vervolgens drie huisnummers verder weer hetzelfde toe te laten. Duur leergeld en nog steeds niet uit te leggen. Met andere woorden: financiële keuzen in dit dossier zijn zo cruciaal dat we daar toch echt met elkaar helder moeten hebben dat we hetzelfde bedoelen.
Dan het stuk. Het vinkenlijstje met de ijkpunten derde tranche is deze keer volledig met ja beantwoord. Prima. Dat zien we graag bij de VVD. Wel hangen de antwoorden vaak af van de bereidheid en aanwezigheid van andere partners. Dat is nogal eens het geval in dit dossier. Er hangt veel af van de overige partners en hun bereidheid tot samenwerken. Of dat nu is dat ze voorwaarden scheppen voor hun beleidsmatige medewerking of dat ze financieel participeren in projecten dan wel oplossingen. Tijdens de technische vragenronde kreeg ik op vragen hieromtrent ook slechts gedeeltelijk antwoord. Ik stelde de afhankelijkheid van de partners aan de orde. Als een afhankelijk partner tijdens een proces afhaakt, wat betekent dat dan concreet? En specifiek voor het agendapunt van vandaag: wat betekent dat in financiële zin? Een antwoord als 'het gaat dan niet door, want we doen alles met partners' of 'we gaan heroverwegen' is wat mij betreft dan niet afdoende. Want wat als we inzetten op een project dat we hier in de Staten als gewenst hebben betiteld? Wellicht zelfs de status van pilot heeft gekregen of tot nieuw beleid kan gelden. Dan is het ongewenst als dit project zou omvallen wegens het uitvallen van een van de partners. Wat gaan we dan doen? Gaan we dan bijspekken? In dat geval zou dat dan betekenen dat we hier vandaag een open eindestuk gaan vaststellen. Dat kan niet de bedoeling zijn. Of gaan we dan inderdaad echt stoppen en creëren dus eigenlijk vetorechten bij de toekomstige partners? De VVD vindt het erg belangrijk om hier in ieder geval goed over nagedacht te hebben en ook voorbereid te zijn.
Ook wil ik nog kort de urgentiegebieden en de hotspots nogmaals benoemen. De zaak is hier om een gezamenlijke aanpak te verkrijgen. Gemeenteraden besluiten compleet verschillend, omdat ze compleet verschillend worden voorgelicht. Tijdens werkbezoeken van onze fractie en bezoeken die ik zelf aan lokale fracties doe verbaas ik me keer op keer hoe men daar aan hun wijsheid komt. In het stuk heeft u middelen bestemd in de nota om voorlichting en ondersteuning aan die gemeenten te geven. Ik hoop dan ook van harte dat daardoor uniformiteit gaat ontstaan. Graag wat extra aandacht daarvoor.
Verder laten we ook de sector en de subsectoren zelf de kans geven om zaken op te pakken. Een goed voorbeeld daarvan is tuinbouw. Mijn collega Koevoets refereerde er al aan tijdens de jaarrekening.

De **voorzitter**: Interruptie mevrouw Roijackers.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Voorzitter. De heer Bollen refereerde aan de urgentieteams. Wij trekken ons daar als provincie heel snel weer uit terug. Volgens mij hoorde ik u ook zeggen dat er een behoorlijke opgave ligt met de gemeenten samen. Is de VVD van mening dat de provincie zich toch nog een tijdje met die urgentieteams en die gesprekken bezig zou moeten houden?

De **voorzitter**: De heer Bollen.

De heer **Bollen** (VVD): Of dat een tijdje zou moeten zijn, voorzitter, durf ik niet te zeggen. Waar ik hier voor pleit is dat het verhaal hetzelfde is. Op dit moment zijn we daar blijkbaar nog iets te vrijblijvend mee omgegaan, waardoor er verschillende verhalen zijn ontstaan. Verschillende gemeenten zijn daarmee op een andere manier omgegaan. De een heeft zich daarvan wel iets aangetrokken en de ander totaal niets. Maar ook het verhaal dat erachter zit. Ik merk dat gemeenteraden verschillende waarheden hebben. En dat kan niet de bedoeling zijn. Want op een gegeven moment beslist de ene gemeenteraad zus, terwijl de buurman op een andere manier besluit. Dus ik zou graag aandacht willen hebben voor hetzelfde verhaal Brabantbreed.

De **voorzitter**: Mevrouw Roijackers.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Ja, ik ben dat ook eens met de heer Bollen. En ik vraag me daarom af of gemeenten er klaar voor zijn dat de provincie zich nu uit het urgentieteam terugtrekt. Kunnen de gemeenten in algemene zin deze handschoen wel oppakken?

De **voorzitter**: De heer Bollen. De vraag is duidelijk.

De heer **Bollen** (VVD): De gemeente zou er klaar voor moeten zijn, maar ik hoop dat de middelen die hierin staan dat bereiken. En dat het in ieder geval voor ons duidelijk wordt dat ze zover zijn. Daarom vraag ik hiervoor vandaag aandacht. Dat de gemeente daar een extra oogje op houdt.

De **voorzitter**: Mijnheer Bollen. Rond u af.

De heer **Bollen** (VVD): Ik ga verder. De sector en subsectoren zelf moeten de kans hebben om zaken op te pakken. Ik heb al gezegd dat mijn collega Koevoets aan de tuinbouw refereerde. Hier zijn middelen ter ondersteuning van de sector vorig jaar niet volledig ingezet en toch presteert die buitengewoon goed. Maar ook daar kunnen meer cross-overs plaatsvinden, zelfs binnen deze sector. Er zit veel kennis en eigen kracht in de agrofood en haar periferie.
Wat de VVD betreft, voorzitter, dat mag duidelijk zijn, kunt u verder met de UBA en de bijbehorende middelen om de afgesproken en hier vastgestelde transitie naar 2020, want daar gaat het in eerste instantie om, verder uit te voeren. Waarbij voor de VVD ondernemerschap, innovatie en uiteraard gezondheid vooropstaan.

De **voorzitter**: Ik dank de heer Bollen voor zijn bijdrage. De fractie van het CDA nu. De heer Braspenning heeft het woord.

De heer **Braspenning** (CDA): Het is een lange dag geweest, voorzitter. En ik had eigenlijk ook een lang verhaal, want ik had gewoon geen tijd om een kort verhaal te maken. Maar dat is dan het voordeel van een lange dag, dan heb je altijd weer even een moment om je verhaal in te korten. Dus ik ga dat redden in de tijd. Brabant is op weg naar de meest innovatieve, duurzame en slimste agrofoodregio van Europa. Niet van Noordwest-Europa, maar gewoon van Europa. Het moet gezegd: het is inderdaad ambitieus om dat op te durven schrijven. Maar om het beste jongetje van de klas te willen zijn, daar is eigenlijk helemaal niks mis mee. Dat de landbouw zelf al lang en breed in een transitieproces zit, waar duurzaamheid, voedselveiligheid, innovatie en dierenwelzijn aan de orde van de dag zijn, is ook een feit. We zien het dagelijks om ons heen met nieuwe stalconcepten, gebruik van nieuwe technieken, sensortechnieken, veel inzetten op kringloopwijzers en allerlei andere zaken die dat voor elkaar moeten krijgen. Dus in die zin is de agenda ook weer niet zo spectaculair. En om maar even het interview met Obama in Time Magazine uit 2008 aan te halen, hij had het eigenlijk al over de wereldwijde transitie in de landbouw. Dat die transitie noodzakelijk is, ik denk dat we daarover niet zoveel discussie gaan hebben vandaag. Wel over de mate waarin de provincie kan afdwingen wat het tempo van de transitie is. 2020 is namelijk akelig dichtbij en voor een landbouw in zwaar weer moet er ook ruimte zijn om economische duurzaam te kunnen verdienen. Wij hebben daar wel enige zorg bij. Dat tijdpad dat u voor ogen heeft, verandering kost nu eenmaal tijd en daar gaat soms zelfs – houd je vast – een hele generatie overheen. De investeringsmogelijkheden van een bedrijf lopen namelijk niet altijd een op een gelijk met de wensen van de overheid. Een onontbeerlijke

provincie, staat er in uw stuk. Dat is wel enige overschatting van de rol, denk ik. Maar dat we smeerolie kunnen zijn, is evident.
De opmerking, die verschillende keren terugkomt, dat de landbouw de oplossing van maatschappelijke opgaven in plaats van de veroorzaker van het probleem is spreekt ons bijzonder aan. Daarnaast zijn we blij dat we een paar van onze opmerkingen terugzien in dit stuk. Zorg voor een goede nulsituatie, zodat PS kunnen monitoren hoe de verschillende onderdelen zich ontwikkelen, waarbij we de evaluatie wel graag in januari 2019 willen zien. Dat lijkt ons wel politiek fair. De wereld staat niet stil.

De **voorzitter**: Uw spreektijd loopt gewoon door.

De heer **Braspenning** (CDA): Ja, dat klopt. De gezondheidspijler is een onderwerp waar we nog vaker met elkaar over zullen spreken. En de OneHealth-aanpak spreekt ons zeer aan. Laten we met elkaar ook daadwerkelijk afspreken om de uitkomsten van het Kennisplatform Veehouderij en humane gezondheid als kader te gaan gebruiken.
Zorg voor een integrale benadering van de thema's. Innovatie is bijvoorbeeld de basis voor mestverwaarding, wat weer tot nieuwe verdienmodellen kan leiden. En betrek daarbij specialisaties en bekende technieken. U heeft het opgeschreven bij de paragraaf organisatie, maar wezenlijk voor het slagen.

De **voorzitter**: Interruptie Bollen.

De heer **Bollen** (VVD): Voorzitter. Dank u wel. Ik zit net na te denken over uw opmerking dat 2020 akelig dichtbij komt en dat je niet alles kunt afdwingen. Zegt u daarmee dat we nog weer langer gaan wachten dan 2020?

De **voorzitter**: De heer Braspenning.

De heer **Braspenning** (CDA): Nee, mijnheer Bollen. We moeten echt met elkaar snel aan de slag. En daar zijn we het ook helemaal over eens. Dat vinden we als CDA-fractie absoluut ook. Ik zei al dat de investeringsruimte die er op bedrijven is, niet altijd een op een gelijkloopt met de wensen die de overheid heeft. Dus voor sommige processen en transities heb je gewoon meer tijd nodig. Dat heeft het verleden bewezen. En het lukt je ook niet om dat in 2020 helemaal klaar te krijgen.

De **voorzitter**: De heer Bollen. Mag ik stilte in de zaal?

De heer **Bollen** (VVD): Bent u het dan met mij eens dat we het over daden moeten hebben en het toch zo snel mogelijk voor elkaar krijgen? We hebben tenslotte hier in deze zaal enkele jaren geleden al afgesproken om het uit te voeren.

De **voorzitter**: De heer Braspenning.

De heer **Braspenning** (CDA): Dat klopt. Met bepaalde hierin beschreven daden moet je gewoon vol mee aan de slag. Daarover is er geen discussie. Maar het kan best wel eens zo zijn dat sommige onderwerpen – bijvoorbeeld spraken we vanmorgen over het mestbeleid – wat meer tijd kosten, doordat op een gegeven moment ook de markt moet kunnen volgen.
We hebben nog wel de vraag hoe het hier beschreven toekomstperspectief varkenshouderij zich verhoudt met het landelijke Actieplan revitalisering varkenshouderij.

Wat we nog steeds missen is een apart onderdeel over – zoals wij het noemen – sociale innovatie van het platteland. Wij doen nogmaals een beroep op u, zoals we dat toen ook al hebben gedaan, om dit als apart hoofdstuk in deze UBA op te nemen. Deze uitdaging is er door de verwachte grote leegstand van bedrijven, de samenstelling van de agrarische beroepsbevolking en de lage instroom van nieuwe ondernemers in het groen. De uitdaging is met name op het platteland voor ons als provincie geweldig. De komende decennia gaan we daarmee te maken krijgen en dat heeft gevolgen voor veiligheid, openbare orde en leefbaarheid. Bijzondere benoeming en aandacht daarvoor begint ermee om het probleem goed tussen de oren te krijgen. We komen dan ook met een motie over dit onderwerp.
Voorzitter. Ik sluit af met de waardering voor de sector uit te spreken. Een waardering die ook de burger heeft. Zoals in het tweejaarlijks onderzoek van het ministerie van Economische Zaken weer naar voren is gekomen. Laten we die waardering en trots, ook als politiek, wat vaker laten horen.

Motie 6
"Provinciale Staten in vergadering bijeen op 20 mei 2016, behandelende het voorstel begrotingswijziging 24/16a uitvoeringsagenda Brabantse agrofood 2016-2020;
overwegende dat:

- leegstand agrarische bedrijven de komende tijd geweldig toeneemt, de provincie heeft hierover al diverse keren gecommuniceerd en over de gevolgen van dit gegeven in het kader van veiligheid en openbare orde;
- de transitie van de landbouw gaat onmiskenbaar sporen achterlaten op het platteland;
- de demografische ontwikkeling van ondernemers zorgt ervoor dat dit nog eens versterkt wordt;
- jonge instroom in de landbouw vindt zelden plaats buiten de familiesfeer;
- nieuwe innovatieve bedrijven hebben moeite om een start te kunnen maken in Brabant;
- in de UBA staan verschillende zaken die een wezenlijke invloed hebben op dit Brabantse platteland echter een overall visie waar al deze thema's samenkomen ontbreekt en we zien dat dit verdeeld is over diverse portefeuilles.

besluitende:
dat er binnen de UBA een apart onderdeel komt onder de noemer sociale innovatie platteland, waar al deze onderdelen samenkomen om zo te komen tot een duidelijke strategie om deze uitdagingen aan te pakken;
en gaat over tot de orde van de dag.
CDA
Ton Braspenning"

De **voorzitter**: Interruptie mevrouw Roijackers.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Voorzitter. Ik maak even van de interruptiemogelijkheid gebruik, omdat ik de heer Braspenning niet zo goed op het laatste punt kon volgen. U dient nu een motie in. Waar precies wilt u extra aandacht en aanvullend beleid voor? Het is me nog niet helemaal duidelijk wat u daarmee bedoelt. De relatie tot de varkenshouderij?

De **voorzitter**: De heer Braspenning.

De heer **Braspenning** (CDA): Dat kan ik me voorstellen. We hebben op dit moment een aantal uitdagingen binnen deze provincie liggen. En die zijn een beetje verdeeld over de verschillende gedeputeerden. Als ik kijk naar leegstand van vrijkomende agrarische gebouwen, wat ook een heel aparte problematiek met zich meebrengt. Als we kijken naar de opvolgingsproblematiek binnen de agrarische sector. Als we kijken naar nieuwe instroom in die agrarische sector. Er worden kleine deeloplossingen in de UBA geboden. Maar er zijn ook een aantal onderwerpen die wel degelijk te maken hebben met leefbaarheid van het platteland. En wij zouden dat gewoon als een aparte pijler binnen deze UBA willen zien. We worstelen ermee of het eigenlijk wel in deze UBA thuishoort en of je dat eigenlijk beter in de begroting opneemt. Daarom stellen we de vraag nu, want we vinden dat het heel veel raakvlakken heeft met het platteland en deze uitvoeringsagenda. Dus wij zouden dat als apart hoofdstuk willen benoemen.

De **voorzitter**: Het punt is duidelijk. Mevrouw Roijackers en stilte in de zaal graag.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Maar op welke fronten moet de leefbaarheid op het platteland verbeterd worden? Gaat het om werkgelegenheid, landschap en lege stallen, gezondheid, natuur? Wat is de leefbaarheid die zou moeten verbeteren?

De **voorzitter**: De heer Braspenning. De vraag is duidelijk.

De heer **Braspenning** (CDA): De vraag is duidelijk en het antwoord is heel lastig. Al die onderwerpen die u noemt, doen ertoe. Zeker als ik kijk naar leegstand van vrijkomende agrarische gebouwen, dan heeft dat effect op de leefbaarheid, de openbare orde, veiligheid. Als ik kijk naar de demografische ontwikkeling van de beroepsbevolking in de landbouw, daar zit echt een dilemma aan te komen. Willen wij op een gegeven moment een sector houden die voldoende omvang en kracht heeft, dan moeten we daarmee echt volop aan de slag.

De **voorzitter**: Interruptie mevrouw Knoet.

Mevrouw **Knoet-Michels** (PvdA): Ik had toch nog even een nabrander op het kleine debatje dat u had met de heer Bollen. Begreep ik uit uw reactie dat nu al op basis van een belangrijk element, zoals mest, enige vertraging zou kunnen ontstaan op basis van wat we vanochtend hoorden? Dat is toch niet hetzelfde als nu al zeggen dat u 2020 niet meer kunt of wilt halen?

De **voorzitter**: De heer Braspenning.

De heer **Braspenning** (CDA): U loopt al langer mee in deze Staten. Sommige onderwerpen vergen meer tijd. Op dit moment zit de landbouw niet in een positie dat die heel veel mogelijkheden heeft om te investeren in allerlei vernieuwingen, die deze uitvoeringsagenda wel noemt. En waar ik voor pleit is om als provincie enigszins realistisch te zijn. Denk niet dat je in 2020 alles gerealiseerd kunt hebben. Maar probeer je een beetje op te stellen dat er op een gegeven moment ook ruimte is om sommige dingen wat verder naar achteren te schuiven, waarbij je absoluut die ambitie moet houden om het snel te doen. Ik pleit er op voorhand niet voor om dingen naar achteren te schuiven, maar probeer een realistisch tijdpad te schetsen.

De **voorzitter**: Mevrouw Knoet.

Mevrouw **Knoet-Michels** (PvdA): Ik vind het toch wel heel bijzonder dat u over een beleid, dat denk ik nog geen drie jaar staat en waarbij we nog vier jaar vooruitkijken, nu al dit soort uitspraken doet. Die kan ik niet anders horen als dat u zegt: 2020, prachtig en een mooi plan, maar dat gaan we niet doen.

De **voorzitter**: De heer Braspenning.

De heer **Braspenning** (CDA): Ja. Dat probeer ik nu uit te leggen. Je moet die ambitie hebben en moet er ook alles aan doen om te proberen 2020 te halen. Ik kom nog maar eens even terug op mijn uitspraak dat investeringen in de landbouw niet altijd gelijk opgaan met wensen van de overheid. Daar heb je soms wat meer tijd voor nodig.

De **voorzitter**: Oké. Ik dank de heer Braspenning. Nog een interruptie. Mevrouw Roijackers, op de valreep dan.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Voorzitter. Staat u mij toe om toch nog een aanvullende vraag te stellen naar aanleiding van wat de heer Braspenning over de motie zei. Mijnheer Braspenning. Bedoelt u met de motie dat u leefbaarheid in het Brabantse buitengebied nu gelijkstelt aan het verbeteren van de omstandigheden voor de agrarische sector? Of trekt u hem breder naar leefbaarheid in de algemene zin?

De **voorzitter**: De heer Braspenning.

De heer **Braspenning** (CDA): Ja, ik dacht, voorzitter: laat ik nou eens snel zijn. Ik dien die motie gewoon in en ga er even op hoofdlijnen op in. Maar als u die motie nou eerst eens even leest, dan denk ik dat die helemaal duidelijk is. Zullen we dat afspreken?

De **voorzitter**: Ik geloof dat u een afspraak heeft. De heer Everling van de fractie van de SP voert nu het woord. Mag ik stilte in de zaal? De heer Everling heeft het woord.

De heer **Everling** (SP): Dank u wel, voorzitter. We hebben in Brabants stevige ambities als het om de landbouw gaat. We willen verduurzamen en komen tot een circulaire economie. We willen de overlast verminderen, vooral rond intensieve veehouderijen en daarbij ook nog eens veel meer oog hebben en krijgen voor gezondheid, milieu en natuur. Maar misschien nog het belangrijkste van dat alles is het herstellen van vertrouwen tussen overheid, burgers, boeren en ondernemers. Allemaal ambities die volgens de SP ook hard nodig zijn. Want laten we helder en eerlijk daarin zijn: er zijn voldoende uitdagingen die we nog het hoofd moeten bieden.
De druk op milieu en gezondheid is in het oosten van Brabant bijvoorbeeld veel te groot. Maar ook boeren zelf komen in de problemen vanwege de veel te lage prijzen voor varkens, melk enzovoort. Met de uitvoeringsagenda is er gelukkig zicht gekomen op een gezonde landbouw. Gezond voor mens en milieu, maar ook voor een gezonde economie. Maar er is nog een aantal zaken dat we nog extra willen benadrukken. Want hoe je het ook wendt of keert, om dit voor elkaar te krijgen moeten echt alle hens aan dek. Het is daarom een goed teken dat burgers, ondernemers en overheden met elkaar in gesprek blijven. De mestdialogen, geïnitieerd door onze gedeputeerde, zijn daarvan een goed voorbeeld. Het is ons dan ook wel wat waard dat deze en wellicht een uitbreiding van deze dialogen gefaciliteerd en gestimuleerd worden. Uitbreiding als in de retail, die tot nu toe afwezig is geweest in de dialogen, die eigenlijk vanochtend tijdens de informatiebijeenkomst over de mestdialogen ook ter sprake is gekomen.
Maar in hetzelfde licht is er een verontrustend beeld dat er boerenondernemers zijn die het ondernemen zelf een beetje vergeten lijken te zijn. Ze nemen om uiteenlopende redenen geen of weinig actie om de

verduurzaming verder voort te zetten of de uitstoot te verminderen. Daar maken wij ons zorgen over. Want deze stilzitters zitten wat ons betreft deze ambities, die we met zijn allen hebben geformuleerd, in de weg. Maar ze zitten ook de boeren in de weg die wel vooruit willen, die wel investeren in de duurzaamheid en het verminderen van milieu-uitstoot enzovoort. Hoe wordt dit door de gedeputeerde ondervangen?

De **voorzitter**: Interruptie Braspenning.

De heer **Braspenning** (CDA): Kunt u nou voor mijn begrip eens uitleggen wat u nou precies onder 'stilzitter' verstaat? Als al die boeren in Brabant hadden stilgezeten, denk ik dat er misschien op dit moment een minder groot probleem was geweest. Maar goed.

De **voorzitter**: De heer Everling. De vraag is duidelijk.

De heer **Everling** (SP): Nou, volgens mij is het probleem gewoon nog steeds hartstikke groot. Zeker in gebieden rond De Peel bijvoorbeeld is de depositie van stikstof nog veel te hoog. Zes keer hoger, geloof ik, dan de toegestane waarde of de normen die voorgeschreven worden. Dus dat is sowieso veel te hoog. En met stilzitten bedoel ik voornamelijk boeren die op dit moment niet willen investeren in vermindering van uitstoot van stikstof, fijnstof en dergelijke zaken.

De **voorzitter**: De heer Braspenning.

De heer **Braspenning** (CDA): Ja, maar mijnheer Everling, daar is toch iedereen al lang mee bezig? Tenminste, iedereen is toch bezig met het tegengaan van uitstoot van die zaken die u nu noemt?

De **voorzitter**: De heer Everling.

De heer **Everling** (SP): Volgens mij wijzen de cijfers op heel andere dingen. Goed. De SP is verder blij dat de pijler gezondheid een steeds belangrijkere positie krijgt in het beleid dat we hier in Brabant voeren. Aandacht hiervoor is ook een essentieel onderdeel om het vertrouwen bij burgers weer terug te verdienen. We horen dan ook graag de toezegging van de gedeputeerde dat gezondheid een steeds prominentere plek in haar beleid krijgt. Voorzitter. Dat was het voor nu.

De **voorzitter**: Ik dank de heer Everling voor zijn bijdrage. De fractie van de PVV. De heer Boon heeft nu het woord.

De heer **Boon** (PVV): Voorzitter. Brabant wil gaan behoren tot de meest innovatieve, duurzame en slimme agrofoodregio. Dit is een heel mooi streven, maar veel boeren zijn vandaag de dag gedwongen om hun producten onder de kostprijs te verkopen. En alsof dat nog niet genoeg is worden onze boeren doodgegooid met belemmeringen, zoals onzinregels en doorgeslagen natuurregelgeving vanuit Brussel, Den Haag en zelfs vanuit deze Bossche toren. Kortom, er is werk aan de winkel. En om te beginnen vraagt de PVV aan dit college om nu eens echt serieus werk te gaan maken van de belemmeringen. Neem deze weg voor de boeren. Zoals onze eigen commissaris van de Koning zou zeggen: college, toon een beetje lef, ruimhartigheid aan onze boeren. En natuurlijk komt de PVV ook op voor onze Brabantse burgers. Dit moet het jaar worden dat veel overlastgevende situaties voor onze burgers afgehandeld gaan worden. Maar de PVV is woedend dat dit college onze Staten als nep-Staten behandelt. Dit college heeft namelijk lak aan het door ons unaniem aangenomen amendement 'Bewoners uitsluiten van financiële verantwoordelijkheid in urgentiegebieden'.

De **voorzitter**: Mijnheer Boon, mag ik u vragen het woord 'nep-Staten' terug te nemen? Dat gaat echt de grens over.

De heer **Boon** (PVV): Ik vind het geen nep-Staten, maar zo worden wij behandeld. Als wij iets unaniem aannemen ...

De **voorzitter**: Ik stel voor dat u dat woord terugneemt.

De heer **Boon** (PVV): Ja helaas.

De **voorzitter**: Nee. Ik wil echt dat u dat terugneemt. Ik ga het niet in de notulen laten opnemen.

De heer **Boon** (PVV): Ja. U moest eens weten wat ik wil.

De **voorzitter**: Nee. Dat gaat echt een grens over. U mag kwalificaties geven over de manier waarop u wordt behandeld, maar dit zijn geen nep-Staten. Laten we daar heel helder over zijn.

De heer **Boon** (PVV): Nee. Dat ben ik helemaal met u eens. Wij zijn absoluut geen nep-Staten. Behandel ze dan ook niet ...

De **voorzitter**: Nee. U neemt het terug.

De heer **Boon** (PVV): Behandel ons ook dan niet zo.

De **voorzitter**: Ik verzoek u uw betoog te vervolgen nu.

De heer **Boon** (PVV): Ja. Dank u.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voorzitter. U heeft niet geluisterd naar wat mijn collega zojuist zei. Hij zegt: 'Ze worden behandeld als nep-Staten.' Dat is wat anders dan nep-Staten zijn.

De **voorzitter**: Het woord hoort niet thuis, want daar gaan we een grens over die ik niet over wil gaan. Ik ben daar heel duidelijk in. En de heer Boon gaat nu verder.

De heer **Boon** (PVV): Ja, maar de grens is ook heel duidelijk. We nemen een amendement aan, unaniem. Dan wordt dat uitgevoerd. En dat wordt niet gedaan. En op dat moment worden wij echt behandeld als nep-Staten. En dat kunt u niet willen horen.

De **voorzitter**: Uw spreektijd is om, mijnheer Boon. Het woord is vervolgens aan de fractie van D66. De heer Biemans houdt zijn maidenspeech, zoals aangekondigd.

De heer **Biemans** (D66): Ja, dank je wel, voorzitter. Graag voer ik bij dit belangrijke thema voor onze provincie het woord namens D66. Ik ga allereerst in op ommekeer in de agrofoodsector. Vervolgens verwoord ik het standpunt van D66 over de begrotingswijziging die vandaag voorligt. En ten slotte over de rol van de provincie.

Ik begin dus bij de noodzakelijke ommekeer. Ik zeg in de Statenzaal niets nieuws als een ommekeer in onze Brabantse agrofoodsector hard nodig is. Al meerdere jaren delen vrijwel alle spelers in dit vraagstuk, van links naar rechts, van oost naar west, van groen tot grijs, van groot tot klein deze mening. We willen het schoner zonder overlast, winstgevender en ook lekkerder. Goed dus dat de provincie met de actualisatie van de Uitvoeringsagenda Brabants Agrofood, met daarin vele concrete initiatieven, stimuleert om de handen uit de mouwen te steken. Weg van het doodlopende spoor van weleer met een zwaartepunt op bulk. Dat we deze ommekeer kunnen realiseren, hebben we al vaker laten zien. Een geijkt voorbeeld bevindt zich ook in ons mooie Brabant, de Brainportregio. Begin jaren negentig, ten tijde van de economische malaise rondom de industrie in Zuidoost-Brabant, met vele faillissementen en mensen zonder werk, waren er weinigen die geloofden dat er zo'n ommekeer kon komen in de regio Zuidoost-Brabant en ver daarbuiten. Maar kijk nu eens naar die brainport. Het gebeurde. In Brabant weten we dus een ommekeer te maken. Nu is de agrofoodsector aan de beurt. De vorige collegeperiode is een scherpe analyse gemaakt van de vraagstukken in de agrofoodsector en is een stabiele basis gelegd voor de ommekeer. Deze coalitie is aan zet om werk te maken van de agrofoodsector, waarop we allemaal weer trots zijn. We kweken samen het momentum waarin innovatieve en duurzame agrarische ondernemers met gewaagde keuzen beloond worden. Dit zodat we weer een agrofoodsector hebben die de waardering krijgt die ze verdient door bij te dragen aan een goede woon- en leefomgeving en een economisch gezonde en marktgerichte productieketen.
Hoe kijkt D66 aan tegen de begrotingswijziging van de actualisatie? D66 is altijd duidelijk geweest. Enerzijds zijn heldere kaders nodig, zoals op milieu en volksgezondheid. Anderzijds moet daarbinnen vrijheid zijn voor ondernemerschap en creativiteit. De begrotingswijziging die voorligt volgt de lijn van D66: heldere kaders en de vrijheid om daarbinnen te ondernemen. De provincie weet daarin haar rol goed neer te zetten bij de actualisatie van de uitvoeringsagenda. Ze stimuleert ondernemerschap en innovatie die nodig zijn voor de ommekeer. Ze is daarbij ook, en terecht, wat ongeduldig. Zo lees ik het stuk: "Het tempo van de transitie moet omhoog." "Ga aan de slag" zeggen ze tegen het conservatieve deel van de sector. Stilstand is achteruitgang.
Voorzitter. Stelt u zich eens voor dat u een agrariër bent die vastgeroest is. Hoe fijn is het dan om een provincie te hebben die je weet te enthousiasmeren en uit te dagen door schouder aan schouder aan de slag te gaan?
Als derde ga ik in op de rol van de provincie bij deze ommekeer. Innovatie is wat ons betreft essentieel bij de ommekeer. In tegenstelling tot andere industrieën is de agrarische sector vooral opgebouwd uit vele kleine en middelgrote bedrijven, die wel inzien dat er vernieuwing en informatie nodig zijn, maar onvoldoende de financiële mogelijkheden hiervoor hebben. Dit in tegenstelling tot bijvoorbeeld een industrie zoals de elektronica, waar een bedrijf als Philips al 125 jaar innovatief blijft. Dankzij haar NatLab dat in 1914 is opgericht, dat nu bekend is, en doorgegroeid is tot de Hightech Campus. In onze provincie, met veel platteland, ligt hier volgens D66 dus een rol voor de overheid om dit te stimuleren en vooral het verbinden van partijen. Zo voorziet deze begrotingswijziging in het ontwikkelen van een Landbouw Innovatie Campus. Niet het wiel opnieuw uitvinden, maar aansluiten bij het bestaande en slimme innovaties uit de sector. En deze met elkaar verbinden. We zien erg uit naar de uitwerking hiervan.
De ommekeer vraagt ten slotte om lef. De provincie laat in de actualisatie zien dat ze dit lef heeft. Zo lees ik in de mogelijkheden voor experimenteerruimte, waarbij afwijken van de provinciale regels wordt toegestaan mits er vooruitgang wordt geboekt.
Voorzitter. Ik zal afronden. We gaan samen een ommekeer realiseren. Deze actualisatie en de erbij horende begrotingswijziging maken dat mogelijk. De provincie pakt haar rol waar de markt die onvoldoende pakt. D66 is dus positief, zoals u al merkt, over de begrotingswijziging. Het is aan ons samen, maar met name aan de sector zelf, om dit varkentje te wassen. Ik dank u voor uw aandacht.

De **voorzitter**: En ik dank u voor uw bijdrage en uw maidenspeech. En zoals aangekondigd zijn daar bloemen. Ik stel voor dat vele anderen van ons zich straks aansluiten bij de felicitaties voor deze maidenspeech.
Dan is nu het woord aan de fractie van de PvdA. Mevrouw Knoet heeft het woord.

Mevrouw **Knoet-Michels** (PvdA): Voorzitter. De PvdA kan instemmen met de begrotingswijzigingen. We hebben al vaak laten horen dat we steun geven aan elke richting die enerzijds duurzame ontwikkelingen stimuleert, gezondheid als leidend principe daarbij, en anderzijds overlast doet afnemen. Op één punt wil ik vandaag uw aandacht, omdat het onduidelijk bleef in voorgaande besprekingen.
Naast een innovatieprogramma reserveert u 2 miljoen euro voor ten minste twee toekomstbedrijven. Wat zijn dat? Hebt u concrete plannen voor ogen? U bedoelt toch geen modelboerderij, waar de provincie mee gaat exploiteren?
Het Varkens Innovatie Centrum in Sterksel ontwikkelt momenteel samen met de Universiteit van Wageningen een varkensbedrijf van de toekomst. Met minder dieren een betere bedrijfsvoering dan in de huidige modellen vanuit de perspectieven gezondheid, milieu en dierenwelzijn en met voldoende economisch rendement voor een gezinsbedrijf. De PvdA vindt dergelijke plannen passen in ons beleid, in onze richting van denken. Het past ook bij hetgeen we horen uit de mestdialoog. Er is overeenstemming, zoals we vanochtend allemaal konden horen, over vermindering van dierenaantallen en over het feit dat de toenemende schaalvergroting niet het model van de toekomst is. Wij vinden dus dat een dergelijk onderzoek naar nieuwe werkwijzen een zogenaamd toekomstbedrijf zou kunnen zijn. En mijn vraag of GS het met ons eens zijn dat we dit begrip in die ruime betekenis kunnen beoordelen. Graag uw reactie daarop. Dank u wel.

De **voorzitter**: Ik dank u voor uw bijdrage. Interruptie de heer Boon.

De heer **Boon** (PVV): Ja, mevrouw Knoet. Ik heb hier een echt amendement voor mijn neus, waar ik uw naam onder zie staan. En het amendement is heel duidelijk: bewoners uitsluiten van financiële verantwoordelijkheid in urgentiegebieden. Daar stapt deze gedeputeerde vanaf. Bewoners moeten toch gaan meebetalen. Wat is uw standpunt nu daarover?

De **voorzitter**: Mevrouw Knoet.

Mevrouw **Knoet-Michels** (PvdA): Dan moet ik u in zoverre het antwoord schuldig blijven dat ik niet weet waar u nu de conclusie uit trekt dat bewoners moeten gaan meebetalen. Ik heb het niet gelezen.

De **voorzitter**: De heer Boon

De heer **Boon** (PVV): Dan adviseer ik u de stukken goed te lezen, zodat we in misschien in tweede termijn van gedachten kunnen wisselen.

De **voorzitter**: Mevrouw Knoet.

Mevrouw **Knoet-Michels** (PvdA): Ja, voorzitter. Als collega is de heer Boon mij vast bereid te vertellen op welke pagina het staat. Dank u wel.

De **voorzitter**: Dat komt vast in orde. Dan gaan we nu naar de fractie van GroenLinks, mevrouw Roijackers.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Voorzitter. Ik pak even mijn horloge. Ik ga ook een beetje van mijn spreektekst afwijken, net als de heer Braspenning, waarmee ik een afspraakje heb en die ook refereerde aan een Amerikaanse president. Ik zal het heel kort doen, aan John F. Kennedy, omdat gisteren Jesse Klaver bij De Wereld Draait Door in de gelegenheid was gesteld om iets te vertellen over politieke moed. Dat was naar aanleiding van een belangrijk boek van Kennedy. Senatoren met moed werden daarin opgevoerd en dat had Jesse op zeventienjarige leeftijd geïnspireerd om de politiek in te gaan. En mijn hart maakte even een sprongetje toen Jesse Sicco Mansholt noemde als een Nederlandse politicus met moed. En dat ben ik zeker met hem eens. Mansholt heeft een enorme bijdrage geleverd aan de welvaart, zeker ook hier in Brabant onder het adagium nooit meer honger. Hij heeft met de intensivering van de landbouw en veeteelt een perspectief gebracht voor de grote katholieke gezinnen op de zandgronden. En daarbij heeft hij heel veel aangeslingerd en Brabant ook echt wel verheven uit toch betrekkelijke armoede en een verminderd perspectief. Maar Mansholt kwam later, naar aanleiding van de rapporten van de Club van Rome in de jaren zeventig, tot het inzicht dat we in onze voortgaande lijn misschien wat vergeten zijn, namelijk milieu en landschap, onze fysieke leefomgeving. En hier in Brabant mogen we daar gerust onze sociale omgeving bij optellen. Want inmiddels zijn we in een systeem beland dat onze bewoners, omwonenden en kleine recreatieve ondernemers echt veel last hebben van de uit de kluiten gewassen veehouderij.
Voorzitter. GroenLinks twijfelt bij het voorliggende voorstel. Zij twijfelt niet over de politieke moed van deze landbouwgedeputeerde. Ik ga haar niet direct vergelijken met een Kennedy of een Sicco Mansholt. Wel vind ik dat zij moed toont in haar voornemens, maar ook in haar beleid. Maar het is ook zo dat we als GroenLinks vinden dat er een zeker wensdenken ligt onder de transitie van de agrofood, zoals zij die voorziet. En dat wensdenken is hoog technologisch van aard. Nu zijn wij niet vies van een stukje technologie en innovatie. En we zien die met name in de plantaardige sector met grote interesse tegemoet. Maar bij techniek combineren met verregaande intensivering van onze veeteelt hebben wij verregaande bedenkingen. Fabrieken van dieren, mestfabrieken, het sluiten van kringlopen door nog meer techniek op stallen te zetten, dieren met nog grotere aantallen dicht op elkaar zetten, we weten het niet. We weten niet wat het doet met het welzijn van dieren. We weten het niet wat dat betekent voor mensen die in die stallen en fabrieken gaan werken. We weten niet wat het doet met onze lucht, water en bodem. En we weten niet wat het doet met onze omgeving voor de langere termijn.

De **voorzitter**: Mevrouw Roijackers. Wilt u afronden?

Mevrouw **Roijackers** (GL): Ja. Ik rond af, voorzitter. Wat we wel weten is dat er heel erg veel kennis in de bodem zit. Als je goed naar de bodem en de bodemprocessen kijkt, dan zie je daarin ontzettend veel waarvan we kunnen leren. Wij betreuren het dat in het verleden de moties van GroenLinks niet met enthousiasme werden ontvangen als het gaat om de kennis van biologische boeren en agro-ecologie te vergroten en te helpen om dat soort landbouw in Brabant groter te maken. Maar wij vinden wel dat daar de toekomst en het agrarisch perspectief ligt.

De **voorzitter**: Dank voor uw bijdrage. Interruptie de heer Braspenning.

De heer **Braspenning** (CDA): Ik heb ook gisteren Jesse Klaver gekeken bij De Wereld Draait Door, zonder dat ik direct heel warme gevoelens voor de man zelf kreeg. Maar ik vond zijn verhaal inderdaad ook wel goed. Wat nog maar eens een keer bevestigde dat transities tijd kosten. Dat dacht ik toen ik hem hoorde. Dus dat is ook nog eens een keer bevestigd.

De **voorzitter**: En uw vraag is?

De heer **Braspenning** (CDA): Ik moest dat toch even kwijt, voorzitter. Sorry. Ik kom nu op de vraag. De techniek is altijd ondersteunend aan. Maar de techniek is ook niet meer weg te denken van.

De **voorzitter**: En uw vraag is?

De heer **Braspenning** (CDA): Dus vindt u nu eigenlijk dat we techniek moeten uitsluiten? Of vindt u wel degelijk dat we moeten doorgaan om te proberen die techniek echt ten volle aan te wenden?

De **voorzitter**: Mevrouw Roijackers. De vraag is wel duidelijk.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Ik vind dat techniek niet alleen in dienst moet staan van de agrarische ondernemer, maar dat techniek vooral ook in dienst moet staan van het vergroten van het terugbrengen van de milieu-impact en de natuurlijkheid in de landbouw. En het is niet zo gezellig om op het laatst van de dag nog een beetje scherp te zijn in je bijdrage. U had het erover dat het tijd nodig heeft, maar het is steeds het CDA in Brabant dat steeds maar weer heeft gevraagd om uitzonderingen om milieumaatregelen te nemen. En trouwens ook in Europa. Er moest meer tijd bij en nog meer tijd bij. En ze kregen het ook, want het is groot in Europees verband. En ik merk dat wij daar nu met zijn allen last van hebben. De milieu-impact van de landbouw, met name de veehouderij, is ongelofelijk. En inderdaad heeft het helaas tijd nodig om dat op zijn minst te herstellen, laat staan te verbeteren.

De **voorzitter**: De heer Braspenning.

De heer **Braspenning** (CDA): Ik zat eigenlijk al te wachten tot die conclusie kwam. Vandaar dat ik ook begonnen ben in mijn verhaal door te zeggen dat wij dit beleid omarmen. En daarmee stappen we misschien wel een stukje over onze schaduw heen. Dat weet ik niet. Dat laat ik maar aan anderen om dat te beoordelen. Maar we zien wel degelijk dat het heel belangrijk is dat er een transitie in de landbouw plaatsvindt. En wat voorgangers daar dan ooit mee hebben gedaan, daarmee blijf je denk ik in het verleden hangen, terwijl je juist naar de toekomst moet kijken.

De **voorzitter**: Het punt is helder. Ik geloof dat de heer Boon een interruptie wil plaatsen, als ik het goed zie. Gaat uw gang. Excuus. Het was meer een statement dan een vraag aan u, geloof ik. Als u behoefte heeft. Excuus, mijnheer Boon. Gaat uw gang.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Er is nog steeds een fractie gelieerd aan het CDA in het Europees Parlement, die echt juist nog steeds heel erg zijn best doet om verzachting en vermindering van noodzakelijk milieu- en natuurwetgeving te krijgen. We hopen ook dat die gesprekken er zijn, waar u het over heeft met uw gedelegeerden aldaar.

De **voorzitter**: De heer Boon, interruptie.

De heer **Boon** (PVV): Ja. De milieuregelgeving waarover GroenLinks het heeft, is gewoon doorgeslagen en knettergek. We hebben vanmorgen nog een boer gesproken die wel een transitie wil maken, maar dat kan niet, omdat het zo'n papierwerk is. Voor dat stofje, het methaan, het stikstof. De dieren kunnen niet naar buiten. We zijn doorgeslagen en we zouden met het CDA blij moeten zijn dat ze de regelgeving proberen te stoppen.

De **voorzitter**: Mevrouw Roijackers.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Ja, voorzitter, twee dingen daarover. Ten eerste. Wat doorgeslagen is, is dat wij in dit kleine stukje wereld denken de wereld te moeten gaan voeden, maar dan met name met dieren. Dat is volstrekt doorgeslagen. Dus dat ten eerste.
En ten tweede. Mijnheer Boon. Praat u ook eens even met een aantal recreatief ondernemers. U bent begaan met een aantal ondernemers in het buitengebied en dat siert u. Maar er zijn ook heel veel midden- en kleinbedrijven op het gebied van recreatie en lokaal voedsel. Campinghouders zeggen dat door die enorme stallen zij hun beroep niet kunnen uitoefenen en zij geen toeristen naar de streek kunnen toe trekken. En misschien trekt u zich hun lot ook aan.

De **voorzitter**: De heer Boon.

De her **Boon** (PVV): Ja. Dat lot trek ik zeker aan. En waarom die mensen vragen is minder regeldruk. Minder van die natuurregeltjes. En laten we er eens mee beginnen om een hoop van die onzinnige natuurregelgeving te schrappen. Alstublieft zeg.

De **voorzitter**: Goed. Dan geef ik nu het woord aan de fractie van 50PLUS. De heer Van Overveld heeft het woord.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Dank u, voorzitter. Heel kort. We hebben een aantal jaren geleden een nieuw provinciaal beleid ten aanzien van agrofood ingezet en al wat daarmee verder te maken heeft. Dit voorstel ligt in het verlengde daarvan en past daarin. Dat zullen wij steunen.

De **voorzitter**: Ik dank de heer Van Overveld. Dan Van der Wel, Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter. In navolging van de heer Klaver was ik ook bezig met mijn boekwerk en dat viel even uit mijn handen. Voorzitter. Er staan heel veel positieve dingen in het stuk over agrofood en de UBA: economisch gezond, aandacht voor de toegevoegde waarde voor kwaliteit, een goede woon- en leefomgeving met bescherming voor mens, dier, natuur en milieu en herstel van vertrouwen tussen overheid, burger en ondernemer. Voorzitter. Daar kun je niet tegen zijn.
Over het stukje dat wordt gezegd over marktgericht handelen hebben we onze twijfel. Want het marktgericht handelen leidt nu nog steeds te vaak tot een kiloknaller en die helpt ons niet verder. Maar hoe gaat de gedeputeerde dat doen met innovatie, een translab, toekomstbedrijven en landbouwcampus? En voorzitter, ik vind dat op zich lovenswaardig, maar concentreert u zich daarbij niet een beetje te veel op een nichemarkt? In een vorige bijeenkomst hebben wij gepleit om ook de biologische markt, die toch duidelijk minder noodzaak heeft voor regels ter bescherming van mens, dier, natuur en milieu, te betrekken. Maar daar was toch een negatief antwoord op. Ik vind dat jammer. Kan de gedeputeerde uitleggen waarom juist deze bedrijven nu hier juist geen aansluiting vinden en recht hebben op een eventuele bijdrage van de provincie?
Voorzitter. We zien dat bulkproductie ons in Brabant niet verder helpt. Niet de boeren en ook niet de burgers. Gisteren was er op de NPO nog een thema-avond over de toekomst van vlees. Die kan ik iedereen aanbevelen. En een van de onderdelen was een bezoek aan een ondernemer met 50.000 varkens, die aangaf nog steeds te willen groeien. En de innovatie die hij noemde kwam van de mestvergister. Voorzitter. Zit hier niet de kern van het probleem? Wat doet een stal met 50.000 varkens die nog groter gaat worden voor de omgeving? Wie wil daar in de buurt nog wonen? En hoeveel van die familiebedrijven, waar het CDA zich zorgen over maakte, zijn omgevallen voor deze stal? Het vlees of de dieren die getoond werden,

produceren gangbaar vlees, nul sterren. 10 varken op 8 m^2. De kiloknaller viert hoogtij. De dieren opeengepakt. Krijgen deze bedrijven steun in een programma van de UBA?
Het voorliggende stuk kun je op een positieve of een negatieve wijze lezen en ook uitvoeren. Onzes inziens kan de gedeputeerde het geld inzetten voor maatregelen die intrinsiek de problemen van de veehouderij verminderen. Ons advies aan de gedeputeerde is om daarbij niet te kiezen voor het stimuleren van schaalvergroting. We hebben het vanochtend nog gehoord. Als je met 100 koeien je brood niet kunt verdienen, dan kun je het met 120 koeien ook niet.
Voorzitter. Een aantal onderdelen wordt concreet benoemd. De BZV. Maar tonen de berichten in de media niet aan dat de consumenten door een wirwar van keurmerken het vertrouwen in voedsel juist verliezen? En toch is dat precies wat we in de BZV doen.

De **voorzitter**: Wilt u gaan afronden, mijnheer Van der Wel?

De heer **Van der Wel** (PvdD): Ja voorzitter. Gezondheid. De zorgen van de huisartsen zijn vanochtend geuit. Een duidelijk signaal. Wat doet de gedeputeerde hiermee?
De circulaire economie. Brabant importeert grote hoeveelheden voer. Gaat u daarop acteren om dat te verminderen in dit programma?
En overlast aanpakken kan, maar overlast in de toekomst voorkomen is juist belangrijk. Dus wat gaat u nu doen met dat programma om bijvoorbeeld te kijken naar normering van stof, ammoniak, geur en ziektekiemen? Komt daar ook een onderdeel in?
Voorzitter, conclusie. Het stimuleren via zo'n programma helpt alleen als de grenzen aan de groei worden gesteld. En wat ons betreft een krimp van de veestapel wordt ingezet. Dank u wel.

De **voorzitter**: Ik dank de heer Van der Wel voor zijn bijdrage. De ChristenUnie/SGP dan nu. De heer Vreugdenhil heeft het woord.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Dank voor het woord, voorzitter. Gisteren was onze Koning in Brabant. In het mooie plaatsje Eethen. Hij liet zich informeren over de landbouw in Brabant. Hij was samen met Martijn van Dam, onze staatssecretaris. En ik vond het wel mooi dat hij nou eens een keer niet naar een varkensbedrijf ging, maar dat hij een prachtig innovatief akkerbouwbedrijf in Brabant opzocht, waar hij uitleg over precisielandbouw en precisiebemesting kreeg. Waar de drones over de velden vliegen om de weidevogels daar te beschermen. En ik vond dat een prachtig voorbeeld, dat eigenlijk aansloot bij het diner van afgelopen dinsdag met de hele agrofoodsector, waarin we al die innovatieve ontwikkelingen zagen en waarin we tegelijk zien wat we in Brabant allemaal hebben opgebouwd in onze agrofoodsector. Voorzitter. En dat kan niet zonder boeren. En die boeren hebben we ook hoog. En tegelijkertijd zei de gedeputeerde van Landbouw heel mooi: maar dat zijn wel de boeren die er uiteindelijk voor gezorgd hebben dat er na de Tweede Wereldoorlog ook eten was en we geen honger leden. En in dat spanningsveld moeten we hier ook de UBA zien. En in dat spanningsveld snap ik heel goed dat de intensieve veehouderij een belangrijke rol speelt. En we hebben er vaak debatten over en die hoeven we hier niet met elkaar over te doen. Maar de sector is veel breder. En daarom wil ik drie punten er uitlichten, waarbij ik specifiek aandacht vraag van de gedeputeerde bij de uitvoering van de UBA. Het eerste punt is het onderscheid in regio's.

De **voorzitter**: Interruptie mevrouw Roijackers.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Het is zo'n populair mantra: er is voor gezorgd dat we geen honger meer hebben. Ja, dat is absoluut waar. We hadden echte honger in de jaren vijftig. We hebben het eerder op deze dag over de toestand van de Brabantse natuur en de soortenachteruitgang vanaf de jaren vijftig

gehad. Inmiddels zitten we in een totaal andere situatie, meer een situatie van obesitas, zal ik maar zeggen. Onze stikstofverzadiging. We eten eigenlijk allemaal veel meer dan we nodig hebben.

De **voorzitter**: Mag ik u vragen tot the point te komen?

Mevrouw **Roijackers** (GL): Ik wil vragen of de ChristenUnie/SGP ook die kant van de landbouw erkent. Het is te veel, te intensief, te industrieel geworden.

De **voorzitter**: De vraag is duidelijk. Vreugdenhil.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Absoluut zien we dat. Maar naar de toekomst kijken moet je niet doen zonder ook naar het verleden te kijken. En het is wel een heel belangrijke sector geweest, die niet alleen voor veel staarten in Brabant heeft gezorgd, maar ook een prachtig mooie economie heeft opgezet, waarin allerlei aspecten van food en alles eromheen zich hebben ontwikkeld. En niet alleen in de intensieve veehouderij. Want we zien bijvoorbeeld ook de akkerbouw. Daar kom ik zo nog op. Er zijn ook andere terreinen waarin zich dat heeft doorontwikkeld. Maar we sluiten onze ogen niet voor de knelpunten die er zitten. Die zullen we moeten oplossen. Maar ik wil het bredere verhaal van de landbouw ook telkens naar voren brengen. Want het zijn niet alleen de overlastgebieden en niet alleen te veel staarten in bepaalde gebieden. Ik wil het totaalpakket van de hele sector graag voor het voetlicht houden. En dan de maatregelen nemen die genomen moeten worden. En wat mij betreft mag het ook per regio verschillen binnen Brabant.

De **voorzitter**: Mevrouw Roijackers.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Maar mijnheer Vreugdenhil. U heeft het over het oplossen van overlast en knelpunten. Maar is het niet een heel systeem waarin we zijn beland, waarbij boeren in de strop van de banken liggen? Degenen die echt verdienen zijn niet de producenten en de boeren, maar er wordt geld aan onze landbouw op heel andere plekken verdiend. Is het niet zo dat ons hele systeem is doorgeslagen en dat we ook bereid moeten zijn om ook daarnaar te kijken?

De **voorzitter**: De heer Vreugdenhil.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Daar heeft u helemaal gelijk in. En daarom ben ik blij met de hele brede aanpak van de UBA en dat verschillende aspecten daarin meegenomen worden. Een regel in het stuk zegt dat we de prioriteiten leggen bij het insteken op de overlastgebieden. Dan zeg ik dat Brabant breder is en er meer ontwikkelingen zijn. Laten we die ook voor ogen houden, zonder dat we daarmee ook de knelpunten niet voor ogen zien. En daar kom ik zo wel op. Zonder dat we de consument en de retailsector daarin mee moeten nemen. Ook dat zijn belangrijke aspecten. Dus het is een systeemdiscussie. Maar ik wil wel even het bredere perspectief van de agrarische sector hier telkens ook voor ogen brengen.
Voorzitter. Ik wil het college kort drie punten meegeven waarvoor we aandacht vragen. Het eerste is onderscheid in regio's, want Brabant is niet in één plaatje te vangen. Dat was vanmorgen bij het mestbeleid denk ik ook wel helder. En ik vraag daar aandacht voor. En ik merk in de Staten dat er breder draagvlak voor is. Laten we dat ook uitwerken en daaraan invulling geven.
Een tweede aspect, dat ik te vaak in het hele debat mis, is de akkerbouwsector. Ook daar zijn veel ontwikkelingen die de steun van de provincie vragen. En laten we ook daarvoor oog houden.
En het derde punt, dat ik eigenlijk ook in dit stuk mis, zijn de retail en de consument. Ook vanmorgen moesten we bij het mestdebat constateren dat de retail afwezig was. Vaker heb ik daarvoor aandacht gevraagd, ook bij de discussie toen met Jumbo en Hak. Waarbij Jumbo de boeren via Hak eigenlijk uitkneep

naar een lagere prijs. Daar moeten we ook aandacht voor hebben. En ook daarop moeten we heel scherp zijn. En misschien moeten we ook wel eens een contract met de consument afsluiten door ze ook vanuit de provincie daarin scherp te houden. Want zonder de retail en de consument komen we niet in dat brede plaatje. Ik ga graag samen met u aan de slag om daaronder de komende drie jaar de schouders te zetten. Dank u wel.

De **voorzitter**: Interruptie de heer Boon op de valreep.

De heer **Boon** (PVV): Ja. Ik moet het nog even laten bezinken. U wilt een contract met de consument. De consument kan volgens mij zelf toch kiezen wat voor groente die koopt, waar die het koopt. Hij kan bij de boer kopen, hij kan biologisch vlees kopen, hij kan vlees met sterren kopen. U wilt een contract. Kunt u iets uitleggen?

De **voorzitter**: Vreugdenhil.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Wij vragen heel veel van de sector, en terecht. Maar als wij als provincie dat van de sector vragen, dan mogen wij het ook van de consument vragen. En dan zoek ik wel naar mogelijkheden om te kijken hoe we die consument ook scherp kunnen krijgen door die in zijn verantwoordelijkheid mee te nemen en te kijken hoe die samen met ons over het stuk eigenlijk een contract kan afsluiten. Van 'dan willen jullie ook mee naar die duurzame ontwikkeling'. Want je kunt het niet alleen op het bordje van de boeren leggen. We zullen het echt samen moeten doen. En ik wil graag kijken hoe we daarin scherpte kunnen krijgen. En daar dus ook een stuk duidelijkheid geven richting onze agrarische sector.

De **voorzitter**: De heer Boon.

De heer **Boon** (PVV): U wilt duidelijkheid geven, maar voor mij blijft het een heel vaag verhaal. Ik krijg een contract thuis opgestuurd. Legt u het mijn nou eens even goed uit en niet vaag blijven. Concreet.

De **voorzitter**: Vreugdenhil.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Ik zal u een voorbeeld geven. Een voorbeeld over een bepaalde regio. Als een aantal consumenten rechtstreeks van de boer afneemt en als we als regio bereid zijn om te eten uit de streek, dan vind ik bijvoorbeeld dat er op zo'n moment ook ruimte voor die ondernemers zou moeten zijn om daar door te ontwikkelen. Maar dan tegelijkertijd samen met de consument wel moeten kijken van 'dan gaan we ook de producten afnemen'. Zomaar een voorbeeldje. We komen er nog wel eens over te spreken, mijnheer Boon.

De **voorzitter**: De fractie van Lokaal Brabant. Dank aan de heer Vreugdenhil. De heer Heijman heeft nu het woord.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Dank u wel. Lokaal Brabant kan instemmen met het voorstel, maar we hebben wel een vraag. We horen regelmatig van onder andere varkensboeren dat een vergunning zo'n tien, vijftien jaar geleden ongeveer 1000 euro kostte. Die best een innovatief geheel was. Ongeveer hetzelfde soort verhaal dat ze nu aanvragen qua vergunning, kost 30.000 euro. Of misschien wel duurder, 40.000 euro. En mijn vraag is hoe we dat hebben kunnen laten worden. En gaat u daar de komende jaren wat aan doen?

De **voorzitter**: Ik dank de heer Heijman. Nog een interruptie op de valreep van de heer Boon.

De heer **Boon** (PVV): Wat vindt Lokaal Brabant ervan als omwonenden naast een overlastgevend bedrijf komen? Het urgentieteam komt met de oplossing dat het overlastgevend bedrijf iets moet oplossen. Moet die omwonende meebetalen?

De **voorzitter**: De heer Heijman.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Mijnheer Boon. Dat is een heel interessante vraag. Normaal gesproken zou ik zeggen: nee. Maar we zitten hier wel in een situatie waarbij we in een provincie leven waar we heel veel dingen moeten veranderen. Waar we alleen maar met elkaar dit soort veranderingen kunnen doen. Ja, en dan moeten we met zijn allen betalen.

De **voorzitter**: De heer Boon.

De heer **Boon** (PVV): Dus als er naast u morgen een megastal komt, waar u helemaal niks mee te maken heeft, u heeft er overlast van en de overlast wordt opgelost, dan vindt u het schappelijk dat u zelf mee gaat betalen?

De **voorzitter**: De heer Heijman.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): U weet net zo goed als ik dat er dan een discussie in de gemeenschap is, dat er gesprekken over gaande zijn en dat er een gezamenlijke beslissing over genomen wordt. En als je dat met elkaar kunt doen, dan moet je dat doen.

De **voorzitter**: Ik dank de heer Heijman voor zijn bijdrage. Ik kijk even naar de gedeputeerde, of zij meteen de ... Ja. De gedeputeerde heeft het woord.

Mevrouw **Spierings** (SP;D66): Ja. Dank u wel, voorzitter. Dank voor de complimenten die er zijn uitgesproken voor de geactualiseerde Uitvoeringsagenda Brabantse Agrofood. Wij hebben als college geprobeerd om te luisteren naar de inbreng die u heeft geleverd in de themabijeenkomst. Wij hebben geprobeerd om goed te luisteren naar de inbreng die er vanuit de partners is gekomen en om die zo goed mogelijk een plek in onze UBA te geven. Ook met dank voor de complimenten vanuit het CDA. Wat betreft de starters en nieuwe toetreders hebben we die een plek gegeven. Ook op het gebied van biologische landbouw hebben we het een en ander opgenomen.
Het is best spannend, die UBA. En een aantal van u heeft dat ook al aangehaald. In feite willen we naar, zoals dat door de heer Biemans zo mooi werd genoemd, een ommekeer. De vraag is hoe we dat doen en hoe snel dat gaat. Daar had de heer Braspenning wat vragen over. In feite zeggen wij in onze UBA dat we in twee stappen willen werken. In 2020 willen we een zorgvuldige veehouderij hebben. Dat is de lijn die ook in de vorige periode in feite is ingezet. En ik zou ook absoluut niet aan dat doel willen tornen, maar de transitie gaat inderdaad langer duren, omdat er meer is te bereiken dan alleen een zorgvuldige veehouderij. Met zorgvuldig hebben we waarschijnlijk nog niet bereikt wat we met elkaar allemaal willen bereiken. Vandaar ook dat wij een 'transitietrapplaatje' hebben opgenomen, dat ook doorkijkt naar 2030. Met excuses dat we weer met een plaatje werken, maar ik vind het zelf zeer verhelderend. Op dat moment willen we een landbouw hebben die echt bijdraagt aan het oplossen van heel veel maatschappelijke vraagstukken en geen problemen meer veroorzaakt. Hoe dat er dan precies uit moet komen te zien is een zoektocht. En

dan snap ik de dilemma's die bijvoorbeeld GroenLinks heeft ingebracht en die ik ook bij de Partij voor de Dieren wel proefde van hoever technologie ons brengt en willen we bijvoorbeeld wel technologie in de dierhouderij. Ik heb daar voor u geen eenduidig antwoord op. Ik denk wel dat dit college wat meer dat vertrouwen in technologie heeft dan ik dat wellicht bij GroenLinks en de Partij voor de Dieren proef. En tegelijkertijd, omdat het een dilemma is, omdat we niet weten waar ons die technologie gaat brengen, zou ik willen voorstellen dat we misschien eens aan gezamenlijke beeldvorming doen en een heel verschillend aantal typen dierhouderijbedrijven bezoeken om eens te kijken wat we nu vinden van die technologie en groot- en kleinschalig. Om daar misschien eens een keer wat verdieping aan te geven. Daar hoort denk ik ook wel de opmerking bij dat wij als provincie niet zomaar bepalen of dat bedrijven klein blijven of groot worden. Daar spelen veel meer dynamieken in mee.

De **voorzitter**: Interruptie mevrouw Roijackers.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Vertrouwen in technologie. Ja. We hebben hier een fantastische TU staan. Natuurlijk vertrouwen wij op onze technologen. Maar technologie in relatie tot landbouw heeft nog een lange weg te gaan, terwijl er tegelijkertijd een heel hoge verwachting op ligt. Bij mestverwerking zeker ...

De **voorzitter**: Mevrouw Roijackers. Ik ga u nu toch echt vragen om wat korter en krachtiger te interrumperen. U houdt hele betogen. Ik heb aan het begin van de vergadering gezegd dat ik vandaag vanwege de lange agenda iets strenger ben. Dus graag to the point met een vraag.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Ja. De vraag. Meer in algemene zin dan. Wij gaan hier naar heel veel mestverwerkende installaties. En wij hebben daar ook vragen over vanuit de gezondheidszorg. Wat we nog een beetje missen in de UBA en in de discussies hier is dat we daar met elkaar voldoende uitwisseling over hebben gehad. En wij hopen ook antwoord te krijgen op de vraag ...

De **voorzitter**: En de vraag is?

Mevrouw **Roijackers** (GL): Hoe de mestverwerkende technologieën en gezondheid, die we hier een Brabant gaan krijgen, zich gaan ontwikkelen. Of wij in de toekomst daar hierover te spreken komen.

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

Mevrouw **Spierings** (GS;D66): Ja, voorzitter, specifiek op de technologie voor mestbewerking stel ik voor dat we dat oppakken op het moment dat we met elkaar over de uitwerking van het mestbeleid spreken. En dat we dat nu hierin niet vermengen. Want op dat moment heeft u daar ook meer informatie over.
Een stap die toekomst in.

De **voorzitter**: Interruptie de heer Boon.

De heer **Boon** (PVV): Ja. Ik heb dan een vraag aan de gedeputeerde. Wanneer gaan wij het mestbeleid bespreken? Ik heb de gedeputeerde meerdere malen gevraagd: zijn die dialogen op tijd afgerond?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Boon** (PVV): Meermalen heeft de gedeputeerde gezegd dat ze op tijd afgerond waren. Vanmorgen kregen wij de verrassing dat het nog drie maanden na de grote zomervakantie, dat het dan waarschijnlijk pas afgerond is.

De **voorzitter**: U vraagt wanneer het klaar is. De gedeputeerde.

Mevrouw **Spierings** (GS;D66): Voorzitter. Dit college is voornemens om zeer snel met een Statenvoorstel te komen om u nader te informeren. En u ook dus een voorstel te doen, waarover u mag beslissen rondom dat mestbeleid, wat ook zal bevatten om met het proces, zoals we dat de afgelopen maanden hebben gekend, door te gaan.

De **voorzitter**: De heer Boon.

De heer **Boon** (PVV): Ja. Zo snel mogelijk zegt mij niks. Ik heb al een aantal harde garanties van u gehad. Die zijn gewoon overtreden. Kunt u nu zeggen wanneer u echt komt met dat voorstel? Want u schuift het maar voor u uit. Neem de beslissing.

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

Mevrouw **Spierings** (GS;D66): Voorzitter. Wij schuiven niets voor ons uit. En wij willen niet zomaar beslissen en dan op heel veel tenen gaan staan hier in de buitenwereld. Want die transitie is een dusdanig moeilijk proces, waarin de opvattingen soms sterk uiteen liggen. En dan kunnen wij hier wel heerlijk met elkaar gaan besluiten, maar we besluiten niet voor onszelf. En we besluiten niet omdat we zo graag willen besluiten. We besluiten voor de samenleving. En dat betekent wel dat we dat ook in verbinding moeten doen met de samenleving.
Laat me even doorgaan op die toekomstbedrijven, die stap de toekomst in. Een belangrijk onderdeel daarin kan zijn om te gaan werken met toekomstbedrijven. Daarmee hebben wij niet voor ogen dat wij als provincie zelf een agrarisch bedrijf gaan runnen. Wij hebben ook niet voor ogen dat we een Varkens Innovatie Centrum Sterksel lichtelijk gaan overdoen. Wat wij voor ogen hebben is een bedrijf zoals wij dat in 2030 voor ons zien. Een bedrijf dat echt een bijdrage levert aan het oplossen van allerlei maatschappelijke vraagstukken. Van de zorg tot de energietransitie. Een bedrijf dat integraal duurzaam is, dat emissieloos is. Dat moet u dan niet zien als dat die koeien op stal moeten staan. Want dan interpreteert u het een beetje te strikt. Om eens te kijken of wij een aantal van dat soort bedrijven in Brabant voor elkaar kunnen krijgen.

De **voorzitter**: Interruptie de heer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ja. Het sluit eigenlijk wel aan bij het emissieloze bedrijf dat u noemt. Ik hoorde daarstraks een intrigerende opmerking door u maken. U zegt: 'We willen niet op tenen gaan staan in de samenleving in het buitengebied door snel een beslissing te nemen.' Maar evengoed heeft dit college vorig jaar wel het besluit genomen om 's nachts in één klap dat PAS-beleid door te voeren. En toen was het blijkbaar geen enkel probleem om op heel veel tenen in de agrarische sector en in het buitengebied te gaan staan. Is dat dan niet een klein beetje ambivalent?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

Mevrouw **Spierings** (GS;D66): Nee, voorzitter, want er was op dat moment geen keus. Want per 1 juli zou de nieuwe PAS-regelgeving ingaan, dan moesten wij een beleidsregel vastgesteld hebben. En we

hadden ervaringen uit het verleden van wat er dan gebeurde met vergunningaanvragen. Daar hebben we op dat moment heel goed over nagedacht.

De **voorzitter**: De heer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ja, voorzitter, maar nu durft u geen keuze te maken. En dat is misschien wel iets dat eigenlijk ook op tenen staan is van heel veel mensen in het buitengebied en in de agrarische sector. Want zij weten nog steeds niet waaraan ze toe zijn met het mestbeleid van deze provincie. En geen keuze maken is ook een keuze maken. En daarom duurt dit gewoon veel en veel te lang.

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

Mevrouw **Spierings** (GS;D66): Voorzitter. Als ik me goed herinner was de heer Van Hattem vanochtend niet aanwezig bij de informatiebijeenkomst. Daar is zeer nadrukkelijk door de betrokkenen bij de mestdialoog gezegd dat wij heel veel druk op de planning hebben gezet. En dat daar stevig tegen gesputterd is en dat wij daaraan vast hebben gehouden. Dus wij zetten wel degelijk druk om snel besluiten te kunnen nemen.

De **voorzitter**: Ja. Van der Wel was net iets eerder. Dus ik geef hem de mogelijkheid voor een interruptie.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter. De gedeputeerde sprak over modelbedrijven. Is een biologisch bedrijf dan bijvoorbeeld ook een mogelijkheid om dat te bezoeken of te gebruiken als modelbedrijf?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

Mevrouw **Spierings** (GS;D66): Ja, voorzitter, dat is zeker ook mogelijk.

De **voorzitter**: Ja. Dan de heer Boon.

De heer **Boon** (PVV): Ik zou eerst de gedeputeerde even snel een compliment willen maken dat de mestdialogen verfrissend zijn. En voornamelijk omdat de BMF er niet bij zit. Maar ik heb een vraag. Er is zoveel druk uitgeoefend, maar u heeft totaal geen enkele druk uitgeoefend op de retail. Die was niet eens aanwezig. Na de zomer gaat de retail pas inschuiven. We zijn toch met een volledige transitie bezig en daar hoort de retail toch zeker bij?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

Mevrouw **Spierings** (GS;D66): Voorzitter. De mestdialogen zijn begonnen met een vraagstuk rondom mestverwerking, mestverwaarding op een schone en veilige manier en een vraagstuk rondom dierenaantallen. Daar waren een heel aantal partijen die wij in eerste instantie überhaupt niet in beeld hadden om aan tafel te vragen. En ik snap heel goed dat de retail in eerste instantie heeft gezegd ... Overigens heb ik het proces aan het proces gelaten en mij daar op geen enkel moment mee bemoeid. Maar ik kan me heel goed voorstellen dat de retail bij zichzelf heeft gedacht dat het even niet hun plek was om daaraan mee te doen. Dit gaat niet over de zaken waar wij als retail over gaan. Tegelijkertijd hebben wij gezien dat in die dialogen bij mensen de behoefte bestond om die twee hete aardappels, zoals dat in die dialogen is genoemd, mestbewerking en dieraantallen, om die in een bredere context te zien. In de context van de transitie van de landbouw, in het vraagstuk hoe de veehouderij van de toekomst eruitziet. En

daarmee ook het vraagstuk hoe boeren in de toekomst nog geld verdienen. Nou, dan komt die retail zeer nadrukkelijk in beeld. Dus van daaruit is de wens ontstaan om de retail nu wel degelijk te laten aansluiten.

De **voorzitter**: Ja, ik zie de heer Boon aarzelen. De heer Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (PVV): Voorzitter. Even een vraag aan de PVV, want die was vanochtend ook bij die bespreking van het mestbeleid. Volgens mij, in mijn beleving, hebben alle mensen die uitgenodigd waren, die aanwezig waren bij die gesprekken, allemaal om uitstel gevraagd. Het is niet zozeer de gedeputeerde die daar naar gevraagd heeft.

De **voorzitter**: Ik vind het best dat u die vraag stelt. Ik geef ook de heer Boon graag de gelegenheid om te antwoorden. Alleen hebben we hier een ander onderwerp op de agenda. Er zijn samenhangen, maar we moeten ook even bewaken dat we niet de discussie gaan voeren die niet primair hier vanavond geagendeerd was. De heer Boon geeft antwoord.

De heer **Boon** (PVV): Ik wil heel kort even reageren. En dat is precies wat ik een aantal maanden geleden heb voorspeld. Dat is precies wat ik tegen de gedeputeerde heb verteld: ze gaan uitstellen, want we komen er niet uit. Wij komen er niet uit en zij komen er niet uit. Daarom heb ik toen gevraagd om een beslissing te nemen en die wordt nog steeds niet genomen.

De **voorzitter**: De heer Bollen.

De heer **Bollen** (PVV): Dank u wel, voorzitter. Ik moet toch reageren op wat zich hier net voltrekt hier in de zaal. Ik was vanmorgen wel aanwezig bij die bewuste bijeenkomst. En ik weet dat we het daar niet over hebben, maar hier wordt een verkeerd beeld geschetst. Volgens mij gaat het er helemaal niet over of het wel of niet is. Zowel vanmorgen als hier heb ik de gedeputeerde niet horen zeggen dat we de tijdlijnen niet gaan halen. En ja, er is ook meer aandacht gevraagd in tijd om dat hele vraagstuk van de agrarische wereld goed in kaart te brengen.

De **voorzitter**: En dat komt op een later tijdstip aan de orde. Nu verder over de UBA. Ik wil de gedeputeerde vragen om haar betoog nu te gaan vervolgen.

Mevrouw **Spierings** (GS;D66): Ja, voorzitter, ik denk dat het ook de helderheid van mijn betoog ten goede komt als u vooral even interrumpeert op de punten waar ik op dat moment ben. Maar dat is vooral voor uw eigen duidelijkheid bedoeld en niet zozeer voor mijn belang, volgens mij. Want ik was nog steeds bij de toekomstbedrijven. U maakt het erg lastig zo. Ik heb uitgelegd wat ons streven met de toekomstbedrijven is. Dan misschien nog even iets nader duiden wat onze rol is in de totstandkoming van die toekomstbedrijven. We hebben op dit moment een aantal ondernemers in het vizier waarvan wij denken dat die al op een dusdanige manier bezig zijn dat het echt toekomstbedrijven kunnen worden. Onze rol zit daarin in het ondersteunen, meedenken. Welke stappen kun je dan als ondernemer nog meer zetten om een echt toekomstbedrijf te worden? Dat zit wellicht ook in het meten om te bewijzen dat bijvoorbeeld een bedrijf emissieloos is. Dat zit misschien ook in kleine stukjes mee-investeren, dat we überhaupt niet in grote bedragen willen doen, maar ook niet mogen doen vanwege de Europese staatssteunregelgeving. En wij hebben duidelijk opgeschreven dat we er ten minste twee gaan doen. Als ik er tien voor elkaar kan krijgen, doe ik dat natuurlijk liever dan twee.

De **voorzitter**: Interruptie mevrouw Knoet.

Mevrouw **Knoet-Michels** (PvdA): Ja, voorzitter, ik zou dan toch van de gedeputeerde meer willen weten op grond van welke criteria iets wel en niet wordt toegelaten. Want er staat wel 2 miljoen euro voor. Twee, dan zou u al tevreden zijn. Maar het is wel 2 miljoen euro die staat tegenover die twee. En ik hoor van u de criteria niet. Dus vandaar.

De **voorzitter**: De vraag is duidelijk. De gedeputeerde.

Mevrouw **Spierings** (GS;D66): Voorzitter. Wij willen niet gaan werken met criteria, want dat neigt naar een soort van subsidieregeling en als u aan de criteria voldoet, dan mag u meedoen. We willen juist ondernemers vinden. Dat heeft ook te maken met het gevoel dat wij hebben of iemand ook echt een ondernemer is die de stap de toekomst in wil maken. We willen ondernemers vinden die dit echt oprecht willen gaan waarmaken. Natuurlijk hebben wij wel een beeld bij waar dat aan moet voldoen. Dan vinden we het niet voldoende als iemand een driesterrenbeterlevenbedrijf van zijn huidige reguliere bedrijf wil gaan maken. Dan willen wij ook geen BZV 7,5 scoren. Dan willen we echt dat een ondernemer zegt naar een nieuw verdienmodel te willen komen of energieneutraal te willen worden. Over dat soort zaken gaat het. Dingen die we nog niet hebben gezien. En dan ook niet op één specifiek onderwerp, maar integraal naar een bedrijf kijkend, van emissies en overlast tot dierenwelzijn en energiegebruik.

De **voorzitter**: Mevrouw Knoet.

Mevrouw **Knoet-Michels** (PvdA): Ja, als u dit zegt heb ik daarover een heleboel vragen. Maar dan beperk ik met tot de vraag die ik ook in mijn termijn stelde. Want u hebt het erg over een bedrijf, over een ondernemer. Zou een groep ondernemers, die met Wageningen een heel model aan het ontwikkelen zijn, ook erbij kunnen passen? De tweede vraag is: wie is 'wij'? Zou u dat ook kunnen zeggen?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

Mevrouw **Spierings** (GS;D66): Als ik spreek over hoe wij daarmee om willen gaan, dan bedoel ik wij, het college van GS. Belangrijk is dat we laten zien dat die stip op de horizon van 2030 echt mogelijk is. Omdat daar hier en daar wel eens zorgen over zijn of je dan nog wel geld verdient, of het überhaupt haalbaar is. Of dat dan een individueel bedrijf is of een groep van bedrijven of ondernemers, dat is daarin minder van belang. Dus ja, dat kan ook.

De **voorzitter**: Vervolgt u uw betoog. Sorry. Interruptie Boon.

De heer **Boon** (PVV): Ja. Ik vond het een heel goede vraag van mevrouw Knoet van de PvdA. U zegt: we hebben geen criteria. Maar u gaat wel selecteren. Dan selecteert u toch op criteria?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

Mevrouw **Spierings** (GS;D66): Voorzitter. Ik heb zojuist voldoende uitgelegd hoe wij selecteren.

De **voorzitter**: Boon.

De heer **Boon** (PVV): Voorzitter. Ik protesteer hiertegen. Als het voldoende was geweest, had ik hier niet gestaan. U heeft wat begrippen genoemd. Mevrouw Knoet had een goede vraag. Waar gaat u de toekomstbedrijven op selecteren? Wat zijn de criteria?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

Mevrouw **Spierings** (GS;D66): Voorzitter. Dan denk ik dat ik toch een uitspraak van Cruijff aanhaal: 'Als ik had gewild dat u het had begrepen, had ik het wat beter uitgelegd.'

De **voorzitter**: De heer Braspenning.

De heer **Braspenning** (CDA): Kijk. Waar Cruijff al niet goed voor is. Maar moet dat voorbeeldbedrijf eigenlijk wel per se in Brabant staan? Als we het nou eens wat ruimer trekken. Als ik bijvoorbeeld kijk naar de Dairy Campus in Leeuwarden, die nu pas af is, volgens mij voldoet die volledig aan uw beeld. Waarbij ik overigens ook nog geen idee heb wat uw toetsingscriteria zijn.

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

Mevrouw **Spierings** (GS;D66): Voorzitter. Wij hebben geen afvinklijstje met toetsingscriteria. Dus ik snap dat u die toetsingscriteria niet snapt. Maar ik hoop wel dat u snapt welke beweging wij daarmee willen maken. Wij zouden wel graag die bedrijven in Brabant willen realiseren, hoewel ik ook graag grensontkennend samenwerk. Maar ik weet niet wat u ervan vindt als ik die middelen, die u hier hopelijk bij de stemmingen volgende keer beschikbaar stelt, ga investeren in een andere provincie.

De **voorzitter**: Mevrouw Roijackers.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Kort, voorzitter. Kunnen wij als Statenleden in Brabant ook een paar mooie modelbedrijven als suggestie meegeven aan de gedeputeerde?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

Mevrouw **Spierings** (GS;D66): Ja, voorzitter, heel graag. Want de transitie is een proces, dat we volgens mij alleen voor elkaar krijgen als we dat echt met elkaar doen. En met elkaar betekent ook: uw Staten met al uw kritische opmerkingen en goede suggesties. En in het kader van die samenwerking kom ik volgens mij op het vraagstuk uit van de partners en wat we doen als een partner omvalt of afhaakt.

De **voorzitter**: Interruptie Boon.

De heer **Boon** (PVV): Wij willen dat er bedrijven in Brabant komen, maar ik wil niet grensontkennend denken. Natuurlijk komen die bedrijven in Brabant. Waar wilt u ze zetten? In Gambia, Oeganda? Of wilt u ze in Syrië doen, dat we een hoop van die architecten mee terugsturen naar die bedrijven? Vertel het mij maar.

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

Mevrouw **Spierings** (GS, D66): Voorzitter. Volgens mij werd er door de heer Braspenning een voorbeeld van een bedrijf aangehaald uit een andere provincie in Nederland.

De **voorzitter**: De heer Boon.

De heer **Boon** (PVV): Dus we krijgen de toezegging dat die toekomstbedrijven dan sowieso in Brabant komen?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

Mevrouw **Spierings** (GS;D66): Voorzitter. De heer Braspenning deed de suggestie dat dat niet per se hoefde. Ik heb verondersteld dat uw Staten het belangrijk zouden vinden als dat wel in Brabant zou zijn. En u bevestigt in feite mijn veronderstelling.

De **voorzitter**: Ik wil u vragen uw betoog nu te vervolgen.

Mevrouw **Spierings** (GS;D66): De bereidheid van partners om mee te doen. Wij proeven een grote bereidheid van partners om mee te doen. Dat blijkt ook uit de reacties die wij hebben gekregen op de consultatieversie van de UBA. Wij doen niet alleen op het gebied van landbouw heel veel met andere partners. En bij alles dat we met andere partners doen geldt het vraagstuk wat er gebeurt als een partner omvalt. Dat is per project afhankelijk van hoe we daarmee omgaan. Op het moment dat er in een project ergens een keer een partner uitvalt, dan stopt misschien wel zo'n project, maar daarmee stopt de UBA niet en daarmee stopt de transitie niet. En ik vind het erg lastig om dan specifiek een antwoord te geven op de vraag van de heer Bollen op deze manier, omdat het zo van allerlei projecten afhangt. Wat ik daaraan misschien nog wel kan toevoegen, is dat het van groot belang is dat alle partners die transitie blijven steunen. Als er een hele flank afhaakt, als de burgergroeperingen het broze vertrouwen dat er is helemaal verliezen, als de agrarische sector zegt: u kunt wel die transitie in dit tempo willen, maar wij haken massaal af; op dat moment hebben we een probleem. Vandaar ook dat die mestdialogen zo ontzettend belangrijk zijn geweest om dat vertrouwen van die partners in elkaar en hopelijk ook dat vertrouwen van die partners in de overheid weer een stukje te laten groeien, zodat we die transitie met elkaar kunnen inzetten.

De **voorzitter**: Interruptie de heer Bollen. Ik denk dat uw saldo op is. O nee.

De heer **Bollen** (VVD): Dank voor deze lach op deze late avond. Dank aan de gedeputeerde voor de beantwoording, voorzitter. Veel van de partners spreek ik ook. En ik ben heel verheugd om vanmorgen te zien hoe we elkaar blijkbaar toch vinden en met elkaar de goede kant op gaan. Maar in de vraag bedoel ik dat we niet weer verder uit elkaar gaan. Ik snap dat we alleen maar verder kunnen als we samen over dat pad blijven lopen. Maar we weten ook allemaal dat we van de zijkanten komen en daar met de hakken in het zand hebben gestaan en gezeten. En ik wil niet dat het UBA weer ruimte biedt om weer in diezelfde geulen terecht te komen.

De **voorzitter**: En uw vraag is?

De heer **Bollen** (VVD): Mijn vraag blijft hetzelfde. En ik probeer hem alleen verder te duiden. Ik ben het helemaal eens met de lijnen. Nogmaals complimenten voor iedereen die zich daarmee bezighoudt.

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

Mevrouw **Spierings** (GS;D66): Ja, voorzitter, ik begrijp de zorg van de heer Bollen. En ik denk dat we met handig opereren, kunnen voorkomen dat partijen de zaak gijzelen, als ik dat zo mag noemen, door een soort van vetorechtpositie menen te kunnen claimen. Want dat laten wij ons als college niet gebeuren. Daarvoor is de transitie van de landbouw in Brabant te belangrijk.
Ik had ook een aantal vragen rondom urgentiegebieden, stilzitters en dergelijke. Uniformiteit bij gemeenten. Ik denk dat het goed is als wij er nog eens wat extra aandacht voor hebben dat gemeenten allemaal snappen – en dat zullen soms de raden, soms de ambtenaren en soms de wethouder zijn – welke beweging we inzetten, zodat ze daar op de goede manier over nadenken. Maar natuurlijk is er ook beleidsvrijheid voor gemeenten om bepaalde dingen – neem een geurvisie – op hun eigen manier in te vullen. En die moet er ook op die manier zijn. Maar natuurlijk ook gevoed vanuit de kennis vanuit de beweging die we hier in Brabant inzetten.
We zien inderdaad dat er stilzitters zijn, waarbij het de vraag is hoe we ervoor zorgen dat we die stilzitters toch in beweging krijgen als ze technieken gebruiken die volgens de wet nog gewoon mogen, maar die misschien niet meer zo gewenst zijn. Dat is bijvoorbeeld ook de reden waarom wij tot 2020 alle agrarische bedrijven willen controleren om te kijken wat de mogelijkheden zijn om met die stilzitters aan de slag te gaan. En bijvoorbeeld ook in de evaluatie van de Wet geurhinder veehouderij is er voor dit soort zaken aandacht.
Over gezondheid had ik ook een vraag van de heer Everling en de Partij voor de Dieren. Ja, gezondheid is ontzettend belangrijk in ons beleid. En dat kan ik bij dezen toezeggen. Deze week is er een brief naar de drie ministeries, betrokken bij het veehouderij en gezondheid-omwonendenonderzoek, uitgegaan. Om zo snel mogelijk die resultaten naar buiten te brengen, zodat ofwel de ministeries, provincies of gemeenten aan de slag kunnen gaan om ook die resultaten in het beleid te verwerken en ervoor te zorgen dat we zo snel mogelijk voorkomen dat er eventueel nog ongewenste situaties zouden ontstaan.

De **voorzitter**: Interruptie Roijackers.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Voorzitter. Mag een interruptie ook de vorm hebben van een compliment? Nee? Bij dezen.

Mevrouw **Spierings** (GS;D66): Toch dank voor de interruptie. Even kijken. Ik had vragen van het CDA over de relatie met bijvoorbeeld het traject vitale varkenshouderij. Ja. Die relaties zien wij. Die zien wij bijvoorbeeld met name ook met de mestdialoog en niet alleen met ons strategisch project rondom de varkenshouderij. Ik heb het eerste gesprek met de commissie-Rosenthal daarover gehad. Dat was nog sterk verkennend van aard, maar dat geeft zeker aanknopingspunten om met elkaar verder te praten.
Misschien moet ik ook nog even iets zeggen over het meebetalen van burgers. We hebben daar met elkaar over gesproken. En ik heb al maanden en maanden terug beloofd om u daarover te informeren en dat is gebeurd samen met de aanpassing van de subsidieregeling Urgentiegebieden Noord-Brabant. En er is geen verplichting voor burgers om mee te betalen aan het oplossen van knelpunten.

De **voorzitter**: Interruptie de heer Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter. Dank u wel. Over gezondheid, de brief die u heeft uitgestuurd, ook complimenten van onze fractie. De huisarts is vanochtend bij ons geweest namens huisartsen. Die heeft zijn zorgen geuit. Zijn er binnen de UBA mogelijkheden en middelen dat bepaalde aspecten verder worden uitgediept?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

Mevrouw **Spierings** (GS;D66): Ja, voorzitter, dat is zeker het geval. Er zit niet voor niets een pijler gezondheid in de UBA. En wij proberen nu ook al na te denken over wat wij op een dergelijk moment kunnen gaan doen, welke middelen wij hebben om daarin te acteren. Dus dat nemen wij zeer serieus.

De **voorzitter**: De heer Boon, interruptie.

De heer **Boon** (PVV): Voorzitter. De gedeputeerde zegt dat wij het niet gaan vragen. Ik heb de Statenmededeling hier voor me. En er staat bijvoorbeeld: we gaan wel uitstralen dat het reëel is dat de buurt mee-investeert in de kwaliteitsverbetering. En dan denk ik: het amendement is gewoon heel duidelijk. Ik wil het u best nog een keer geven als u dat niet begrijpt. Ik wil het zelfs uitleggen. Kunt u mij nou uitleggen waarom u het toch vraagt?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

Mevrouw **Spierings** (GS;D66): Voorzitter. Ik heb zojuist gezegd dat we het niet verplichten.

De **voorzitter**: Mevrouw Knoet. Sorry, Boon mag nog een keer. Gaat uw gang.

De heer **Boon** (PVV): U gaat niet verplichten. Er staat hier letterlijk: u gaat wel uitstralen dat het normaal is dat de buurt meebetaalt. Nee, het is helemaal niet normaal. Hoe rijmt u dit?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

Mevrouw **Spierings** (GS;D66): Voorzitter. Daar zit een hele lange passage tekst rondom heen. En als u nu dit ene kleine stukje er uitlicht en nu een hele discussie over die notitie, die Statenmededeling, wilt gaan houden, denk ik dat dat niet op zijn plaats is als wij de UBA behandelen.

De **voorzitter**: Mevrouw Knoet.

Mevrouw **Knoet-Michels** (PvdA): Ja, voorzitter, ik wil daar de gedeputeerde even in steunen. Vooral ook omdat de heer Boon mij die vraag stelde. Hij wijst op een Statenmededeling die niet vandaag bij de stukken zat, ook niet was aangekondigd als onderdeel van de bespreking. Dat was het eerste misverstand.
Het tweede is dat ik het inmiddels heb gelezen en ik met de gedeputeerde vaststel dat er niet staat dat aan burgers een bijdrage wordt gevraagd. Dank u wel.

De **voorzitter**: Mevrouw Roijackers, interruptie.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Ik heb me even ingehouden, voorzitter, maar ik moet toch even reageren. Want ik was de eerste indiener van het amendement waarnaar de heer Boon verwijst. Inderdaad hebben wij daar een paar maanden geleden stevig over gesproken. En ik was ook echt politiek kwaad toen ik er achter kwam dat een aantal inwoners van Brabant – bepaald geen rijke stinkers zal ik maar zeggen, er zitten mensen bij met een AOW en een heel klein pensioentje – onder meer is gevraagd vanuit het urgentieteam, waarin wij als provincie deelnemen, om iets wat neerkomt op een financiële bijdrage. Ik moet zeggen dat ik me daarover als eerste indiener heel erg kwaad heb gemaakt. Ik heb me daar heel erg op gestort bij de gebieden. Ik heb met de mensen gesproken. Ik heb ook gesproken met de mensen van het urgentieteam.

Wat mij betreft is het politiek klaar. Het moet absoluut niet nog een keer gebeuren, maar ik vind dat we het wel goed met elkaar hebben afgehandeld.

De **voorzitter**: De gedeputeerde. Ik dacht dat u nog wilde reageren, dan is eerst de interruptie voor mevrouw Kardol.

Mevrouw **Kardol** (PVV): Voor de PVV is het punt niet afgehandeld. U geeft aan: we gaan het niet verplichten. Gaat u het nog wel vragen?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

Mevrouw **Spierings** (GS;D66): Voorzitter. Volgens mij is de Statenmededeling duidelijk op dat punt.

De **voorzitter**: Mevrouw Kardol.

Mevrouw **Kardol** (PVV): Voorzitter. Ik vraag een vraag aan de gedeputeerde en wil daarop ook graag een antwoord.

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

Mevrouw **Spierings** (GS;D66): Voorzitter. De Statenmededeling is duidelijk op dat punt. Die staat nu niet ter behandeling voor. Ik heb hem ook niet voor me om de letterlijke tekst op te lezen van wat daar staat.

De **voorzitter**: Ik wil de gedeputeerde vragen haar betoog nu te gaan vervolgen. En dan op een ander moment, wanneer deze kwestie terugkomt, daarover verder te spreken. De heer Boon. Nog over deze kwestie?

De heer **Boon** (PVV): Ja. Heel kort. Het gaat over de urgentiegebieden. Urgentiegebieden maken zeker deel uit van de UBA. Dus de gedeputeerde moet hiervan zeker op de hoogte zijn. En anders verwacht ik een schriftelijke beantwoording.

De **voorzitter**: Ja. De gedeputeerde.

Mevrouw **Spierings** (GS;D66): Voorzitter. Ik had vragen van GroenLinks over de bodem. Ja, die bodem is zeer belangrijk.

De **voorzitter**: Mevrouw de gedeputeerde. Of het wordt behandeld of niet. Maar even een duidelijke tekst over wanneer dan wel. Want er zijn op dit punt een aantal vragen. Even een heldere tekst. Dat hoeft niet per se allemaal vanavond. Maar dan wel even duidelijk richting de Staten antwoorden wat hier wordt gevraagd.

Mevrouw **Spierings** (GS;D66): Voorzitter. Ik wil met alle plezier nog een keer nasturen wat er al in de Statenmededeling staat. Want volgens mij is dat helder. En als die tekst besproken moet worden, stel ik voor dat ik dat in mijn tweede termijn doe. Dat ik hem letterlijk voor me heb liggen. Want als ik hier een woord anders zeg heb ik de volgende keer de PVV hier weer staan om mij op dat ene woord te vangen. En op die manier wil ik niet samenwerken.

De **voorzitter**: Helder. Vervolgt u uw betoog.

Mevrouw **Spierings** (GS;D66): Oké. De bodem. Ja, voorzitter, die bodem is heel belangrijk. Die bodem komt ook zeer prominent naar voren in het Provinciaal Milieu- en Waterplan. En biologische landbouw heeft inderdaad een goede manier om met die bodem om te gaan. En tegelijkertijd denken wij dat er meer is dan biologische landbouw. Vandaar dat wij in de UBA daarover het een en ander hebben opgeschreven. Zodat we op een later moment nog eens goed met elkaar kunnen doorpraten over de pro's en cons van biologische landbouw en daarmee ook over de manieren waarop wij biologische landbouw in ons beleid een goede plek kunnen geven. En misschien wil ik ook even kort ingaan op onze voorheen wat afwijzende reactie op de moties en voorstellen die daarop zijn ingediend door bijvoorbeeld GroenLinks en de Partij voor de Dieren. En dat zat meer in de oplossingen die u koos dan dat wij het belang van biologische landbouw niet zouden onderschrijven. Dus het is fijn dat u ons nu ook de tijd gunt om de manier waarop we dat in de UBA hebben opgeschreven wat nader uit te diepen en niet meteen in moties en regels vast te gaan leggen.
Ik had een vraag wat we nu doen aan de circulaire economie. Nou, van alles. We hebben bijvoorbeeld een kringlooptoets mede tot stand gebracht, zodat we ook kunnen kijken of we de kringloop sluiten. We weten dat er vanuit Agrifirm wordt gewerkt aan nedersoja. En we kijken ook wat onze rol als provincie in dat project kan zijn. We kijken naar en ondersteunen ook de ontwikkelingen bij Protix, die met insecten werken, waardoor de resten uit de voedingsmiddelenindustrie in eiwitten omgezet kunnen worden, die vervolgens weer in het kippenvoer verwerkt kunnen worden. Dus dan sluiten we zelfs een kringloop binnen Brabant. En dat zijn zomaar een aantal voorbeelden.
Dan een aantal vragen van de ChristenUnie, onderscheid in regio's. Dat is een bekend pleidooi van de ChristenUnie en dat onderschrijven wij ook wel, omdat er inderdaad grote verschillen zijn tussen de landbouw in Brabant en tussen de verschillende regio's. Ik wil de heer Vreugdenhil uitnodigen om dan ook met ons mee te denken hoe we dat in ons beleid een goede plek kunnen geven. Want dat onderscheid in regio's is nog niet altijd hetzelfde als dat we in ons beleid daar onderscheid in moeten maken. Dus ik denk dat we dat op een nader moment wat specifieker moeten maken.
Die akkerbouw is in Brabant ook een belangrijke en interessante sector. We hebben niet voor niets een Agrofoodpluim uitgedeeld aan de Suiker Unie vanwege hun veldleeuwerikproject, dat juist heel sterk die verbinding legt met de bietenteelt. En dat op een goede manier doen voor de natuur en het milieu. We hebben bijvoorbeeld ook vanuit Landbouw Innovatie Brabant de Lowland Quinoa ondersteund. En zij gaan ook mee in ons Translab-programma. En dat zijn zomaar een paar voorbeelden om eruit te lichten.
Dan denk ik even nog iets zeggen over retail en consument. Ja, die retail is belangrijk en tegelijkertijd worstelen wij ook wel met het vraagstuk dat we met de Brabantse/Nederlandse retail niet het hele verdienmodel van die agrarische sector oplossen, omdat we een heel groot gedeelte exporteren. En er is niets mis met export, maar dat betekent wel dat de Nederlandse retail niet de enige manier is om het verdienmodel van de agrarische sector op te krikken. Maar dank voor het attenderen van ons op het feit dat wij die retail blijvende aandacht moeten geven.

De **voorzitter**: Mag ik u vragen om tot een afronding te komen?

Mevrouw **Spierings** (GS;D66): Ja. Dat geldt zo ook voor de consument. Dat zit bijvoorbeeld in onze laatste pijler 'Verbinden en aanjagen'.
Ik had van Lokaal Brabant nog een vraag over de kosten van de vergunningen. Dat zijn de legesregels van de gemeenten. Met uitzondering van de Natuurbeschermingswet en een enkele veehouderij, die zo groot is dat hij bij ons een vergunning aanvraagt, gaan wij daar niet over.
Dan moet ik nog even ingaan op de motie van het CDA.

De **voorzitter**: Nog even een interruptie van de heer Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter. Dank u wel. Even voor mijn beeldvorming. Ik had het over het sluiten van kringlopen. Als u nou dat programma opstelt, speelt het een rol als een bedrijf komt met waarde creëren, maar het importeert eigenlijk het overgrote deel van de soja uit Brazilië. Speelt dat een rol in uw traject en afwegingskader?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

Mevrouw **Spierings** (GS;D66): Voorzitter. Ik weet niet helemaal in welk traject en afwegingskader dat een rol zou moeten spelen. We zijn met zoveel zaken bezig. Kan de heer Van der Wel daar iets specifieker in zijn?

De heer **Van der Wel** (PvdD): Dat kan ik. U gaat een regeling openzetten om de maatregelen die u wilt stimuleren te stimuleren. Ik denk dat de kaders in het begin van het stuk helder zijn: waarde creëren, omgeving, burgers betrekken. Dat soort dingen. Maar goed, stel nou dat op een van die deelaspecten het bedrijf goed bijdraagt, zoals u dat ziet. Maar aan de andere kant de soja eigenlijk niet lokaal afneemt. Niet uit West-Europa, maar gewoon eigenlijk alles uit Brazilië. Kan die dan toch voor dat programma in aanmerking komen? Dat zou raar zijn.

De **voorzitter**: De vraag is duidelijk. De gedeputeerde.

Mevrouw **Spierings** (GS;D66): Voorzitter. Wij gaan in ieder geval niet op voorhand bedrijven uitsluiten die voer inkopen waar soja uit Brazilië bij zit. Ik vind het wel een interessante suggestie van de heer Van der Wel of wij kunnen kijken of selectiemechanismen, waarin wij bijvoorbeeld punten toekennen, daarin een rol kunnen spelen. Dus op het moment dat wij het voornemen zouden hebben om subsidieregelingen of aanverwante op te stellen waarin we gaan selecteren in bedrijven, dan vind ik het een interessante suggestie om hem op dat moment mee te nemen. Maar op dit moment zijn wij niet voornemens om subsidieregelingen of iets dergelijks op te stellen.

De **voorzitter**: De heer Boon.

De heer **Boon** (PVV): Voorzitter. Eén vraag is nog niet beantwoord. Ik wil iets duiden. Vanmorgen hebben wij de mestdialoog gehad. We hadden een boerin die bijna een universitaire studie nodig had om aan alle regelgeving te voldoen. Ze heeft een adviesbureau à 90 euro per uur ingehuurd om aan alle regeltjes en belemmeringen te voldoen. Welke belemmering in onze regelgeving gaat deze provincie, dit college voor haar wegnemen?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

Mevrouw **Spierings** (GS;D66): Voorzitter. De heer Boon haalt hier best wel een dilemma aan. Want het liefst zou ik hele eenvoudige regelgeving voor de landbouw maken. Zodat een bedrijf met drie vinkjes weet of hij wel of geen vergunning krijgt. De praktijk is behoorlijk anders. Die praktijk is gegroeid, net zo goed als dat ons hele systeem van de landbouw is gegroeid. En dat begint al met de Haagse wetgeving, waar het bij verschillende ministeries en verschillende regelgeving vast zit. Wij zijn ook gebonden om binnen kaders van bepaalde typen regelgeving zaken te regelen. Als wij een integrale landbouwverordening zouden kunnen maken, waardoor we met heel eenvoudige regels kunnen aangeven wat er wel en niet kan, dan zou ik het

vandaag nog doen. Maar zo ziet het systeem niet in elkaar. En het dilemma van kunnen wij die transitie in gang zetten en de regels daar toch eenvoudiger bij maken, dat is best een groot dilemma. En ik heb daar op dit moment geen antwoord op. Maar ik heb het wel in mijn hoofd zitten als een uitdaging waar we met elkaar voor staan.

De **voorzitter**: Dan het oordeel over de motie.

Mevrouw **Spierings** (GS;D66): Ja. De motie van het CDA.

De **voorzitter**: Nummer 6.

Mevrouw **Spierings** (GS;D66): Motie nummer 6. Wij snappen de gestelde vraag, omdat er inderdaad veel speelt in het landelijke gebied dat de agrarische bedrijvigheid en de andere bewoners van ons landelijk gebied raakt. Om daar tegelijkertijd weer een apart onderdeel in de UBA van te maken heb ik twijfels bij, omdat ik me afvraag of het daarvan overzichtelijker wordt. Dus ik ben een beetje aan het zoeken of ik u tegemoet kan komen, bijvoorbeeld door in feite het vraagstuk van leefbaarheid op het platteland en alles wat we daarin doen dat die leefbaarheid raakt misschien eens een keer overzichtelijk op een rij te zetten, zodat we een startpunt voor een gesprek hebben. Waarbij ik u overigens misschien ook kan geruststellen met het feit dat wij als college veel afstemmen. Dat ik heel goed weet waarmee mijn collega Van Merrienboer rondom het VAB-beleid bezig is. Ik realiseer me heel goed dat als we bijvoorbeeld uit een mestdialoog de suggestie naar voren horen komen om te gaan salderen, dat dat ook een interactie zal hebben met het VAB-beleid en dat we dat dus ook met elkaar doordenken.

De **voorzitter**: De heer Braspenning.

De heer **Braspenning** (CDA): Ja. Ik ben in ieder geval al blij dat er iemand is die de motie begrijpt. Waar het ons om te doen is, en dat is eigenlijk ook een beetje de aanleiding van de motie, is dat de op dit moment spelende problematiek heel erg heftig is. En wij willen eigenlijk graag dat er echt een integrale benadering komt. En volgens ons kan dat het beste als je dat onder één gedeputeerde samen laat komen.

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

Mevrouw **Spierings** (GS;D66): Voorzitter. Ik ben er niet zo bang voor dat als het niet onder één gedeputeerde samenkomt er dan geen integrale benadering is. Ik snap wel de vraag om inzichtelijk te maken hoe alles op elkaar ingrijpt. Zodat dat ook voor iedereen duidelijk is. Want als je er dagelijks mee bezig bent, zoals wij hier in het college, dan heb je dat vaak wel op je netvlies. Maar ik snap dat dat voor heel veel mensen buiten het college een stukje ingewikkelder is. Dus ik zou het aanbod willen doen om dat inzichtelijk te maken en om op basis daarvan met elkaar verder te praten. Volgens mij heb ik dan alles gehad.

De **voorzitter**: Ik dank de gedeputeerde voor haar beantwoording. Dank kijk ik rond of we meteen kunnen doorgaan met een tweede termijn. Het oordeel over de motie is gegeven. Dan wil ik u graag gelegenheid geven, indien daaraan behoefte bestaat, voor een korte bijdrage in tweede termijn. De fractie van de VVD. De heer Bollen.

De heer **Bollen** (VVD): Dank, voorzitter. Heel kort. Ik heb in mijn eerste termijn al gezegd dat het vandaag eigenlijk hier heel kort over zou moeten gaan. En toch heb ik het idee dat we de behandeling van de UBA een beetje aan het overdoen zijn.
De motie van het CDA. Ik was een van de mensen die hem volgens mij wat minder begreep, ondanks dat ik wel heel veel CDA-bloed in de heer Braspenning zie, die een beetje à la Balkenende 'u lacht zo lief' naar mevrouw Roijackers gaat daten. Dus erg leuk om op de late avond mee te maken. Ik snap hem niet helemaal. Wat wilt u nou werkelijk bereiken? Ik heb net het gesprek met de gedeputeerde gevolgd en daar wordt al het een en ander duidelijk. Ik zie er eerder vertraging in. De toezegging van de gedeputeerde is wat mij betreft voldoende. Want volgens mij is eenieder in het college bewust genoeg met deze materie bezig, vanuit zijn eigen portefeuille. Maar als ik dat verkeerd zie hoor ik dat graag.

De **voorzitter**: Ik dank de heer Bollen. De heer Braspenning. Aan u het woord.

De heer **Braspenning** (CDA): Dank u wel, voorzitter. Ik lach eigenlijk tegen alle Statenleden heel lief, althans dat probeer ik te doen. Met de toezegging die ik van de gedeputeerde heb kunnen wij de motie ook gewoon intrekken. Wij wilden nog maar eens een keer benadrukken hoe belangrijk we het vinden dat dat proces goed tussen de oren zit. En ik heb daarmee voldoende toezegging gehad. Dus de motie kunnen we verder intrekken.

De **voorzitter**: Motie 6 maakt geen deel meer uit van de beraadslagingen. Die is ingetrokken. Mijnheer Braspenning.

De heer **Braspenning** (CDA): Nog een paar kleine opmerkingen, voorzitter. En ik houd het ook heel erg kort. Ik hoorde een paar keer 'akkerbouw' noemen. Absoluut waar, dat is een belangrijke taak, maar maak er 'plantaardige sector' van. Want naast de akkerbouw hebben we natuurlijk nog een geweldige tuinbouwsector in Brabant. En een plantaardige sector, die geweldig bezig is met een aantal innovatieve ideeën. Dus wat dat betreft denk ik dat dat meer recht doet aan die andere sectoren.
Dat brengt me direct op het feit dat er een enorme diversiteit is in de landbouw. Ik kom zelf uit die sector. Ik sta soms echt verbaasd van wat er in andere sectoren gebeurt. Dus wat dat betreft loopt die buitenwereld soms denk ik wel eens harder dan wij met zijn allen ook nog kunnen bevatten. Dus houd daar ook rekening mee, dat sommige ontwikkelingen gewoon supersnel gaan. Vandaar dat ik met de discussie vanmorgen over mest in die zin best wel gelukkig was, dat er op een gegeven moment echt een aantal voorbeelden aangedragen werd waarmee we denk ik echt verder kunnen.
Toch nog een heel kleine opmerking over – en ik heb dat hier nu ook een paar keer teruggehoord – dat sommige ontwikkelingen toch wat meer tijd hebben. En ik ben er ook helemaal niet bang voor. En wij als CDA-Statenfractie hebben ook altijd aan u gevraagd om voor de zomer met een oplossing voor de mestproblematiek te komen. Naar aanleiding van wat ik vanmorgen heb gehoord, denk ik dat het inderdaad heel verstandig is om daar de tijd voor te nemen die ervoor staat.

De **voorzitter**: Ik dank de heer Braspenning voor zijn bijdrage. De fractie van de SP, de heer Everling. Geen behoefte aan een tweede termijn. De heer Boon van de PVV. Behoefte? Ja. Aan u het woord.

De heer **Boon** (PVV): Ja, voorzitter, de PVV was nogal verbaasd dat de gedeputeerde geen antwoord had op welke regelgeving zij kan wegnemen, welke belemmeringen. Nou hebben wij een motie geschreven, waarin we GS oproepen om te onderzoeken welke regelgeving en belemmeringen door GS weggenomen kunnen worden, om de boeren daarmee te helpen de transitie te voltooien.

Motie 7
"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op vrijdag 20 mei 2016;
overwegende dat er veel regeldruk is voor boeren;
besluitende te onderzoeken welke belemmeringen en regelgeving door GS weggenomen kan worden voor boeren en dit te rapporteren binnen drie maanden.
Maikel Boon."

De **voorzitter**: Interruptie van de heer Heijmans.

De heer **Heijmans** (SP): En nou doet u het. Het zou handig zijn, mijnheer Boon, als u dan het college ook een aantal suggesties mee zou kunnen geven. Want ja, u heeft het over al die overbodige regels. Dus u kunt er waarschijnlijk zo ongeveer een stuk of tien, twaalf noemen, die zonder enig probleem kunnen worden afgeschaft.

De **voorzitter**: De heer Boon.

De heer **Boon** (PVV): Ja. Ik ga er niet tien of twaalf noemen. Maar de idiote stikstofregels, ze zijn al iets verruimd. Maar laten we die helemaal los, zo ver dat we kunnen.

De **voorzitter**: De heer Heijmans.

De heer **Heijmans** (SP): Ja. Ik heb een gedeputeerde horen zeggen dat we die moesten invoeren. En ik denk dat we toch de verplichting hebben om landelijk beleid en landelijke regels uit te voeren. Dus ik denk dat die vlieger niet opgaat.

De **voorzitter**: De heer Boon.

De heer **Boon** (PVV): Ik kan de heer Heijmans zeker geruststellen. Landelijk beleid gaan we uitvoeren. Maar ik vraag juist te onderzoeken wat we als GS kunnen doen. En zelfs de gedeputeerde heeft daar geen antwoord op. Dus laten we het onderzoeken. De boeren zwichten onder de regelgeving. En ik hoop dat we met zijn allen trots zijn op de boer. En geef de boer de ruimte om te ondernemen, want dat heeft hij nu nodig.

De **voorzitter**: De heer Biemans.

De heer **Biemans** (D66): Dank je wel, voorzitter. Allereerst kan ik al meegaan in wat er is gezegd over de aandacht en kennis die nodig zijn om over te dragen naar gemeenten. Zelf heb ik er ook ervaring mee. Het is belangrijk dat ambtenaren, wethouders en ook raadsleden in gemeenten weten wat er hier in de provincie speelt. Dus daar wil ik nog even aandacht voor vragen.
Vervolgens vond ik ook een punt dat ik hoorde bij andere fracties de overdracht bij knelpunten. Als de provincie zich uit het urgentieteam terugtrekt is het belangrijk daarnaar goed te kijken om het niet zomaar los te laten. Want we zijn nu volgens mij met goede zaken in Brabant bezig. Het is heel belangrijk dat we daarom niet in een keer zaken loslaten. Maar daarin heb alle vertrouwen met deze gedeputeerde.
En ten slotte wil ik nog de waardering uitspreken bij deze gedeputeerde.

De **voorzitter**: Interruptie de heer Boon.

De heer **Boon** (PVV): Goede zaken. Vindt D66 het een goede zaak dat het urgentieteam een financiële bijdrage vraagt aan de omwonenden?

De **voorzitter**: De heer Biemans.

De heer **Biemans** (D66): Zoals al is aangegeven staat dit stuk – en dat moet u maar voor lief nemen – vandaag niet op de agenda. Dus daar kan ik nu niet op antwoorden.

De **voorzitter**: De heer Boon.

De heer **Boon** (PVV): Nee. Maar ook zonder dat stuk, vindt u dat omwonenden, die naast een overlastgevende situatie wonen, een financiële ...

De **voorzitter**: De vraag is duidelijk. De heer Biemans.

De heer **Biemans** (D66): Nogmaals, dat geef ik aan. Daar kan ik niet zomaar op antwoorden. Ik ken de geschiedenis daar onvoldoende van. Maar graag ga ik daarover een andere keer met u in discussie.

De **voorzitter**: Mevrouw Roijackers.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Ja. Ik wil toch heel even protest aantekenen dat een door mij ingediend en unaniem door onze Staten gedragen amendement wordt gebruikt als een stuk om het college en specifiek de gedeputeerde mee te slaan. Kijk, wat de PVV vaker en nu ook doet is het hebben over de Brabanders en hun leed en problemen. En toevallig heb ik er van degenen die overlast van veehouderijen ervaren de nodige gesproken de afgelopen anderhalf jaar. Bij hen thuis aan de keukentafel, op het provinciehuis en op allerlei plekken waar bijeenkomsten waren. Ik heb daar vertegenwoordigers van de PVV-Statenfractie erg weinig mogen zien. Laten we hier nou niet doen alsof dat zo'n enorme nauwe betrokkenheid is. Ik heb het echt niet zo mogen ervaren, behalve hier als het hen uitkomt in deze Statenzaal.

De **voorzitter**: De heer Biemans. Nee. De heer Boon wil reageren. Daar geef ik graag gelegenheid voor. De heer Boon.

De heer **Boon** (PVV): Ik vind het schandalig dat u onze betrokkenheid bij onze burgers ... Want als er iemand betrokken is, is het mijn fractie. Wij komen hier op, wij laten het geluid van de burger horen.

De **voorzitter**: Mevrouw Roijackers. Mag ik stilte in de zaal? Mevrouw Roijackers heeft het woord.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Ik heb een fors balboekje met omwonenden van veehouderijen die de PVV-fractie niet aan haar keukentafel heeft gehad.

De **voorzitter**: De heer Boon.

De heer **Boon** (PVV): Wij staan open voor elke uitnodiging om met elke veehouder te praten. Biologisch, megastallen, wij willen met iedereen in gesprek. Geen probleem. En onze betrokkenheid is bij mensen die last hebben van overlast, van reële overlast. Daar staan wij voor.

De **voorzitter**: Goed. Mevrouw Knoet wil zich nog in het debat mengen.

Mevrouw **Knoet-Michels** (PvdA): Ja, voorzitter, ik wil het graag even terugbrengen tot de kern. De PVV probeert vandaag voortdurend te praten over een stuk dat niet is geagendeerd, maar ook waar we inhoudelijk wel de bereidheid hebben gehad om erover te spreken. Er is in de vorige periode door GroenLinks en de PvdA nadrukkelijk gevraagd om aan burgers in urgentiegebieden niet om een vergoeding te vragen. Het is helder dat GS dat beleid hebben overgenomen.

De **voorzitter**: De heer Biemans vervolgt nu zijn betoog en komt tot een afronding.

De heer **Biemans** (D66): Ja. Dank u wel. Ik was ook bezig met de afronding, maar ik werd geïnterrumpeerd. Ja, ik mag door. Dank u wel. Ik wil ten slotte de waardering uitspreken voor de aanpak van de gedeputeerde en iedereen die met haar deze aanpak uitvoert. Ik zie lef bij de gedeputeerde en alle mensen die hier bezig zijn. Ik zie enthousiasme en ik zie betrokkenheid bij meerdere partijen om dit aan te pakken. En dus om dit varkentje te wassen.

De **voorzitter**: Ik dank de heer Biemans. Mevrouw Knoet. Behoefte aan een tweede termijn? Dat is niet het geval. Mevrouw Roijackers. Behoefte aan een tweede termijn?

Mevrouw **Roijackers** (GL): Ja, voorzitter, ik hield mijn interruptie ultrakort rond het VGO-onderzoek, dat momenteel loopt. Mij werd net heel even door de heer Kuijken van de CDA-fractie gevraagd wat eigenlijk is aangetoond over de relatie tussen veehouderij en humane gezondheid. Dat vond ik een terechte vraag. We hebben daar verrekt weinig bewijsmaterialen van. Er is het nodige anekdotisch en er is een groeiende groep met artsen, die aan de bel trekt. Eerst zachtjes en nu steeds harder over wat er gaande is met de gezondheid van de mensen in hun praktijk als huisartsen en specialisten. Het VGO-onderzoek loopt al een aantal jaren en waaraan alle gerenommeerde onderzoeksinstituten meedoen en die een hele forse groep Brabanders heeft onderzocht. Ik wil onze Staten vragen om heel goed te kijken naar de uitkomsten die er al een tijdje zijn en die hopelijk snel loskomen uit Den Haag, want daar moet het nu vandaan komen. Ook wordt het gedaan door Wageningen en de Universiteit van Utrecht. Omdat ik denk dat het aanknopingspunten biedt voor transitie naar de gezonde veehouderij en landbouw in den brede, die wij hier in Brabant nodig hebben. Dank u wel.

De **voorzitter**: Ik dank mevrouw Roijackers voor haar bijdrage. De fractie 50PLUS niet. De Partij voor de Dieren. De heer Van der Wel. Aan hem het woord.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter. Dank u wel. Ook dank aan de gedeputeerde voor haar uitstekende beantwoording.
Voorzitter. Er waren nog twee punten die ons nog resten. Ik had toch ook wel de link gelegd naar het verhaal van gisteren over die 50.000 varkens en de boer die wil groeien. Het is een bedrijf dat gangbaar vlees produceert. Mijn vraag aan de gedeputeerde was: krijgen deze bedrijven binnen de UBA nu steun of kiest u voor de kleinere familiebedrijven, zal ik maar noemen? En neemt u dat mee in uw beoordeling? Want ik zie toch eerder passen in de voorwaarden zoals u die stelt: economisch gezond, aandacht voor toegevoegde waarde, kwaliteit, goede woon- en leefomgeving, herstel van vertrouwen. Ik wil daar toch even wat duidelijkheid over.
En het tweede punt dat wij hadden gevraagd, was de BZV. De evaluatie komt. Er komt een aanscherping. Dat begrijp ik. Maar de consument laat zien dat zij het vertrouwen in voeding, de voedingsindustrie verliest door juist heel veel keurmerken. En de BZV stimuleert juist heel veel verschillende keurmerken. Iedereen heeft zijn eigen keurmerk. Hoe moet ik dat nu met elkaar lijmen, want we willen juist de consument laten zien dat

goede producten met oog voor de omgeving juist gekocht moeten worden en niet een wirwar aan keurmerken? Dus dat is de tweede vraag.
En het laatste punt was het volgende. De gedeputeerde antwoordde over het geurbeleid, waar in principe natuurlijk de gemeente het bevoegde gezag is. En dat begrijp ik ook. Maar ik kan me ook herinneren dat zij in een vorige bijeenkomst heeft gezegd: 'Daar waar wij overlast ervaren en daar waar een aanpak is, kan het natuurlijk niet zo zijn dat gemeenten zomaar zelf allerlei geurnormen hanteren die juist die overlast op geur weer veroorzaken.' U zegt: dat is aan gemeenten zelf. Maar ik kan me herinneren dat u toch heeft gezegd mee te helpen, maar onder voorwaarden. En ik geloof dat daar ook resultaten waren geboekt. Dank u wel, voorzitter.

De **voorzitter**: Ik dank de heer Van der Wel voor zijn bijdrage. Ik kijk even. De fractie ChristenUnie/SGP ziet af van een tweede termijn. De fractie Lokaal Brabant, de heer Heijman, ook niet. Dan wil ik de gedeputeerde vragen terstond het woord te nemen, de nog ingediende motie van een oordeel te voorzien en de enkele vragen nog van een antwoord. De gedeputeerde.

Mevrouw **Spierings** (GS;D66): Voorzitter. Ik had nog een paar zaken om op te reageren. De vraag van het CDA over een plantaardige sector in plaats van akkerbouw. Ja. De hele plantaardige sector is uiteraard van belang. In glastuinbouw zijn we in Brabant ook groot, als je al ons glas optelt, om maar eens iets te noemen. En ik reageerde met akkerbouw met name op vragen die de ChristenUnie/SGP daarover had gesteld.
Overdracht van het urgentieteam. Daar waren ook al in eerste termijn van uw Staten wat opmerkingen over. Die overdracht loopt dit jaar. Dat betekent dat het urgentieteam op de manier zoals het nu is gefinancierd, namelijk eigenlijk volledig door de provincie, geen nieuwe knelpunten aanneemt om af te handelen. Dat betekent wel dat het urgentieteam er is om gemeenten en omgevingsdiensten te coachen op het moment dat zich nieuwe knelpunten aandienen om daarmee op een goede manier om te gaan. En dat betekent dus ook dat ik er als bestuurder ben om bijvoorbeeld een gesprek te voeren met de wethouder en te kijken hoe wij als provincie morele steun, steun op het gebied van kennis of wat dan ook kunnen bieden. En dat loopt nu concreet in twee gemeenten ook, omdat zich daar nieuwe knelpunten hebben aangediend.
Een vraag van de Partij voor de Dieren over of familiebedrijven of megabedrijven steun krijgen. We zitten in een transitieproces, waarin we niet weten hoe de landbouw er over tien jaar uit zal zien. Dus wij willen op dit moment ook niet zeggen dat wij als provincie alleen familiebedrijven, kleine bedrijven, biologische bedrijven of megabedrijven steun geven. Als bedrijven stappen voorwaarts maken op het gebied van luchtkwaliteit, gezondheid, dierenwelzijn en energie zijn wij er in principe altijd om met die bedrijven dat gesprek aan te gaan en te kijken of zij onze steun nodig hebben en verdienen. En dat zit in allerlei verschillende projecten, waardoor ik ook geen criteria kan aangeven wat betreft welke bedrijven wel of geen steun krijgen. Als u daar heel specifieke vragen over heeft, dan stel ik voor dat we die buiten de vergadering om beantwoorden, want dan gaat het echt richting het technische. Als wij daar overigens regelingen over afspreken, zoals de subsidieregeling Urgentiegebieden Noord-Brabant, dan krijgt u die ook van ons en dan kunt u ook nalezen dat wij aan financiële steun in die regeling inmiddels een hogere BZV-score hebben gekoppeld.
Meteen doorstomend naar die BZV. Die ondersteunt inderdaad heel veel verschillende keurmerken, omdat het niet aan ons als provincie is om te zeggen dat bepaalde keurmerken – of het nu het IKB-keurmerk of een ster beter leven is – wel en niet in de markt mogen blijven bestaan. Wij kijken in hoeverre die keurmerken bijdragen in de beweging die wij met de BZV willen maken en waarderen ze dan ook op die manier. En het is niet de bedoeling dat de BZV een keurmerk wordt, dat er voor de consument is om zijn keuze op te bepalen.

De **voorzitter**: Interruptie Van de Wel.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter. Ja, dat had ik begrepen. BZV is geen keurmerk. Waarom het gaat is dat de transitie alleen maar kan plaatsvinden als de consument begrijpt wat wij hier aan het doen zijn. De stellingname die ik heb en die ik in de kranten lees, is dat consumenten dit niet begrijpen. Die begrijpen al die verschillende keurmerken niet. Dus hoe kunnen we dan de consument stimuleren om het goede te doen, met de BZV met die keurmerken?

De **voorzitter**: De gedeputeerde. De vraag is duidelijk.

Mevrouw **Spierings** (GS;D66): Voorzitter. Volgens mij relateert deze vraag niet zozeer aan de BZV, maar vooral aan uw vraag van al die keurmerken en kan de consument daar nog wijs uit. Het punt is dat er allerlei instanties zijn die zelf een keurmerk in het leven roepen en dat wij als provincie niet kunnen zeggen dat bepaalde keurmerken dan maar moeten verdwijnen of in elkaar op moeten gaan. Dus ik ben een beetje aan het zoeken wat de heer Van der Wel nu van ons vraagt, waar wij ook als provincie werkelijk serieus iets in kunnen betekenen. Want ik snap het dilemma, maar de vraag is of wij dat als provincie kunnen oplossen.

De **voorzitter**: Mag ik stilte in de zaal? Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Ja, voorzitter, dan op een andere manier geformuleerd: draagt een BZV met een wirwar aan keurmerken bij als die producten daarna niet verkocht worden? Zoals we dat zouden willen.

De **voorzitter**: Dat is dezelfde vraag, mijnheer Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Ja, dat snap ik. Maar ik probeerde de vraag op die manier te verduidelijken.

De **voorzitter**: Ja. Maar dat lukt geloof ik niet echt. Maar ik wil de gedeputeerde graag nog een keer de gelegenheid geven.

Mevrouw **Spierings** (GS;D66): Voorzitter. Volgens mij is het antwoord daarop dat de BZV daarvoor niet bedoeld is.
Dan nog even de vraag dat u wel zegt dat gemeenten zelf geurbeleid mogen bepalen, maar u zou daar toch het een en ander in doen. Ja, inderdaad. Op het moment dat wij in financiële zin bijdragen aan het oplossen van knelpunten in bepaalde gemeenten voer ik ook altijd het gesprek met die wethouder om aan die wethouder te vragen of zijn beleid wel goed in elkaar zit, want als u over een week, een jaar of twee jaar een nieuw knelpunt heeft, dan betalen wij niet meer mee. Dus we willen dat dat geborgd is. In ons belang, in uw belang en het belang van uw inwoners.
Voorzitter. Dan denk ik dat ik nog even inga op de inmiddels beruchte passage uit de Statenmededeling rondom de subsidieregeling Urgentiegebieden Noord-Brabant, die ik inmiddels voor me heb. Daarin staat inderdaad: 'Wij achten het gerechtvaardigd een bijdrage te vragen in situaties waarin de uitvoering leidt tot substantiële waardevermeerdering van woningen.' In die situaties. En daar hebben wij dan ook nog aan toegevoegd: 'Daarnaast is het van belang dat de situatie sinds de komst van de buren die overlast ondervinden niet veranderd is en de overlast dus voortkomt uit een veranderde beleving.' Ofwel, er zat al een bedrijf dat geur produceert. Er gaat iemand naast wonen en die gaat vervolgens klagen over de geur van dat bedrijf, terwijl er aan dat bedrijf niets veranderd is. Moeten wij dat als overheid oplossen? Dat

proberen wij nu te doen met strengere regels, maar daar is de PVV niet zo gelukkig mee. En er staat ook nog bij: 'De situatie na uitvoering van het project beduidend gunstiger is dan de gestelde normen.' Dus u gaat er dan ook nog eens heel veel op vooruit. In die gevallen achten wij het gerechtvaardigd een bijdrage te vragen.

De **voorzitter**: Interruptie van de heer Boon.

De heer **Boon** (PVV): Ja. Er wordt nu echt een karikatuur van gemaakt. De overlast wordt opgelost. De strekking van het amendement is gewoon duidelijk: wij vragen niet om een financiële bijdrage. Voer dat dan uit. En wilt u dat wel gaan doen, kom dan terug naar de Staten.

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

Mevrouw **Spierings** (GS;D66): Voorzitter. Wij zijn naar de Staten teruggekomen met deze Statenmededeling. Die stelt de heer Boon nu aan de orde. Ik heb letterlijk verteld wat daarin staat en ook uitgelegd hoe dat geïnterpreteerd moet worden. En als de heer Boon het daar dan alsnog niet mee eens is, dan kan dat.
Dat brengt me bij motie 7 van de PVV: 'besluit te onderzoeken welke belemmeringen en regelingen door GS weggenomen kunnen worden'. Voorzitter. Het is niet een vraag om het louter schrappen van regels. Want al die regels die we hebben, hebben we niet voor niets. En ik kan zo een lijstje opnoemen van regels die theoretisch geschrapt kunnen worden, maar ik kan u ook vertellen wat de gevolgen daarvan zijn. En die gevolgen willen wij niet. Dus het vraagstuk is om te komen met een stukje regelgeving, waar we zoveel mogelijk met een eenvoudige regeling heel veel doelen bereiken. En dat is iets dat stevig op onze agenda staat en we meenemen op het moment dat we bijvoorbeeld dat mestbeleid uitwerken, als we met het VAB-beleid bezig zijn. Dat is niet een kwestie van even onderzoeken welke belemmerende regelgeving weggenomen kan worden.

De **voorzitter**: De heer Boon.

De heer **Boon** (PVV): Voorzitter. Wij willen de motie intrekken en komen er op een later moment op terug.

De **voorzitter**: Motie 7 is ingetrokken en is geen deel meer van de beraadslagingen. De gedeputeerde is klaar met haar beantwoording in tweede termijn. Daarmee komen we tot een afronding van dit agendapunt op onze agenda. De beraadslagingen zijn gesloten. Stemmingen, zoals als aangegeven, in de volgende vergadering.

31/16 Aandeelhouderschap NV Monumentenfonds Brabant

De **voorzitter**: Dan komen we nu bij het laatste onderdeel van deze lange agenda. Dat betreft het aandeelhouderschap NV Monumentenfonds Brabant. Een paar bijdragen van uw Staten aangekondigd. Ik geef snel het woord aan de fractie van de SP. De heer Spapens voert het woord.

De heer **Spapens** (SP): Dank u wel, voorzitter. Snoep is een monument. Daar moest ik mee beginnen.
Voorzitter. Monumenten zijn een onderdeel van Brabant, van ons leven, van onze cultuur.

De **voorzitter**: Mag ik stilte in de zaal?

De heer **Spapens** (SP): Het NV Monumentenfonds Brabant kan ook wat de SP betreft een belangrijke rol spelen bij het behoud en beheer van deze monumenten. We begrijpen de overwegingen, die vorig jaar hebben geleid tot de keuze voor een indirect aandeelhouderschap om daarmee een faillissement en daaruitvolgend verlies te voorkomen. We hebben ook geen bezwaren tegen het formaliseren van dit indirecte aandeelhouderschap, voordat we tot een definitieve keuze komen over de relatie van de provincie met NV Monumentenfonds Brabant.
Wel hebben we nog één vraag voor de gedeputeerde, voorzitter. Gedeputeerde. Heeft u enig inzicht in hoe lang we de komende tijd bezig zullen zijn met de verkenning die inzicht moet geven in de toekomstige rol van het monumentenfonds en de wijze waarop de provincie daarin dan deelneemt? Dank u wel, voorzitter.

De **voorzitter**: Ik dank de heer Spapens voor zijn bijdrage. De fractie van de PVV. De heer Roks heeft het woord.

De heer **Roks** (PVV): Dank u wel, voorzitter. De PVV staat hier met een gemengd gevoel tegenover. Enerzijds zijn we als PVV groot voorstander van het behoud van monumentaal erfgoed. Anderzijds is de werkwijze van dit monumentenfonds het bekostigen van de activiteiten door exploitatie vanuit huuropbrengsten. En daar zit wat de PVV betreft wel een bedenking bij dit voorstel. Voor de provincie is het in principe geen kerntaak om vastgoed te exploiteren. Die situatie moet dus ook niet langer dan noodzakelijk het geval zijn.
Als wens wil de PVV wel uiten dat, als er monumentaal vastgoed verhuurd wordt, dit nooit ter beschikking zal worden gesteld aan de opvang van asielzoekers of statushouders. Maar we hebben eerder deze avond daarover minder positieve berichten gehoord van gedeputeerde Van Merrienboer.
Verder nog iets over de procesgang. Het voorstel behelst dat PS geen wensen of bedenkingen uiten. Dat als gevolg van het feit dat het een collegebevoegdheid is om tot indirect aandeelhouderschap te komen. Maar als je daar nou van bovenaf naar kijkt, dan is het op zijn minst toch raar, voorzitter, dat wij worden geadviseerd om geen wensen of bedenkingen te uiten? Hoe serieus neem je de volksvertegenwoordiging? Hier heb je onze beslissing, maar eigenlijk mag je er niets van vinden. En met dergelijke onzinnige zaken, voorzitter, zijn wij ook op dit tijdstip nog steeds voortdurend bezig. Wanneer u PS echt serieus zou nemen, dan had u aan de voorkant bij ons gekomen om te peilen hoe de grondhouding zou zijn. Nu is het wederom mosterd na de maaltijd en hebben we er weer een vastgoedklus bij, met al zijn risico's van dien.
Verder is er tussen de regels door te lezen dat er een verkenning wordt opgestart naar een eventuele aanvullende rol van het monumentenfonds in Brabant. Welk besluit rechtvaardigt deze beslissing en wat is hiervan het doel? Waar is ook in dit geval de rol van PS? En ook hier alleen is er sprake van informeren richting PS.
Samenvattend, voorzitter, dus de vraag of u de asielindustrie buiten deze panden kunt houden en hoe lang u denkt dat deze onwenselijke situatie gaat duren. Welke omstandigheden kunnen voor het college opportuun zijn, om in uw woorden te spreken, om uit deze constructie terug te trekken?

De **voorzitter**: Mag ik stilte in de zaal? De heer Roks heeft het woord.

De heer **Roks** (PVV): Ook uw bewering dat er eventueel een bredere rol voor het monumentenfonds denkbaar en van toegevoegde waarde is. Hier formuleert u onvoldoende SMART, onvoldoende controleerbaar en onvoldoende ondemocratisch wat ons betreft. Want hoe rechtvaardigt u deze voorgaande bewering dat een aandeelhouderschap verdedigbaar is, zoals u omschrijft? Welke resultaten meldt u nou eigenlijk? Juist, helemaal niks. Het is een hoog blablagehalte. Tot zover in eerste termijn.

De **voorzitter**: Ik dank de heer Roks voor zijn bijdrage. Ik kijk even naar de Partij voor de Dieren, die hier geloof ik ook het woord wilde voeren. De heer Van der Wel spoedt zich naar het katheder. Aan hem het woord.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter. Dank u wel. Ook wij vinden monumenten van belang voor Brabant. Dat moge duidelijk zijn. Wij vinden niet dat de provincie er een vastgoedportefeuille op na moet houden. Ik ken het verleden niet, maar ik vermoed dat dit uit nood geboren is. Ik lees in het stuk dat er afscheid is genomen van het management. Betekent dat, dat het in het verleden niet voldoende heeft geopereerd? Heeft dat niet voldoende haar best gedaan om dit tot een goed einde te brengen? Als ik het goed lees is dit nu eigenlijk de tweede reddingspoging die de gemeente onderneemt. En nu met het kopen van de aandelen. Maar welk scenario heeft het college in gedachten om dit blok aan het been – mag ik het zo noemen – op een andere manier op te lossen door bijvoorbeeld te kijken wat er in de markt kan gebeuren?

De **voorzitter**: Ik dank de heer Van der Wel voor zijn bijdrage. De gedeputeerde neemt terstond de beantwoording ter hand. Aan hem het woord.

De heer **Swinkels** (GS;SP): Ja, voorzitter. Een aantal vragen is gesteld over dit mooie monumentenfonds. Duidelijk moet zijn dat een klein jaar geleden de situatie zo was dat voor dit indirect aandeelhouderschap is gekozen om eigenlijk te voorkomen dat we vooral een verlies zouden moeten nemen. En dat we in de tussenliggende periode hebben gepoogd tot een constructie te komen, waarbij we eigen keuzen konden maken over hoe we nu precies hiermee verder gaan. Uiteindelijk met de hele vorming van ook het nieuwe aannemen van het nieuwe kader erfgoed wordt helderder dat met name met betrekking tot de exitstrategieën van ons erfgoed mogelijk een rol is weggelegd voor dit monumentenfonds. Maar dat moeten we wel even verkennen. Ik snap ook nog de onduidelijkheid over wat het nu precies wordt. Eigenlijk omdat we dat ook nog niet helemaal helder hebben. Vandaar de verkenning en het gedurende enige tijd nu voortzetten van de situatie, zoals we die tot nu toe gecreëerd hadden om dat faillissement te voorkomen. Mijn verwachting is dat we daar de rest van het jaar zo'n beetje voor nodig hebben. Dus dat we aan het eind van het jaar naar uw Staten terugkomen met de resultaten van die verkenning. En dat moet ons allen in de gelegenheid stellen om ook de juiste vorm te kiezen bij hoe we met dit monumentenfonds in het vervolg verder gaan. En het lijkt me dan dat we u natuurlijk expliciet informeren. En met u kijken of de keuze die we daarin maken past bij de rol die we het monumentenfonds in die nieuwe situatie wensen te geven. Volgens mij is dat de helderheid.
Misschien nog even een opmerking of de provincie nu wel een rol heeft bij het uitbaten van dit soort voorzieningen. U spreekt zichzelf een beetje tegen op het moment dat u er wel allerlei wensen bij zet over hoe dat wel of niet beheerd zou moeten worden. Want dat zou dan eigenlijk aanbevelen om daar dan wel een rol in te nemen. Maar laat ik het zo stellen in het verlengde van mijn eerste beantwoording: u komt daar straks over te spreken en dan kunt met ons die keuze maken.

De **voorzitter**: Ik dank de gedeputeerde voor zijn antwoord. Ik kijk even of een van de leden nog behoefte heeft aan een tweede termijn. Ik zie geen van de sprekers, behalve de heer Van der Wel. Ik geef hem graag de gelegenheid. Mijnheer Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter. Ik kan het niet inschatten aan de hand van het stuk, maar mijn vraag was de volgende. Er is een nieuw management aangesteld. Heeft dat een rol gespeeld bij het feit dat het niet goed is afgelopen met de verhuur van monumenten? Heeft u daarom voor een nieuw management gekozen?

En twee. Is de courante waarde van de panden voldoende, als die verkocht worden, om onze garantstelling of ons bedrag dat we nu in de vorm van leningen hebben besteed weer terug te krijgen?

De **voorzitter**: De vraag is gesteld. De gedeputeerde.

De heer **Swinkels** (GS;SP): Het moge duidelijk zijn dat de situatie, die opeens ons noopte om snel in te grijpen vorig jaar, ook betrekking heeft op het niet helemaal optimaal functioneren van het management. Maar het had ook wel te maken met de crisisperiode, die eraan vooraf was gegaan. De businesscase bestaat uit het verhuren van gebouwen en er vallen ook belangrijke huurders weg, en daarmee ook inkomsten. Inmiddels is de situatie gestabiliseerd. Er is inderdaad een aantal van die objecten afgestoten, waardoor nu een balans in zicht is die voor dit jaar, zoals overigens ook in uw dossier staat, nul laat zien. Maar nadien voorzien wij een gestage groei van die middelen. En dat zou op termijn dus ook een betere financiële positie tegemoetzien, kunnen betekenen, inderdaad met een nieuw management.

De **voorzitter**: Ik dank de gedeputeerde voor zijn beantwoording. Ik stel vast dat we hiermee dan aan het einde zijn gekomen van de behandeling van dit agendapunt. En zoals gebruikelijk weet u dat de volgende keer daarover gestemd zal worden.

Sluiting

De **voorzitter**: Dan kom ik bij de sluiting van de vergadering. Daarbij wil ik niet onvermeld laten dat gedurende deze vergadering een belangrijke mededeling is gedaan, namelijk dat wij een nieuwe griffier hebben in de persoon van Kirsten ten Cate.

(Applaus)

De **voorzitter**: Kirsten. Dit is de eerste versie van het applaus, dat waarschijnlijk op 10 juni, wanneer het besluit formeel zal worden genomen, nog luider en indringender zal klinken. Dat weerhoudt ons vanavond niet om jou vanavond een beetje te prefeliciteren en een kleine preparty bij de bar op het Statenveld te gaan houden. Ik nodig u graag uit voor een drankje en sluit de vergadering.

De voorzitter sluit om 22.26 uur de vergadering.